

Citind, ÎNVĂȚ SĂ FIU

AUXILIAR DIDACTIC PENTRU PSIHOLOGI ȘCOLARI, DIRIGINȚI, PROFESORI

Grupul de lucru:

Violeta DUMITRAȘCU,
coordonator
Elena CARTALEANU
Tatiana CARTALEANU
Viorica BOLOCAN
Tatiana ZAICOVSCHI

Chișinău 2008

CZU 37.091
C 54

Punctele de vedere exprimate în prezenta lucrare sînt cele ale autorilor și nu angajează în nici un fel instituțiile de care aceștia aparțin, tot așa cum nu reflectă poziția instituției care a finanțat elaborarea sau care a asigurat managementul proiectului.

Centrul Educațional PRO DIDACTICA
Str. Armenească, 13, MD 2012
tel.: 54 25 56, fax: 54 41 99
e-mail: prodidactica@prodidactica.dnt.md

Această carte a apărut cu sprijinul LIECHTENSTEINISCHER ENTWICKLUNGS – DIENST, Schaan/
FONDUL SERVICIILOR PENTRU DEZVOLTARE, Liechtenstein în cadrul Proiectului UN VIITOR PENTRU
COPIII NOȘTRI, implementat de Centrul Educațional PRO DIDACTICA

Director executiv al Centrului: Liliana NICOLAESCU-ONOFREI
Coordonator de Proiect: Violeta DUMITRAȘCU
Asistent: Lilia NAHABA
Colecția *Biblioteca Pro Didactica*
Seria *Aici și Acum*, coordonator: Violeta DUMITRAȘCU

Recenzenți: dr. hab. Larisa CUZNEJOV, Universitatea Pedagogică de Stat "Ion Creangă"
din Chișinău; conf. univ., dr. Ion NEGURĂ, șeful Catedrei de Psihologie și Psihopedagogie specială
a Universității Pedagogice de Stat "Ion Creangă" din Chișinău

Coperta, design: Nicolae SUSANU
Tehnoredactare: Maria BALAN
Tipar: Combinatul Poligrafic

Cartaleanu Elena, Cartaleanu Tatiana ș.a.
CITIND, ÎNVĂȚĂ SĂ FIU. Auxiliar didactic pentru psihologi școlari, diriginți, profesori

Ediția I, 2008
© Centrul Educațional PRO DIDACTICA, 2008
© Cartaleanu Elena, Cartaleanu Tatiana, Dumitrașcu Violeta, Bolocan Viorica, Zaicovschi Tatiana,
2008.
Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Citind, învăț să fiu: Auxiliar didactic pentru psihologi școlari, diriginți, profesori / Centrul
Educațional Pro Didactica, Violeta Dumitrașcu (coord.), Elena Cartaleanu,
Tatiana Cartaleanu, – Ch.: Pro Didactica, 2008 (Combinatul Poligr.). – 144 p.
(Col. Bibl. "Pro Didactica": Aici și acum).
Bibliogr. p. 143

ISBN 978-9975-9763-0-5
2000 ex.
37.091

CUPRINS

SCRISORI CĂTRE PĂRINȚI	5
Sărbătoare a inteligenței și culturii	7
Carte de învățatură	8
CUVÎNT ÎNAINTE	9
Modulul I ÎNVĂȚ DREPTURILE ȘI NEVOILE MELE.....	10
Modulul II ÎNVĂȚ SĂ MĂ CUNOSC.....	27
Modulul III ÎNVĂȚ SĂ COMUNIC CU CEILALȚI	45
Modulul IV ÎNVĂȚ SĂ CONSTRUIESC RELAȚII CU CEILALȚI	62
Modulul V ÎNVĂȚ SĂ IAU O DECIZIE	76
Modulul VI ÎNVĂȚ SĂ TRĂIESC ÎN COMUNITATE	94
Modulul VII ÎNVĂȚ SĂ FAC FAȚĂ RISCURILOR	109
Modulul VIII ÎNVĂȚ SĂ-MI CONSTRUIESC VIITORUL.....	124
SURSE BIBLIOGRAFICE	143

LEGENDĂ

text pentru cei mici

text pentru cei de vîrstă medie

text pentru cei mari

conversație pretextuală

conversație postlectorală

text pentru lectură ghidată

parabole

SCRISORI CĂTRE PĂRINȚI

„Strigăt la cer..”

La cei 18 ani prezentul dezgolit de o lume obscură îmi dezvăluie doar amintiri, clipe petrecute într-o fostă copilărie, dezbinată de sufletul mamei. Nu-mi accept trecutul doar pentru acele vise furate... De ce totul e limitat la 100 de euro? Am ajuns la o situație mizerabilă, când copiii sînt pe aceeași balanță cu starea financiară din familie, iar în consecință este nevoie să cumperi orele pe care nu le petreci alături de copiii tăi...

Nimeni și nimic nu e în stare s-o înlocuiască pe mama, nici chiar banii care pot să asigure viitorul tinerei generații. De cele mai dese ori, ei constituie motivul galopării pe o cale strîmbă, ei îi determină pe copii să se simtă vinovați pentru soarta lor. Ei ne lipsesc de ceva mult mai important, de esența spirituală necesară ca aerul în dezvoltarea unei personalități. Ce modele ne propun? Ne învață să ne supunem cugetul unor străini? Sau poate astfel ei se oferă jertfe și deșteaptă în noi demnitatea? Dar măreția constă în a accepta dificultățile și a lupta cu ele din răspuțeri, în a nu ne lăsa influențați de ispite. Căile spre reușită nu sînt niciodată ușoare.

Viața zboară ca vîntul, puține clipe ne sînt rezervate pentru cei dragi, dar numai acestea sînt pline de esență și constituie rostul existenței noastre. E un lucru nesăbuit să renunțăm la ele.

(C., elevă)

Scrisoare pentru mama...

Dragă mămică, aș vrea să mi se îndeplinească cea mai mare dorință: să am aripi și să pot zbura la tine! În sufletul meu nu a mai rămas nimic decît dragostea pentru tine. Cînd mă plimb prin oraș, văd multe mame care-și mîngîie copiii, îi sărută și îi alintă, dar eu nu am parte de așa ceva! Auzîndu-ți glasul la telefon, îmi vine să plîng, pentru că s-au împlinit deja 4 ani de cînd ai plecat. În viață multe se întîmplă, mulți copii rămîn fără părinți și eu sînt unul dintre ei. Prietenii îmi povestesc cum părinții le aduc dulciuri, îi dezmiardă, îi ceartă! Și eu vreau să fiu măcar certată!

Am fost crescută de mulți: de nana mea, care s-a tot chinuit cu părul meu – înainte era scurt și urît, dar acum este mățos și am niște coșite foarte frumoase; apoi de mătușa mea, care m-a ajutat mult în clasa I, m-a învățat să scriu frumos; a mai avut grijă de mine și bunica, care nu putea merge cu mine în oraș să-mi cumpere haine, dar care mi-a povestit multe întîmplări curioase din viața ei! Acum mă educă mătușa Tania. Este cea mai bună din lume! Nu-mi refuză nimic, dar eu știu măsura. De sărbători ne cumpără cadouri. Să știi că o iubesc pe tanti, dar aș vrea să fii tu în locul ei, să vii acasă și să mă educi tu!

(M., elevă)

Cei mai frumoși ani!

Eu sînt o mică stea din univers,
Eu sînt o mică insulă din lume,
Eu sînt numai o literă din vers,
Dar știi că eu însemn ceva anume!

Acest lucru mi l-au demonstrat și părinții, care mă iubesc nespuse de mult. Ei sînt totul pentru mine. Părinții ne-au dăruit viață, dar cel mai important este să-i ai alături.

Părinții mei sînt plecați la muncă peste hotare. Îi aștept să se întoarcă acasă și număr zilele pînă la acest moment. Au trecut deja 3 ani, ei însă doar îmi telefonează, îmi trimit

colete cu jucării, bomboane și multe haine. Dulciurile se mănîncă, hainele se uzează, jucăriile stau aruncate deoparte, dar părinții nu sînt în preajmă. Nu voiam nici bomboane, nici hăinuțe, iar de jucării nici nu mă atingeam, îmi părea că aceste lucruri sînt vinovate de despărțirea noastră. Voiam să-mi petrec copilăria alături de mama și tata. Avem de toate, dar, totodată, fără ei nu avem nimic....

(A., elevă)

Sînt copilul acestui pămînt. Rătăcesc prin tulburări de spirite, căci îmbinările de felul „discriminare socială”, „străinătate absurdă” îmi macină auzul. Trec atît de stupefiată prin lume, încît nu mai sînt în stare să sesizez ceea ce poate schimba cursul acestei existențe. Rătăcesc printr-un continuu întuneric: mi-s părinții departe, i-a stăpînit forța unui dolar. Au pierdut și ei cursul timpului, încît, rușinați, mă întrebă: „Ești deja într-a cîta?”, „Ești frumoasă?”.

Aș vrea să renunț la toate, numai să mă reîntorc în timp, să fiu acea copilă naivă alintată în brațele mamei. Și de ce oare nu mi-a fost hărăzit să fiu alături de cei mai apropiați sufletește? Sînt sortită să umblu prin întuneric, „înveșmîntată” după ultima modă, dar tratată cu invidie și totodată cu indiferență de cei din jur, care mă găsesc „cea mai frumoasă”. Sînt o ființă supusă marelui examen al izolării care a luat forma și funcția unui dolar: măsoară, cîntăresc etc. Iar eu, fiica lor, nu sînt decît o lacrimă gata să stropească orice cu un *Dor de copil*. S-ar putea schimba lumea?!

(E., elevă)

Dragi părinți,

Vă salut cu mult drag și am o mare rugăminte: veniți acasă, pentru că vă duc dorul. Nu am nevoie de luxuri, de lucrurile scumpe pe care mi le trimiteți. Am nevoie de voi, căci vă iubesc foarte mult.

(M., elev)

Dragă mamă și tată,

Pe aripile timpului se apropie Sărbătorile de iarnă. Părinții le pregătesc copiilor cadouri. Toți sînt fericiți, toți se bucură, eu însă... Cine-mi va aduce mie cadouri de Crăciun, cine îmi va mîngîia durerea pe care o simt din cauza singurătății? Mi-e foarte greu fără voi, fără mîngîierea voastră. Uneori îi invidiez pe copiii ai căror părinți sînt alături.

(V., elevă)

Părinții mei au fost mereu departe de mine, dragostea lor o simțeam doar prin telefon. Știind cît de greu e fără dînșii, eu niciodată nu-mi voi părăsi copiii într-un colț de lume. Voi fi mereu lîngă ei, așa cum aș vrea să fie și părinții mei lîngă mine...

(A., elevă)

SĂRBĂTOARE A INTELIGENȚEI ȘI CULTURII

*Educația trebuie organizată în jurul a patru tipuri fundamentale de învățare, care, pe parcursul vieții, constituie pilonii cunoașterii: **a învăța să înveți**, ceea ce înseamnă dobândirea instrumentelor cunoașterii; **a învăța să faci**, astfel încât individul să intre în relație cu mediul înconjurător; **a învăța să trăiești împreună cu alții**, pentru a coopera cu alte persoane, participând la activitățile umane; **a învăța să fii** – un element important, ce rezultă din primele trei...* (J. Delors)

Acest îndemn ne impune să medităm asupra faptului ce și cum trebuie să învățăm – noi și copiii noștri – pentru a deveni *oameni*, pentru a cunoaște și a promova valorile etern umane: *binele, adevărul, frumosul, sacrul*. Purtătoare ale întregului tezaur al civilizației, ele ne orientează spre cultura cogniției, acțiunii, colaborării, întemeierii și menținerii celei mai frumoase relații *om – carte – lume*.

Motivația elaborării acestei lucrări este evidentă și nobile. Autorii, continuând și aprofundând conținutul capitolelor din ghidul operațional ÎNVĂȚ SĂ FIU, edifică, de fapt, o adevărată *enciclopedie a devenirii Omului*.

Subiectele sînt selectate cu grijă, conform tematicii anunțate în titlu. Sensibilizează cititorul, incită curiozitatea motto-urile și poeziile de la începutul fiecărui modul. Interesul este menținut și amplificat de mesajul textelor propuse, suplețea limbajului și eleganța stilului de redare a ideilor, sentimentelor și experienței de viață a eroilor.

Ni se pare reușită și atrăgătoare strategia de prezentare a lucrării. Cu multă ingeniozitate este gîndită legenda semnelor convenționale: textele pentru cei mici sînt însemnate cu un *soare vesel*, cele pentru elevii de vîrstă școlară medie – cu un *clopoțel*, iar adolescenții își vor recunoaște textele după *clepsidră*. Fragmentele, urmate de variate exerciții, sînt susținute logic de parabole și citate ale unor personalități consacrate.

Auxiliarul dezvoltă capacitatea de analiză, comparație, sinteză a elevilor; îi învață să se cunoască, să comunice, să ia o decizie; să-și știe drepturile și obligațiile; să fie toleranți, înțelepți, creativi.

Pedagogilor și psihologilor ghidul lasă spațiu pentru imaginație, reflecție; informația propusă de autori lesne poate fi completată, adaptată în funcție de situație și activități, asigurînd calitatea și actualitatea acestora.

Lucrarea poate fi aplicată cu succes la orele de limba română și la cele de dirigenție, în activitățile extracurriculare cu elevii și părinții (atelieri, ședințe, școli etc.).

Apariția unei cărți bune este o sărbătoare a inteligenței, a culturii. Sîntem datori să le cultivăm copiilor interesul pentru cunoaștere prin lectură, prin modele și lucruri demne, care îi vor face oameni buni și fericiți.

Auxiliarul didactic CITIND, ÎNVĂȚ SĂ FIU marchează o evoluție cu caracter profund uman, democratic a proiectului *Un viitor pentru copiii noștri* și o evoluție personală a fiecărui colaborator din echipa coordonată de Violeta Dumitrașcu.

Cu respect pentru cei ce au grijă de copiii noștri,

Larisa CUZNEȚOV,
doctor habilitat în pedagogie,
Universitatea Pedagogică de Stat
„Ion Creangă” din Chișinău

CARTE DE ÎNVĂȚĂTURĂ

CITIND, ÎNVĂȚ SĂ FIU reprezintă, în formula autorilor, un auxiliar didactic la o eventuală disciplină extracurriculară *Învăț să fiu*. Acest „ghid al ghidului” este adresat, în special, diriginților, psihologilor școlari și cadrelor didactice implicate în activități educaționale cu copii aflați în dificultate – dificultate rezultată din dezintegrarea familiilor lor.

Lucrarea este elaborată în corespundere cu cele mai bune tradiții și practici de a scrie *cărți de învățatură și înțelepciune pentru mari și pentru mici*. Textele propuse pentru discuții corespund intereselor și aspirațiilor copiilor, oferind oportunități de îmbogățire a experienței lor de a relaționa cu lumea, de a se integra în această lume și ea în dificultate. Fiecare fragment este însoțit de întrebări și teme de reflecție, menite să organizeze actul de înțelegere adecvată a mesajelor pe care le transmit, să valorifice potențialul educativ al acestora. Calificăm ca fiind foarte utile și mobilizatoare dictoanele din boxele postate în spații de maximă vizibilitate pentru a soma mai bine gândirea. Apreciem efortul autorilor de a explica în subsolul paginilor cuvintele suspectate de a fi în zona de risc a accesibilității lor semantice. Este un lucru bun și cu efect dublu: asigură înțelegerea corectă a textelor și, în același timp, sporește „competența și performanța lingvistică” (Chomsky) a elevilor.

Elaborată în spiritul învățării active și interactive, lucrarea oferă posibilități largi pentru dezvoltarea inteligenței și a caracterului, stimulează spiritul creativ al elevilor. Este evidentă intenția autorilor de a le forma deschiderea către alte culturi, de a-i educa în spiritul toleranței și acceptării alterității lingvistice.

Un alt merit al autorilor, ce trebuie pus în evidență, îl constituie faptul că au asigurat un înalt nivel „scenaristic” al activităților destinate dezvoltării abilităților de a face față problemelor de viață, pe care le provoacă statutul de copii cu „părinți în exercițiu la distanță”. A cunoaște și a utiliza strategii și tehnici eficiente de a lua o decizie în situații extrem de grele, de a relaționa cu diferite tipuri de persoane, de a rezista ispitelor ce comportă riscul de compromitere a dezvoltării personalității (droguri, alcool etc.) înseamnă, de fapt, a ști să-ți organizezi viața și să-i conferi o dimensiune productivă. Lucrarea conține interesante exerciții privind actualizarea și antrenarea competențelor ce formează „arta de a trăi destoinic” (Montaigne).

În virtutea acestui fapt, recomand ghidul CITIND, ÎNVĂȚ SĂ FIU pentru a fi aprobat spre editare și utilizare în școală, adresînd autorilor sincere felicitări pentru izbîndă și lucru „bine gîndit și bine făcut”.

Ion NEGURĂ,
șeful Catedrei de Psihologie și Psihopedagogie specială
a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău,
conf. univ., doctor în psihologie

Stimați colegi!

Auxiliarul didactic CITIND, ÎNVĂȚ SĂ FIU are menirea de a suplimenta funcționalitatea ghidului operațional ÎNVĂȚ SĂ FIU, ambele lucrări fiind elaborate în cadrul Proiectului *Un viitor pentru copiii noștri*.

Prin activitățile pe care le desfășoară, Proiectul atenționează societatea asupra problemelor cu care se confruntă un număr foarte mare de copii* din republică, rămași singuri acasă, ai căror părinți sînt plecați la muncă peste hotare.

Un copil, lipsit de sprijinul familiei, va fi frustrat în alegerea propriei traiectorii în viață. El are nevoie de siguranță, de prețuire și, în mod fundamental, de o „busolă sufletească” (G.Albu). Ce e de făcut, cînd în propria casă copilul este privat de această „busolă”? Putem discuta la nesfîrșit, dar ne va scoate din impas doar acțiunea. Să nu uităm că răul triumfă acolo unde oamenii buni nu întreprind nimic. Doar prin eforturi comune vom putea înlătura dificultățile din calea multor asemenea copii. Este nevoie însă de curaj și de implicarea noastră, a adulților.

Adresăm această lucrare, în primul rînd, psihologilor școlari, diriginților și profesorilor, oferindu-le un bogat material pentru activitățile cu elevii. Cu siguranță, utilizîndu-l la orele de dirigiență sau la cele de extracurs, în discuții frontale sau individuale, veți ține cont de specificul clasei, de vîrsta copiilor și, neapărat, de situația fiecărui copil în parte. Cu multă atenție, ghidați de principiul *nu dăuna*, veți pune în discuție probleme generale, cele personale fiind lăsate pentru întîlnirile în particular.

Mai precizăm că cele opt module ale auxiliarului au ca vectori tematici *copilul*, în căutarea și trasarea propriei strategii de viață, și *familia* ca valoare fundamentală în acest proces. În mare parte, modulele sînt ghidate, respectiv, de capitolele ghidului ÎNVĂȚ SĂ FIU. Sperăm că veți depista ușor punctele de tangență ale acestor lucrări, implicîndu-vă creativ în aplicarea lor. Ținem să menționăm că la anumite texte nu veți avea repere didactice. Este o oportunitate oferită de autori: pe de o parte, sînteți liberi să construiți traseul didactic în funcție de situația la clasă sau de cea a copilului; pe de altă parte, am intenționat ca în spațiul limitat al lucrării să vă punem la dispoziție cît mai multe surse interesante, poate mai puțin accesibile, la moment, pentru Dumneavoastră.

Vă dorim succes!

Violeta DUMITRAȘCU,
coordonator al Proiectului *Un viitor pentru copiii noștri*

* Cca 100.000 de copii din republică sînt astăzi doar cu un părinte sau fără de nici unul, aceștia fiind plecați la muncă peste hotare (conform datelor oferite de Direcțiile Raionale de Învățămînt pentru anul 2007).

*Copilului nu aur, nu mătase, nu viață bună, ci iubire îi trebuie.
Mihai EMINESCU*

A SE CITI DIMINEAȚA ȘI SEARA

Cel pe care-l iubesc
mi-a spus
că are nevoie de mine.
De aceea îmi port de grijă,
îmi cercetez cu atenție drumul
și mă tem de fiecare picătură de ploaie
să nu mă doboare.

Bertold Brecht

- De ce este importantă familia pentru un copil?
- Din ce se alcătuiește sentimentul de *casă*?
- Ce înseamnă pentru tine *acasă*?
- Când ești departe de casă, ce obiecte îți amintesc de ea?
- Ce imagini și senzații asociezi cu casa și familia?

O GREȘEALĂ TRIMISĂ DE PROVIDENȚĂ¹

[Anne Shirley [Ann Șirli] a fost adusă din greșeală de la orfelinat pentru Marilla [Marilla] și Matthew Cuthbert [Mattiu Catbert], care, de fapt, voiseră să adopte un băiat.]

Marilla le ieși iute înainte, când Matthew deschise ușa. Dar când ochii îi căzură pe silueta cea mică și ciudată, în rochița strîmtă și urîță, cu codițele lungi de păr roșu și ochii vioi și luminoși, se opri brusc, nedumerită:

– Matthew Cuthbert, cine este fata asta? exclamă ea. Unde este băiatul?

– Nu era nici un băiat, spuse Matthew nefericit. Era numai ea.

Arătă cu capul înspre copil, dîndu-și seama că nici nu o întrebase cum o cheamă.

– Nici un băiat! Dar trebuia să fie băiat, insistă Marilla. I-am trimis vorbă doamnei Spencer [Spenser] să ne aducă un băiat.

– Ei bine, nu ne-a adus. A adus-o pe ea.

L-am întrebat și pe șeful de gară. Așa că a trebuit să o aduc acasă. N-o puteam lăsa acolo, indiferent a cui a fost greșeala.

– Asta da încurcătură, exclamă Marilla.

Tot timpul acestui dialog, copilul rămase tăcut, cu ochii plimbîndu-se de la unul la celălalt, cu toată încîntarea scurgîndu-i-se de pe chip. Deodată, păru că pricepe pe de-a-ntregul înțelesul celor ce fuseseră spuse. Scăpîndu-și din mîină prețiosul geamantan, făcu brusc un pas înainte și își împreună mîinile:

– Nu mă vreți! strigă ea. Nu mă vreți pentru că nu sînt băiat! Trebuia să mă aștept la așa ceva. Nimeni nu mă vrea pe mine, niciodată. Știam eu că era prea frumos ca să dureze! Trebuia să știu că nimeni nu mă vrea. Of, ce să mă fac!? Mi-e teamă că o să izbucnesc în plîns.

Și chiar așa s-a și întîmplat. S-a așezat pe un scaun lîngă masă, și-a pus brațele în jurul spătarului și, îngropîndu-și capul între ele, se porni să plîngă în hohote. Marilla și Matthew se priviră unul pe celălalt dezaprobatori, pe deasupra sobei. Nici unul dintre ei nu știa ce să spună sau ce să facă. În final, Marilla abordă tranșant problema.

¹ Providență – împrejurare miraculoasă care contribuie la salvarea sau la fericirea cuiva.

- Hai, hai, nu ai motiv să plîngi.

- Ba am, și-ncă cum!

Copilul își ridică repede capul, arătîndu-și fața udă de lacrimi și buzele care tremurau.

- Și dumneavoastră ați fi plîns dacă ați fi fost un copil orfan și ați fi venit într-un loc unde credeați că va fi căminul dumneavoastră și ați fi aflat acolo că nu erați dorită pentru că nu erați un băiat. O, este lucrul cel mai tragic care mi s-a întîmplat pînă acum!

Ceva ce semăna cu un zîmbet șovăitor, cam stîngaci din cauza îndelungatei abțineri, îndulci expresia aspră a Marillei.

- Ei, hai, nu mai plînge. Doar n-o să te dăm afară noaptea. Vei sta aici pîna ce se va lămuri situația. Cum te cheamă?

- Anne Shirley.

- Foarte bine, atunci, Anne, ne-ai putea tu spune cum de s-a întîmplat o asemenea greșeală? Noi i-am trimis vorbă doamnei Spencer să ne aducă un băiat. Nu erau băieți la orfelinat?

- Ba erau, și încă o grămadă. Dar doamna Spencer a spus clar că dumneavoastră doriți o fată cam de unsprezece ani. Și directoarea i-a răspuns că eu aș fi potrivită. Nici nu știți ce fericită am fost. Nu am putut închide un ochi noaptea trecută de bucurie. Dar, adăugă ea plină de reproș, întorcîndu-se către Matthew, de ce nu mi-ați spus de la gară că nu mă vreți și nu m-ați lăsat acolo? Dacă n-aș fi apucat să văd Calea cea Albă a Încîntării și Lacul cu Ape Sclipitoare, nu mi-ar mai fi fost atît de greu.

- Doamna Spencer a mai adus pe cineva în afară de tine? continuă Marilla după plecarea lui Matthew.

- A luat-o pe Lily Jones [Lili Gions] pentru dumneaei. Lily are numai cinci ani și este foarte frumoasă. Are părul castaniu-închis. Dacă aș fi fost și eu frumoasă și aș fi avut părul castaniu-închis, m-ați fi păstrat?

- Nu. Noi vrem un băiat care să-l ajute pe Matthew la fermă. O fată nu ne poate fi de nici un ajutor.

Marilla așeză lumînarea pe o măsuță în trei colțuri, pe trei picioare, și schimbă așternuturile.

- Noapte bună, spuse ea puțin stîngaci, dar nu cu răceală. Marilla nu știa deloc cum să se poarte cu copiii și această ignoranță incomodă o făcea să fie crispată și tăioasă, cînd, de fapt, nu dorea să fie așa.

Chipul alb și ochii mari ai Annei apărură deasupra păturii uimitor de brusc.

- Cum îmi puteți spune noapte bună, cînd știți că va fi cea mai rea noapte din cîte am avut? spuse ea cu reproș.

Apoi se scufundă iar între perne și se făcu nevăzută.

[Marilla discută cu fratele său Matthew și constată cu uimire că acestuia i-ar plăcea ca Anne să rămîină la ei. Se opune însă acestei idei și decide să meargă a doua zi la doamna Spencer pentru a lămuri situația.]

S-a culcat Matthew. S-a culcat și Marilla, după ce și-a terminat de spălat vasele, încruntîndu-se, cît se poate de hotărîtă.

Iar sus, în mansarda dinspre răsărit, un copil singur, necăjit, lipsit de prieteni și însetat de dragoste, plîngea ca să poată adormi.

A fi bun înseamnă a înțelege cu adevărat că n-ai să fii niciodată îndeajuns de bun pentru ca să începi a primi în loc de-a continua să dai.

Constantin Noica

[În drum spre casa doamnei Spencer, Marilla îi cere Annei să-i povestească despre viața ei de pînă atunci. Anne a rămas orfană de foarte timpuriu și a tot trecut dintr-un orfelinat în altul, lucrînd și dădăcă în două familii cu mulți copii.]

Poți citi detaliat povestea Annei la pagina 20.

Marilla conducea calul cu gesturi mecanice, în timp ce cugeta profund. Dintr-o dată, în suflitul ei se stîrnise mila față de acest copil. Ce viață goală și lipsită de dragoste avuse – o viață de corvezi, de sărăcie și de desconsiderație. Marillei îi era destul de ușor să citească printre rînduri și să ghicească adevărul din povestirea Annei. Nici nu era de mirare că fusese atît de încîntată la gîndul că va avea, în sfîrșit, și ea un cămin adevărat. Era mare păcat să o trimită înapoi. Cum ar fi dacă ea, Marilla, ar da curs aceluia gînd inadmisibil al lui Matthew și ar lăsa-o să stea la ei? El dorea acest lucru. Iar copilul părea o ființă drăguță și care putea fi educată.

“Vorbește prea mult,” gîndi Marilla, “dar ar putea fi dezvățată de acest obicei. Și nu este nimic necuviincios în ceea ce spune. Se poartă ca o domnișoară de familie bună. Este foarte probabil că ai ei au fost niște oameni deosebiți.”

[În casa doamnei Spencer, Marilla încearcă să clarifice situația. Se dovedește că mesajul ei fusese transmis greșit. Doamna Spencer se oferă să o plaseze pe Anne în familia unei oarecare doamne Blewett [Bliuett] și spune că providența însăși a aranjat lucrurile astfel.]

Marillei nu i se părea că providența ar fi intervenit prea mult în acea problemă. Iată că i se ivea o ocazie neașteptată pentru a se debarasa de copilul nedorit, iar ea nici măcar nu se simțea ușurată. O cunoștea pe doamna Blewett numai din vedere. Era o femeie micuță, cu o față de șoarece și nici un gram de carne în plus pe oase. Dar auzise vorbindu-se despre ea. Se spunea ca ar fi fost “o femeie amarnică și la munci, și la condus șareta²”. Servitoare concediate povesteau lucruri de temut despre firea ei țîfnoasă și zgîrcită și despre familia ei de copii obraznici și certăreți. Pe Marilla o mustra conștiința la gîndul că ar fi putut-o lăsa pe Anne să încapă pe mîna acelei femei.

– Mare minune dacă nu este chiar doamna Blewett cea care vine încoace pe alee, exclamă doamna Spencer.

Anne, stînd pe canapea, cu palmele strîns încleștate în poală, privea fix la doamna Blewett. Oare urma să fie dată în grija acestei femei cu chipul ascuțit și ochi tăioși? Simți cum ochii i se măriră, dureroși. Se temea că nu-și va mai putea stăpîni lacrimile. Chiar atunci se ivise și doamna Spencer.

– Se pare că s-a strecurat o greșală în legătură cu această fetiță, doamnă Blewett, spuse ea. Așa că, dacă nu te-ai răzgîndit în privința celor discutate de noi ieri, mă gîndesc că este exact ceea ce îți trebuie dumitale.

Doamna Blewett o măsură pe Anne din cap pînă în picioare.

– Hmm, nu pare a fi cine știe ce de capul tău. Dar ești vînoasă. Nu știi de ce, dar cei vînoși sînt cei mai buni. Bine. Atunci, dacă te iau, va trebui să fii o fată cuminte, știi tu – cuminte și ascultătoare, și respectuoasă. Va trebui să muncești ca să-ți cîștigi existența, aici nu încapă nici o îndoială. Da, presupun că aș putea să v-o iau eu de pe cap, Miss³ Cuthbert. Copilul cel

² Șaretă – trăsurică ușoară (cu două roți) trasă de un singur cal.

³ Miss (engl.) – domnișoară (adresare respectuoasă către o femeie necăsătorită).

mic este îngrozitor de neastîmpărat și eu nu mai am putere să mă ocup de el. Dacă vreți, aș putea s-o iau chiar acum cu mine, acasă.

Marilla se uită către Anne și se înmuie cînd văzu chipul palid al copilului și privirile lui, în care se citea o suferință tăcută – suferința unei mici ființe lipsite de apărare, care se vede din nou prinsă în capcana din care tocmai reușise să scape. Marilla avu convingerea incomodă că, dacă nu răspundea acum chemării acelei priviri, acest lucru ar fi urmărit-o pînă în ultima zi a vieții ei. Mai mult decît atît, nu se prea dădea în vînt după doamna Blewett. Să dai acest copil sensibil și dotat unei asemenea femei! Nu, ea nu-și putea lua răspunderea de a face așa ceva.

– Ei, nu știu ce să spun, zise ea agale. N-am spus că Matthew și cu mine am luat hotărîrea definitivă să o dăm. De fapt, aș putea spune că Matthew își dorește să o păstreze. Am venit pînă aici numai ca să mă lămuresc cum de s-a întîmplat o asemenea greșală. Acum, cred că ar fi mai bine să o iau acasă și să discut cu Matthew. Oricum, n-aș putea lua nici o decizie fără să mă sfătuiesc și cu el. Și dacă ne hotărîm să nu o ținem, o să v-o aducem sau o să v-o trimitem mîine seară. Dacă nu, atunci veți ști că a rămas la noi. Vă convine așa, doamnă Blewett?

– Cred că nu am de ales, spuse doamna Blewett pe un ton acru.

În timp ce Marilla vorbea, soarele răsărea pe chipul Annei. Mai întîi expresia de disperare dispăru și apăru în schimb o rază fugară de speranță. Ochii îi deveniră adînci și strălucitori ca stelele dimineții. Copilul era transfigurat⁴.

– O, Miss Cuthbert, chiar ați vorbit serios că poate mă lăsați să rămîn la Green Gables⁵ [Grîn Gheibls]? Întrebă ea în șoaptă, ca și cum niște cuvinte spuse în gura mare ar fi putut clătina această minunată posibilitate. Chiar ați spus așa ceva? Sau numai mi-am imaginat că ați spus?

– Cred că ai face mai bine să-ți controlezi imaginația aia a ta, Anne, dacă nu poți face deosebire între ceea ce este real și ce nu e, zise Marilla îmbufnată. Da, m-ai auzit foarte bine spunînd asta și nimic mai mult. Însă nu este nimic hotărît și nu știu dacă, pînă la urmă, nu vom decide să te dăm, totuși, doamnei Blewett. Cu siguranță, dumneai are mai multă nevoie de tine decît am eu.

– Mai bine m-aș duce înapoi la orfelinat decît să trăiesc alături de ea, spuse Anne cu înflăcărare. Arată exact – exact ca un sfredel.

Cînd ajunseră înapoi la Green Gables, în aceeași seară, îl întîlniră pe Matthew pe alee. Marilla îl văzu de la depărtare cum pîndește și ghici și motivul. Era pregătită să vadă ușurarea care i se așternu pe chip, în momentul în care văzu că o adusese pe Anne înapoi cu ea. Dar nu îi spuse nimic în această privință, pînă ce nu fură singuri, amîndoi, în curtea din spatele hambarului, la mulsul vacilor. Acolo îi spuse, pe scurt, povestea Annei și rezultatul discuției cu doamna Spencer.

Dacă nu-i deprinzi pe copii să muncească, nu vor învăța nici să citească, nici să scrie, nici muzică, nici gimnastică, nici ceea ce cuprinde întreaga virtute a omului: respectul, izvorît din exercitarea tuturor învățăturilor de mai sus.

Democrit

⁴ Transfigurat – schimbat (în mod esențial) la înfățișare, la față (sub influența unei emoții).

⁵ Green Gables („Streșinile Verzi”) este numele fermei lui Marilla și Matthew.

– Nu dau o ceapă degerată pe femeia aia, Blewett, spuse Matthew, cu o patimă ieșită din comun.

– Nici eu nu pot spune că este pe gustul meu, recunosc Marilla, dar avem soluția asta, sau să o ținem la noi, Matthew. Și, din moment ce văd că tu vrei să o ținem, atunci cred că și eu sînt de acord, trebuie să fiu. M-am tot gîndit la posibilitatea asta, pînă ce am început să mă obișnuiesc cu ideea. Mi se pare, într-un fel, de datoria noastră. Nu am crescut niciodată un copil, în special o fată, și mi-e teamă să nu iasă cine știe ce prostie din asta. Dar am să mă străduiesc cum voi ști eu mai bine. În ce mă privește, Matthew, fata poate să rămînă.

Chipul lui Matthew strălucea de fericire.

– Mmm, trebuie să spun că mă bucur că ai ajuns să vezi lucrurile în lumina asta, Marilla, este un omuleț atît de interesant!

“Nu-i voi spune încă, din astă seară, că o să rămînă aici,” se gîndi ea. “Ar deveni atît de agitată că n-ar mai putea închide un ochi. Marilla Cuthbert, ți-ai făcut-o cu mîna ta. Ți-ai fi imaginat tu, vreodată, că va veni o zi în care vei înfia o fetiță orfană? Este o mare minune, dar nu atît de mare ca în ceea ce îl privește pe Matthew, el, pe care dintotdeauna fetele l-au îngrozit de moarte. Oricum, hotărîrea a fost luată și numai Dumnezeu știe ce va ieși din asta.”

Lucy Maud Montgomery

Anne de la Green Gables

Trad. din limba engleză de Anca Filoteanu

- Acțiunea din text are loc în Canada, în anul 1890. Care dintre întîmplări ar fi posibile și astăzi, în realitatea noastră?
- De ce Marilla și Matthew doreau să înfieze anume un băiat?
- Are Anne un cuvînt de spus atunci cînd o familie vrea să o ia la sine?
- Marilla gîndește că Anne se poartă ca o domnișoară de familie bună și deduce că, probabil, ai ei au fost niște oameni deosebiți. Prin ce crezi că se manifestă comportamentul unei domnișoare de familie bună astăzi?
- Poți spune, după comportamentul unui om, din ce fel de familie vine?
- Prin ce crezi că se exprimă, în comportamentul tău, „cei șapte ani de-acasă”?
- Reveniți la segmentele subliniate și urmăriți cum evoluează sentimentele Marillei față de Anne. Ce a făcut-o să-și schimbe poziția inițială?

Maia Morgenstern, actriță:

Cred doar în educația personalizată, individualizată. Ca să te convingi, trebuie să treci totul prin filtrul propriei simțiri, înțelegeri, a ta și a copilului. Să nu forțezi nota cînd nu e cazul. Dar pentru asta trebuie să-ți cunoști bine copilul. Să-l ajuți să-și dezvolte propria individualitate, să nu-l constrîngi, pentru că așa îl pierzi. Să-l înveți și să-i oferi dreptul de a alege. Părinții mei au înțeles asta și m-au lăsat să hotărăsc singură cînd a fost momentul. La rîndul meu, trec pe umerii fiului meu Tudor răspunderea propriilor hotărîri în ceea ce-l

privește. Și asta nu-i ușor la 14 ani. Dar contez pe judecata, pe intuiția și bunul lui simț: a fost crescut, în primii ani de viață, de mama mea, iar eu sper să continui cu el această educație sănătoasă. Părinții mei nu și-au manifestat intransigența⁶ decît în cîteva situații. Mă pedepseau dacã făceam o prostie și-mi interziceau să ascult la radio emisiunea preferată: teatru la microfon. Cum nu aveam televizor și eu eram moartă după emisiunea asta de radio, mi se părea pedeapsa supremă.

Formula As, nr. 459

Pavel Stratan, artist:

Eu spun niște povești așa cum le văd eu, oamenii le ascultă și, în timp ce le ascultă, le văd și ei. Își dau seama atunci că poveștile mele sînt și poveștile lor. Că și ei au pățit cam așa ceva în copilărie. Beciul din ograda mea seamănă cu al lor, tatăl meu – cu tatăl lor, frica mea – cu frica lor. Oamenii recunosc niște emoții care, de fapt, sînt ale tuturor și de-asta le place. Copilăria e totul! E singurul lucru interesant care mi s-a întîmplat. Absolut toate întîmplările pe care le povestesc eu în cîntece sînt adevărate. Și bătăile pe care mi le trăgea tata, și boroboațele pe care le făceam. Tata, care era tractorist, nici oleacă nu pricepea că un copil vedea lucrurile altfel decît el. Nu înțelegea că mă bătea degeaba. Eu nu făceam pozne pentru că voiam. Așa eram eu, oricît m-ar fi bătut. Mie poznele îmi veneau de la sine și nu pricepeam legătura între pozne și bătaie. Dar și el tot așa, nu pricepea cum, după atîta bătaie, tot mai făceam pozne. Beciul, Luluța, Zina, cureaua lui tata pe care am făcut-o bucăți, toate au existat cu adevărat. Cînd le cînt, le văd de fiecare dată în fața ochilor, parcă ar fi un film.

Formula As, nr. 643

...Știai istoria despre fuga mea de la orfelinat, cînd mă pedepsiseră că am furat biscuiți? Mă rog, la ce să te aștepți, dacã trimiți o fetiță flămîndă, de doar nouă ani, să curețe cuțitele la bucătărie, drept lîngă cutia cu biscuiți, și o lași acolo singură, apoi te întorci, pe neașteptate, peste cîteva minute? Nu era oare firesc să găsești niște firimituri pe masă? Și cînd o înhați de mînă și o tragi de urechi, și îi dai niște palme, și o alungi de la cină înainte de desert, și le spui celorlalți că a fost pedepsită pentru că este hoată – nu-i așa că e normal să fugă?

N-am ajuns departe. M-au prins și m-au întors înapoi; și timp de o săptămînă am fost legată, ca un cățel neascultător, de stîlpul din mijlocul ogrăzii, cînd ceilalți copii erau la recreație.

Jean Webster

Tăticul-picioare-lungi

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

- Rezumă esența fragmentelor, referindu-te la modalitățile de pedeapsă, aplicate în trei situații diferite. Cît de adecvate erau pedepsele în raport cu faptele comise?
- Încalcă vreuna din pedepse vreun drept al copilului?
- Proverbul românesc spune: *Bate copilul cînd se culcă de-a curmezișul patului*. Cum îl înțelegi tu? Poate fi justificată o asemenea atitudine?
- Ce ar putea face un copil ca să evite pedeapsa meritată?
- Dar una abuzivă?

⁶ Intransigență – atitudine necruțătoare, lipsită de compromisuri; neînduplecare.

Leonard Doroftei, campion mondial la box:

– Din păcate, nu pot povesti decît despre mama. Pe tata l-am pierdut cînd aveam șase ani, dar am rămas cu amintirea frumoasă a unui părinte extraordinar. Mama a muncit toată viața, de dimineață pînă seara, ca să aibă ce pune pe masă copiilor. Nu a știut că m-am apucat de box pînă cînd nu am venit învinețit acasă, după un meci dur la juniori. S-a speriat, săraca, l-a chemat pe fratele meu mai mare, i-a zis că a venit băiatul desfigurat acasă. Nu a fost deloc de acord să merg la box, dar nu avea ce să-mi facă, îmi plăcea prea mult, nu avea cum să mă oprească. După ce am luat primul titlu, a înțeles că e o treabă serioasă și nu mi-a mai zis nimic. Eu eram foarte mîndru de mine, toată lumea zicea că o să se mai audă de numele meu. Totul începuse de la o altercație⁷ în stradă, s-au dat cîțiva pumni și după aia cineva m-a întreat dacă nu vreau să merg la box. Aveam 14 ani și, în momentul în care am intrat în sala de box, nu am zis decît atît: „Oau!”. Era o sală nouă, curată, avea așa o lumină... și am simțit de la început că mi-am găsit terenul. Pînă în acel moment, nu aveam nici o idee despre ce o să fac în viață, cu școala abia supraviețuiam. Atîta vreme cît te duci cu stomacul gol, n-o să-ți intre nimic în cap, așa că preferam să merg la un fotbal sau să pun cuie pe linia de tramvai.

– Îți pare rău că n-ai făcut o școală cum trebuie?

– Sportul este foarte important pentru cei care nu au nimic de făcut. Decît să stea pe străzi, să-și găsească bucuria vieții în droguri, mai bine fac un sport de performanță și-și găsesc un țel. Însă, în primul și în primul rînd, le recomand să meargă la școală, să învețe carte, asta contează foarte mult în viață. Nu neapărat să fie cei mai buni, dar măcar la mijloc să fie și tot e bine, să se poată ajuta singuri în viață. Mie îmi pare rău pentru că n-am avut idee despre viață, n-am știut ce înseamnă un contract, ce înseamnă o limbă străină și multe alte lucruri pe care aș fi putut să le învăț la școală. Iar acum sînt un pic speriat, pentru că mă retrag și nu știu să fac altceva decît box.

– Privind în urmă, ce-i mai important: faptul că ți-ai îndeplinit visul sau că ai asigurat familiei tale o bunăstare materială?

– Amîndouă sînt foarte importante, nu pot să nu fiu mulțumit de faptul că am niște bani cu care copiii mei vor merge la școli bune. Eu, din momentul în care am intrat în sala aceea de box, am avut un drum, nu am vrut să fac din sport o afacere, n-am luat-o nici la stînga, nici la dreapta, am mers înainte. Am făcut cinci ani de antrenamente în fiecare zi, mai puțin duminicile, pentru a ajunge campion mondial. Asta a fost visul meu. Nu spun că n-au fost momente dificile, în care eram obosit de atîtea lovituri și mă gîndeam să mă las. Echilibrul l-am găsit în familie, alături de soție și de copii. Mie mi-a fost greu fără tată și de aceea mă voi lăsa de box, pentru că vreau să mă bucur cît mai mult timp de acum încolo de copiii mei, iar ei să mă aibă alături. Știi ce mi-a spus băiatul meu mai mare? “Tati, tot ce vreau de la Moș Crăciun e ca tu să o iubești pe mama.”

Formula As, nr. 547

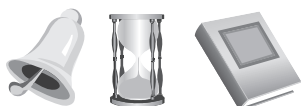
Nu diploma, ci munca e criteriul valorii unui om.

Simion Mehedinți

⁷ Altercație – schimb de insulte; ceartă; sfadă.

- Ce înseamnă, pentru un copil, să facă lucrurile la vremea lor, să nu rateze niște oportunități?
- Care este în viața ta relația dintre ocupațiile extrașcolare (sporturi, arte, cercuri de interes, cluburi, voluntariat) și studii?
- Care dintre acestea îți proiectează niște perspective în viața de adult?
- Ți s-a întâmplat vreodată să regreti că ai ratat oportunitatea de a învăța să faci ceva?
- Crezi că un copil trebuie să-i ceară familiei sale investiții într-o pasiune, dacă simte că aceasta este chemarea lui?

- Când serviciile de asistență socială sînt îndreptățite să ia copilul din familia lui?
- În ce măsură se ține cont de părerea copilului?
- În ce condiții acesta se poate întoarce acasă?

ÎNCĂ O ȘANSĂ

[Bennie [Benni] este un băiețel de doi ani, foarte drăguț și vioi. Toată lumea îl iubește. Mama lui trebuie să apară în fața judecătorului, fiind acuzată că nu este în stare să aibă grijă de el. Pînă la proces, Bennie fu dat temporar în grija intendentului închisorii, care îl trată ca pe propriul său copil, copleșindu-l cu dragoste și hăinuțe frumoase. Procesul a fost amînat de patru ori, pentru că mama lui Bennie nu se prezenta la judecată.]

Apoi, în a cincea săptămînă, apăru și mama lui Bennie. Era foarte speriată. Fața îi era umflată și zgîriată, iar sub un ochi avea o vînătaie. Sordida⁸ ei istorie era una destul de obișnuită. Trăia cu copilul într-o cămăruță nenorocită. Soțul a părăsit-o. Nu avea nici mîncare, nici mobilă. Era însă ciudat că femeia reușise să țină copilul destul de curat, independent de propria înfățișare, și că, de regulă, copilul avea ceva de mîncare, deși mamei i se întîmpla să stea flămîndă zile în șir. În toată mizeria și murdăria vieții ei ruinate, Bennie rămînea, în mod miraculos, neîntinat, ceea ce era, într-adevăr, neobișnuit.

– Hm! a spus judecătorul și s-a uitat la Bennie. Bennie stătea lîngă mama sa. Era foarte liniștit și zîmbea la biata creatură care lupta pentru el. – Cred că trebuie să te scoatem de acolo, decise judecătorul abrupt. Băiatul este prea bun ca să se piardă în halul ăsta.

Femeia mizerabilă și amețită din fața lui nu percepu imediat înțelesul cuvintelor auzite. Continua să stea, clătinîndu-se puțin, și să privească la judecător, de parcă nu l-ar fi auzit. Apoi, deodată, a înțeles. A făcut un pas înainte. Și-a dus mîna la gît, de parcă ceva îi tăia răsufarea.

⁸ Sordid – dezgustător, respingător.

– Doar n-o să mi-l luați! N-o să-l luați de la mine! Nu, doar n-o să faceți așa ceva! Nu pentru – nu pentru totdeauna! N-o să... doar n-o să...

Nerăbdător, judecătorul i-a făcut semn să se îndepărteze. Dar femeia a căzut în genunchi.

– Domnule, dați-mi o șansă! Am să mă las de băut. Numai nu mi-l luați! Nu-l luați, vă implor! Este tot ce mi-a rămas pe lume! Dați-mi o șansă. Trei luni! Șase luni! Un an!

– Scoală-te, porunci judecătorul, nemulțumit. Și termină cu scenele! N-o să te ajute cu nimic!

Și atunci se întâmplă ceva miraculos. Femeia se sculă în picioare. O nouă și ciudată demnitate răsări pe fața ei zdrelită. Urmele suferințelor și viciului dispărură ca prin minune. Păru, deodată, mai înaltă, mai tânără, aproape frumoasă. Când vorbi din nou, vorbi clar și expresiv, în cuvinte care nu aduceau deloc a mahala și cârciumă.

– Domnule judecător, insist să-mi dați o șansă. Nu-i puteți lua copilul unei mame în modul acesta. Credeți-mă, dacă mi-ați da o mână de ajutor, aș lăsa drumul acesta. N-am fost întotdeauna așa. Am avut o altfel de viață înainte – înainte ca... O, de-atunci au trecut ani de întuneric și foame, și frig, și mai rău decât atât! Dar niciodată nu am tîrît copilul în jos, cu mine. Uitați-vă la el! Nu pot vorbi cum ar trebui să vorbesc, pentru că mintea nu mi-e limpede. Este din cauza băuturii. Când bei, uiți. Dar trebuie să mă ajutați. Singură, nu voi reuși. Încă îmi mai amintesc cum este să trăiești corect, tot așa cum îmi amintesc să vorbesc corect. Permiteți-mi să vă demonstrez că nu sînt rea de tot. Dați-mi o șansă. Luați băiatul și apoi întoarceți-mi-l, cînd sînteți mulțumiți de mine. Am să încerc – Dumnezeu știe că am să încerc din răputeri. Numai nu mi-l luați pentru totdeauna! Nu mi-l luați!

Judecătorul trase de gulerul cămeșii, simțindu-se, deodată, incomod.

– Ai rude sau prieteni în orașul ăsta?

– Nu! Nu!

– Ești sigură?

– Absolut sigură.

– Uite-aici, am să-ți dau o șansă. Am să iau băiatul pentru un an. Între timp, ai să te lași de băut și ai să devii o femeie cumsecade, care își câștigă cinstită existența. Vei fi lăsată în grija uneia dintre gardiene. Ea are să-ți găsească de lucru și un loc de trai și se va ocupa de tine. Dacă, la sfîrșitul anului, este mulțumită de tine, îți primești copilul înapoi.

– Are să fie mulțumită, spuse simplu femeia. Se aplecă și, luînd în palme fețișoara lui Bennie, îl sărută o dată. Apoi făcu un pas în lături și stătu nemișcată, petrecînd cu privirea mica siluetă ce trecu prin sala de judecată de mîna cu polițistul blajin, care o conducea atent. Privi în urma-i pînă cînd copilul dispăru după ușile mari ale sălii.

Femeia s-a ținut de cuvînt. Peste un an, se stabili, acum altfel de persoană, într-o căsuță cu livadă, împreună cu sora sa și micul Bennie.

Fericit acela care a avut o copilărie bine condusă, o adolescență plină de idealuri și, la timp, revenirea la realitate.

Sextil Pușcariu

Edna Ferber

Dawn O'Hara, fata care rîdea

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

POVESTEAA ANNEI

- Am împlinit unsprezece ani în martie. Și m-am născut la Bolingbroke [Bolingbrok], Nova Scotia [Nova Scoția]. Numele tatălui meu era Walter Shirley [Uolter Șirli], profesor la liceul din Bolingbroke. Numele mamei mele era Bertha [Berta] Shirley. Nu-i așa că Walter și Bertha sînt nume drăguțe? Mă bucur că părinții mei au avut nume drăguțe. Și mama era profesoară la liceu, dar, cînd s-a măritat cu tata, sigur că nu a mai predat. Doamna Thomas [Tomas] spune că erau ca doi copii și săraci ca niște șoareci de biserică. Au mers să locuiască într-o casuță mică din Bolingbroke. Eu n-am văzut niciodată casa aceea, dar mi-am imaginat-o de mii de ori. Trebuie să fi avut caprifoi deasupra ferestrelor de la salon și liliac în curtea din față și lăcrimioare chiar lîngă portiță. Da, și perdele de muselină⁹ la toate geamurile. Perdelele de muselină dau așa o impresie de vaporos într-o casă. Acolo m-am născut eu. Doamna Thomas spune că eram cel mai caraghios copil pe care l-a văzut ea vreodată. Eram mică, slăbuță și toată numai ochi, mama însă mă considera cel mai frumos bebeluș. Eu cred că o mamă este un judecător mai bun decît o biată femeie care vine la curățenie, nu-i așa? Oricum, mă bucur că îi eram pe plac. Aș fi fost foarte tristă să aflu că era dezamăgită de mine – pentru că, vedeți dumneavoastră, nici nu a mai trăit mult după aceea. A murit de febră, cînd eu aveam numai trei luni. Aș fi vrut să fi trăit mai mult, măcar ca să-mi pot aduce și eu aminte că i-am spus mamă. Cred că trebuie să fie atît de bine să spui „mamă”, dumneavoastră nu? Și apoi tata a murit la patru zile după ea, tot de febră. Așa că m-au lăsat orfană, toți se pierduseră cu firea și doamna Thomas s-a gîndit ce să facă cu mine. Vedeți, încă de pe atunci nimeni nu mă voia. Se pare că asta este soarta mea. Tata și mama veniseră de departe, amîndoi, și toată lumea știa foarte bine că nu mai aveam nici o rudă în viață. La sfîrșit, doamna Thomas a spus că mă ia, deși era săracă și avea un bărbat bețiv. M-a crescut cu biberonul. Cunoașteți cumva vreun motiv pentru care cei crescuți cu biberonul ar trebui să fie mai buni decît ceilalți oameni? Pentru că, de cîte ori făceam cîte o prostie, doamna Thomas mă întreba cum de pot fi o fetiță atît de rea, cînd ea mă crescuse cu biberonul – un fel de reproș.

Poți afla mai multe despre Anne la paginile 11-15 și 56-58.

Domnul și doamna Thomas s-au mutat de la Bolingbroke la Marysville [Marisvill] și am trăit alături de ei pînă la vîrsta de opt ani. Îi ajutam, avînd grijă de copiii Thomas – erau patru, mai mici decît mine – și vă pot spune că aveam ceva de furcă cu ei. Apoi, domnul Thomas a murit, pentru că a fost călcat de un tren, și mama lui s-a oferit să o ia la ea pe doamna Thomas cu copiii, dar pe mine nu mă voia. Doamna Thomas era la capătul puterilor ei și a trebuit din nou să se gîndească ce să facă cu mine. Apoi a venit doamna Hammond [Hămmond] din susul rîului și a spus că mă ia, pentru că

Un tată poate da fiului său avere cît de mare, dar nu-i poate da trei lucruri: minte, sănătate și noroc.

Cilibi Moise

⁹ Muselină – țesătură de bumbac sau de mătase, subțire și străvezie, din care se confecționează îmbrăcăminte ușoară, perdele etc.

eram pricepută la copii, așa că am mers să locuiesc la ea, în susul râului, într-un mic luminis, printre buturugi. Era un loc tare singuratic. Sînt sigură că nu aş fi putut locui acolo, dacă nu aş fi avut imaginație. Domnul Hammond avea un joagăr¹⁰ acolo, sus, iar doamna Hammond avea opt copii. Avusese de trei ori gemeni. Mie îmi plac destul de mult copiii, dar trei perechi de gemeni, una după alta, mi se pare prea mult. I-am spus și doamnei Hammond, foarte clar, acest lucru, atunci cînd a apărut ultima pereche, pentru că ajunsesem să fiu grozav de obosită de cîtă treabă aveam cu ei. Am locuit la doamna Hammond mai bine de doi ani, pînă cînd domnul Hammond a murit și doamna Hammond nu a mai putut ține casa. Așa că și-a împărțit copiii între rude și a plecat în Statele Unite. Iar eu a trebuit să merg la orfelinatul din Hopetown [Houptaun], pentru că nimeni altcineva nu dorea să mă ia. Nici la orfelinat nu m-au vrut. Spuneau că și așa sînt supraaglomerati. Dar au fost obligați să mă primească și am stat acolo patru luni, pînă cînd a venit doamna Spencer [Spenser].

Anne [Ann] încheie cu un nou oftat, de data aceasta de uşurare. Era cît se poate de evident că nu-i plăcea să vorbească despre experiențele ei, într-o lume în care nu era dorită de nimeni.

– Ai mers la școală? o întrebă Marilla [Marilla], strunind iapa cea bruna către drumul de la malul mării.

– Nu cine știe ce. Am mers puțin, în ultimul an cît am stat cu doamna Thomas. Cînd am locuit în susul râului eram atît de departe de școală, că nu puteam ajunge pînă acolo în timpul iernii, iar vara era vacanță, așa că nu puteam merge decît primăvara și toamna. Dar sigur că am mers la școală cît am stat la orfelinat. Pot să citesc destul de bine și știu pe dinafară atît de multe poezii. Dumneavoastră nu vă place poezia care îți dă fiori, de te furnică pe spate? Este o bucată în manualul de clasa a cincea – „Căderea Poloniei” – pur și simplu cutremurătoare. Sigur că eu nu am ajuns într-a cincea – am fost numai în clasa a patra – dar fetele mai mari îmi împrumutau cărțile lor, ca să citesc.

– Femeile astea – doamna Thomas și doamna Hammond – se purtau bine cu tine? întrebă Marilla, privind-o pe Anne cu coada ochiului.

– Aaa, șovăi Anne și fețișoara ei expresivă se înroși toată, iar spîncenele i se încruntară din cauza încurcăturii în care era pusă. Să știți că voiau să se poarte bine – știu că voiau să fie pe cît de bune și de drăguțe ar putea. Și cînd oamenii vor să fie buni cu tine și se poartă frumos, nu-ți mai pasă prea tare dacă nu o fac – nu întotdeauna. Aveau și ele necazurile lor, știți. Este tare greu să ai un bărbat bețiv și cred că este foarte greu și să ai trei perechi de gemeni, una după alta, nu credeți? Dar sînt sigură că ar fi vrut să se poarte bine cu mine.

Lucy Maud Montgomery

Anne de la Green Gables

Trad. din limba engleză de Anca Filoteanu

- De ce Anne își imaginează casa unde s-a născut anume așa cum o descrie?
- Despre ce trăsătură de caracter a Annei vorbește faptul că ea nu condamnă pe nimeni și încearcă să găsească o explicație plauzibilă la toate?
- La 11 ani Anne gîndește ca un adult. Cum a format-o mediul în care și-a petrecut viața?

¹⁰ Joagăr – ferăstrău acționat de forța apei curgătoare prin intermediul unei roți de apă.

- Care este dorința ta cea mai mare?
- Cum s-ar putea realiza?
- Ce depinde de tine?
- Ce depinde de alții?
- Ce faci pentru realizarea ei?

OGLINDA LUI ERISED

[Harry Potter a fost crescut de mătușa și unchiul său și niciodată nu și-a cunoscut părinții. Ei au murit când el avea un an și în casă nu exista nici măcar o poză de-a lor. Acum Harry are zece ani și învață la Școala de Vrăjitorie Hogwarts [Hogwarts]. Profesorul Dumbledore [Dambldor] este directorul școlii.]

La pagina 140 vei găsi un fragment din biografia autoarei lui Harry Potter, Joanne K. Rowling. *Oglinda lui Erised* este capitolul ei preferat din această carte.

...Era o oglindă magnifică, înaltă pînă în tavan, într-o ramă de aur ornamentată, care se sprijinea pe două picioare ca niște labe de leu. Harry se apropie de ea ca să se privească, însă nu-și văzu reflecția. Atunci stătu drept în fața oglinzii. A trebuit să-și astupe gura cu mâinile ca să-și înăbușe țipătul de groază. Se întoarse și privi în spate. Inima îi bătea mult prea repede, căci în oglindă se văzuse nu doar pe sine, ci încă o mulțime de oameni în jurul său.

Dar odaia era deșartă. Cu răsuflarea tăiată, se întoarse încet îndărăt, spre oglindă.

Era acolo, reflectat în ea, alb la față și speriat, iar în spatele lui, reflectate și ele, erau nu mai puțin de zece persoane. Harry mai privi o dată peste umăr – nimeni. Poate că purtau și ei Pelerina Invizibilității? Poate că odaia era plină de invizibili, iar oglinda magică îi arăta pe toți, invizibili și vizibili laolaltă?

Harry privi din nou în oglindă. O femeie stătea alături de chipul lui reflectat, zîmbindu-i și fluturîndu-i din mîină. El întinse brațul în dreapta. Dacă ea ar fi stat acolo, ar fi ajuns-o cu palma, reflecțiile lor erau atît de aproape. Dar degetele sale atinseră numai aerul. Și ea, și ceilalți nu existau decît în oglindă.

Era o femeie foarte drăguță. Avea părul roșcat-închis, iar ochii – ochii ei sînt exact ca ai mei, gîndi Harry, apropiindu-se de oglindă. Verzi, de aceeași formă; se vedea că plînge – zîmbea, dar plîngea în același timp. Bărbatul înalt, subțire, cu părul negru, care stătea alături de ea, o îmbrățișa de umeri. El purta ochelari și avea părul foarte zburlit. Exact ca părul lui Harry.

Acum Harry stătea atît de aproape de oglindă, încît mai o atingea cu nasul.

– Mamă? șopti el. Tată?

Fără a răspunde, ei îl priveau, zîmbind. Și încet, Harry cercetă fețele celorlalți oameni din oglindă și mai văzu alți ochi ca ai săi, alte nasuri ca al său, pînă și un bătrînel care avea genunchii noduroși ca ai lui Harry. Harry își vedea familia, pentru prima dată în viață.

Zîmbeau cu toții, fluturîndu-i afectuos¹¹ din mîini, iar el îi privea însetat, cu palmele lipite de oglindă, de parcă spera să intre în ea. Simțea o durere stranie în suflet, pe jumătate bucurie, pe jumătate – o teribilă tristețe.

¹¹ Afectuos – cu simpatie, prietenie.

Nu știa cât timp a stat acolo. Oamenii din oglindă rămâneau pe loc, iar el îi tot privea și doar niște zgomote pe coridor îi amintiră unde se află. Își rupse privirea de la fața mamei sale, șopti „Am să mă întorc” și se grăbi spre dormitor.

...În a treia noapte Harry găsi drumul mai ușor. Nu întâlni pe nimeni în coridoarele școlii.

În oglindă își găsi iarăși mama și tatăl zîmbindu-i și unul din bunici dînd din cap cu simpatie. Harry se așeză pe podea în fața oglinzii. Nimic nu-l va opri să stea acolo pînă în zori, cu familia sa. Nimic.

Decît:

– Te-ai întors deci din nou, Harry?

– Eu...nu v-am observat, domnule director.

– Cînd ești invizibil, se întîmplă să vezi mai puține în jurul tău, spuse Dumbledore, zîmbind ușor. Așadar – Dumbledore se așeză pe podea alături de Harry – ai descoperit, ca sute de oameni înaintea ta, minunile acestei oglinzi. Presupun că ai înțeles ce anume reprezintă?

– Păi...îmi arată familia...

– Iar prietenului tău Ron i-a arătat cum devine șeful clasei și căpitanul echipei. Cum crezi, ce ne arată această oglindă?

Harry scutură din cap. Nu înțelegea.

– Permite-mi să-ți explic. Cel mai fericit om de pe lume ar privi în această oglindă ca în una obișnuită, adică, privind în ea, s-ar vedea pe sine exact așa cum este. Acum înțelegi?

Harry gîndi. Apoi spuse încet:

– Ne arată ceea ce ne dorim... orice ne-am dori.

– Și da, și nu, spuse Dumbledore încet. Ne arată, nici mai mult, nici mai puțin, cea mai profundă, cea mai disperată dorință a inimii. Tu, care niciodată nu ți-ai cunoscut familia, te vezi înconjurat de ea. Ron, care a fost întotdeauna copleșit de frații mai mari, se vede stînd singur, cel mai bun dintre ei toți. Însă această oglindă nu ne oferă nici cunoștințe, nici adevăr. Mîine oglinda va fi mutată în altă parte și te rog să nu o cauți. Dacă ți se va mai întîmpla să dai de ea, vei fi pregătit. Nu merită să trăiești din visuri și regrete, uitînd de viața însăși. Ține minte aceasta.

Joanne K. Rowling

Harry Potter și Piatra Filosofală

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

- De ce Harry își vede în oglindă familia, deși nu a cunoscut-o niciodată?
- Cum își dă seama că este familia lui?
- De ce dorința lui Harry de a fi în mijlocul propriei familii este atît de arzătoare?
- Cum crezi, ce ai vedea în această oglindă magică, dacă ai privi în ea?

- În ce se conservă memoria unei persoane, atunci când aceasta pleacă din viață?
- Ce lucruri vechi se păstrează în casa ta, rămase de la rude pe care nu le-ai cunoscut?
- De ce le păstrați?
- Sînt printre ele scrisori?
- Prin ce se deosebesc aceste scrisori vechi de mesajele prin care comunicați astăzi în scris?

TRANDAFIRII ZILEI DE IERI

[Anne Shirley [Ann Şirli] a rămas orfană de foarte mică. Nu şi-a cunoscut niciodată părinţii; după peregrinări prin orfeline şi prin străini, la 11 ani a fost adoptată de o familie iubitoare. Acum are 20 de ani, este studentă şi face o vizită în satul unde s-a născut.]

– Da, soţii Shirley au locuit aici cu douăzeci de ani în urmă, răspuse femeia la întrebarea Annei. Închiriau casa. Îmi amintesc de ei. Au murit ambii de tifos, unul după altul. A fost grozav de trist. Au lăsat un prunc. Cred că a murit de mult. Părea tare bolnăvicios.

– N-am murit, spuse Anne zîmbind. Eu eram pruncul acela.

– Măi să fie! Ca să vezi, ce mare te-ai făcut, exclamă femeia, de parcă o surprindea faptul că Anne nu mai era un bebeluş. Dacă mă uit mai bine, văd că le semeni. Eşti leit taică-tău. El avea părul roşcat. Dar ochii şi gura sînt ca ale mamei. Era foarte drăguţă, ştii.

După ce o conduce pe Anne prin casă, femeia îi înmînează un pachet îngălbenit.

– Iată nişte scrisori vechi. Le-am găsit în dulapul de sus, când ne-am mutat aici. Nu ştiu ce scrie în ele – nu m-am uitat; dar cea de sus este pentru domnişoara Bertha Willis [Berta Uillis], şi acesta era numele de fată al mamei dumitale. Poţi să le iei, dacă vrei.

– O, vă mulţumesc, vă mulţumesc! exclamă Anne, încîntată. Nu aveam nimic, nici cel mai mic obiect, care ar fi aparţinut mamei mele. Cuvintele i se opreau în gît de emoţie. Nici nu pot să exprim cît de recunoscătoare vă sînt pentru aceste scrisori.

– Să-ţi fie de bine. Doamne, dar ce mult îţi seamănă ochii cu ai mamei. Ai ei erau atît de expresivi, că parcă vorbea din ei. Şi taică-tău era un om drăguţ şi binevoitor. Bietji de ei, n-au trăit mult, dar au fost grozav de fericiţi împreună, cît le-a fost dat.

...Unele scrisori fuseseră scrise de mama ei, altele de tata. Nu erau multe, doar vreo duzină – Walter [Uolter] şi Bertha Shirley nu au stat departe unul de celălalt, cît au fost logodiţi. Foile erau galbene, cerneala palidă, atinsă de anii care trecuseră. Paginile încreţite şi pătate nu conţineau sentinţe profunde de înţelepciune, ci doar cuvinte calde de dragoste şi încredere. Emanau aroma dulce a trecutului şi a uitării. Umbrele îndepărtate, abia desluşite ale celor doi îndrăgostiţi de demult păreau să se desprindă din ele. Bertha Shirley avuse darul de a scrie nişte epistole care îi reflectau fermecătoarea imagine în cuvinte şi gânduri ce îşi păstrasera frumuseţea şi vraja, în pofida vremii. Scrisorile erau tandre, calde,

Copilul răsfăţat ştie tot ce nu trebuie
şi nu ştie nimic din ce ar trebui.

Tudor Muşatescu

iubitoare. Cea mai emoționantă pentru Anne fu scrisoarea trimisă de Bertha soțului, aflat într-o scurtă călătorie; Anne de-abia se născuse. Tînăra mamă nu obosea să descrie, cu mîndrie, „copilașul” – cît de deștept este, cît de dulce și drăguț. „O iubesc cel mai mult cînd doarme și încă mai mult cînd e trează”, spunea Bertha Shirley. Trebuie să fi fost ultima frază pe care a scris-o în viața ei. Sfirșitul era foarte aproape.

– A fost ziua cea mai frumoasă din întreaga mea viață, i-a spus Anne Philippei [Filipei], povestindu-i seara cele întîmplate. Mi-am GĂSIT mama și tatăl. Scrisorile acestea i-au făcut REALI. Nu mai sînt orfană. Mă simt de parcă aș fi deschis o carte și aș fi găsit, printre pagini, trandafirii zilei de ieri, dulci și parfumați.

Lucy Maud Montgomery

Anne de pe Insulă

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

PETRECEREA

[Lili este o româncă plecată cu un contract de muncă în Japonia. Își amintește de copilăria și adolescența sa.]

Pe părinții mei abia dacă mi-i amintesc. Atunci cînd mă gîndesc la ei, mi-e mult mai ușor să revăd în minte albumul cu pozele lor, în care bunicii mei m-au învățat să-i recunosc. Chipurile lor tinere, repetîndu-se în pozele de la nuntă, în excursiile pe care le făceau sau cu diverse alte ocazii, îmi deveniseră treptat familiare, dar, în ceea ce mă privea, nu izbuteam, oricît de mult m-am străduit toată viața, să-mi amintesc nici măcar un moment trăit împreună cu ei. Era ca și cum moartea lor îmi luase toate amintirile, aneantizîndu-le odată cu dispariția lor fizică.

Părinții mei au murit într-un accident de mașină cînd eu încă nu împlinisem șase ani. Ceea ce-mi amintesc însă foarte bine este înmormîntarea lor. Venise o mulțime de lume și, aproape tot timpul cît a durat ceremonia, am stat în brațele acelor oameni străini, exersîndu-mă, încă de pe atunci, inconștient, în condiția de păpușă. În acea zi am simțit, cu toate celulele ființei mele, că eram cu adevărat iubită.

Am suferit, firește, la moartea lor, dar era cumva o suferință abstractă, fără determinări precise în orizontul universului meu infantil, neînțelegînd, în realitate, ce însemna că părinții mei nu aveau să se mai întoarcă niciodată. După aceea, am început să mă obișnuiesc cu dispariția lor, descoperind, într-un fel inocent, că faptul de a fi orfană nu era chiar atît de rău, acel statut conferindu-mi, într-un mod profitabil, un avantaj enorm față de oamenii mari, a căror compasiune o cîștigam astfel destul de ușor. Descoperisem că adulții se purtau frumos cu mine tocmai din cauza asta, iar acea descoperire m-a determinat să reacționez în așa fel încît să nu uite niciodată statutul meu de orfană și să-i determin să mă iubească tocmai din cauza acestui lucru. Educatoarea, învățătoarea și, mai tîrziu, profesorii au avut față de mine o atitudine specială, înconjurîndu-mă cu o grijă pe care nu o manifestau față de ceilalți copii. Asta m-a făcut să cred că aveam o aură aparte și să mă închipui aleasă să îmbrac veșmintele iubirii în care mă învăluiseră lumina din ziua înmormîntării părinților mei. Am trăit toată copilăria și adolescența îmbrăcîndu-mă cu aura aceea, pînă cînd, chiar în ultima clasă de liceu, s-a produs ceva care m-a determinat să accept că lumina aceea specială, de

care mă crezusem înconjurată și protejată, a dispărut brusc, dezvăluindu-mi lumea dintr-un unghi din care nu o mai văzusem pînă atunci. Dispariția definitivă a luminii mele m-a făcut să mă trezesc subit într-un univers cu totul străin și ostil. Îmi căzuseră solzii. Trezirea a fost atît de șocantă, încît, mult timp după aceea, mi-a fost greu să-mi revin. În realitate, nu mi-am revenit nici astăzi. Din acea clipă cumplită a adevărului, toate strădaniile mele de a recupera haina de lumină pe care o îmbrăcasem toată copilăria și toată adolescența s-au dovedit inutile și zadarnice.

În fapt nu s-a petrecut nimic ieșit din comun... Eram la petrecerea de majorat a unei colege de liceu. Locuia într-o vilă frumoasă doar împreună cu bunicii, părinții fetei fiind de mulți ani plecați să lucreze în Canada. Nu se întorseseră acasă de vreo șase ani, dar trimiteau bani regulat, lucru care se reflecta vizibil în bunăstarea familiei din țară, luxul desăvîrșit al vilei evidențiind posibilități materiale deosebite. Petrecerea aceea fusese organizată de bunicii fetei, care avuseseră grijă ca noi toți, colegii ei, să ne simțim cît mai bine și, desigur, pentru ca totul să se înscrie în viziunea unei reușite perfecte, nu făcuseră economie de bani. Petrecerea a început pe la ora două după-masă, tot timpul zilei am dansat și ne-am distrat așa cum o poți face numai la optsprezece ani. Toată lumea era mulțumită și fericită. Către ora opt, era o superbă seară de mai, s-a petrecut un lucru care ne-a impresionat pe toți. În fața casei s-a oprit o mașină căreia nu i-am dat de la început nici o atenție, dar, atunci cînd pe poartă au intrat un bărbat și o femeie, încărcați de pachete, treptat, zgomotele vesele ale petrecerii au început să amuțească. S-a auzit apoi un strigăt de bucurie și, de undeva dintr-un grup de tineri, a țîșnit sărbătorita, alergînd fericită spre cei doi străini. Erau părinții ei care, în complicitate cu bunicii, îi făcuseră o surpriză. N-aș putea descrie fericirea celor trei reunindu-se, după atîția ani, într-o îmbrățișare lungă și emoționantă. Mă găseam cu desăvîrșire singură și mă uitam la fericirea lor, fericirea copilului de a-și revedea părinții după cîtiva ani de absență, fericirea părinților de a-și revedea copilul care între timp crescuse și se transformase într-o domnișoară. În comparație cu ceea ce se desfășura în fața ochilor mei uimiți, descoperind tăria și frumusețea legăturilor familiale, oare ce însemna fericirea mea? Și atunci, în acel moment, pentru prima dată de la moartea părinților mei, contemplînd cu luciditate scena revederii părintești, am început să plîng cu adevărat, revărsînd lacrimi mai amare decît moartea. Pentru că toți cei prezenți nu aveau ochi pentru mine, ci pentru colega mea de clasă și pentru părinții ei, trăiam acel moment de amărăciune în deplină singurătate, ceea ce dădea o amploare în plus suferinței mele. Eram complet singură.

Bunicii mei mă crescuseră frumos, avînd grijă să nu-mi lipsească nimic, oferindu-mi o educație bună, dar moartea neașteptată a unicului lor fiu le încremenise parcă sufletul, închizîndu-l într-o lume de sticlă, din care nu mai răzbăteau afară decît ecouri vagi, indistincte. Nu aveam ce să le reproșez, poate că așa era felul lor de a fi, poate că așa se purtaseră și cu tatăl meu cînd era copil...

Florina Ilis

Cinci nori colorați pe cerul de răsărit

Mai bine muncă fără carte decît carte fără muncă.

Simion Mehedinți

Părinții care nu se interesează de soarta și educația copiilor sînt întocmai ca acei proprietari care își arendează moșiile... La întoarcere, vor găsi sufletele ruinate...

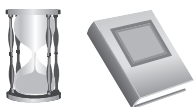
Vasile Conta

*Cum poți ajunge să te cunoști? Niciodată contemplându-te, totdeauna acționînd.
Încearcă să-ți faci datoria și vei ști îndată cine ești.
J. W. GOETHE*

ALTCINEVA

Pentru fiecare om sînt altcineva.
Pentru tatăl meu sînt singurul lui fecior.
Pentru cititor cînt cîteva rînduri din cartea mea.
Pentru acest trecător sînt un grăbit trecător.
Pentru unii, să zicem, sînt un obiect de admirație,
Pentru alții – un prag depășit demult.
Nesuferit – pentru acei cărora nu le răspund la somație.
Și om cu scaun la cap sînt pentru ceilalți pe care-i ascult.
Încerc să mă uit pe rînd la mine
Cu ochii fiecărui om întîlnit
Și rîd pînă mi se face gura ruine,
Pînă curg lacrimi, pînă le-nghit.

Liviu Damian

- Exprimă în 2-3 enunțuri care este rolul adulților/părinților în educarea copiilor.
- Cum crezi că poate un adult să ajute un copil a se descoperi pe sine?
- Referindu-te la tine, analizează și observă:
 - Cine te influențează mai mult?
 - Opinia cui este importantă pentru tine?
 - Viața cui e pentru tine un model?
 - Cine te susține în realizarea scopului pe care ți l-ai propus?
 - Pe cine dintre copiii de vîrsta ta sau mai mici îi ajuți să ia decizii?
 - Cine îți solicită ajutorul?

„FIUL MEU ȘI-A FĂCUT VIAȚA SINGUR”

Fiul meu a împlinit astăzi 27 de ani. Stă de opt ani în Japonia. Este, cred eu, *cineva*, în orice caz un tip cu totul special.

Fiul meu și-a făcut viața *singur*. Mai ales *și-a făcut-o*. Putea să eșueze¹² înăuntrul unei relații între părinți distruse, să devină autist¹³, să urască viața, să se urîțească, să nu devină nimic. Putea să se înstrăineze de toți și să-și piardă capacitatea de a iubi. Pentru că, de fapt, a crescut singur, ca un vlăstar în pădure, navigînd în atmosfera capricioasă dintre mama și tatăl lui, duplicitar¹⁴ de mic, încercînd să caute soluții de zi cu zi pentru frustrările, geloziiile și revendicările fiecăruia dintre ei. *El* e cel care a trebuit să se poarte matur, prins la mijloc între infantilismul celor doi. Mi-a lăsat drept moștenire un enorm capital de culpă¹⁵ pentru că prin despărțirea părinților, care s-a petrecut înainte de nașterea lui, a fost de la bun început privat de atmosfera familiei, de puțința de a gîndi simultan și de a cuprinde sub aceeași privire personajele care în viața unui om poartă numele unic de „mamă” și „tată”. „În această privință,” mi-a mărturisit într-o zi, cînd avea 16-17 ani, „sînt ca orbii din naștere, cărorora nu le poți explica ce sînt culorile.” De la aceeași vîrstă, cred, a început să mă iubească senin, dînd la o parte straturile mistificărilor induse, descoperindu-mă, așa zicînd, pe cont propriu. Am așteptat ani de zile cu înfrigurare această clipă, îngrozit de ideea că m-ar putea repudia¹⁶, că m-ar putea strivi sub povara reproșurilor, dar și încrezător în puterea de discernămînt pe care avea să o dobîndească, în nevoia lui de mine și de iubirea mea. Această nevoie de mine, în simpla ei imaterialitate, gîndită ca tensiune spirituală pură, este darul cel mai frumos pe care el mi l-a putut face. Și asta cu atît mai mult cu cît *practic* nu i-am oferit nimic. La formația lui nu am putut contribui de vreme ce, ca orice fiu adevărat, s-a definit în adolescență opunîndu-se tatălui lui.

¹² A eșua – a nu reuși.

¹³ Autist – închis în sine, desprins de realitate.

¹⁴ Duplicitar – fățarnic.

¹⁵ Culpă – vină.

¹⁶ A repudia – a respinge.

Nu a acceptat niciodată sugestiile de lectură pe care i le făceam, nici pe cele de literatură, nici pe cele de istorie sau filozofie. A preferat să descopere totul, singur, după vârsta de 20 de ani. La 16 ani, când îi propuneam Gogol sau *Mănăstirea din Parma*, îmi răspundea, în răspăr, cu lecturi „științifice” și-mi amintesc că a avut o revelație când a citit cartea lui Hawking [Houking], *Scurtă istorie a timpului*. (Lectura i-a fost fatală pentru că la teza de fizică din nu știu ce clasă a vorbit pe larg de Big Bang și de găurile negre, spre indignarea profesorului care l-a întrebat de unde a scos prostiile astea, după care l-a notat cu 4.) Lecturile acestea, plus altele, „ozenistice”¹⁷, l-au făcut să creadă că se va ocupa de „astrofizică”. Pe urmă a constatat că în România nu există o astfel de facultate, așa că, purtat de valul pragmatic al momentului, a intrat „ca toată lumea” în anii '90, la Academia de Științe Economice. Senzația pe care am avut-o era că nu-l pot influența cu nimic, că puterea mea asupra lui era nulă și că, de vreme ce nu-l putusem atrage într-un „scenariu paideic”, cartea destinului avea să și-o joace singur.

Și așa s-a și întâmplat. Avea în el ceva luminos, ceva extrem de înalt și de pur, care-l scotea din matca previzibilă a umanului și care-ți dădea încrederea că, de oriunde ar porni, fie și din cel mai obscur unghi al vieții, va termina prin a ajunge în centrul ei. Foarte mulți oameni sînt dăruți cu cîte ceva: unul cu o voce bună, altul cu minte pentru matematici, altul cu aptitudini pentru sport. Ștefan (sau Matei, sau „Flipi”, cu porecla lui de copil) a primit darul căutării și găsirii de unul singur. Eu, care am fost însoțit, dus de mîină sau care am ajuns la mine extrem de tîrziu, știu bine ce miracol este să-ți pui singur întrebările juste, să intri în viață cu toate mirările lumii și apoi să te așezi, din miile de orbite posibile, pe aceea care-ți convine și care devine a ta. Pesemne că cea mai mare ispravă a cuiva este să-și dea un destin. Când vorbesc, în cazul lui, de darul căutării și găsirii, am în vedere tocmai această vocație a destinului. Este ceva tulburător în indivizii care intră în viață semănînd cu coarda bine întinsă a unui instrument. Potențialul lor de vibrație este de la bun început enorm. Mai rămîne problema forței care să-i facă să vibreze. Când ei intră în vibrație pornind tot de la ei înșiși, când forța aceasta este internă și ea se declanșează în fața provocărilor venite din afară, sunetul care rezultă li se datorează în întregime și viața lor este muzica pe care singuri au compus-o.

Fiul meu a trăit în această singurătate a vibrației proprii. A plecat în lume, fără nici un bagaj, doar cu mintea și cu sufletul lui. Avea 19 ani. Tot ce-i putusem trece pînă atunci era o anumită tehnică a învățării, reținerea esențialului într-o formă logică cu ajutorul schemei și al fișei. Știam, de asemenea, că trebuie să-i *cultiv* încrederea în el și că metoda cea mai eficace era să-i spun la nesfîrșit, cît de des cu putință, două lucruri: că este inteligent și că îl iubesc, că îl iubesc mai mult ca orice pe lume. Că aș putea oricînd să mor pentru el. Aceste vorbe nu aveau alt suport decît căldura

Poți citi o scurtă autobiografie a lui Stephen Hawking la pagina 39.

Trebuie să încerci neconștient să urci foarte sus, dacă vrei să poți să vezi foarte departe...

Constantin Brâncuși

¹⁷ Ozenistice – care țin de OZN-uri (Obiecte Zburătoare Neidentificate, cunoscute, popular, ca „Farfurii zburătoare”).

și încredințarea glasului meu și, în plus, ritualul de dinaintea culcării, atunci când stătea la mine și când mă striga de îndată ce se afla în pat și stingea lumina. „Tata, vino!”, auzeam din camera de alături. Mă duceam, mă așezam pe marginea patului și îmi lua mâna. Mi-o strângea tare, în reprize, ca într-un joc între băieți care își încearcă forța. De sub demonstrația ludică¹⁸ de bărbăție răzbătea, pudică¹⁹, sfioasă, travestită o fără de margini nevoie de iubire. Atunci îi descopeream splendoarea, sufletul șovăitor ca pașii speriați ai unei balerine, ființa învoaltă²⁰ care se deschidea într-un evantai de întrebări uimite, toate adresate mie, izvorâte din credința că eu știu totul, că sînt instanța în care s-au cuibărit răspunsurile la toate întrebările lumii. Mă descurcam cum puteam, uneori cu sentimentul că sînt un impostor de anvergură. Știam, totuși, că e prea devreme pentru a-i deconspira neștiința mea: era în ceasul când avea nevoie să mă vadă așa, nespus de puternic, de bun și de învățat. Știam că în asemenea momente trebuie să pătrund în ființa lui ca un model care trebuie urmat și cu care cîndva se va lua la trîntă pe cea mai înaltă treaptă a vieții pentru a-și cuceri, prin trupul celui învins și lungit la pămînt, propriul său eu. Jocul pentru mine era sublim: numai eu știam miza enormă care se ascundea în spatele nevinovatei strîngerii de mîna, numai eu știam că în încercarea aceea copilărească, cu iz de ritual, de a-mi zdrobi degetele, printr-un efort reiterat²¹ de măsurare a forței, marcat de încheștarea dinților și închiderea ochilor, trebuie descifrat zvonul tuturor încercărilor lui viitoare, de fapt al *celeilalte* încheștări, la capătul căreia avea să supună sau să fie supus. Eu știam, eu știam că mă aflu la izvoarele sufletului lui și că de fapt, în marea poveste a vieții, începuse saga²² cuceririi libertății lui viitoare. Faptul că drumul acesta trecea prin mine, ca tată al lui, că eram o etapă necesară în împlinirea acestei cuceriri mă umplea de o bucurie nespusă și îmbogățea sensul iubirii de care eram capabil cu o componentă de sacrificiu pe care nu o cunoscusem pînă atunci și care devenea dintr-o dată orizontul neclar al iubirii înseși.

Gabriel Liiceanu
Ușa interzisă

- De ce tatăl crede că fiul său „și-a făcut viața singur”?
- Cum poate o familie să contribuie la formarea unei personalități?
- Cine din afara familiei o poate face? Cum anume?
- De ce copiii obișnuiesc să se opună părinților?

Pentru mine, libertatea s-a ivit sub forma bibliotecii de cartier de la parterul unui bloc identic cu al meu, aflat la mică distanță. Intram serile în cămăruța întunecoasă, cu un bibliotecar bolnav și doar vreo trei rafturi de cărți, și împrumutam un volum după altul.

Eram în primul an de liceu când am descoperit poezia. I-am citit de la acea bibliotecă

¹⁸ Ludic – de joc.

¹⁹ Pudic – sfios.

²⁰ Învoaltă – îmbelșugat, bogat.

²¹ Reiterat – repetat.

²² Saga – poveste de proporții, istorie.

- Care crezi că este, astăzi/deocamdată, „cea mai mare ispravă a ta”?
- Ai întâlnit persoane despre care poți spune că „au în ele ceva luminos”?
- Ce ar însemna „darul căutării și al găsirii de unul singur”?
- Cine îți recomandă cărți de citit?

pe Apollinaire și pe T. S. Eliot, pe Neruda și pe Arghezi. Mult mai târziu am înțeles prin ce rețea complicată, subterană, a circulat libertatea interioară în lumea culturală românească. Căci, mistuit de dorința de a scrie poezie, eu, copilul cartierelor muncitorești, am urmat apoi facultatea de litere, unde am început să-i cunosc pe mulți dintre cei care au rămas liberi...

Mircea Cărtărescu

- La sfaturile cui îți apleci urechea?
- Ce cărți ai recomanda unui coleg? Unui copil cu 3-4 ani mai mic? Unui adult?
- Un coleg/o colegă a intrat în conflict cu părinții și îți solicită ajutorul. Ce i-ai putea sugera, după ce îi vei asculta părul? Ce le-ai putea recomanda adulților, dacă și dînșii ți s-ar adresa după ajutor?
- Cum reperezi momentele cruciale din viața ta: când ai început să iei decizii de unul singur; când cei mari au început să țină cont de părerea ta; când ai făcut un pas de care ești mîndru?

UN DAR DUMNEZEIESC, ASCUNS

– Bietul meu copil. Știi cît de singur te simți. De patruzeci de ani îi ajut pe băiețelii pierduți, ca dumneata, să scape de singurătate și să-și găsească drumul în viață.

– Să-și găsească drumul, doamnă? nu înțelese Fandorin.

– Da, anume așa, se învioră Lady Esther [Ledi Ester] – era, probabil, tema ei preferată.

A-și găsi drumul este lucrul cel mai important în viața oricărui om. Sînt ferm convinsă că fiecare om este irepetabil talentat, că fiecare posedă un dar dumnezeiesc ascuns. Tragedia omenirii este că nu ne pricepem și nici nu tindem să descoperim și să dezvoltăm aceste daruri. La noi geniul e o raritate, o minune chiar, dar cine este, de fapt, geniul? Este, pur și simplu, omul care a avut mai mult noroc decît alții. Așa s-a întîmplat că mersul vieții lui l-a îndreptat pe drumul potrivit. Un exemplu clasic este Mozart. El s-a născut într-o familie de muzicanți și de mic copil s-a aflat în mediul care i-a dezvoltat perfect talentul înnăscut. Iar acum imaginează-ți că Wolfgang Amadeus s-ar fi născut într-o familie de țărani. Ar fi devenit un păstor neîndemînatic, care își distrează vacile, cîntîndu-le din fluier ca un înger. Sau, născut fecior de soldafon, s-ar fi făcut un ofițeraș mediocru, care adoră marșurile militare. Crede-mă, tinere, fiecare, absolut fiecare copil, fără excepție, poartă în sine o comoară tăinuită. Numai că trebuie să știi cum să ajungi la această comoară! Sistemul meu de educație se bazează pe ideea că viitorul mare comandant de oști trebuie să ajungă în armată, iar viitorul mare pictor să aibă acces la pensule. Pedagogii mei tatonează atent și cu răbdare sufletul fiecăruia dintre copiii noștri, căutînd scînteia divină, și o găsesc în nouă cazuri din zece!

– Deci, pînă la urmă, nu toți o au! observă, triumfător, Fandorin.

– Toți, tinere, absolut toți – însă noi, pedagogii, nu sîntem suficient de iscușiți. Sau se poate întîmpla că un copil posedă talente inutile în lumea contemporană. Poate că printre

oamenii de peșteră sau în viitorul îndepărtat darul lui s-ar dovedi indispensabil – cum anume, nici nu putem să ne imaginăm.

– Nu mă apuc să judec despre viitor, fie, spuse Fandorin, fără voia sa atras de discuție. Dar nu înțeleg la ce vă referiți, vorbind despre oamenii peșterilor. Ce fel de talente aveți în vedere?

– Nu știu nici eu, dragul meu, zîmbi Lady Esther. Darul de a ghici unde sub pămînt se poate găsi apa sau poate darul de a adúlmea animalul sălbatic în pădure. Sau poate abilitatea de a deosebi rădăcinile comestibile de cele necomestibile. Tot ce știu este că în vremurile acelea îndepărtate anume asemenea oameni erau genii, iar vreunul ca Darwin [Darvin] sau Schopenhauer [Șopenhauer], marii noștri savanți și filosofi, ar fi fost considerat prostuț într-un trib primitiv. Apropos, copiii considerați astăzi handicapați mental își au și ei darul lor. Desigur, este vorba de talente speciale, neraționale, așa spune. Am o școală aparte pentru copiii la care a renunțat pedagogia tradițională. Nici nu-ți imaginezi ce capacități miraculoase am descoperit în ei! Un băiat, de exemplu, are treisprezece ani și abia vorbește – dar tratează orice migrenă cu simpla atingere a mîinii! Altul – acesta nu vorbește deloc – își poate ține respirația pentru patru minute și jumătate. Al treilea încălzește apa din pahar, doar privind-o. Îți imaginezi?

Lady Esther își trase răsufierea și continuă:

– Școala de aici este nouă, am deschis-o cu doar trei săptămîni în urmă. Oamenii mei au adunat din orfelinate și chiar de pe străzi o sută douăzeci de băieți orfani în vîrstă de la patru la doisprezece ani. Este greu să schimbi ceva într-un copil mai mare – personalitatea este deja formată. Pentru început, i-am divizat în grupuri după vîrstă, cu cîte un profesor specialist în vîrsta respectivă. Principala obligație a profesorului este să-i observe pe copii îndeaproape și să le dea tot felul de sarcini ușoare. Ele seamănă cu niște jocuri, dar ne permit să determinăm înclinația generală a copilului. La prima etapă trebuie să ghicim ce este mai talentat la acest copil – corpul, mintea sau intuiția. Apoi copiii vor fi împărțiți în grupuri mai mici, deja după profiluri: raționaliști, artiști, artizani, lideri, sportivi și așa mai departe. Treptat, profilurile se îngustează și deseori băieții mai mari sînt pregătiți individual. Eu lucrez cu copiii de patruzeci de ani și nici nu vă imaginați cît de multe au realizat cei crescuți de mine – în cele mai diverse domenii!

Boris Akunin

Azazel/

Trad. din limba rusă de Elena Cartaleanu

- Există, printre celebritățile zilei de astăzi/printre VIP-uri, persoane pe care le consideri modele demne de urmat?
 - ✓ Urmărești evoluția unor vedete?
 - ✓ Te interesezi de felul cum s-au ridicat în topuri și clasamente?
 - ✓ Cunoști persoane care se declară fani ai cuiva?
 - ✓ Crezi că unele vedete au o biografie demnă de urmat/de imitat?
- Aranjează în ordinea priorităților ce crezi că ar contribui cel mai mult la un succes de scenă: TALENTUL, MUNCA, AJUTORUL FAMILIEI, UN POVĂȚUITOR/PEDAGOG/ANTRENOR BUN, CIRCUMSTANȚELE/NOROCUL, INSISTENȚA.
- Schițați, lucrând în grupuri, portretul de robot al unui tânăr de 20-25 de ani care e deja o persoană realizată:
 - ✓ În ce domeniu s-a putut afirma?
 - ✓ Cum a reușit?
 - ✓ Ce trăsături îl caracterizează?
 - ✓ Ce calități sînt obligatorii pentru un succes precoce?
 - ✓ Ce a trebuit să facă neapărat?
 - ✓ La ce a trebuit să renunțe?
 - ✓ Ce viitor îl așteaptă?

INTERVIU CU MIHAI PETRE, MULTIPLU CAMPION NAȚIONAL ȘI INTERNAȚIONAL LA DANS SPORTIV:

– Dansul presupune talent?
– Talentul e doar o pojghiță, dă doar strălucire dansatorului. Talentul se vede abia cînd ajungi la un nivel foarte ridicat, într-o competiție între două perechi egale ca experiență și efort. Acolo diferența e făcută, într-adevăr, de acest talent înnăscut, care adaugă o tușă de expresivitate, o sclipire, dă șarm unui cuplu. Eu nu știu nici acum dacă am sau nu talent pentru dans. Nu știu decît că-mi place. Și-atîta timp cît îmi place și mă simt bine... sînt decis să dansez pînă cînd o să rămîn singurul om din sala de dans.

– Atunci n-am să te întreb cum ți-ai descoperit acest talent, ci am să te întreb, pur și simplu, cum ai început să dansezi.

– Am început să dansez... forțat. De părinți. Și cît de recunoscător le sînt acum! (rîde). Eu sînt din naștere un spirit foarte competitiv, îmi plac provocările, lupta... Ei bine, pe la opt ani, m-am decis să-mi „pun la bătaie” spiritul ăsta, mergînd la cursuri de karate. Din păcate, după o vreme, programul de la școală nu mi-a mai permis să merg la antrenamente, așa că m-am mulțumit cu bătăile din spatele blocului meu... Cum era și normal, părinții au început să se îngrijoreze de soarta mea și-și puneau problema ce-o să se aleagă de mine. Într-o zi

Dacă vrei să existe cinste și curățenie,
fii chiar cu tine cinstit și curat.

Nichita Stănescu

m-au luat pe sus și, împotriva voinței mele, m-au dus la dans. Bineînțeles că pentru mine a fost o dramă. Cum să mă duc eu la ceva pentru fete?! Pînă la urmă m-am dus, dar în silă, și cum grupa de învățăcei era foarte mare, m-am pus pe chiulit, petrecîndu-mi vremea mai mult la un bufet din apropiere, unde mîncam pe săturate jeleuri. Dar într-o zi s-a întîmplat o minune! Am aflat că există competiții de dans sportiv. În sfîrșit, aveam pentru ce să mă „bat”. Luminat la suflet și chip, m-am pus pe treabă. La primul concurs am luat locul 5, o poziție foarte bună pentru un începător, dar pentru mine a fost un dezastru, care m-a mobilizat și mai tare. După mai multe încercări eșuate, mi-am găsit o parteneră cu care mă potriveam. Am început să mă antrenez din ce în ce mai îndîrjit și să cer să merg la mai multe competiții. Rezultatele nu au întîrziat: la 14 ani, am devenit campioni naționali la dans sportiv. Și la competițiile internaționale evoluam din ce în ce mai bine... Dar toate astea n-ar fi existat fără eforturile părinților mei. Ei au fost și sînt foarte mîndri de mine și au investit foarte mult în pasiunea mea. Dansul sportiv, mai ales atunci cînd vrei să intri în circuitul competițiilor internaționale, devine un sport foarte scump. Îți trebuie bani, nu numai pentru costume și pentru deplasările propriu-zise, dar mai ales pentru lecțiile luate cu antrenori străini de marcă, înainte de fiecare concurs. Părinții mei n-au fost săraci, dar nici bogați, așa că au fost nevoiți să facă niște eforturi financiare deosebite și trebuie să le mulțumesc și pentru asta. Fără ei n-aș fi ajuns aici! A fost o perioadă foarte grea, în care ai mei s-au agitat mult și au făcut niște sacrificii de proporții. Folosesc prilejul acesta ca să le mulțumesc, și public, pentru sprijinul lor. Un lucru e cert: pasiunea și meseria mea e dansul!

De multe ori, privind în sufletul tău, ți se pare că stai în fața unei case cu obloanele încuiate.

Octavian Goga

– Nu ți se mai pare o meserie de fete?
– Eticheta asta e o mare prostie! O declar cît se poate de răspicat.
– La fel ca sportul de performanță, dansul profesionist e perceput ca un sacrificiu. O zidire în muncă. Este adevărat?
– Atîta timp cît dansul îți produce plăcere, atîta timp cît tu singur ți-ai ales să mergi pe acest drum, nu se poate spune că te sacrifici. Sigur că muncești mult, dar satisfacțiile întrec cu mult efortul. Și repet: e alegerea ta, deci nu ai dreptul să te plîngi! Normal că ai un alt ritm de viață. Cînd alți copii băteau mingea pe-afară, eu asudam dansînd. Cînd alții mergeau la petreceri și mai beau și o bere, eu mă culcam și nu mă atingeam de alcool. Dar asta mi-am dorit să fac. Sacrificiul apare numai în ochii celorlalți. Singura formă de risc și de durere e aceea de natură fizică. Se întîmplă, de pildă, să răcești zdravăn cu o săptămînă înainte de concurs și-atunci ești nevoit să te antrenezi cu febră de 40 de grade. Ceea ce nu e bine pentru organism, nici pe termen scurt, nici pe termen lung. Dar în afara acestui aspect, totul e doar... pasiune!

– Nu e prea puțin pentru o viață de om? Acoperă dansul toate valențele? Poți trăi doar cu el?

– Nu numai dansul mă hrănește în viață. Cel mai mult îmi prețuiesc sănătatea și familia.

Abia apoi vine bucuria de a putea să trăiesc făcînd ceea ce-mi place, adică dansînd. În fond, asta înseamnă acum existența mea: particip, în continuare, la competiții – însă mult mai rar – și mă ocup de clubul meu de dans, unde predau... tot cu pasiune!

– Nu e prea puțin pentru o viață de om? Acoperă dansul toate valențele? Poți trăi doar cu el?
– Nu numai dansul mă hrănește în viață. Cel mai mult îmi prețuiesc sănătatea și familia. Abia apoi vine bucuria de a putea să trăiesc făcînd ceea ce-mi place, adică dansînd. În fond, asta înseamnă acum existența mea: particip, în continuare, la competiții – însă mult mai rar – și mă ocup de clubul meu de dans, unde predau... tot cu pasiune!

– Nu e prea puțin pentru o viață de om? Acoperă dansul toate valențele? Poți trăi doar cu el?

– Nu numai dansul mă hrănește în viață. Cel mai mult îmi prețuiesc sănătatea și familia. Abia apoi vine bucuria de a putea să trăiesc făcînd ceea ce-mi place, adică dansînd. În fond, asta înseamnă acum existența mea: particip, în continuare, la competiții – însă mult mai rar – și mă ocup de clubul meu de dans, unde predau... tot cu pasiune!

Formula As, nr. 670

- Discută cu colegii una dintre afirmațiile subliniate:
 - ✓ Care dintre ele ar putea deveni și deviza ta?
 - ✓ Ce idei derivă, pentru tine, din acest enunț?
 - ✓ Pentru ce alte domenii de activitate și pasiuni sînt valabile afirmațiile date?
- Citește relatarea tinerei actrițe Maria Popistașu și identifică afirmațiile care se referă și la tine.

Maria Popistașu, actriță:

Fac parte din generația care a crescut cu "cheia de gît". Deși n-au nici o legătură cu mediul artistic, părinții mei au avut grijă ca timpul meu liber să fie împărțit în cît mai multe activități care să mă țină departe de bloc, de străzi, de parcuri și de copaci, pentru că aveam mari veleități²³ de hoinar. Așadar, am luat la rînd cercurile de geografie, muzică, științe naturale, balet, cor, gimnastică, iar mai tîrziu toate secțiile de la Casa Pionierilor... Am petrecut mult timp acolo.

- Care dintre cercurile enumerate de actriță sînt necesare pentru formarea unui actor? Dar a unui savant?
- Amintește-ți la ce activități extrașcolare ai participat? Ce ai învățat din ele?
- Ce activități extrașcolare ai dori să practici, dar nu reușești? De ce ai dori? De ce nu reușești?

- Există, în uzul tău, cîteva maxime sau aforisme a căror povăță ți se pare indiscutabilă? La ideea căroră revii ori de cîte ori te afli într-o dilemă?
- Ai întîlnit persoane care au anumite precepte morale, pe care le enunță și le respectă?
- Dacă ar fi necesar să-ți exprimi în cîteva repere valorile și principiile, la care dintre asemenea formule verbale ai apela?
- Dintre proverbele propuse, alege-l pe cel ce corespunde convingerilor tale:
 - ✓ Bine faci, bine găsești.
 - ✓ Mai bine să întrebi de două ori decît să greșești o dată.
 - ✓ Cu cît e mai liniștită limba, cu atît e mai bine pentru cap.
 - ✓ Rîde bine cine rîde ultimul.

²³ Veleitate – pretenție, dorință, înclinație.

- ✓ Cum îi spusul, așa-i și răspunsul.
- ✓ E mai bine în coliba ta decât în palatul al-
tuia.
- Citește povețele unui înțelept și meditează
asupra lor.
 - ✓ Forța unui om nu constă în curajul de
a ataca, ci în capacitatea de a rezista
atacurilor.
 - ✓ Înfrîngerea are loc înainte de victorie. Cheia pentru a câștiga este să știi să pierzi,
dar să nu renunți.
 - ✓ Nu băga în seamă toate problemele care-ți apar în drum: acestea te vor hipnotiza
pînă la urmă, paralizînd orice acțiune. Dar nici nu te minuna de propriile tale calități,
fiindcă ele există pentru a fi folosite, nu pentru a fi admirate.

Cînd te lovești într-o piatră, nu e vina
pietrei, ci a piciorului care n-a știut
unde să calce.

Luis Bonomelli

*Povețele lui Morihei Ueshiba, creatorul artei
marțiale aikido²⁴, dezvoltate de Paulo Coelho*

- Care dintre ele ți se pare potrivită pentru felul tău de a fi? Pe care ai vrea să ți-o
însușești și să o respecti? De ce? Care ți se pare imposibil de urmat? De ce?

O COMOARĂ, UNDEVA

„Pe fiecare om de pe fața Pămîntului îl așteaptă o comoară undeva,” îi spuse inima. Noi, inimile, obișnuim să vorbim puțin despre aceste comori, pentru că atunci oamenii nu mai vor să le găsească. Vorbim despre ele numai copiilor, apoi lăsăm viața să-l îndrepte pe fiecare spre destinul său. Dar, din nefericire, puțini urmează drumul care le este trasat, adică drumul Legendei Personale și al fericirii. Ei cred că lumea este un lucru amenințător, de aceea lumea chiar devine amenințătoare.

„Și atunci noi, inimile, vorbim din ce în ce mai încet, dar nu tăcem niciodată. Și evităm ca vorbele noastre să fie auzite: nu vrem ca oamenii să sufere pentru că nu și-au urmat inimile.”

– De ce inimile nu spun oamenilor că trebuie să-și urmeze visele? îl întrebă flăcăul pe Alchimist²⁵.

– Pentru că, în cazul acesta, inima suferă cel mai mult. Iar inimilor nu le place să sufere.

Începînd din ziua aceea, flăcăul și-a ascultat inima. I-a cerut să nu-l mai părăsească niciodată. I-a cerut ca, atunci cînd se depărta de visele lui, inima să-i bubuie în piept și să-i dea semnalul de alarmă. Flăcăul a jurat că, de cîte ori va auzi acest semnal, avea să-l asculte.

Paulo Coelho

Alchimistul

Trad. din limba portugheză de Gabriela Banu

²⁴ Aikido – mod de apărare personală, care se bazează pe neutralizarea loviturilor adversarilor.

²⁵ Alchimist – persoană care practică alchimia; alchimie – știință ocultă apărută în Egiptul antic și răspîndită în Evul Mediu, care urmărea găsirea „elixirului vieții”, pentru a obține tinerețea veșnică, și a „pietrei filozofale” miraculoase, cu care să prefacă toate metalele în aur.

CINE SÎNT EU?

Acum cîțiva ani, răscolind prin vrafurile mele de CD-uri, am dat de unul ce cuprindea teste de personalitate sub forma unor joculețe amuzante, intuitive²⁶, frumos colorate, de-ți era mai mare dragul să le privești. Între atîtea și-atîtea binecunoscute teste proiective, care-ți cereau să desenezi o familie, un om, un copac etc., se afla și cel numit „Who Am I?” (Cine sînt eu?), ceva mai primitiv ca grafică, dar atrăgător prin structura sa cumva deosebită conceptual. Pe scurt, ți se cerea mai întîi să alegi între șase tipuri de case. Apoi alegeai unul din cele șase tipuri de garduri. În curte plasai un copac ales din șase copaci și un lac ales din șase lacuri. Deasupra casei trebuia să plasezi un soare, firește ales din cei șase disponibili, și unul dintre cei șase nori, mai pufoși sau mai întunecați, mai subțiri sau mai groși, după preferință. În fine, *clou*-ul²⁷ imaginii era un șarpe, ales și el din cei șase șerpălăi mai mult sau mai puțin încolăciți, pe care puteai să-l pui oriunde în grădină, lîngă casă în pom sau chiar în lac. Cu aceste elemente m-am apucat eu să fac un peisaj drăguț, armonios, bine proporționat. Casa mea era înaltă, cu frumoase ferestre arcuite în partea de sus, luminată de un soare mare și strălucitor, pe care norișorul firav nu-l împiedica să ardă cu putere. Lacul se afla lîngă casă ca o mică piscină cu ape albastru-tremurătoare, iar lîngă lac, copacul, cu o bogată și roditoare coroană. Șarpele l-am pitit într-un colț obscur, departe de locuitorii vilei mele. Foarte mîndru de isprava mea, am dat un F4²⁸ și pe loc mi-a apărut, cu litere albe pe fond negru, sentința: tipul meu de personalitate. Și acum mă trece un fior de neplăcere cînd mi-o amintesc: „You are a conformist” (Ești un conformist²⁹), așa începea rechizitoriul³⁰, care continua apoi, pe două pagini, în același ton: îmi plac lucrurile banale, simetriile burgheze, n-am un pic de romantism, nici vreun talent deosebit. Cariera cea mai potrivită? Contabil. În dragoste aspir spre o situație confortabilă, bani voi avea cîți îmi trebuie, dar nici un sfanț mai mult. Rareori m-am supărat pe cineva sau pe ceva mai mult ca pe jocul ăsta atunci.

Situația era intolerabilă³¹ și trebuia rezolvată rapid. M-am repezit la computer și am deschis iar micul program. De data asta am făcut alegerile cele mai țicnite: o casă pe-o rîină, un pom numai crăci uscate, un soare pipernicit pus cîș într-un colț al bolții și-n schimb ditamai norul prăvălit pe acoperișul casei, lacul l-am pus chiar în ușă, ca locatarii, pășind afară, să nimerească în el pînă-n gît. Cît despre șarpe, am ales de data asta animalul cel mai mare și mai gras. Te apuca mila și jalea pentru nenorociții proprietari ai casei cu pricina. Am dat din nou F4 și de data asta am citit cu voluptate³²: „You are an artist, a wonderful dreamer!” (Ești un artist, un visător minunat!) Așa începea textul și continua ținîndu-mă numai cu

²⁶ Intuitiv – care se bazează pe intuiție, pe cunoașterea nemijlocită a realității prin observarea directă a obiectelor sau fenomenelor.

²⁷ Clou (fr.) – *aici*: punctul culminant.

²⁸ F4 – butonul F4 de pe tastatura computerului.

²⁹ Conformist – persoană care se conformează din oportunism părerilor, convingerilor altora, chiar dacă acestea nu corespund convingerilor sale.

³⁰ Rechizitoriu – acuzare gravă și violentă.

³¹ Intolerabil – care nu se poate tolera sau suporta.

³² Voluptate – desfătare sufletească; încîntare, satisfacție.

elogii. Eram de data asta sortit unei cariere de star, poate un mare actor sau un pictor celebru, aveam să am cele mai senzuale iubiri și cele mai burdușite conturi elvețiene. Minteă umană se arătase încă o dată triumfătoare în fața unei simple mașinării...

Cel dintîi lucru de învățat este să afli cine ești și ce anume îți este specific.

Giorgio Bassani

Ce bine ar fi ca în viața noastră cotidiană să putem alege, ca în joculețul meu, sori mai mari sau mai mici, lacuri și copaci de diferite forme și culori, șerpi cît de mari sau de inofensivi vrem! Să ne construim eul mereu altfel și întotdeauna fascinant³³! Din păcate, pe acest tărîm unde am nimerit fără să ni se spună cum și în ce scop, nu ni se dă decît o singură încercare, iar peisajul minții noastre, însoțit sau mohorît, ospitalier sau arid, nu ni-l alegem noi singuri. Și totuși, oricît de prinși sîntem în fluxul evenimentelor exterioare, oricît de aleatoriu ne poartă viața dintr-o parte-ntr-alta, fiecare dintre noi, măcar de cîteva ori în viață, se gîndește la sine însuși ca la o ființă dragă și-ndepărtată, de care-i e dor și pe care-ar vrea cu nostalgie s-o regăsească.

Cine sînt eu? Care este eul meu cel adevărat? Îmi pun și eu această întrebare cel puțin de la vîrsta de paisprezece ani, dintr-o noapte plină de stele, din care pe pămînt nu lumina decît vîrfurile țigării vărului meu, boemul³⁴ familiei. Stăteam amîndoi la o masă de lemn scoasă în curte, într-un sat bănățean³⁵ unde venisem în vacanță. Deși cu nouă ani mai mare ca mine, nu mă lua în rîs cînd discutam despre, aproape literalmente, cîte-n lună și-n stele: nemurire, Dumnezeu, univers, dragoste... În acea noapte aveam să vorbim pînă-n revărsat de ziuă. Eu îi povesteam marea mea descoperire din acel an, anume ideea că nu putem ști niciodată cum vede lumea altcineva: poate că tu vezi albastru un lucru pe care eu îl văd roșu, dar, fiindcă tu numești acea culoare tot roșu, nu voi afla niciodată ce vezi tu cu adevărat... Nu știam atunci că solipsismul ăsta primitiv trece prin mintea a trei sferturi din adolescenți. Vărul meu îmi vorbea și el despre cum dăduse de nu știu cîte ori la teatru, cum desena și cum scria versuri, cum cînta la chitară cîte-o noapte întregă, cum își impunea să facă gesturi absurde... „Dar de ce faci toate astea?“, l-am întrebat, privind cum vîrfurile copacilor nevăzuți mătură stelele la fiecare rafală de vînt. „Nu știu... poate pentru că mă caut pe mine însumi... Încerc de toate, vreau să mă realizez, nu vreau să trec anonim prin viață...“ „Și te-ai găsit? Pe tine însuși, adică?“ l-am întrebat cu naivitate. „Nu cred, încă nu...“ Bietul meu văr! Nu știa pe atunci că avea să devină pentru toată viața un anonim inginer într-un orașel de provincie. În acea noapte, însă, el mi-a deschis, fără să știe, o zonă la care, contopit cum eram cu lucrurile și fețele înconjurătoare, nu meditasem încă. Aveau să mai treacă doi ani pînă cînd, într-un alt sat, aveam să am revelația că exist, că eul meu în fine s-a născut.

Mircea Cărtărescu

Frica de greșală este poarta care ne închide în castelul mediocrității: dacă reușim să ne învingem această teamă, vom face un pas important în direcția libertății.

Paulo Coelho

³³ Fascinant – care fascinează, care captivează; captivant, seducător, fascinator.

³⁴ Boem – care duce o viață dezordonată și fără griji.

³⁵ Bănățean – din regiunea română Banat.

NICIODATĂ NU TREBUIE SĂ-ȚI PIERZI SPERANȚA

Deseori sînt întrebat ce gîndesc despre viața mea cu SVA (suport vital avansat). Adevărul este că nu mă prea gîndesc la aceasta. Mă străduiesc să duc o viață cît mai normală și să nu pierd timpul cugetînd asupra stării mele sau regretînd că există lucruri pe care nu le pot face, din cauza ei. Mai ales că, de fapt, nu sînt atît de multe.

A fost un mare șoc pentru mine să descopăr că sufăr de boala motoneuronică. De mic, niciodată nu fusesem foarte agil, mișcările mele nu erau tocmai coordonate. Nu eram bun la fotbal și alte jocuri de genul acesta, iar scrisul meu îi scotea din minți pe învățători. Poate că de aceea nu-mi prea păsa de sporturi și activități fizice. Însă la universitate începusem să vîslesc și chiar mă calificasem pentru competiții.

Cînd învățam în anul trei, am observat că devenisem și mai neîndemînic. De cîteva ori am căzut fără vreun motiv vizibil. Numai în anul următor, cînd eram deja la Cambridge³⁶ [Chembrigi], tatăl meu a observat ce se întîmplă și m-a dus la medicul de familie. Acesta m-a trimis la un specialist și, cîteva zile după ce am împlinit 21 de ani, am fost internat la spital pentru teste. După primirea rezultatelor nu mi-au spus ce am. Au spus doar că nu este scleroză multiplă și că sînt un caz atipic. Era clar însă că se așteptau ca starea mea să se deterioreze. Nu puteau face nimic; mi-au prescris doar niște vitamine, dar era limpede că nimeni nu se aștepta ca acestea să aibă vreun efect. Nici n-am mai întrebat despre detalii – îmi dădeam seama că nu voi auzi nimic bun.

A fost un șoc să aflu că sufăr de o boală incurabilă, care, după toate probabilitățile, mă va omorî în cîteva ani. Cum putea să mi se întîmple mie așa ceva? De ce trebuia să fiu tăiat, șters din viață în modul acesta? Însă, cînd stăteam în spital, am văzut murind de leucemie un băiat pe care îl cunoșteam vag. Nu arăta bine deloc. Am văzut că există oameni cărora le este mai rău decît mie. Ori de cîte ori începe să-mi fie milă de mine, îmi amintesc de băiatul acela.

Cum nu știam ce avea să mi se întîmple și cît de rapid va progresa boala, eram cam dezorientat. Medicii mi-au spus să mă întorc la Cambridge și să continui cercetările pe care tocmai le începusem, în teoria generală a relativității și cosmologie. Dar progresam încet, pentru că nu aveam o bază matematică suficient de solidă. Și, oricum, se putea să nu trăiesc destul ca să-mi închei doctoratul. Am început să mă percep ca pe un personaj tragic. Îl ascultam pe Wagner [Vagner]; dar informațiile din presă, potrivit cărora mă pusesem pe băut, sînt o exagerare. Problema este că, odată scrisă, povestea cu băutul fu reluată de alte reviste, pentru că arăta atît de melodramatic³⁷. Oamenii cred că orice apare în presă de multe ori trebuie să fie adevărat.

Înainte de diagnoză, fusesem foarte plictisit de viață. Nu-mi părea că există ceva care merita să fie făcut. Însă, curînd după ce am ieșit din spital, mi-am dat seama că mai sînt o mulțime de lucruri pe care le pot face, chiar împiedicat de boală. Dacă tot urma să mor, măcar aduceam vreun folos. Dar nu am murit. De fapt, deși viitorul îmi era umbrit de nouri,

³⁶ Cambridge – una dintre cele mai prestigioase și ilustre universități din Marea Britanie (și din lume).

³⁷ Melodramatic – *aici*: interesant și înduioșător.

am constatat, cu surprindere, că în prezent mă bucur de viață mai mult decît înainte. Cercetările mele începură și ele să progreseze; m-am logodit cu o fată pe nume Jane Wilde [Gein Uaild], pe care o întîlnisem tocmai în vremea diagnozei. Această logodnă mi-a schimbat viața. Mi-a dat un motiv pentru care să trăiesc.

Dar însemna și faptul că trebuie să-mi găsesc o slujbă, dacă urma să mă căsătoresc. Am aplicat deci pentru un grant³⁸ de cercetare la Cambridge și, spre marea mea surprindere, l-am primit. Ne-am căsătorit cîteva luni mai tîrziu.

Grantul a rezolvat problema imediată a salarierii. Noroc că mă ocupam de fizica teoretică – unul din puținele domenii în care starea mea nu era un handicap serios. Și aveam noroc că reputația mea științifică creștea pe măsură ce boala progresa. Aceasta însemna că oamenii erau gata să-mi ofere o serie de posturi în care puteam să-mi văd de cercetare, fără a fi obligat să țin cursuri.

Pînă în 1974, eram în stare să mănînc singur, să urc în pat și să mă cobor din el. Jane reușea să mă ajute și să se ocupe de copii fără ajutor străin. Starea mea se înrăutățea însă și atunci am început să găzduim la noi pe cîte unul din doctoranzii mei. Pentru gazda gratuită și atenția mea de tutore, mă ajutau să mă scol și să mă așez. În 1980, am trecut la un sistem de asistente care veneau pentru o oră-două dimineața și seara. Așa a fost pînă în 1985, cînd m-am îmbolnăvit de pneumonie. A trebuit să mi se facă traheotomie. După aceea, a fost nevoie de asistență permanentă, de 24 de ore. Am putut să mi-o permit datorită granturilor de la mai multe fundații.

Înainte de operație, cel puțin puteam comunica. Scriam articole științifice, dictîndu-le unei secretare, și țineam seminare cu ajutorul unui „translator”, care îmi repeta cuvintele mai tare și mai clar. Însă traheotomia m-a lipsit de grai cu desăvîrșire. O vreme, unicul mod de a comunica era să culeg cuvintele literă cu literă, ridicîndu-mi sprîncenele cînd cineva arăta litera necesară pe o cartelă. Este destul de greu să susții o conversație în maniera aceasta, ca să nu mai spun de scrierea articolelor. Însă un specialist de computere din California, Walt Woltosz [Uolt Uoltoș], a auzit de problema mea. El mi-a expediat un program de computer de-al său, numit Equalizer [Ecualaizer]. Programul îmi permitea să aleg cuvintele dintr-o serie de meniuri afișate pe ecran, apăsînd un buton din mîna mea. Activitatea putea fi efectuată și cu ajutorul unui buton operat cu mișcarea capului sau a ochilor. După ce îmi construiam fraza, puteam să o sonorizez prin sintetizatorul de voce. Inițial, porneam programul pe un computer obișnuit.

Dar David Mason [Deivid Meison], de la Cambridge, a fixat un mic computer portabil, împreună cu sintetizatorul de voce, pe scaunul meu cu roțile. Acest sistem mi-a permis să comunic cu mult mai eficient decît înainte. Acum emit pînă la 15 cuvinte pe minut. Cuvintele pot fi sonorizate sau salvate pe disc. Apoi pot

Învățătura îți dă lumină, dar nu te înalți decît prin caracter.

Ovid Densusianu

Cînd plouă în suflet, nu-i niciodată senin afară, iar cînd e senin în suflet, nu plouă afară niciodată.

Mihai Codreanu

³⁸ Grant – ajutor bănesc acordat (de stat, de o organizație etc.) unei persoane, unei instituții, pentru a sprijini niște cercetări sau studii.

să le printez³⁹ sau să le rechem și să le „pronunț”. Am scris astfel o carte și zeci de articole științifice. Am ținut și multe prelegeri și prezentări, atât științifice, cât și pentru publicul general. Au fost bine primite. Cred că este, într-o bună măsură, meritul sintetizatorului de voce Speech Walt [Sp/ici] Plus, foarte calitativ. Le este net superior tuturor sintetizatoarelor cu care am avut de-a face, pentru că reușește să varieze intonația. Unica problemă este că mă sonorizează cu un accent american.

Am suferit de boala motoneuronică practic toată viața mea de adult. Însă ea nu m-a împiedicat să am o familie foarte simpatică și să obțin succese profesionale. A fost posibil datorită ajutorului primit de la Jane, de la copiii mei și de la un număr mare de persoane și organizații. Am avut noroc că starea mea a progresat mai lent decât este cazul de obicei. Aceasta arată însă că niciodată nu trebuie să-ți pierzi speranța.

Stephen Hawking

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

- Ce lucruri te fac să simți bucurie?
- Cum poți să transformi o supărare într-o bucurie?
- Care jocuri te ajută să te simți mai bine?
- Există în casa voastră jocuri pentru toată familia? Povestește despre ele.

JOCUL POLLYANNEI

- Se pare că te pricepi să te bucuri de toate, observă Nancy [Nensi]. Pollyanna [Pollianna] rîse ușor.
- Păi, vezi bine, așa e jocul.
- Jocul?
- Da, jocul de-a bucuria.
- Despre ce vorbești, copile?
- Este un joc. Tata m-a învățat și este grozav, explică Pollyanna. Ne-am jucat de-a el întotdeauna, de cînd eram mică de tot.
- Ce fel de joc este? Trebuie să spun că nu mă prea dau în vînt după jocuri.
- Ei bine, l-am început cînd coletul pentru misionarii nevoiași ne-a adus niște cîrje.
- Cîrje!
- Da. Pe-atunci vroiam foarte mult să am o păpușă și tata le-a scris celor care distribuiau ajutoarele să ne trimită una. Dar, cînd a venit coletul, doamna ne scrisese că nu avea păpuși, dar avea, în schimb, niște cîrje pentru copii. Deci le-a trimis, pentru că, cine știe, s-ar putea să-i prindă bine cuiva. Și iată atunci am început jocul.
- Nu vîd ce e de jucat aici! declară Nancy, aproape iritată.
- Ba da; jocul este să găsești, în orice, un motiv de bucurie – nu contează care.

³⁹ A printa – *aici*: a scoate la tipar.

Și am început cu cîrjele.

– Cred că-ți bați joc de mine. Nu văd de ce te-ai bucura, cînd ai primit o pereche de cîrje în loc de o păpușă!

Pollyanna bătu din palme, rîzînd.

– Asta e – asta e! Nu înțelegeam nici eu, la început. Dar tata mi-a explicat.

– Ei, atunci poate că binevoiești să-mi spui și mie, se bosumflă Nancy.

– Simplu de tot! Trebuie numai să te bucuri că nu ai nevoie de ele! exclamă Polyanna, triumfătoare. Vezi cît de simplu este, cînd știi cum s-o iei!

– Mare ciudățenie și asta, rosti Nancy, neîncrezătoare, privind-o pe Pollyanna aproape speriată.

– Dar nu este deloc o ciudățenie – este grozav, insistă Pollyanna. Ne-am tot jucat așa de atunci. Și cu cît este mai greu, cu atît mai amuzant se dovedește – doar că – doar că uneori este chiar prea greu – de pildă, cînd tatăl tău pleacă în Ceruri și tot ce îți rămîne pe lume este Societatea Doamnelor Caritabile.

– Da, sau atunci cînd ești pusă într-o odăiță strîmtă în pod, deșartă și urîță ca vai de ea, murmură Nancy.

Pollyanna oftă.

– Da, aceasta a fost una din cele grele, la început, recunosc ea. Mai ales că mă simțeam cam singură. Oricum nu prea aveam dispoziție pentru jocul nostru și voisem atît de mult o odaie cu lucruri frumoase! Dar apoi mi-am amintit cît de mult nu-mi place să-mi văd pistruii în oglindă și m-am bucurat că odaia nu are oglinzi; și am văzut peisajul din geam, mai frumos decît orice tablou – și am înțeles că am găsit de ce să mă bucur. Înțelegi, Nancy, cînd începi să cauți lucrurile frumoase, uiți despre celelalte – cum ar fi păpușa pe care ți-ai dorit-o.

Nancy scoase un suspin înăbușit, încercînd să scape de nodul din gît.

– Dar de obicei nu durează atît de mult, continuă Pollyanna, și, de cele mai multe ori, vezi motive de bucurie fără să le cauți înadins. M-am obișnuit cu jocul acesta. Este grozav, nu-i așa? Și t-tatei îi plăcea – glasul îi tremură. – Iar acum mă tem că va fi puțin mai greu, pentru că nu e nimeni cu care aș putea să mă joc. Poate că mătușa Polly are să vrea să-l învețe, adăugă ea, după o mică pauză.

– Măiculiță dragă, ce idee – ea și jocul! mormăi Nancy sub nas. Apoi declară, cu voce tare:

– Uite-aici, domnișoară Pollyanna, nu zic că am să joc foarte bine și nu zic că mă pricep la jucat; dar am să-l joc cu tine, poți fi sigură de asta! Pe cuvînt că am să-l joc!

Eleanor Porter

Pollyanna

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

Limba e mult mai săracă decît sufletul: sînt mai multe nuanțele stărilor sufletești... care sînt și așa de greu de clasificat ... decît cuvintele unei limbi, care sînt și așa de greu de găsit și care nu pot da nuanța stării sufletești decît cu aproximație.

Garabet Ibrăileanu

Încearcă să schimbi în tine ceea ce încerci să schimbi în alții.

Jacqueline Peyrot

- Ce îl face pe un om să se îndrăgostească de cineva?
- De ce din mulțimea de persoane pe care le întâlnim o alegem pe una?
- De ce ne alege cineva pe noi?

ZECE SACI DE OREZ

Doi marinari au pornit într-o călătorie. Odată au ajuns pe o insulă, departe de patria lor. Căpetenia tribului care locuia pe această insulă avea două fiice. Cea mai mare era foarte frumoasă, iar cea mai mică – așa... nu prea...

Într-o zi, unul dintre marinari i-a spus celuilalt:

– Mai departe vei merge singur. Eu mi-am găsit norocul aici. Rămân și mă însor cu fata căpeteniei.

– Te înțeleg, a spus prietenul lui. Fiica mai mare a căpeteniei e de o frumusețe deosebită. Ai făcut alegerea corectă – însoară-te cu ea și fii fericit.

– Nu, n-ai înțeles! Eu mă căsătoresc cu fiica mai mică a căpeteniei.

– Ai înnebunit? Doar cea mai mică este așa... nu prea...

– Ea este ceea ce îmi doresc. Așa am hotărât.

Al doilea marinari a continuat călătoria, iar primul s-a dus la căpetenia tribului să ceară mâna fetei. Conform obiceiului, urma să plătească o răscumpărare în saci de orez. O mireasă bună costa zece saci de orez. El a adus zece saci de orez la porțile căpeteniei și a spus:

– Vreau să mă însor cu fiica ta. Iată cei zece saci de orez, după obicei.

– Ai făcut o alegere bună. Fiica mea mai mare este și frumoasă, și deșteaptă – face cât zece saci de orez. Sînt de acord.

– Nu, nu m-ai înțeles. O cer de nevastă pe fiica ta mai mică.

– Glumești, pesemne? Doar cea mai mică este așa... nu prea...

– Anume cu dînsa vreau să mă căsătoresc.

– Bine, cum vrei, dar, ca un om cinstit, nu pot să accept tocmai zece saci de orez pentru ea. Trei saci va fi suficient.

- De ce credeți că a fost aleasă fata mai puțin frumoasă?
- De ce tatăl ei o apreciază mai puțin?
- Cum credeți că arată fata frumoasă?
- Dar cea care e ...nu prea?
- Ce va face acum marinarul?

– Nu, insist să plătesc anume zece saci de orez pentru fiica ta mai mică.

Și s-au căsătorit.

Trecură cîțiva ani. Într-o bună zi, al doilea marinari, cel care plecase să-și caute norocul mai departe, hotărî să-și viziteze prietenul rămas pe insulă. Între timp se îmbogățise și acum avea propria corabie. A ajuns la insulă, a debarcat și a văzut cum în întâmpinarea-i vine o

femeie nemaipomenit de frumoasă. Marinarul a întrebat-o cum să-și găsească prietenul, ea i-a explicat și iată-l ajuns la casa vechiului tovarăș. Casa era frumoasă, cu mulți copii vioi alergând împrajur.

- Ei, cum o duci?
- Ce să spun. Sînt fericit, foarte fericit.

Deodată femeia nemaipomenit de frumoasă, pe care o întîlnise pe mal, intră în odaie.

- Ji-o prezint pe soția mea.
- Cum așa? Te-ai căsătorit a doua oară?

- De ce a fost important să plătească zece saci de orez pentru fata aleasă?
- Ce credeți că s-a întîmplat în familia marinarului?
- Cine e femeia frumoasă din casa lui?

- Nu, este aceeași femeie.
- Dar ce s-a întîmplat că s-a schimbat atît de mult?
- Întreb-o singur, să vezi ce o să-ți răspundă.

Călătorul s-a apropiat de femeie și a spus:

- Nu te supăra, dar îmi amintesc că erai așa... nu prea... Ce s-a întîmplat că ai devenit atît de frumoasă?

- Nimic deosebit. Pur și simplu, odată am înțeles că prețuiesc cît zece saci de orez.

Trad. din limba rusă de Elena Cartaleanu

- Ji se întîmplă uneori să judeci despre cineva la prima vedere?
- Încerci cîteodată să compari două persoane, spunînd: *aceasta e superioară; cealaltă - nu prea?*
- Cum evaluăm frumusețea sau calitățile omului?
- Cum ne evaluăm pe noi?
- E nevoie să vină cineva și să ne spună că prețuim mai mult decît credem noi?
- Ce am putea face ca să nu ne subapreciem?

*E o fericire că simpla vorbă a unui om de inimă poate închide o rană.
Eugen LOVINESCU*

SPUNE-MI CEVA

Spune-mi ceva, după vorbele-acele
tînjesc de-o vecie. Oricare din ele
dulce-nfioară inima mea.
Spune-mi ceva...

Spune-mi ceva. Nimeni n-aude, nu știe.
Straniu, vorbele tale leagănă, -adie.
Ca și o floare, vorbele tale m-ar mîngîia.
Spune-mi ceva...

Adam Asnyk

- Amintește-ți un caz când ai cunoscut pe cineva, din proprie inițiativă:
 - ✓ Cum s-a întâmplat?
 - ✓ De ce a fost nevoie să cunoști acea persoană: Ce s-a întâmplat mai apoi?
 - ✓ Ce e dificil în abordarea unei persoane necunoscute?
- Ți s-a întâmplat să trimiți și să primești scrisori:
 - ✓ Cine ți-a scris?
 - ✓ Cui ai scris?
 - ✓ Cui ai vrea să scrii?
 - ✓ Ce înlocuiește astăzi scrisorile și telegramele?
 - ✓ De ce unii oameni păstrează scrisorile?
 - ✓ De ce le recitesc?
- Ai citit vreodată scrisorile publicate ale cuiva?
- Cu ce scop se publică corespondența personală?
- Ai vrea ca scrisorile tale să fie citite de toată lumea? De ce?

Manșon →

CUM SE LEAGĂ O PRIETENIE

Într-o zi, lângă un chioșc cu înghețată s-au întâlnit întâmplător trei nostimi⁴⁰ omuleți – Barbă-de-Mușchi, Jumagheată și Manșon. Toți trei erau atît de mici, încît vînzătoarea la început îi luă drept gnomi. Fiecare mai avea și alte trăsături amuzante. Pe Barbă-de-Mușchi îl înfrumuseța o barbă mătăsoasă de mușchi, în care creșteau poame de merișor din anul

⁴⁰ Nostim – care este plin de haz; hazliu; amuzant; comic.

trecut, dar delicioase totuși. Jumagheată își retezase boturile ghetelor, ca să-și poată mișca mai lesne degetele. Iar Manșon, în loc de haină obișnuită, purta un manșon mare, din care i se ițeau doar scăfirlia și călcîiele.

Ei lingeau înghețata și se cercetau plini de curiozitate unul pe altul.

– Rogu-vă să mă iertați, zise în cele din urmă Manșon. Prea poate greșesc, dar nu știu de ce mi se pare că avem ceva comun cu toții.

– Așa mi s-a nălucit și mie, începu să dea din cap în semn de încuviințare Jumagheată. Barbă-de-Mușchi pescui în barba sa câteva pomușoare și le oferi noilor săi cunoscuți.

– La înghețată se potrivește ceva mai mistrețior⁴¹.

– N-aș vrea să par sîcîitor, dar ce bine ar fi să ne mai întîlnim vreodată toți împreună, zise Manșon. Am fierbe cîte o ceșcuță de cacao și am mai sta la taifas despre cîte cele.

– Ar fi minunat, se arătă încîntat Jumagheată. V-aș invita cu dragă inimă la mine, dar n-am casă. Din frageda-mi copilărie umblu pribeag prin lume.

– Întocmai ca și mine, zău, adăugă Barbă-de-Mușchi.

– Ca să vezi ce coincidentă! exclamă Manșon. Exact aceeași poveste e și cu mine. Care vasăzică, sîntem cu toții pribegi...

– Nu vi se pare că am putea să ne unim? zise Jumagheată. Ne-ar fi cu mult mai vesel să pribegim împreună.

– Firește, se învoi bucuros Barbă-de-Mușchi.

– Ideea e pur și simplu formidabilă⁴², se luminează la față Manșon. Pur și simplu formidabilă!

– Vasăzică, s-a hotărît, conchise Jumagheată. Dar ce-ar fi ca înainte de a ne uni să ne mai înfruptăm cu cîte o înghețată?

Toți căzură de acord și fiecare își mai cumpără cîte o înghețată.

Pe urmă Manșon zise:

– În treacăt fie spus, eu am automobil. Dacă n-aveți nimic împotrivă, ar putea să ne devină tuturor casă pe roate, fie-mi îngăduit să mă exprim astfel.

– O-o! exclamă Barbă-de-Mușchi. Cine ar putea să aibă ceva împotrivă?

– Nimeni nu poate avea nimic împotrivă, confirmă Jumagheată. Doar e atît de plăcut să călătorești cu automobilul.

– O să încăpem oare toți trei în el? se alarmă Barbă-de-Mușchi.

– E un furgon, zise Manșon.

Jumagheată fluieră voios.

– E în regulă, zise el.

– Foarte bine, răsuflă ușurat Barbă-de-Mușchi.

⁴¹ Mistreț – (despre fructe, vin etc.) care este cam acru; acrișor.

⁴² Formidabil – uimitor, extraordinar.

La urma urmei, este o vorbă: unde mănîncă doi, mănîncă și al treilea.

- Și unde se află acea căsuță pe roate? se interesă Jumagheată.
- Lîngă poștă, răspuse Manșon. Am fost și am expediat vreo douăzeci de scrisori.
- Douăzeci! rămase uimit Barbă-de-Mușchi. Ai foarte mulți prieteni!
- Ei aș, tocmai dimpotrivă, zîmbi intimidat⁴³ Manșon. Nu scriu la nici un fel de prieteni.

Mie însumi îmi scriu.

- Ție însuși îți trimiți scrisori?! se miră la rîndul său Jumagheată.

- Vorba e că grozav ce-mi place să primesc scrisori, le mărturisii Manșon. Iar prieteni nu am, mă simt nespus de singuratic. De aceea mă văd silit să-mi scriu mie însumi. De obicei, scriu la post-restant⁴⁴. Expediez scrisorile dintr-un oraș, apoi plec în alt oraș și îmi ridic acolo corespondența.

- În orice caz, e un mijloc extrem de original de a corespunda, conchise Barbă-de-Mușchi.

- Și extrem de ingenios, confirmă Jumagheată. Mai luăm cîte o înghețată?
- Mai e vorbă, se învoi Barbă-de-Mușchi.
- Nici eu nu am nimic împotrivă.

Un furgon mic, de culoare roșie, după cum îl descriesese Manșon, de bună seamă staționa chiar în fața oficiului poștal. Manșon se apropie de automobil și deschise portiera⁴⁵.

- Poftim, fiți atît de drăguți, își invită el condrumetii să urce. Fiți ca acasă.

Eno Raud

Manșon, Jumagheată și Barbă-de-Mușchi

Trad. din limba rusă de Eugenia David

- Ce crezi că i-a unit pe cei trei omuleți?
- Ce rol are în prietenia lor înghețata?
- Remarci diferențe între felul cum comunică fiecare dintre cei trei?
- Ce ar trebui să fie în scrisorile pe care Manșon și le trimite sieși?
- Cum te aștepti să se desfășoare evenimentele în continuare?
- Ce ai scrie într-o scrisoare adresată ție însuși/însăți?
- Scrie-ți o scrisoare.

NU SE POATE SCHIMBA NIMIC

Am observat că cei maturi le dau copiilor întrebări foarte deșănțate⁴⁶. Parcă s-ar fi înțeles. Parcă ar fi învățat pe de rost aceleași întrebări și le dau tuturor copiilor pe rînd. Eu m-am obișnuit într-atîta cu asta, încît știu dinainte cum vor decurge lucrurile, dacă voi face

⁴³ Intimidat – cuprins de timiditate; care exprimă timiditate; speriat; încurcat, zăpăcit.

⁴⁴ Scrisorile trimise post-restant nu se expediază la o adresă de trai, ci la oficiul poștal dintr-o localitate. Destinatarul le primește, confirmîndu-și identitatea.

⁴⁵ Portieră – ușă cu geam (la un automobil, la o trăsură închisă, la un vagon de cale ferată).

⁴⁶ Deșănțat – *aici*: ciudat, straniu, bizar.

cunoștință cu vreun om matur. Va fi în felul următor:

Va zbîrnîi soneria, mama va deschide ușa, cineva va bubui ceva neînțeles, apoi în odaie își va face apariția un om matur. Mă va observa pe mine și, deși știe de-o veșnicie că trăiesc pe lumea asta, știe și cum mă cheamă, mă va apuca totuși de umeri, mă va strînge cît se poate de dureros, mă va trage spre sine și va spune:

– Ei, Denis, cum te cheamă?

Dacă aș fi un om nepolitic, i-aș răspunde: „Știți doar, căci în clipa aceasta mi-ați zis pe nume, de ce vorbiți în dodii?”

Sînt însă amabil. De atîta mă voi preface că n-am auzit absurditatea lui, voi zîmbi doar strîmb și, ferindu-mi ochii, voi răspunde:

– Denis.

El din mers mă va întreba mai departe:

– Și cîți ani ai?

Ca și cum n-ar vedea că nu am treizeci și nici patruzeci! Îmi vede statura și, prin urmare, trebuie să înțeleagă că am șapte, cel mult, opt – de ce dar trebuie să întrebe? El însă își are concepția și obiceiurile sale de om matur și continuă să mă tachineze⁴⁷:

– Ha? Cîți ani ai?

Îi voi răspunde:

– Șapte și jumătate.

La cuvintele acestea el va face ochii mari și se va apuca de cap, de parcă i-am comunicat că ieri am împlinit o sută șaiszeci și unu. Va suspina, de parcă l-ar durea trei dinți:

– Vai-vai-vai! Șapte și jumătate! Vai-vai-vai!

Dar, ca să nu plîng de mila lui și să înțeleg că-i o glumă, el va conțeni suspinul. Mă va împunge destul de dureros cu două degete în burtă și va exclama cu vioiciune:

– Degrabă la armată! Ha?

Apoi se va întoarce la începutul jocului și le va spune mamei și tatei, clătînînd din cap:

– Ce se face pe lume! Șapte și jumătate! – Și, răsucindu-se către mine, va adăuga: – Da eu te știu de cînd erai uite-atîtica!

Și va măsura în aer vreo douăzeci de centimetri. Eu însă știu cu precizie că aveam cincizeci și unu de centimetri lungime. Mama are chiar și un document. Oficial. Ei, dar nu mă supăr pe acest nene. Toți sînt la fel. Uite și acum, știu precis că i se cuvine să se adîncească în gînduri. Și el se va adînci. Sigur. Își va lăsa bărbia în piept, de parcă ar dormita. Și eu mă voi smuci încetîșor din mîinile lui. Dar ți-ai găsit. Pur și simplu, omul își scotocește în minte ce întrebări i-au rămas prin buzunare și le reînvie în memorie și, în sfîrșit, zîmbind cu voioșie, mă va întreba:

– Ah, da! Și ce vrei să fii? A! Ce vrei să fii?

Ascultă cu plăcere și nu vorbi mult.

Cleobul

A ști să taci e o artă. A ști să taci vorbind e o artă și mai mare.

Constantin Banu

⁴⁷ A tachina – a necăji în glumă.

Eu, vorbind cinstit, vreau să mă ocup de speologie⁴⁸, dar îmi dau seama că pe omul acesta matur asta îl va plictisi, îi va fi de neînțeles, neobișnuit, și, ca să nu-l pun la încurcătură, voi răspunde:

– Vreau să fiu vânzător de înghețată... El întotdeauna are înghețată cîtă vrei...

Fața noului matur se va lumina pe loc. Totul e în regulă, totul decurge așa cum a vrut el, fără abateri de la normă. De atîta mă va bate pe spate (destul de dureros) și va spune îngăduitor:

– Drept! Așa s-o ții! Bravo!

Of, mare năpastă pe capul meu sînt cunoștințele acestea noi! Dar n-ai ce-i face. Toți copiii trec prin asta. Eu nu sînt nici primul, nici ultimul...

Victor Dragunski

Povestirile lui Deniska

Trad. din limba rusă de R. Galescu și Șt. Tudor

- Amintește-ți cum comunică cu oamenii de diferite vârste. Se schimbă ceva în felul tău de a comunica, în funcție de vârsta interlocutorului?
- Cum vorbești cu un copil mai mic decît tine?
- Despre ce vorbești cu copiii mai mici?
- Se întîmplă să pui întrebări, cunoscîndu-le dinainte răspunsul?
- Cum vorbesc cu tine adulții necunoscuți, care vin în oșpeție la părinții tăi?
- Ce fel de întrebări îți pun?
- De ce Denis insistă să fie politicos și să nu le spună adulților ce crede despre ei într-adevăr?
- Ce crezi că ar trebui să facă adulții, pentru a nu fi considerați plictisitori?
- Cum au evoluat răspunsurile tale la întrebarea „Ce vrei să devii cînd vei crește mare?”
- Care răspuns este sincer acum?

CÎT AȘ VREA...

- Relatează o situație în care ai fost nevoit să refuzi o rugămintă, deși ai fi vrut să o satisfaci?
- Citește textul de mai jos și discutați situația: a găsit povestitorul o cale corectă de a refuza fără a supăra? E valabilă sugestia lui și în cazul tău?

Cu mulți ani în urmă, am vizitat o școală elementară dintr-un sat de eschimoși din Alaska, unde i-am distrat pe copii, cîntîndu-le la acordeon. La sfîrșit, un copil a venit la mine și mi-a spus: „Vreau acordeonul tău.” Puteam să-i răspund: „Nu pot să-ți dau acordeonul. E singurul meu acordeon și-mi trebuie. Pe deasupra, mi l-a dăruit fratele meu.” Copilul s-ar

⁴⁸ Speologie – știință care se ocupă cu studiul complex al peșterilor și al viețuitoarelor din mediul subteran.

fi simțit respins și ar fi fost nefericit, atmosfera de sărbătoare s-ar fi evaporat. Așa că am acceptat în imaginație ceea ce nu puteam dăruie în realitate și am spus: „Cît aș vrea să am un acordeon și să ți-l dau!” Un alt copil s-a apropiat și mi-a cerut același lucru, drept care am răspuns: „Cît aș vrea să am două acordeoane și să vi le dau!” Pînă la urmă, toți cei 26 de copii m-au înconjurat și eu am tot mărit numărul, sfîrșind cu: „Cît aș vrea să am 26 de acordeoane și să vi le dau!” Devenise un joc care părea să le placă tare mult copiilor.

După ce am descris această întîmplare în rubrica mea de ziar, editorul unei reviste ilustrate mi-a scris: „Acum, dacă trebuie să resping un articol, încep prin a spune: „Cît aș vrea să vă putem publica articolul...”

Haim G. Ginott

Trad. din limba engleză de Oana Vlad

- Cum îți place să-ți petreci timpul liber?
- Cît de des mergi la întruniri și petreceri?
- Ce înseamnă pentru tine „socializare”?
- Cum te poți încadra într-un cerc deja format?
- Cum își formezi un cerc de prieteni?

O ENIGMĂ

[Andi (Alexandru) Danielescu este student la Facultatea de Litere a Universității din Iași. Studiază mult și nu iese în lume. Acțiunea se desfășoară la începutul deceniului trei al secolului XX. Ai casei își fac griji pentru singurătatea lui.]

– Vezi, dragă Andi, toată lumea spune că ar trebui să te mai distrezi puțin, rezuma doamna Danielescu, generalizînd sfaturile și îndemnurile cucoanelor din cercul ei.

„Să se mai distreze puțin?” Dar ce făcuse? Muncea? Prepara examene? Scria ceva?...

– Măi băiete, mai ieși și tu în lume, mai fă curte la fete... Atîta filosofie și singurătate nu-i bună la vîrsta ta.

– Eu nu le mai înțeleg! exclamă Duduia, sora lui mai mică. Toate fetele se tem de tine, că le intimidezi, că ești prea serios...

Andi ridică din umeri.

Aterizarea în viață o făcuse nepremeditat. Fusese bruscă și neașteptată. Se întorcea – singur – dintr-o plimbare. Îl prinsese o ploaie torențială. Dintr-o casă cu ferestrele pline de capete de fete, ca pernițele croitoreselor de ace cu gămălie, auzise glasul Duduiei:

– Andi! Andi!

Pînă la ei acasă mai era drum lung. Ploaia curgea, ridiculizînd pe cei care defilau pedestri sub galopul ei.

Intrase deci în casa de unde-l strigase Duduia. Nimerise într-un cuib de fete, prietene de-ale Duduiei, și băieți servanți ai acestora, care ascultau cu devoțiune⁴⁹ plăci de gramofon. Se înclinase corect în fața fiecărei fete, cu distincțiunea care era ritmul firesc al frumuseții lui.

⁴⁹ Devoțiune – cucernicie, pietate, evlavie.

Vorbea calm, fără precipitarea când impertinentă, când intimidată a băieților tineri, comentînd incisiv⁵⁰, făcînd pe ceilalți să zîmbească – hazul lui Andi nu provoca hohotul hilar⁵¹, ci numai zîmbetul ușor –, dar dîndu-le un fel de spaimă față de perspicacitatea ascuțită a vorbitorului.

Numai atunci vorbești limpede, cînd ai ceva de spus.

Henri Wald

Andi simțea începutul unei încrederi în viitor, foarte asemănătoare cu a fetelor crescute în singurătate undeva la o moșie, neștiind prea bine și nici prea interesîndu-se dacă-s frumoase, adică *dacă-s mai frumoase decît celelalte*, cînd, după primul bal unde au fost spontan și unanim sărbătorite, își dau seama cît e de ușor să ai succes.

Nu era identic în orișicare cerc. Varia, devenea altul, fără efort, și această continuă prefacere nu-i dădea nici impresia ipocriziei⁵², nici a platitudinii, nici a rolului actoricesc, transpus în viața de toate zilele, ci dimpotrivă, îi dădea certitudinea diversității lui, a belșugului sufletesc.

Avea în el substanță pentru mai multe suflete; își făcuse, adică avea impresia că moștenise, un fel de garderobă de suflete, pe care le schimba fără efort, așa cum femeia cochetă își schimbă rochiile, armonizîndu-și îmbrăcămintea cu mediul, cu anotimpul, cu momentul și cu împrejurările.

După vacanță, se minunase zîmbitor în amintirea vechii neîncrederi în viață.

De ce?

Dar viața era cu adevărat interesantă!

Acum dorea viața. Urmară cursurile. La seminarii, criticele sale lucide, calme, ușor zîmbitoare, cu totul lipsite de impetuozitatea⁵³ barbară a băieților tineri de cîte ori „combat” ideile susținute de alții îl făceau admirat și respectat. Deși nu era un erudit, dădea celorlalți impresia erudiției din pricina ușurinței cu care-și asimila atmosfera, ritmul intelectual al cărților răsfoite. Și cum niciodată nu făcea paradă de erudiție, modul său de a expune, fără citate parvenite, ideile altora, dădea celorlalți impresia că le creează fără efort. Nu afirma niciodată idei și atitudini exclusive cu acea caracteristică vehementă tinerească; afirma o idee, dar o nuanța astfel, complicînd-o, destrămînd-o, reîmpietind-o, încît nu știa niciodată dacă o acceptă, dacă o susține cu tărie sau dacă o respinge.

Cursurile, seminariile și orele de bibliotecă limitau timpul lui Andi, ceea ce-i dădea o invulnerabilă⁵⁴ justificare față de saloanele frecventate numai din cînd în cînd. Nu devenise asiduu al nici unui salon, ca restul clientelei tinerești. Apărea uneori numai, în treacăt, ca un om foarte ocupat, care-și „sacrifică” o oră pentru prietenii cinstiți de acest sacrificiu.

Poți dobîndi totul în singurătate, în afară de caracter.

Stendhal

⁵⁰ Incisiv – *aici*: (despre vorbe, stil) care conține aluzii răutăcioase; mușcător; pișcător; usturător; înțepător.

⁵¹ Hilar – *aici*: amuzant, comic, hazliu, nostim, vesel.

⁵² Ipocrizie – fățărnicie, prefăcătorie, falsitate.

⁵³ Impetuozitate – manifestare care nu poate fi stăvilită; cu manifestări violente; năvalnică.

⁵⁴ Invulnerabil – care nu poate fi rănit; p. ext. care nu poate fi atacat sau învinuit.

Mereu primea invitații pentru ceaiuri, serate dansante și serate literare.

Dar dragostea?

Pe cine iubea Andi? Nimeni nu știa. Nu i se cunoștea nici o aventură. Dar Andi nu iubea pe nimeni. Nici nu flirta⁵⁵ măcar.

La începutul primăverii, simțise într-o zi o osteneală de oștean care a purtat prea multă vreme armura grea, pe calul de război, pîndind prin crăpătura vizierei⁵⁶ numai ce avea să atace, cu mîinile pe frîu și spadă.

Parcă dorea să respire și să adoarmă o clipă zîmbind.

Și zîmbise, într-o zi cu lilieci înfloriți, cînd se întorcea de la Universitate, unei fete care-l iubea mai demult. Era și ea în anul al doilea la Matematici. Ciudat! Cine-ar fi văzut-o întrînd în Universitate ar fi jurat că se duce la Litere. Era un fel de Andi cenușiu-blond, cu ochi cenușii-albaștri... Semăna cu Andi. De cîte ori îl întîlnia pe Andi la Universitate, se roșea, și totuși îl privea, cu un zîmbet parcă trist. Era în făptura ei ceva cuminte, bun, blajin, ca fumul caselor de țară în amurg, cînd pacea aerului le îngăduie înălțarea înspre cer, visător lină.

De ce urma la Matematici?

Atîta îl preocupa pe Andi, cîteva clipe, cînd o întîlnia. Știa că se roșește cînd îl vede și că totuși îl privește c-un sperios curaj, păstra cîteva clipe în ochi icoana ei de fată de altădată și o uita.

N-o întîlnise niciodată în saloanele ieșene, deși era odraslă de boieri adevărați.

De cînd îi zîmbise Andi – în ziua cu lilieci parcă înadins înfloriți pentru acel zîmbet – ea nu-i mai zîmbea. Îl privea, nu sperios ca înainte, ci adînc și grav.

O saluta. Îi răspundea.

El se ducea la Litere, ea – la Matematici.

Atît.

Și poate că mai mult decît armonioasa ei făptură, acest „atît” dintre ei dădea lui Andi înviorarea și odihna de care simțise că avea nevoie. Nu vroia s-o cunoască, dorea numai s-o vadă din cînd în cînd, cu intimitatea zîmbetului împărtășit de gravitatea privirii ei. Se mulțumea s-o știe înaltă, la una din ferestrele sufletului – și tocmai asta îl mulțumea, pasivitatea ei decorativă.

Acum nu se mai întreba: „De ce urmează la Matematici?” Întrebarea care-l intrigase înainte de a-i fi zîmbit acum devenise pentru el un fapt providențial⁵⁷.

El era la Litere.

Magda Boldur, la Matematici.

Ca în două continente osebite: așa socotea Andi.

Și se vedeau în treacăt, c-o atingere de suflete aproape în fiecare zi.

Ionel Teodoreanu
Bal mascat

Cele mai multe certuri provin din faptul că oamenii nu-și exprimă bine propriile gânduri și le interpretează greșit pe ale altora.

Benedetto Spinoza

⁵⁵ A flirta – a face schimb de complimente și de amabilități (între două persoane de sex opus).

⁵⁶ Vizieră – partea dinainte a unui coif, care se putea lăsa în jos pentru a proteja fața de lovituri; cozoroc.

⁵⁷ Providențial – care apare la momentul potrivit printr-un joc al hazardului; provocat de o întîmplare fericită.

- Cum comunică Andi cu semenii săi?
- De ce anume în acest mod?
- De ce familia se îngrijorează că Andi *studiază prea mult*?
- Crezi că e obligatoriu să iubești în permanență pe cineva?
- Consideri că familia e în drept să se îngrijoreze pentru că *Andi nu iubea pe nimeni*?
- De ce anume Magda i-a atras atenția?
- De ce el a interesat-o pe Magda?
- Cum înțelegi îmbinarea *atingere de suflete*?

Un coleg de-al meu, profesor, îmi relatează pasul mărunț, inventiv, pe care l-a făcut pentru a putea comunica mai bine. Într-o zi un student și-a luat inima în dinți și i-a spus că are un tic verbal care le distrăgea tuturor atenția. Profesorul a fost șocat când a început să se supravegheze în timpul prelegerilor – expresia „Nu-i așa?” revenea mai tot timpul, neintenționat și fără știrea lui. Fusese total inconștient de acest obicei neplăcut. Acum însă, hotărât să scape de el, a făcut un pas temerar, rugându-i pe studenți să ridice mîna de cîte ori auzeau această expresie. Și, spune el: „Cu trei sute de mîini demascîndu-mi acest nărav, l-am dezvățat cît ai bate din palme.”

Daniel Goleman

Inteligența emoțională, cheia succesului în viață
Trad. din limba engleză de G. Argintescu Amza

- Cum îți faci o impresie despre cineva fără a-i fi vorbit și fără a-l fi ascultat?
- Te consideri un „specialist” în interpretarea expresiei feței, a gesturilor și mimicii?
- Ți se întîmplă să constăți că o primă impresie a fost eronată?

NU ÎN ZADAR

Un tînăr capabil și deștept, însetat de cunoștințe și înțelepciune, a studiat, departe de patrie, fiziognomia, adică știința despre expresia feței. A dedicat învățăturii șase ani. Iată că a venit ziua cînd a susținut strălucit toate examenele. Mîndru și fericit, tînărul se întorcea acasă, călare pe un armăsar frumos. Pentru a-și încerca iscusința, el cerceta fețele tuturor oamenilor întîlniți și citea în ele, ca într-o carte, ce fel de oameni sînt aceștia. Odată a văzut cum îi vine în întîmpinare un om, pe fața căruia scria că este invidios, gelos, lacom, zgîrcit, mincinos și nemilos. „Ce față înfricoșătoare are”, gîndi tînărul, „niciodată nu am mai întîlnit atîtea vicii într-o singură persoană”.

- Amintește-ți episoade din filme cînd, înainte de a vedea ce va face eroul și cine este, ai avut o primă impresie despre el ca despre cineva **rău**:
 - ✓ Pe ce te-ai bazat?
 - ✓ Ce anume din fața sau corpul lui te-a făcut să crezi astfel?
 - ✓ S-a confirmat premoniția⁵⁸ ta?

⁵⁸ Premoniție – senzație care precedă, care anunță un fapt; prevestire, avertisment.

- Cum va proceda acum tînărul: va încerca să fugă de acest om sau va încerca să-l cunoască, pentru a-și verifica știința?

Străinul s-a apropiat de călător și i s-a adresat, cu o expresie blîndă și binevoitoare: „Domnule, vremea este tîrzie, iar următorul sat e departe. Coliba mea este mică și întunecoasă, dar am să vă servesc din răspuțeri. Cît de onorat m-aș simți, dacă mi-ați permite să vă consider oaspetele meu, cît de fericit m-ați face, dacă ați înnopta la mine!”

- Crezi că acum tînărul trebuie să accepte invitația sau să creadă în învățaturii sale și să fugă mai departe de acest om?

Călătorul se minună că trăsăturile feței acestui om spuneau despre el cu totul altceva decît comportamentul lui. El începu să se îndoiască de iscusința sa de fiziognomist. Dacă pierduse în zadar șase ani? Dacă, pînă la urmă, nu a învățat nimic? Pentru a afla mai multe despre necunoscut, tînărul acceptă invitația lui.

Ajuns acasă, acesta i-a adus băuturi și mîncăruri delicioase și l-a împresurat cu atenții și servicii. Trei zile și trei nopți a stat călătorul în casa omului. În fine, în ziua a patra, el a hotărît ferm să plece, obosit de această ospitalitate excesivă și inexplicabilă.

La despărțire, stăpînul i-a întins un plic:

- Cum arată plicul?
- Ce se află în acest plic?
- În ce țară se poate desfășura evenimentul?
- În ce secol?
- Ce trebuie să facă acum oaspetele?

„Domnule, nu uitați contul”. „Care cont?”, întrebă cu mirare tînărul. Imediat, adevărata față a stăpînului i se arătă, ca o sabie scoasă din teacă. „Mai îndrăznești să întrebi?” exclamă el. „Ce-ai crezut, că mănînci și bei pe degeaba? Nu cumva ți-ai imaginat că ai să pleci fără să plătești?” Atunci tînărul a deschis plicul și a văzut o listă lungă de cheltuieli, tot ce a mîncat și, mai ales, ce n-a mîncat, cu niște prețuri însutite. Nu avea nici jumătate din suma cerută. A trebuit să descalece și să-i dea calul stăpînului; i-a lăsat și bagajele sale, și chiar hainele de drum. Despuiat de veșminte, lipsit de bani, tînărul își continuă drumul pe jos.

- Ce gîndește acum tînărul?
- Este el la fel de sigur de cunoștințele sale în fiziognomistică?
- Este mulțumit de calitatea studiilor făcute?
- E decepționat sau fericit?

Și încă mult timp ecoul purta răsunetul vorbelor sale: „Lăudat fie Domnul! Lăudat fie Domnul! Nu am pierdut în zadar șase ani de învățatură!”

Nossrat Peseschkian, *Negustorul și papagalul*
Trad. din limba rusă de Elena Cartaleanu

- Ți s-a întîmplat să consideri că ai învățat un lucru fără necesitate sau l-ai învățat prost, dar să te convingi apoi că l-ai însușit bine? Relatează o asemenea experiență.

- Cunoști jocul *de-a telefonul stricat*? Pe ce se edifică el?
- Ți s-a întâmplat ca un mesaj de-al tău să fie transmis greșit?
- Când transmiți un mesaj prin cineva, contează cine este persoana mesageră?
- În ce fel de mesaj ai mai multă încredere – cel scris sau cel oral? De ce?
- Cum rezolvi o situație când informația a fost transmisă greșit și din aceasta au derivat confuzii? Pe cine îl consideri vinovat?
- Modelează un caz de mesaj transmis eronat, cu consecințe neplăcute.

O GREȘEALĂ CURIOASĂ

[*Anne Shirley* [Ann Șirli] a fost adusă din greșeală de la orfelinat pentru *Marilla* [Marilla] și *Matthew Cuthbert* [Mattiu Catbert] care, de fapt, voiseră să adopte un băiat. Fratele și sora discută situația.]

Poți găsi detaliile acestei istorii în modulul I, la paginile 11-15 și 20-21.

Marilla coborî încet în bucătărie și începu să spele farfuriile rămase de la masa de seară. Matthew fuma – semnul sigur al unei tulburări.

– Ei bine, dar știi că am intrat într-o încurcătură, zise ea mînioasă. Asta înseamnă să trimiți vorbă prin altcineva, în loc să mergi chiar tu. Probabil că neamurile lui Robert Spencer [Spenser] au schimbat în vreun fel mesajul nostru. Unul dintre noi va trebui să meargă, mâine, la doamna Spencer, asta e sigur. Fata asta trebuie trimisă înapoi la orfelinat.

– Da, cred că da, răspunse Matthew ezitînd.

– Crezi că da! Nu ești sigur de asta?

– Mmm, să știi că este un copil tare drăguț, Marilla. Ar fi păcat să o trimitem înapoi la orfelinat, cînd ea este atît de pornită să rămînă aici.

– Matthew Cuthbert, doar nu vrei să spui că ar trebui să o păstrăm?

Uluirea Marillei n-ar fi putut fi mai mare dacă Matthew și-ar fi exprimat dorința de a sta în cap.

– Mmm, nu, cred că nu – nu chiar, se bîlbîi Matthew, prins la strîmtoare și obișnuit să spună exact ceea ce gîndea. Cred că e greu să ne imaginăm că am păstra-o.

– Eu zic că nu. La ce ne-ar putea fi de ajutor?

– Poate că noi i-am putea fi ei de vreun ajutor, spuse Matthew cu totul pe neașteptate.

– Matthew Cuthbert, cred că acest copil te-a vrăjit! Pot citi în tine ca într-o carte deschisă că vrei s-o păstrezi.

– Mmmm, să știi că este un copil interesant, insistă Matthew. Să o fi auzit numai cum vorbea, când ne-am întors de la gară.

– A, da, poate să vorbească, nu glumă. Am văzut asta imediat. Și nu este deloc în favoarea ei. Mie nu-mi plac copiii care au atâtea de spus. Nu am nevoie de o fată orfană și chiar dacă așa avea, nu asta ar fi genul pe care mi l-aș alege. Este la ea ceva ce nu pot înțelege. Nu, trebuie făcută pachet și trimisă înapoi de unde a venit.

– Aș putea angaja un băiat să mă ajute, spuse Matthew, iar ea ți-ar putea ține de urît.

– Mie nu trebuie să-mi țină cineva de urît, spuse Marilla scurt. Și nu am de gând s-o țin.

– Mmmm, bine, cum spui tu, desigur, Marilla, zise Matthew, ridicându-se și punându-și pipa deoparte. Eu mă duc să mă culc.

A doua zi

– Crezi că pot lua calul și trăsurica în după-amiaza asta, Matthew? zise Marilla.

Matthew dădu din cap și privi gânditor către Anne. Marilla remarcă privirea și spuse încruntată:

– Am să merg la White Sands [Uait Sands] ca să lămuresc lucrurile. O voi lua pe Anne cu mine și, probabil, doamna Spencer va face demersurile necesare ca să o trimită direct înapoi în Nova Scotia [Nova Scoția]. Am să-ți las ceaiul pregătit și am să mă întorc înapoi la vreme, ca să mulg vacile.

Nici acum Matthew nu zise nimic și Marilla avu senzația că a vorbit în vînt și că a irosit de pomană energia.

Matthew înhămă iapa la trăsurică la vremea convenită și astfel Marilla, însoțită de Anne, o porniră după cum se stabilise. Matthew le deschise poarta și, când ele se pregăteau să iasă, spuse, aparent către nimeni în mod special:

– Micul Jerry Buote [Gerri Buot] de la Creek [Cric] a fost pe aici, azi-dimineață. I-am spus că, probabil, am să-l angajez la vară.

[În casa doamnei Spencer, Marilla încearcă să clarifice situația.]

– De fapt, doamnă Spencer, adevărul este că s-a strecurat o greșeală tare curioasă și am venit să văd cum de s-a întîmplat. Eu și cu Matthew v-am trimis vorbă să ne aduceți un băiat de la orfelinat. I-am spus fratelui dumneavoastră, Robert, să vă transmită că dorim un băiat cam de zece-unsprezece ani.

– Nu mai spune, Marilla Cuthbert! exclamă doamna Spencer tulburată. Dar cum, Robert mi-a trimis vorbă prin fiica lui, Nancy [Nensi], iar ea mi-a spus că vreți o fată – nu așa a spus, Flora Jane [Flora Gein]? Îi ceru sprijin fiicei ei, care ieșise afară pe trepte.

– Cu siguranță, așa a spus, Miss Cuthbert, aprobă Flora Jane cu mîna pe inimă.

– Îmi pare teribil de rău, spuse doamna Spencer. E regretabil ce s-a întîmplat, dar vezi, Miss Cuthbert, că nu este vina mea. Am făcut cum am crezut eu mai bine, fiind sigură că îți urmez instrucțiunile. Nancy este o ființă tare zăpăcită. De multe ori a trebuit să îi fac observații pentru neatenția ei.

– A fost vina noastră, spuse Marilla resemnată. Ar fi trebuit să venim noi la dumneavoastră, nu să lăsăm un mesaj atât de important să fie purtat din gură în gură, în felul acesta. Oricum, este un fapt consumat, răul a fost făcut și acum trebuie să vedem cum poate fi îndreptat. Putem trimite copilul la orfelinat? Cred că o vor primi înapoi, nu-i așa?

[Însă, pînă la urmă, Marilla hotărăște să o lase pe Anne în familia sa.]

Lucy Maud Montgomery

Anne de la Green Gables

Trad. din limba engleză de Anca Filoteanu

- Urmărește modul în care Matthew comunică nonverbal și paraverbal. Observă cum Marilla înțelege mesajul.
- Ai observat la rudele/prietenii tăi gesturi sau obiceiuri personale care trădează o emoție, o dispoziție aparte?
- Ai și tu asemenea manifestări comportamentale?
- Dacă i-ai caracteriza pe cei doi, ce trăsături crezi că se manifestă în acest dialog?
- Raportează la comportamentul lui Matthew aforismul lui Benjamin Fundoianu: *Ceea ce e mai semnificativ între multe fraze e pauza – și ceea ce e mai semnificativ în cuvinte e tăcerea dintre ele, tăcerea din ele.*

NESIMȚITUL ZGOMOTOS

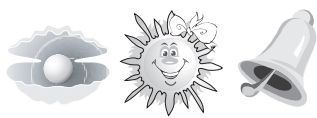
Dacă ești în autobuz și îți sună telefonul mobil, lucrurile sînt mai simple ca perfectul simplu. Nu trebuie decît să fii tu însuși și să urlî de parcă te-ai strădui să acoperi un parc auto. E irelevant că subiectul tău de discuție nu interesează pe nimeni, cu atît mai puțin pe vecinul de scaun. Tonul face muzica, iar tonul tău trebuie să fie vîrtos, ofițeresc și răspicat. Într-o lume atît de deschisă nu se cade să ai secrete. Prin urmare, vorbește tare, fără sfială și nu ține cont nici de cei care întorc capul, contrariați, doar-doar vei prinde aluzia, nici de ochelariștii care, de cînd ți-a sunat telefonul, se chinuie să priceapă o frază pe care între timp o va fi citit deja de cincisprezece ori, cu un tot mai pronunțat sentiment al inutilității. Ți-ar spune cu dragă inimă „Vorbiți mai încet, vă rog”, dar bănuiește deja riposta⁵⁹... Așa că preferă să se cenzureze obidit și să spere că vei coborî înaintea lui.

Dacă nu te sună nimeni, e cazul să-ți mobilizezi spiritul creator. Ce înseamnă asta? Simplu, apeși de cîteva ori pe tastatura mobilului, pînă ajungi la tonurile de apel. E de la sine înțeles că nu ai un aparat obișnuit, ci unul fișos, dotat cu sonerie polifonică. Aici meniul e de o varietate care te umple de plăcere, fiindcă rostul funcțional al telefonului e însoțit de o înviorătoare ofertă muzicală. Ca să vezi cum interiorizează colegii de transport această experiență, uită-te în jur cu un aer mîndru, de erou civilizator.

Radu Paraschivescu

Ghidul nesimțitului

⁵⁹ Ripostă – răspuns, replică.

NU POȚI SĂ-I MULȚUMEȘTI PE TOȚI

Într-o amiază de vară, un tată trecea prin oraș cu un măgar și cu fiul său. Tatăl ședea călare pe măgar, iar fiul ducea măgarul de căpăstru. Un trecător a spus: „Sărmanul copil! Se vede că îi vine foarte greu. Cum poți ședea tolănit în șa, omule, când fiul tău abia se mai ține pe picioare?” Tatăl s-a simțit vinovat. După următoarea cotitură, el a coborât de pe măgar și l-a așezat pe băiat în locul său. Curînd însă un alt trecător a exclamat cu indignare: „Ia te uită, ce nerușinare! Fiul merge călare ca un sultan, iar bătrînul tată e nevoit să alerge din urma lui.” Băiatului i s-a făcut rușine. El l-a rugat pe tatăl său să se așeze și el pe măgar. Imediat o femeie s-a oprit în drum și a început să-i ocărăscă: „Priviți, oameni buni, cîtă cruzime pentru nenorocitul animal! Spatele măgarului se îndoiaie de atîta greutate, iar netrebnicii aceștia s-au cocoțat pe el ca pe un divan!” Stînjiți, tatăl și fiul au coborât de pe măgar, fără a spune un cuvînt. Dar nu au făcut nici doi pași, cînd încă un trecător a început să rîdă de ei în gura mare: „Ia nătărăi! Au un măgar sănătos și puternic și merg pe jos, în loc să încalce pe el!” Tatăl i-a dat măgarului un braț de paie și a spus: „Orice am face, se va găsi neapărat cineva care nu va fi de acord. Cred că trebuie să decidem singuri cum procedăm.”

Nossrat Peseschkian, *Negustorul și papagalul*

Trad. din limba rusă de Elena Cartaleanu

- Cum crezi, ce decizie au să ia tatăl și fiul acum?
- Ce scopuri urmăreau trecătorii, atunci cînd reacționau zgomotos la o situație care nu-i privește?
- De ce tatăl și fiul nu ripostau, dar țineau cont de părerile trecătorilor?
- Dă o replică proprie la fiecare dintre situații.

PUR ȘI SIMPLU SPUNEȚI

Dacă ar fi să muriți curînd și ați putea să dați un singur telefon, pe cine ați suna și ce i-ați spune? Și atunci ce mai așteptați?

Stephen Levine

Compară relațiile dintre părinți și copii în acest text cu cele din familia lui Elvis, paginile 63-64.

Într-o noapte, după ce citisem una dintre sutele de cărți despre cum să fii părinte bun, mă simțeam un pic vinovat, deoarece cartea descria unele strategii pe care nu le mai folosisem de multă vreme. Principala strategie era să vorbești cu copilul tău și să folosești cele două cuvinte magice: „Te iubesc”. Se sublinia

Încontinuu nevoia copiilor de a ști că îi iubești necondiționat și irevocabil⁶⁰. Am urcat scările pînă la dormitorul fiului meu și am bătut la ușă. În timp ce băteam, singurul lucru pe care-l auzeam de dincolo de ușă erau tobele lui. Știam că e înăuntru și totuși nu răspundea. Așa că am deschis ușa, destul de sigur că am să-l găsesc stînd acolo cu căștile la urechi, ascultînd o casetă și bătînd în tobe în același timp. După ce m-am aplecat înspre el pentru a-i atrage atenția, l-am întreat: „Tim, ai cîteva minute?”

Mi-a răspuns: „Da, bineînțeles, tată. Oricînd vrei tu.” Ne-am așezat și după ce-am discutat tot felul de banalități vreo 15 minute, m-am uitat la el și i-am spus: „Tim, îmi place foarte mult cum cînți la tobe”.

Iar el a zis: „Mulțumesc, tată, apreciez gestul tău.” Am ieșit din cameră nu înainte de a-i spune: „Vorbim mai tîrziu”. În timp ce coboram scările, mi-am dat seama că urcasem pentru a-i transmite un mesaj anume, dar nu o făcusem. Am simțit că trebuie să mă întorc și să spun cele două cuvinte magice. Am urcat din nou scările, am bătut la ușă și am intrat.

– Ai o secundă, Tim?

– Desigur, tată. Întotdeauna am avut o secundă sau două. Ai nevoie de ceva?

– Fiule, prima oară am venit la tine ca să-ți împărtășesc ceva, dar a ieșit altceva. Și nu chiar ceea ce am vrut eu să-ți spun. Tim, îți aduci aminte, cînd ai învățat să conduci, ce probleme am avut. Ți-am scris două cuvinte pe un bilețel și ți l-am pus sub pernă în speranța că-l vei citi.

Îmi făcusem datoria mea de părinte și îmi exprimaseam dragostea față de fiul meu.

În final, după o scurtă conversație, m-am uitat la el și i-am spus:

– Ceea ce vreau ca tu să știi este că noi te iubim.

S-a uitat la mine și a zis:

– Mulțumesc, tată. Adică tu și mama, nu?

– Da, amîndoi, nu știm să o exprimăm suficient, am zis eu.

– Mulțumesc. Știu că mă iubiți și asta înseamnă mult pentru mine.

M-am întors și am ieșit pe ușă. În timp ce coboram scările, mă gîndeam: „Nu pot să cred. Am fost de două ori sus, știam ce vroiam să-i spun, și totuși pe gură îmi ieșise altceva”.

M-am hotărît să mă duc încă o dată și să-i spun lui Tim exact ceea ce simțeam. Trebuia să audă acest lucru direct de la mine. Nu-mi pasă că are un metru și optzeci. Așa că iată-mă înapoi la ușa lui, ciocnind.

– Așteaptă un minut! Nu-mi spune cine e. Nu cumva ești tu, tată?

– De unde ai știut?

– Doar te cunosc de cînd ai devenit tată!

răspunse el.

– Fiule, poți să-mi mai acorzi o secundă?

– Știi doar că, atunci cînd e vorba de o secundă, am timp. Hai intră. Presupun că nu mi-ai spus ce vroiai să-mi spui?

Mai bine taci cînd ai ceva de spus decît să spui ceva cînd ar trebui să taci.

Tudor Mușatescu

Mulți primesc sfaturi, dar numai cei înțelepți profită de ele.

Publius Syrus

⁶⁰ Irevocabil – de neschimbat; hotărît; definitiv; decisiv.

– Pe asta cum de ai știut-o?
– Te știu de cînd eram în scutece.
– Ei bine, Tim, uite care este treaba. Vreau doar să-ți spun ce mult însemni tu pentru familia noastră. Nu ceea ce faci tu sau ce ai făcut cu prietenii tăi prin oraș, ci tu ca persoană. Te iubesc și am vrut doar să știi că te iubesc și nu știu de ce ți-am ascuns acest lucru pînă acum.

S-a uitat la mine și a zis:

– Ei, tată, știu că mă iubești și este un lucru special faptul că aud aceste cuvinte. Îți mulțumesc atît pentru gîndurile tale, cît și pentru intenția de a-mi spune.

În timp ce mă îndreptam spre ușă, m-a întrebat:

– Hei, tată. Ai un minut liber?

– Da, întotdeauna, dacă e vorba de un minut. Nu știu de unde au copiii chestia asta, știu sigur că nu de la părinții lor.

– Tată, vreau să te întreb un singur lucru.

– Și care ar fi acela?

M-a privit și m-a întrebat:

– Tată, ai fost la vreun seminar sau ceva de genul acesta?

Îmi spun: „O, nu, ca orice alt tînăr de 18 ani, m-a prins”. I-am răspuns:

– Nu, citeam doar o carte, în care se spunea cît este de important să le zici copiilor tăi ce simți cu adevărat pentru ei.

– Bine, tată, mulțumesc pentru osteneală. Vorbim mai tîrziu.

Gene Bedley

Supă de pui pentru suflet

- ✓ Urmărește, pas cu pas, comportamentul tatălui.
- ✓ De ce tatăl lui Tim șovăia atît de mult să-i spună cele două cuvinte magice?
- ✓ Ți se întîmplă și ție să-ți fie greu să decizi să spui ceea ce simți? De ce?
- ✓ Cum ai depășit momentele de indecizie prin care ai trecut? Poți oferi anumite soluții?

Nu doresc să reprezint totul pentru oricine, ci aș dori să însemn ceva pentru cineva anume.

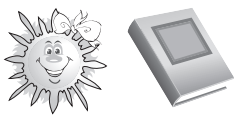
Proverb javanez

AM CĂUTAT

Am căutat și caut. Căutînd
M-am pomenit greșind. Din cînd în cînd
M-am pomenit din vina mea flămînd
Și m-am însîngerat în spinii
De pe cărările spre zările luminii.
Dar dacă cineva gigantic ar veni
Și mi-ar rosti: Eu îți dau viața toată
Neîncepută, nepătată,
Dar să mi-o dai apoi în seamă mie
S-o duc înspre visata zare purpurie
Pe drum neocolit, de netezime,
Pe drumul neștiut decît de mine...
Deci astfel de mi-ar spune
Eu aș simți că tot ce-mi spune-i putred,
Cu hotărîre i-aș răspunde: – Nu cred!
De poți schimba secara-n trandafir,
De-mi poți schimba viața, nu mă mir:
Chiar de-ai schimba bătrîni în copii,

Drum drept și neted tu nu poți să știi –
Și chiar de-ai ști, pășind în urma ta
Nimic n-aș mai simți și n-aș vedea.
Eu sînt aici, cu frații mei în jur,
Cu ei mășăluiesc și rîd, și-njur,
E-un soare fața-n raze să ne scalde,
Pășind spre el străbatem ținuturi tot mai
calde
Iar de privești atent la cercetare
Și nouă de pe frunte prind raze să ne
zboare.
E drumul greu. Străbatem prăpăstii și
cascade
Și suferim, dar știm c-așa se cade.
Ținuturile-acestui veac lung, clocotitor
Vreau doar cu pașii mei să le mășor.

Nicolae Labiș

- Cum faci cunoștință cu o persoană care te interesează?
- Cum te abordează pe tine persoanele necunoscute?
- Ce formule de etichetă verbală folosești, pentru a te adresa cuiva necunoscut, dacă:
 - ✓ Intenționezi doar să-l saluți;
 - ✓ Vrei să faci cunoștință;
 - ✓ Ai nevoie de o informație;
 - ✓ Observi că are nevoie de ajutor;
 - ✓ Îi soliciți ajutorul?
- Imaginează-ți o situație în care 5 copii de 6-8 ani ar rămâne pentru mai mult timp singuri, fără adulți.
 - ✓ Ce crezi că se va întâmpla?
 - ✓ Cum vor lua deciziile?
 - ✓ Cum vor discuta?
 - ✓ Ce probleme pot să apară?
 - ✓ De ce?
 - ✓ Consideri că, într-un asemenea grup, prezența unui copil mai mare rezolvă problema liderului?
- De ce copiii mai mici sînt interesați de prietenia celor mai mari?
- Ce calități au copiii care nu se feresc de prietenia cu cei mai mici?

SĂ ȘTII A TE APROPIA DE OAMENI

[*Elvis Karlson este un băiețel de șase ani, care locuiește în Suedia.*]

Elvis stă în mașina tatei și se uită pe fereastră. În jur mișună copii, se joacă plini de voie bună, însă Elvis nu-i cunoaște. Îi vede în fiecare zi și ei îl văd pe dînsul, dar nu se cunosc unii cu alții. Pare-se că niciodată nu va face cunoștință cu ei. Mai ales după întâmplarea cea... de demult...

Mergea pe stradă. Și deodată vede că-i vin în întâmpinare doi băieți pe care nu-i văzuse pînă atunci. Erau pesemne elevi, pentru că duceau ghiozdane cu cărți și erau mai înalți ca dînsul.

Elvis nu-și dă seama cum s-a întâmplat că s-a oprit locului și a zis:

– Eu vă văd pentru întîia oară!

Băieții nu i s-au uitat în ochi, cum se obișnuiește cînd oamenii fac cunoștință unul cu altul, cum fac întotdeauna animalele. Și Elvis, dacă a văzut așa, s-a îndepărtat de ei.

Însă băieții nu-l lăsară în pace. Se țineau coadă de dînsul, arătau cu degetul la hainele lui, îl zădărau. Strigau aceleași cuvinte, tachinîndu-l. Elvis s-a speriat un pic. Încercă să le spună ceva, dar ei nu-i răspundeau, îl necăjeau numai. Și Elvis o rupse de fugă. Ei s-au luat după dînsul, înfuriindu-se și mai avan. Unul din băieți îl pocni cu ghiozdanul și el abia de se ținu să nu cadă. Atunci îl pocniră și alții, el căzu, iar băieții îl croiau pe întrecutele cu ghiozdaneele, străduindu-se să-l lovească cît mai dureros.

În clipa asta se ivi Iulia. Pe atunci Elvis încă nu o cunoștea, doar o zărise în treacăt. Iulia îl ajută să se ridice și-i porunci să fugă acasă.

După împlinirea asta ei au făcut cunoștință. Când s-au întâlnit data următoare, Iulia a stat cu el de vorbă.

În tot orașul nu există casă mai ospitalieră și mai îmbietoare ca a Iuliei.

Pentru Elvis nu-i pe lume un om mai bun ca Iulia. Uneori mama povestește despre nu știu ce oameni „nobili”, „din sferele înalte”. În revistele ei sînt tipărite fotografiile lor. Acești oameni locuiesc în case luxoase, adesea singuri. Elvis răsfoiește revistele mamei, se uită dacă nu cumva este acolo fotografia Iuliei și cea a mamei ei. Dar niciodată n-a dat de ele. N-a văzut nici fotografia lui Peter.

– Mamă, în revistele tale poate că nu-s înfățișați chiar toți oamenii nobili? o întrebă el odată pe mamă.

– În reviste sînt fotografiați doar cei mai nobili, îi răspunse ea.

Prin urmare, Iulia nu face parte din numărul lor. Chiar e mai bine așa. Cît despre Elvis, e clar ca bună ziua, el nu-i nici pe departe „nobil”. Fapt indiscutabil. Însă din prostie s-a apucat și a întrebat de ce nu-i fotografiază pe mama și pe tata. Dar tocmai asta nu se cădea să întrebe.

– Pe noi să ne fotografieze? Pe mine în paltonul acesta vechi-străvechi ori pe tata cu mașina lui veche-străveche? Nu cumva îți închipui că oamenii nobili trăiesc ca noi? răspunse mama tot prin întrebare.

La vorbele acestea tata se înfurie, nu glumă. Și mașina e cît se poate de bună, și paltonul mamei. Astfel părinții s-au încăierat la ceartă, încît din partea lui Elvis a fost o prostie să înceapă asemenea discuție.

Dar Iulia și mama ei nu au mașină. Și dacă ele nu-s din categoria celor „nobili”, apoi din care altă categorie fac parte? Într-una din zile, rămînînd singur acasă, Elvis i-a telefonat bunelului și i-a pus această întrebare.

Bunelul i-a răspuns că nu există oameni nobili și nenobili – există numai oameni obișnuiți, iar Elvis s-a deprins să-i dea crezare bunelului. Deși de data aceasta și-a zis: poate că el n-a înțeles ceva cum trebuie?

Căci Iulia e mult mai nobilă decît oamenii obișnuiți – aici nu încapе îndoială.

Dar asta încă nu e totul. Nici pe bunel nu-l poți numi om obișnuit, deși, poate, nu face parte din categoria celor „nobili”. Și cît s-a gîndit, n-a putut numi nici un om obișnuit. Pare că i-a enumerat pe toți: nu! Nu-i printre ei nici unul obișnuit.

Data următoare, cînd s-a întâlnit cu bunelul, i-a spus despre asta.

– Ai dreptate, a acceptat bunelul. Pe lume trăiesc numai oameni neobișnuiți. Bine că ai înțeles acest lucru. Astfel ai să te apropii mai ușor de oameni.

Da, trebuie să știi a te apropia de oameni, spune bunelul.

Poți citi un fragment din amintirile Sandei Negroponte, născută într-o familie pe care mama lui Elvis ar fi numit-o „nobilă”, la paginile 70-71.

Viața e frumoasă în adevăr cînd nădăjduiești să n-o petreci zădărnice și o înfrumusețezi cu ceva. Lasă la o parte răutățile, ticăloșiile și meschinăriile, treci peste dușmăniile prietenilor și prieteniile dușmanilor.

Mihail Sadoveanu

Maria Gripe

Elvis Karlson

Trad. din limba rusă de R. Galescu

- De ce copilul încearcă să-i privească în ochi pe băieții necunoscuți?
- În ce rezidă problema comunicării lui Elvis cu băieții mai mari?
- Cum ai caracteriza-o pe Iulia?
- Analizează-ți experiența de comunicare:
 - ✓ Ce ar trebui să facă o persoană care vrea să se apropie de tine?
 - ✓ Cu cine ai vrea să fii prieten?
 - ✓ Ce te împiedică să te împrietenești cu oamenii care te interesează?
- În ce circumstanțe preferi să cunoști oameni noi?
- Analizează situația de comunicare din fragmentul dat, determinînd:
 - ✓ Cine comunică?
 - ✓ Ce mesaj transmite?
 - ✓ Cum este înțeles?
 - ✓ De ce nu este înțeles adecvat?
- Exprimă-ți părerea în raport cu afirmația bunelului *Pe lume trăiesc numai oameni neobișnuiți.*
- Cum înțelegi noțiunea de *nobil*?
- Cunoști persoane despre care ai putea spune că sînt „nobile”?

Prima relație importantă pe care o avem este, de obicei, cu familia noastră. Din felul în care membrii familiei se comportă cu tine, începi să îți faci o impresie despre ce înseamnă o relație.

Dacă provii dintr-o familie în care te-ai simțit în siguranță și ai primit atenția necesară, ca adult vei reuși să ai încredere în oameni fără să îți împini dificultăți. Dacă ți-a lipsit afecțiunea sau ai pierdut pe cineva drag, există posibilitatea să respingi dragostea celor din jurul tău.

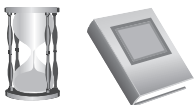
Abilitățile de a fi deschis, receptiv și de a avea încredere în oameni sînt foarte importante pentru a lega noi relații.

Dacă ai avut o familie unită și părinții te-au încurajat să fii deschis, ca adult ești sincer și îți împărtășești ușor sentimentele cu cei din jurul tău. Chiar dacă s-a întîmplat să-ți vezi părinții certîndu-se, nu te-a afectat, pentru că i-ai văzut și împăcîndu-se. Ai învățat că un conflict nu reprezintă sfîrșitul lumii, iar comunicarea sinceră și deschisă simplifică viața. Divergențele nu trebuie ignorate, ci discutate.

Indiferent de felul informațiilor pe care le-ai asimilat, depinde numai de tine dacă ești de acord cu ele sau nu. Și dacă nu ești de acord și nu le accepți, poți să îți dezvolti noi concepte de-a lungul vieții.

Evenimentul zilei

- Ce te atrage/te sperie în relația cu persoanele de aceeași vîrstă cu tine?
- Ce probleme ai cînd comunică cu cei mai mari?
- Cum depășești sentimentul de inferioritate în fața celor care au experiență de viață mai bogată?

ÎNȚÎLNIRI MIRACULOASE

[Vera, studentă în anul I, este îndrăgostită de Jim, inginer. Jim o simpatizează mult, dar încă nu și-a explicat sentimentele față de Vera.]

Vera suferea alternativ⁶¹ de două stări contradictorii: de o toropeală ce o făcea să caute patul sau canapeaua și să stea așa în semiinconștiență, în vagi reverii⁶²; sau de o neliniște de a umbla pînă la istovire. Atunci colinda locurile pe unde se plimbase cu Jim, tresărind la orice pălărie de fetru gri și spera în chip absurd să-l întîlnească fără să se fi învoit de mai înainte, după ce va fi numărat rar pînă la zece. În aceste împrejurări, întîlnirea cu vreo colegă îi era grozav de neplăcută, fiindcă i se părea că a surprins-o asupra faptului sau că-i strică probabilitatea unei întîlniri miraculoase.

Somnul Verei, atît de asemănător cu al florilor altădată, era acum agitat și intermitent⁶³. Visa că vrea să alerge și plumburi grele îi apăsau picioarele; plîngea și ofta în somn. Uneori însă rămînea trează timp îndelungat, privind din pat pe fereastră nufărul lunar și atunci se îmbăta de gîndul unor beții sentimentale indicibile⁶⁴, ca plutiri în valuri, suspine pe pieptul cuiva și îmbrățișări înăbușitoare. Se cuprindea singură în brațe și aștepta pentru buze o sărutare anonimă din aer.

Vera se întîlnea acum aproape în fiecare zi cu Jim. Orice întîrziere o umplea de neliniște și de bănuieli mari și nu mai avea stăpînirea de sine care o făcea îndrăzneată și ironică. Privea la Jim pe sub gene lungi, zîmbind cu supunere, și analiza, în toate consecințele, orice cuvînt spus de el. Ceea ce o contraria⁶⁵ și-i îngheța inima de tristețe era rezerva ciudată a lui Jim. Acesta, îndrăgostit abstract și nehotărît, venea să se întîlnească cu ea din nevoia unui exercițiu sufletesc, din vanitatea⁶⁶ de a putea dispune oricînd ar fi voit de fată. Deși Vera îi plăcea, nu se înspăimînta la ideea de a nu o mai vedea și asta îl făcea indiferent, superficial.

Vera simțea că întîlnirile ei cu Jim trebuiau să aibă o rațiune și aștepta ca, pe zi ce trecea, să se întîmple acel eveniment de spaimă pe care îl visa și-l credea normal în aceste

⁶¹ Alternativ – cînd una, cînd alta; rînd pe rînd.

⁶² Reverie – stare plăcută de vis; visare.

Intermitent – care încetează și reîncepe la anumite intervale; cu întreruperi.

⁶⁴ Indicibil – care nu poate fi exprimat; foarte greu sau imposibil de exprimat; inexprimabil; inefabil.

⁶⁵ A contraria – a supăra sau a surprinde pe cineva în mod neplăcut, făcînd sau spunîndu-i ceva care se opune convingerilor, intențiilor sau dorințelor sale.

⁶⁶ Vanitate – atitudine de înfumurare sfidătoare și disprețuitoare.

împrejurări. Jim ar fi trebuit să-i spună o vorbă care s-o tulbure și să decidă de soarta ei, să facă un gest care s-o supere și s-o ferească totodată. În mintea ei cu totul inocentă⁶⁷ nu se afla imaginea clară a ceea ce avea să facă Jim, Jim însă nu făcea și nu spunea nimic neobișnuit între doi cunoscuți și arăta o tendință nesuferită către discuții de principiu. În chipul acesta, faptul de a-i zice și de a i se zice *tu* nu mai avea nicio semnificație și din sfială îl ocolea mereu. *Tu* îi zicea și fratelui său Bobby și mergea cu el la braț, dar de la Jim aștepta intimități inedite⁶⁸ și nemaîngăduite ei pînă la acel ceas, ceva care să-i aline suspinul repetat ce-i tresălta adîncul pieptului și-i dogorea obrazii. Rezerva lui Jim îi stîrnea mari mîhniri și încercă într-o zi să se smulgă incertitudinii⁶⁹, provocînd în același timp și sinceritatea acestuia. Cînd el îi fixă ora pentru a doua zi, ea zise cu glas muribund:

– Nu pot mîine... N-am să mai pot veni de acum înainte. Mă ceartă de acasă... Și știu și eu că nu e frumos să merg așa... cu tine.

– Fii serioasă, cine ți-a mai vîrît în cap asemenea idei?

– Și de ce să ne mai vedem? zise Vera în toată sinceritatea, mărind ochii uimiți și scurîndu-și nervos pletele – ce avem noi să ne vorbim și ce nevoie ai... tu... să-ți pierzi vremea cu mine?

Ochii i se udară de un email fin de lacrimi și așteptă cu durere în gît ca Jim să-i spună:

– Într-adevăr, la ce să ne mai întîlnim?

Dar acesta o prinse strîns de braț și cu aerul lui autoritar și optimist zise:

– Nu fi copil, Vera! Ne întîlnim fiindcă ne pare bine la amîndoi să stăm de vorbă, fiindcă e ceva care ne atrage unul către altul! Ție nu-ți face plăcere să te plimbi cu mine?

– Ba da, dar ...

– Atunci, nici un dar. Să faci bine să vii mîine la orele șase foarte precis, căci altfel te trag de urechi.

Vera simți un val binefăcător de fericire care îi eliberă respirația și un proces de transfigurare ce schimbă toată fața pămîntului. Abia atunci începu să vadă pe unde mergea. Începură amîndoi să tîrască picioarele în troienele de frunze uscate și să rîdă de toate nimicurile...

George Călinescu
Cartea nunții

- Ce o neliniștește pe Vera?
- Cum rezolvă ea dilema?
- Ce ar putea să mai întreprindă?
- Care este atitudinea lui Jim față de relația lor?
- Cum se comportă el cu dînsa?
- Cum comunică cei doi?
- Ce viitor are această relație?
- Discutați segmentele subliniate.

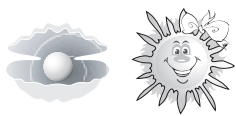
Prietenul credincios e un fel de marfă
ce nu se poate cumpăra.

Cilibi Moise

⁶⁷ Inocentă – nevinovată.

⁶⁸ Inedit – *fig.* necunoscut mai înainte; nou, neobișnuit.

⁶⁹ Incertitudine – lipsă de certitudine; nesiguranță, îndoială, ezitare.

OILE ȘI LUPII

Odinioară, pe cînd animalele vorbeau între ele, lupii au făcut război împotriva oilor, iar oile, împreună cu cîinii se băteau împotriva lupilor, și-i alungau. Lupii însă, trimițînd sol, au zis oilor: de le este voia să trăiască în pace și nici un război să nu aibă, să le deie lor pe cîini. Și oile proaste au crezut și, dînd pe cîini lupilor, aceștia și pe cîini i-au rupt, și pe oi foarte lesne le-au ucis.

Esopia sau viața și pildele înțeleptului Esop
Text revăzut de Mihail Sadoveanu

- De ce oile și cîinii reușeau să țină piept lupilor?
- Cum au reușit lupii să slăbească rezistența animalelor?
- Raportează textul fabei la proverbul *Unirea face puterea*.

SFADA PĂSĂRILOR

Poveste indiană

Un vîntător a întins în pădure o plasă în care au căzut tot felul de păsări: și ciori, și grauri, și hulubi. Păsările au prins a se pune la cale, ele înde ele:

– Că bine ne-am mai păcălit, de am căzut în laț. Hai să facem cumva să scăpăm de aici.

Să ne străduim în fel și chip, poate ieșim la libertate.

S-au gîndit cît s-au gîndit și pînă la urmă au hotărît:

– Hai, zic ele, să ne avîntăm cu toatele în sus și să ne luăm zborul. Mai știi, poate că așa o să izbutim să ridicăm plasa.

Zis și făcut. Au bătut odată din aripi, au ridicat plasa și au zburat.

Mare a fost mirarea vîntătorului cînd a văzut că păsările zburau cu tot cu plasă. Și hai să se ia după dînsele. Păsările zburau pe sus, iar vîntătorul alerga pe jos. Alerga și se gîndea: „În plasă au nimerit diferite păsări. Te pomenești că se iau la sfadă. Iar dacă s-or lua la sfadă, n-au să mai zboare atît de repede și plasa are să le tragă la pămînt.”

Așa s-a și întîmplat. La început toate păsările duceau plasa în bună înțelegere, dar mai pe urmă s-au pus pe ciondăneală.

Citește despre aventurile iepurașului Peter, ajuns și el într-o plasă, la pagina 110.

Nu ești bun de nimic dacă nu ești bun decît pentru tine.

Voltaire

Dacă te înțelegei întîi, nu te certî pe urmă.

Proverb românesc

Ciorile au prins a cîrî:

– Nimeni nu-și dă silința așa ca noi, ciorile! Dacă ne-am lenevi și noi cum vă leneviți voi, celelalte păsări, demult cădeam jos cu plasă cu tot!

Hulubii, auzindu-le, s-au supărat rău:

– Ba tacă-vă gura, ciorilor! Noi sîntem mai harnici decît voi!

Celelalte păsări au început și ele a țipa și s-au încăierat toate la sfadă. **Unde nu-i înțelegere, nu se face nici o treabă cu ispravă.** Păsările abia-abia mai mișcau din aripi și plasa se lăsă la pămînt. Vînătorul a alergat, a apucat-o și iar a prins păsările.

Traducere de Gr. Botezatu

Daniela Nane, actriță

Am început destul de tîrziu să mă uit cu interes în oglindă. Adolescentă fiind, nu mă credeam frumoasă, pentru că nu eram prea populară printre colegii de școală. Mi se spunea „mîță sălbatică”. Probabil, pentru că am fost un copil liniștit și retras, poate puțin prea protocolar și distant. Sau... nu știu. Sînt din Iași, un oraș în care educația este primordială, iar eu am fost un copil singur la părinți. Sistemul de valori pe care mă bazez și azi mi-a fost inoculat⁷⁰ atunci, în copilărie. Așa că, probabil, lipsa mea de popularitate venea și din faptul că nu marșam⁷¹ la toate glumele colegilor mei. Sigur, nu eram nici schimnică⁷². Aveam și eu prieteni. Cu unii dintre ei am rămas prietenă pînă azi. Mi-am dat seama că îmi place cum arăt abia prin clasa a XII-a, cînd am început să mă pregătesc pentru facultate și am început, și eu, să dau cu mascara pe gene și cu luciu pe buze. Și-am descoperit că eram drăguță!

Daniela Nane

Daniela Nane (născută la 29 noiembrie 1971; Iași, România). A absolvit Academia de Teatru și Film, București; a studiat la Liga Europeană a Institutelor de Artă.

Pasiuni: balet clasic, echitație, ski, patinaj, înot.

În 1991 a fost Miss România.

Actriță de teatru și film. Premii naționale și internaționale.

⁷⁰ A inocula – *aici*: a sădi în mintea cuiva anumite idei, concepții etc.

⁷¹ A marșa – a cădea de acord, a consimți; a se lăsa antrenat într-o acțiune.

⁷² Schimnic – călugăr care trăiește într-un loc izolat de lume, petrecîndu-și viața în post și rugăciune; pustnic; sihastru; ascet.

Apoi, cînd a intervenit povestea cu concursul de frumusețe pentru Miss România, din nou am privit cu mintea limpede, ca să văd ce șanse aveam. Și-am avut. Dar asta e o etapă pe care am depășit-o repede și demult... Ulterior, impresia că sînt frumoasă mi s-a cristalizat și din felul în care mă tratau oamenii. Iar aprecierea lor avea totdeauna o componentă

morală. Apreciau nu doar felul în care arătam, ci și felul în care mă comportam, cum gîndeam și ce educație aveam. Sigur, am avut și o grămadă de „adversari”, femei mai ales, care nu voiau să vadă în mine nici un fel de calități, și îmi căutau defectele cu lupa. În ce privește bărbații, unii apreciau, în mod vulgar, felul în care arătam, dar au fost și alții care m-au apreciat ca întreg, luînd în calcul și structura mea sufletească și mentală... Trebuie să lupți din greu cu mentalitățile, cu prejudecățile oamenilor, care își imaginează că o femeie frumoasă e neapărat proastă sau ușuratică. De aceea, atunci cînd întîlnești oameni dispuși să privească dincolo de aparențe, dispuși să vadă dacă sufletul ți-e la fel de frumos precum chipul, e o mare fericire. Eu am avut norocul ăsta, să găsesc și astfel de persoane. Am avut și eu de luptat cu prejudecățile și am muncit ca să arăt că sînt un om pe care te poți baza, indiferent de felul în care arată. Iar „armele” pe care le-am folosit erau moștenite demult, din educația primită acasă: punctualitatea, seriozitatea, vrednicia. Am fost întotdeauna binevoitoare și prietenoasă, politicoasă, mi-am văzut de lungul nasului și n-am făcut pe nebuna. Și nu m-am lăsat privită ca obiect sexual. Pentru că, la urma urmei, realitatea ta este așa cum o lași tu să fie.

Nimeni nu-i în stare să se ridice prin el însuși: trebuie să-i întindă mîna cineva, să-l scoată cineva.

Seneca

Formula As, nr. 774

ERAU ANUMITE REGULI...

Numele meu este Sanda Maria Negroponte, născută Tătărescu. „Sanda”, pentru că tatăl meu ținea la un nume scurt, care să nu-mi dea posibilitatea unor diminutive. „Maria”, pentru că bunica maternă se numea Maria. Am avut un frate, cu patru ani mai tînăr decît mine, Tudor. Îmi amintesc de copilărie cu drag, cu regretul infinit că a durat atît de puțin. Cînd privesc în urmă, am impresia că a trecut ca o săgeată. Tatăl meu, Gheorghe Tătărescu, a fost prim-ministru de două ori, ambasador în Franța, apoi vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, după război. A fost pe cele mai înalte culmi ale politicii.

Mama a avut delicatețea și inteligența să se pună puțin deoparte. Păcat. Mama era înzestrată cu valori aproape tot atît de mari ca și tatăl meu. A rămas orfană de tată la opt ani, iar bunica mea i-a luat pe cei trei copii ai ei, a vîndut o moșie și a plecat în Belgia. Și mama mea a primit o educație occidentală, în sensul bun al cuvîntului, neuitînd nici o clipă că e romîncă, rămînînd cu dragostea de țară și acceptînd să se

Cea mai bună căsătorie a unui om cuminte este să ia ca zestre a soției un caracter frumos.

Hippoxax

întoarce în România cât de repede. În România l-a cunoscut pe tata și s-au căsătorit la începutul războiului. Eu m-am născut în 1919.

La noi în casă era o viață de intelectuali. Noi, copiii, aveam voie să asistăm la discuții, cu condiția să nu scoatem o vorbă. Așa ne-am obișnuit să ascultăm. Tot la noi în casă am învățat două lu-

cruri esențiale: conținutul meselor nu conta prea mult, cea mai importantă era conversația care avea loc la masă. Se purta la un nivel înalt și sigur că am învățat să nu vorbim cu gura plină.

Pe când aveam 6 ani, am intrat în clanul⁷³ Negroponte, unde erau trei băieți și o fată. Mi-am legat toată viața, din copilărie, de familia Negroponte și pe urmă m-am căsătorit cu fratele mai mare, Ulysse. Ne-am căsătorit în 1940: a fost o căsnicie bazată pe o mare prietenie și o înțelegere extraordinară, care a durat 50 de ani fără pată.

Făceam parte – și ei, și noi – dintr-o anumită clasă socială. Erau anumite reguli, care par puțin superficiale astăzi, dar care dădeau o normă de ținută, de comportament, de prezentare, de conversație, de exigență în privința cunoștințelor, în modul de a vedea viața – toate erau complet diferite de ceea ce este astăzi.

La Liceu, aveam o uniformă cu un cordon de culoare diferită în funcție de clasă. Purtam fuste lungi, iar pe coridoare trebuia să stăm într-o liniște perfectă. Când ieșeam la recreație – nu se auzea o vorbă, era o disciplină! Eu eram semiinternă, adică dejunam la școală și, după-amiază, luam întotdeauna trei-patru ore de meditații, deoarece clasa trebuia să fie perfect pregătită pentru a doua zi. Nu se putea trage chiulul! Și nu se putea pentru că atmosfera era de așa natură: dorința de a fi printre cei mai buni era sinceră. Sincer doream să fim premiate! Aveam senzația unui concurs real pentru toată viața. Nu mai spun că învățai să te porți. Să te ții, să te controlezi... Era, în fond, o disciplină de viață puțin militară, dacă vreți. A fost foarte bine, pentru că, după această experiență, am văzut viața mult mai sever. Mi-am dat seama că viața nu e foarte amuzantă și că trebuie să fie bine studiată.

Simt obligația acum să spun că port o mare recunoștință părinților mei. Am avut pentru ei o mare admirație. Nu am avut față de ei nici un moment de revoltă. Grație educației lor, am avut curajul să nu cedez la nici o presiune și sînt mîndră de lucrul acesta.

Sanda Negroponte
Copilăria la români

Sînt prieteni pentru nevoie, prieteni de nevoie și prieteni în afară de orice nevoie.

Nicolae Iorga

⁷³ Clan – *aici*: grup de familii înrudite.

- De ce aspecte ale educației își amintește autoarea?
- Pentru ce le este recunoscătoare părinților săi?
- De ce disciplina severă i se pare și astăzi o strategie corectă?
- Cum evocă autoarea căsnicia sa?
- Discutați cât de important este ca soții să fie și prieteni.
- Care este sentimentul dominant al textului?
- Dezvoltați ideea din segmentul subliniat: ce anume s-a schimbat în societatea de astăzi?
- Există și astăzi cercuri sociale, care să formeze individul din cadrul lor?
- Există un cod comportamental, niște reguli și prohibiții, pe care le respectați în cercul vostru?
- Cum v-a influențat cercul din care faceți parte?

O ȘCOALĂ DEMOCRATĂ

Liceul l-am făcut la Școala Centrală de Fete. Am avut colege foarte bogate, fete de personalități, precum guvernatorul Băncii Naționale. În cei opt ani cât am făcut Școala Centrală am fost colegă cu fiica marelui constructor Prager. Erau și fiice de miniștri, de străini, fata lui Ilie Lazăr, Lia. Erau fete de mari negustori. Erau fete foarte bogate și la noi în clasă. Eu am început liceul în 1939. Cele mai bogate din fetele astea veneau la ora 8 dimineața la școală nu de acasă, ci de la școala de croitorie! Mamele lor le trimiteau să învețe croitorie. Mamele lor aveau această conștiință că fetele lor trebuie să învețe să facă multe lucruri. Astfel că între 6.30 și 7.30 mergeau la școala de croitorie. Școala Centrală – care a fost o școală de elită din punct de vedere intelectual, din punctul de vedere al obligației de a învăța – a fost și o școală democrată. Acolo am învățat, fără a cunoaște cuvântul, ce înseamnă „democrație”... În clasa noastră era o fată al cărei tată venea la școală cu cobilița⁷⁴ pe umeri – vindea zarzavat. Iar tatăl ei o aducea la școală – era din Oltenia. Alta era fata unui muncitor necalificat. Altele erau fete de miniștri, oameni cu foarte mulți bani, fete de profesori univer-

⁷⁴ Cobiliță – bucată de lemn curbată, cu toarte, cîrlige sau creștături la cele două capete, care se poartă pe umeri și servește la transportarea găleților, a cofelor, a coșurilor etc.

sitari. Una dintre colegile mele nici nu venea la școală pe intrarea principală, ci sărea gardul, pentru că locuia lângă școală, în zona Parcului Ioanid. O chema Nicole Dumitrescu și era fata unui profesor de la Facultatea de Drept. Avea o casă imensă, azi cred că este o ambasadă.

Am spus că în școală am învățat ce înseamnă cu adevărat democrația. La această democrație a contribuit foarte mult faptul că toate eram îmbrăcate la fel. Aveam niște fuste bleumarin cu pliuri, pliuri mari, bluză albă, un pulover bleumarin iarna, iar pe cap purtam obligatoriu o bască. Pe bască și pe mîna stîngă se purta emblema școlii, ȘCF, care se broda. Era brodată de mine cu ațu bleu și aveam numărul matricol 373. Faptul că ne îmbrăcam la fel ne uniformiza, dar asta nu ne deranja – nu deranja pe nimeni. Eram egale. Cum ar fi fost posibil ca biata fetiță din fundul Olteniei să vină îmbrăcată ca fata unui ministru? Nu se putea! Cum s-ar fi uitat biata de ea (căci azi este o doctoriță celebră) la fata de ministru, dacă nu ar fi avut aceeași uniformă?

Florica Dumitrescu
Copilăria la români

- ✓ Discutați despre oportunitatea introducerii uniforme școlare: e binevenită pentru toți sau doar pentru unii? Cine sînt adeptii și cine sînt oponenții uniforme? De ce?

DISCUȚIE GHIDATĂ

- ✓ Ai avut vreodată ocazia să te simți diferit de ceilalți, să devii obiectul unei atitudini neplăcute din partea clasei?
- ✓ Cînd toată clasa se înverșunează împotriva unui elev, se găsesc suflete miloase care se comportă altfel?
- ✓ De ce o fac?

PETRUȚA

Eram în clasa a patra cînd IDR(intradermoreacția)⁷⁵-ul a început să-mi iasă neobișnuit de mare. Deși era o injecție, nu prea ne era frică de ea, pentru că ne-o făceau în antebraț, cu un acușor ridicol de mic, ce ne vîra un strop de lichid sub piele. Ne înșiram în fața ușii cabinetului medical, cu mîneca suflecată și, cînd ajungeam înăuntru, ne uitam mai întîi cum le face la cei din față, ne băteam joc de fetele și mai ales de băieții fricoși și, cînd ne venea rîndul, întindeam mîna și ne uitam în partea cealaltă. Peste cîteva zile veneau să vadă rezultatul. Atunci începea chinul meu.

Prima dată m-a luat prin surprindere. Nici nu mă gîndisem la „micul vaccin”. Asistenta medicală a intrat în clasă și ne-a luat la rînd, începînd din prima bancă. Eu stăteam în ultima, lângă un repetent de două ori cît mine, Puică Ion,

Trebuie să cunoști pe alții ca să te cunoști pe tine.

Ludwig Borne

⁷⁵ Intradermoreacție – reacție imună folosită pentru stabilirea diagnosticului în bolile infecțioase și pentru a cerceta susceptibilitatea organismului față de agenți toxici, față de antibiotice etc.

pe care, chipurile, trebuia să-l aduc pe calea cea bună. El a văzut primul IDR-ul meu, la vreo două zile după ce ni-l făcuseră. Cu al lui mi l-am comparat și eu și m-a apucat frica. La el, abia se cunoștea puțină roșeață în jurul înțepăturii. La mine era ditamai pată cât o farfurioară, purpurie pe brațul meu subțire, cu pielea aproape transparentă peste vinele albastre. „Bă tebecistule⁷⁶,” mi-a zis Puică, „nu mai stau cu tine în bancă!” Copiii s-au adunat în jurul meu și au început să scandeze: „Oficosu⁷⁷! Of-ti-co-su!”

Lumea nu-ți poate dăruii ceea ce nu primește de la tine.

Friedrich Schiller

- De ce copiii se simt în drept să rîdă de acest băiat?
- Ce ar trebui să întreprindă asistenta medicală?
- Cum crezi că se simte copilul?
- Cum va proceda băiatul și familia lui?
- Consideri că e corect ca părinții să-l transfere în altă școală?

Pînă să ajungă asistenta la banca mea, copiii din clasă îmi trăgeau cu forța deasupra pupitrului brațul pe care voiam să mi-l ascund. „Ia uitați la băiatu-ăsta!” Așa că sora i-a lăsat pe ceilalți baltă și a venit în fundul clasei. Eram acum, ridicat în picioare, în centrul atenției. Îmi amintesc că tremuram din toate încheieturile. Toți colegii rîdeau și se strîmbau la mine. Asistenta mi-a luat brațul, mi-a măsurat pata, în cruciș și-n curmeziș, cu o riglă de plastic și a clătinat din cap.

După o vreme mi-a repetat IDR-ul, numai mie, fără să știe colegii. Cînd am văzut iarăși pata crescînd, m-am întristat foarte tare. Se lățea de la o zi la alta fără ca eu s-o pot opri, fără să pot face ceva. Parcă mi-o făcuse cineva cu fierul înroșit pe frunte, așa mă simțeam. Îmi pusesem eu niște comprese, o linsesem un sfert de oră, doar-doar o scădea – degeaba! Eram ofticos și mă păștea preventoriul.

În clasa noastră era o fată Petruța, foarte brunetă și îmbrăcată mereu în șorțul de uniformă cel mai decolorat din clasă. Știam (aflase mama la ședința cu părinții) că acasă nu stătea o clipă, făcea treabă, gătea, îngrijea de doi frați mai mici. Cu toate astea, își făcea mereu temele.

- De ce naratorul își amintește acum de Petruța?
- Ce legătură crezi că va avea ea cu băiatul?
- Ce importanță are pentru noi faptul că Petruța o ajuta în toate pe mama sa, dar își făcea și temele?

Ultima oră din ziua aceea era ora de desen. Ne pictam pe foi de bloc mic de desen peisajele de iarnă cu case acoperite de zăpadă și oameni tot de zăpadă. Aveam deja multe planșe în bloc, vălurite din cauza acuarelei.

Petruța stătea acum cu mine în bancă, pentru că la ora de desen puteam să ne așezăm cu cine vroiam noi. Și Petruța a venit deodată în banca

În casa unde e înțelegere și dragoste, chiar cele ce lipsesc prisosesc.

Proverb românesc

⁷⁶ Tebecist – bolnav de tuberculoză.

⁷⁷ Ofticos – care suferă de oftică; cu oftică; tuberculos.

Cel mai grandios lucru în univers este un om bun care se luptă cu restriștea; totuși este unul mai mare: acesta-i omul bun care îi vine în ajutor.

O. Goldsmith

Ce e greu? A se cunoaște pe sine. Și ce e ușor? A da sfaturi altora.

Thales

mea. Pictam tocmai hornul încărcat de nea al casei și fumul care ieșea din el când m-am uitat la Petruța. Ea nu mai picta și de fapt nu pictase absolut nimic, nimic, foaia ei era albă ca zăpada. Cum nu văzusem pînă atunci? Privea numai în jos, era de parcă ochii ei ar fi fost numai gene.

Și, cînd mă așteptam mai puțin, și-a lăsat degetele pătate de cerneală ale mîinii stîngi peste mîna mea. Am simțit că-mi bate inima foarte tare, dar nu pentru că palma ei era peste a mea, ci fiindcă ea mi se ridica pe braț, împingîndu-mi încetîșor mîneca hainei și a cămășii de uniformă! Încet-încet, dezvăluită de

degetele ei, groaznica mea pată roșie se ivea deja, în văzul tuturor, creștea și se lățea pe măsură ce ea îmi dezvelea brațul tot mai sus, către cot. Și, nu știu cum naiba, nu puteam să mă mișc, să mi-l trag înapoi! Acum, pe mîna mea moale întinsă pe pupitrul jegos, pata cea roșie se vedea cu totul, rotundă și fierbinte de parcă mi-ar fi făcut-o un fier de călcat.

- De ce Petruța face acest gest?
- Cum va reacționa băiatul?
- Ce se va întîmpla mîine, cînd va veni asistenta medicală?

Și Petruța, în liniștea clasei, și-a așezat doar ușor palma pe marea pată, mai ușor decît ar fi fost atingerea unui fulg, și atunci pata mea a pălit cu încetul, contururile i s-au șters și culoarea a dispărut în cîteva minute sub piele. Doar înțepătura, ca un punctuleț negru, mi-a mai rămas pe braț, acum la fel de palid și brăzdat de vinișoare ca al oricărui copil.

A doua zi, asistenta medicală a fost foarte mirată. M-au dus la spital, mi-au făcut analizele și nu au mai găsit nici urmă de microbi în sîngele meu.

De atunci, IDR-ul nu mi-a mai ieșit niciodată mare, dar colegii mei mi-au zis, totuși, pînă într-a șaptea, tot Tebecistu'. Petruța a mai stat la noi în clasă pînă la sfîrșitul trimestrului, apoi părinții ei s-au mutat în alt cartier și au dus-o la școala de acolo.

Azi e vînzătoare în raionul de ceasuri al magazinului *Cocor*. Trec uneori pe-acolo, nu prea des, o-ntreb cîte ceva ... Îmi răspunde profesional, aruncîndu-mi doar cîte-o scurtă privire. După treizeci de ani e normal să nu mă mai recunoască.

Mircea Cărtărescu
De ce iubim femeile

- Exprimă într-un enunț esența întîmplării.
- Ce ar fi trebuit să facă acest băiat, pentru a nu mai fi poreclit?
- De ce anume Petruța s-a purtat în acest mod cu băiatul?
- Ce crezi că s-a întîmplat?
- De ce e *normal să nu-l mai recunoască*?
- Discutați despre porecle ca etichete ale colegilor: E necesar? E supărător? E distractiv? E tragic?

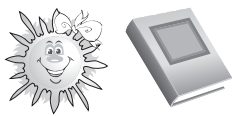
*Cu toți sfătuiește-te, de toți întreabă, dar hotărăște singur.
Proverb românesc*

S-AU DUS

Cînd mi-a sărit pe dinainte,
Rîul mi-a spus:
Vino cu mine,
Și nu m-am dus.
Cînd îmi trecu pe maluri,
Vîntul mi-a spus:
Vino cu mine,
Și nu m-am dus.
Cînd mi-a zburat de sus în jur,
Șoimul mi-a spus:
Vino cu mine,
Și nici cu șoimul nu m-am dus.
Și au trecut pe lîngă mine,
Către apus,
Apele, vîntul, stelele, șoimii,
Și au trecut și-alătura s-au dus.

Tudor Arghezi

- Ți s-a întâmplat să spargi veselă?
- Ce a urmat?
- De ce copiii sînt certați sau pedeșiți, doar vasul oricum ne se reface?

PAHARUL INCASABIL

Mama cumpărase un pahar incasabil⁷⁸. Dar unul de sticlă, sticlă adevărată, și de asta mă miram eu, pentru că, atunci cînd s-a întâmplat ceea ce povestesc aici, subsemnatul avea abia cîțiva ani și facultățile lui mintale nu erau așa de dezvoltate ca să-și poată închipui că un pahar, un pahar asemănător cu cele care, căzînd, fac trinnc! (aducîndu-ți o porție zdravănă de palme), ar putea să fie incasabil.

Incasabil! Mi se părea un cuvînt magic. Încerci o dată, de două ori, de trei ori, paharul cade, saltă pe jos cu un zgomot îndrăcit și rămîne intact⁷⁹.

Într-o seară vin niște cunoștințe și li se oferă bomboane de ciocolată. Cu gura plină, mă îndrept către bucătărie și mă întorc cu faimosul pahar în mîină.

„Doamnelor și domnilor”, exclam eu cu o voce de proprietar de circ care cheamă trecătorii să asiste la spectacol, „vă prezint un pahar magic, special, incasabil. Acum îl arunc pe jos și veți vedea că nu se va sparge”, și adaug, cu niște gesturi grave și solemne: „VA RĂMÎNE INTACT”.

Arunc și ... nu vă mai spun că paharul zboară în mii de bucăți.

Simt cum mă fac roșu, mă uit halucinat⁸⁰ la cioburile acelea care, atinse de lumină, strălucesc ca niște perle ... și izbucnesc în plîns.

Umberto Eco

Misterioasa flacără a reginei Loana

Trad. din limba italiană de Ștefania Mincu

- Un proverb oriental spune: *Bate copilul înainte de a-l trimite cu ulciorul la apă*. Ce părere ai despre pedeapsa corporală?
- De ce băiețelul a vrut să le demonstreze tuturor paharul?
- Cine e vinovat de toată istoria?
- Cine merită o pedeapsă?
- Cum ar proceda părinții tăi în această situație?
- De ce e mai ușor să aplici o pedeapsă decît să discuți cu copilul și să-l faci să înțeleagă?

⁷⁸ Incasabil – care nu se sparge, nu poate fi spart.

⁷⁹ Intact – care nu a suferit nici o vătămare; integral; neștirbit; întreg.

⁸⁰ Halucinat – *aici*: fără a-și crede ochilor.

- Ai vrut în anumite situații să iei o hotărîre de unul singur?
- Ce te împiedică să iei decizii de unul singur?
- În situațiile-dilemă, apelezi la ajutorul cuiva (rude, prieteni, profesori, altcineva)?
- Ai regretat/n-ai regretat pentru anumite decizii luate de tine? Cînd? De ce?
- Ce ar trebui să faci ca hotărîrea ta să nu fie una pripită?
- Ții cont de reacția celor din jur cînd iei o hotărîre?
- Ți-e teamă de ce-ar zice alții privitor la decizia ta (luată de tine)?
- Te împiedică ceva să acționezi într-un anumit fel? Ce?
- Ai învățat să iei o hotărîre de unul singur?

BĂRBAT, FEMEIE, COPIL

[Bob Beckwith [Becuit] este profesor la Institutul Tehnologic din Massachusetts [Massachusetts]. Într-o zi primește un telefon din Franța, țară în care nu a mai fost de zece ani. Cel care îi telefonează este Louis [Lui] Vanargues [Vanarg], primarul unui sătuc din sudul Franței].

- Bobbie [Bobbi], Nicole [Nicol] a decedat într-o ciocnire frontală, acum cinci zile!
- Louis, ce-mi spui e îngrozitor. Dar de ce ai ținut să-mi spui anume mie?
- Din cauza copilului.
- Ce copil? Nicole se căsătorise?
- Nu, și-a crescut singură copilul.
- Dar tot nu înțeleg ce are de-a face cu mine.
- E și copilul tău, trînti Louis. Nu a vrut niciodată ca tu să afli asta. Eu sînt executorul testamentar⁸¹ al lui Nicole. Din punct de vedere material, Jean-Claude [Jan-Clod] e asigurat. Doar că băiatul nu are absolut pe nimeni. Nicole nu a avut nici un fel de rude. Copilul e complet singur. Vor lua băiatul la un orfelinat...
 - Îmi pare rău, interveni Bob moale.
 - Copilul e inconsolabil⁸², continuă Louis. Tristețea îi seacă lacrimile. Durerea lui e atît de mare încît nici nu poate plînge. E copleșit de nenorocirea lui. Vreau să-i spun...
 - Ce să-i spui?
 - Că tu ești.
 - Louis, pentru numele lui Dumnezeu, sînt un om însurat și am două fetițe. Ascultă, îmi pare sincer rău de Nicole. Îmi pare rău și pentru băiat. Dar refuz să mă implic în asta. Nu vreau să-mi lovesc familia. Nu pot. **Nu vreau.** Hotărîrea mea e categorică.

⁸¹ Executor testamentar – persoană însărcinată cu aducerea la îndeplinire a unui testament după moartea testatorului.

⁸² Inconsolabil – care nu poate fi consolată; nemîngîiat.

– Foarte bine, spuse Louis în cele din urmă. N-o să te mai deranjez. Dar îți mărturisesc că sînt foarte dezamăgit.

Bob puse jos receptorul și-și îngropă capul în mâini. Situația era prea grea pentru a se gîndi imediat la toate implicațiile ei. După atîția ani, Nicole. Cum de se putuse ca din scurta lor legătură să se nască un copil? Un fiu? Un băiețel pe care nu-l văzuse niciodată?

Se duse ca un manechin spre locul unde-și parcase mașina. Era panicat⁸³ și confuz⁸⁴. Trebuie să vorbească cu cineva. Dar în toată lumea lui exista o singură persoană care îl înțelegea cu adevărat și care îi era prieten apropiat.

Sheila [Șeila], soția lui.

[*Bob vine acasă și îi povestește soției ce a aflat.*]

– Cred că există o singură soluție, Robert. Adu-l aici.

Bob o privi lung, neîncrezător.

– Îți dai seama ce spui? Vei putea suporta?

– Trebuie, Bob. Nu e din generozitate – e autoapărare. Dacă nu te las să încerci să-l ajut acum, într-o zi, cîndva, mă vei condamna că am permis ca fiul tău să fie internat într-un orfelinat.

Bob o privi în față. Tot ce izbuti să spună a fost doar:

– Îți mulțumesc, Sheila.

Sheila nu era cîtuși de puțin pornită împotriva lui. Copilul era absolut nevinovat.

[*Două săptămîni mai tîrziu, băiețelul sosește în America. Louis i-a spus lui Jean-Claude că fusese invitat de niște prieteni de-ai mamei lui. Fetițele lui Bob știu că le vine în vizită copilul unor prieteni, rămas orfan. Jean-Claude se împrietenește cu fetițele și produce o impresie foarte bună asupra tuturor. Dar fetițele află întîmplător că băiatul venit în vizită e fiul tatălui lor și izbucnește un scandal. Jean-Claude trebuie să se întoarcă în Franța. Bob îl duce la aeroport.*]

Călătoreau cam de o jumătate de ceas, cînd Bob încercă să demareze o conversație.

– Țin foarte mult la tine, spuse el.

– E adevărat, Bob?

– Ce anume?

– Că ești, într-adevăr, tatăl meu?

Bob își întoarse privirea spre el. Băiatul avea dreptul să cunoască adevărul.

– Da, Jean-Claude. Sînt tatăl tău.

– Sînt fericit, spuse băiețelul. Totuși, se simțea o undă de tristețe în glasul lui.

– De ce?

– Mama îmi vorbea des despre tatăl meu. Că este cumsecade și bun. Și glumeț. Și...

– Da?

– Și cînd te-am întîlnit, prima dată, la aeroport, am sperat că s-ar putea ca tatăl meu să fie cineva ca tine.

Bob întinse mîna atingîndu-l ușor. Jean-Claude i-o cuprinse cu amîndouă mîinile și i-o ținu strîns. Foarte strîns.

Băiețelul îi ținea tot timpul mîna strînsă.

Bob își spunea: Nu-l pot lăsa să se întoarcă în Franța. Nu pot să-l las să plece.

⁸³ Panicat – speriat.

⁸⁴ Confuz – care nu vede sau nu înțelege clar lucrurile, încurcat, amețit.

Bob vroia ca drumul pînă la aeroport să nu se mai sfîrșească. Avea atît de multe de spus băiatului. Să-și lămurească sentimentele. Să precizeze relația dintre ei. Să-și exprime dragostea față de el. Și totuși nu vorbiră nimic.

Cînd se anunță ultima chemare pentru zborul spre Paris, Jean-Claude îi întinse mîna și, ca și cum se pregătea deja pentru viața care-l aștepta peste ocean, spuse ultimele cuvinte în franceză:

– *Au revoir, papa.*

Bob nu se mai putu reține. Luă repede băiețelul în brațe și-l strînse cu putere. Simțea pieptul băiatului respirînd repede, strîns lipit de al său. Nu scoaseră un cuvînt. Bob dorea mult să spună: te iubesc, dar îi era teamă să nu izbucnească în lacrimi. Așa că își ținu pur și simplu fiul în brațe. Îl strînse cu putere, nevrînd să-i dea drumul.

Lăsă băiețelul jos și îl privi pentru ultima oară.

– Du-te, șopti el răgușit, nemaiputînd să spună nimic. I se pusese un nod în gît.

Poate îl voi întîlni cîndva. Dar vom fi cu adevărat doi străini. Pentru că îmi vor lipsi acei ani cînd el ar avea cel mai mult nevoie de mine.

Erich Segal

Bărbat, femeie, copil

Trad. din limba engleză de V. Ștefănescu-Drăgănești

- De ce Bob crede că și-ar lovi familia dacă ar recunoaște că Jean-Claude e fiul lui?
- Ce s-ar fi putut face (înainte), ca să nu izbucnească scandalul?
- De ce nu s-a discutat cu fetițele înainte ca ele să afle că Jean-Claude e fiul tatălui lor?
- Cine ar fi fost persoana cea mai indicată să discute în prealabil cu fetițele?
- Sheila, soția lui Bob, era destul de înțelegătoare. În ce constă atunci problema lui Bob? Cum ar putea s-o depășească?
- Cum credeți, ce-l împiedică pe Bob să ia, în cele din urmă, o altă decizie decît cea pe care o așteptam?
- De ce Bob, conștient că peste ani el și fiul lui vor fi „doi străini”, totuși decide să se despartă de Jean-Claude?
- Cum v-ați simți dacă ați fi în rolul băiatului? Dar în rolul fetițelor? Ce ați întreprinde? De ce anume acestea?
- Ce ați face dacă ați fi unul din vecinii acestei familii: ați aborda subiectul cu alți vecini (ați bîrfi?) sau cu cineva din membrii ei?
- Fiind vecinii acestei familii, cum ați aborda subiectul într-un dialog cu fetițele?
- Cum credeți, de ce s-a produs scandalul: doar Jean-Claude le-a impresionat pe fetițe?
- Era oare Jean-Claude un membru al acestei familii? Putea deveni?
- Cunoscînd problema, ați aborda-o cu persoanele în cauză sau cu alți vecini,

Nu-i de ajuns să hotărîm ce trebuie să facem, ci mai trebuie să și rămînem la ceea ce am hotărît.

Marcus Tullius Cicero

Nu fiindcă (lucrurile acestea) sînt grele nu avem curaj, ci fiindcă nu avem curajul ele sînt grele.

Seneca

cunoscuți, prieteni? Comentați decizia luată.

- Citește reflecțiile celor 3 bărbați care au fost în situații similare cu cea a lui Bob. Încearcă să faci o alegere: care dintre raționamente este mai aproape de opțiunea ta? De ce preferi o variantă? De ce respingi alta?

După o hotărâre pripită urmează câința.

Publilius Syrus

Mihai: *Nu știam cum să reacționez.*

„Sînt căsătorit de 16 ani și am un băiețel la liceu. Chiar nu-mi doream să aflu de existența fiicei. Cu toate acestea, ne-am întîlnit. Este fiica mea și o străină în același timp. Îmi place caracterul ei puternic, este inteligentă, dar cred că aș fi preferat să nu știu că există. Pur și simplu nu pot păstra legătura cu ea. Îmi amintesc de mama ei, colegă de facultate, dar vreau să trăiesc viața pe care știam că o am. Ne întîlnim foarte rar, iar băiatului nu i-am putut spune că are o soră”, încheie Mihai.

George: *Întîlnirea cu copilul de care nu am știut a fost copleșitoare.*

„Mereu mi-am dorit să am un fiu. Am trei fete, pe care le iubesc foarte mult, dar voiam să ducă cineva mai departe numele. Păstrez legătura cu el, probabil îi voi lăsa o parte din bunuri. Mă simt vinovat că nu i-am fost alături și cu toate acestea nu am curaj să îi spun soției. Nimeni nu știe nimic, iar fiul meu a fost de acord să păstreze secretul. Știu că sînt laș, dar nu vreau să sufere nici soția, nici fiicele mele. Nici una nu m-ar ierta. Mi-e greu de fiecare dată cînd ajung acasă, mă simt ca un actor, încerc să fiu tatăl model”.

Ivan: *Mă resemnasem că voi muri singur.*

„Soția nu mai trăiește, iar copiii nu aveam, sau cel puțin așa credeam, pînă cînd fiica mea m-a căutat. Acum mă consider împlinit și regret că nu am știut de existența fiicei, mai ales că fusesem foarte îndrăgostit de mama ei, care mă părăsise cu mulți ani în urmă. În prezent, păstrez legătura cu fiica și urmează să devin bunic.”

Evenimentul zilei

JOC DE ROL

A. Ești fiul lui Mihai.

- ✓ Cum ai reacționa, ce ai face cînd ai afla că mai ai o soră dintr-o altă relație a tatălui tău?

B. Ești fiul lui George.

- ✓ Cît de mult crezi că vei păstra secretul față de surorile tale, care nu știu de tine?
- ✓ Cum l-ai convinge pe tatăl tău că ai nevoie de surorile tale/că e bine să-ți cunoști surorile/că și ele au nevoie de tine?

C. Ești Ivan.

- ✓ Ce ar trebui să faci, ca să recuperezi ceva din ceea ce ai pierdut/ca să atenuezi cît de cît regretul?

BULGĂRELE DE ZĂPADĂ

16, vineri

Ninge, ninge întruna. În dimineața aceasta, cînd plecam de la școală, s-a petrecut o întâmplare urîță cu zăpada. Un grup de elevi, de cum au cotit-o pe Corso, au și început să arunce cu bulgări de zăpadă, din zăpada aceea plină de apă, care face bulgării tari și grei ca pietrele. Pe trotuare trecea multă lume. Un domn strigă:

– Încetați, ștregarilor! Și, în aceeași clipă, de pe partea cealaltă a străzii, se auzi un țipăt ascuțit; era un bătrîn care își pierduse pălăria și se clătina, acoperindu-și fața cu mîinile, iar lîngă el un copil striga:

– Ajutor! Ajutor!

Imediat a alergat lume din toate părțile. Fusesse lovit de un bulgăre la un ochi. Toți copiii au luat-o la fugă, care încotro, cît ai clipi, iute ca săgețile. Eu mă aflam în fața librăriei, unde intrase tatăl meu, cînd i-am văzut venind în goana mare pe cîțiva dintre colegii mei care s-au amestecat printre ceilalți de lîngă mine și s-au prefăcut că privesc vitrinele: era Garrone cu obișnuita lui bucată de pîine în buzunar, Coretti, zidărașul, și Garoffi, cel cu timbrele. Între timp, în jurul bătrînului se adunase o mulțime de oameni și un sergent și alte persoane alergau înapoi și încolo amenințînd și întrebînd:

– Cine e? Cine a fost? Tu ești? Spuneți cine a fost! Și se uitau la mîinile copiilor, să vadă dacă le aveau sau nu ude de zăpadă. Garoffi era lîngă mine: mi-am dat seama că tremura tot și era alb la față, ca un mort.

– Cine e? Cine-a fost? continua lumea să strige.

Atunci l-am auzit pe Garrone, șoptindu-i lui Garoffi:

– Hai, du-te și te prezintă; ar fi o lașitate⁸⁵ să lași să fie pedepsit un altul.

– Dar eu nu am făcut-o înadins! îi răspundea Garoffi, tremurînd ca o frunză.

– N-are importanță, fă-ți datoria, repeta Garrone.

– Dar nu am curaj!

– Fă-ți curaj, te însoțesc eu!

Sergentul și ceilalți strigau din ce în ce mai tare:

– Cine e? Cine a fost? I-a intrat omului sticla de la ochelari în ochi! Tîlharilor!

Am crezut că Garoffi se prăbușește.

– Vino, îi spuse hotărît Garrone, te apăr eu! Și, apucîndu-l de un braț, îl împinse înainte, susținîndu-l ca pe un bolnav. Mulțimea a văzut și a înțeles îndată, iar cîțiva s-au năpustit spre el cu pumnii ridicați. Dar Garrone s-a așezat la mijloc, strigîndu-le:

– Zece bărbați ați vrea să săriți împotriva unui copil?

Atunci toți s-au oprit și sergentul l-a luat pe Garoffi de-o mîină și l-a condus prin mulțime pînă la prăvălia de paste făinoase, unde îl duseseră pe cel lovit, ca să-și mai revină puțin. Văzîndu-l, l-am recunoscut imediat pe bătrînul funcționar care locuiește în aceeași clădire cu noi, la etajul al patrulea, împreună cu nepoțelul său. Stătea pe un scaun și avea o batistă la ochi.

– N-am făcut-o înadins! plîngea Garoffi în hohote, mort de frică. N-am făcut-o înadins! striga el disperat.

Două, trei persoane l-au îmbrîncit cu furie în prăvălie, țipînd la el pe ton de poruncă:

– În genunchi, cu fruntea la pămînt, cere iertare! Și cu o-mbrîncitură l-au aruncat pe jos.

Dar, pe neașteptate, două brațe puternice l-au ridicat în picioare și un glas hotărît a spus:

– Nu, domnilor! Era directorul nostru, care văzuse totul. Deoarece copilul a avut curajul să se prezinte singur, adăugă, nimeni nu are dreptul să-l înjosească. Toți au tăcut.

– Cere-ți iertare! îi spuse lui Garoffi directorul.

Garoffi izbucni în plîns, îmbrățișă picioarele bătrînului, care-i căută capul cu mîna și-l mîngîie. Atunci toți într-un cor:

– Du-te, băiete, hai du-te, întoarce-te acasă!

Și tatăl meu m-a tras afară din mulțime, iar în drum, spre casă, mi-a spus:

– Enrico, într-o asemenea întîmplare, tu ai avea curajul să-ți faci datoria, să te duci să-ți mărturisești greșeala?

– Da, tată.

– Dă-mi cuvîntul tău de copil cinstit.

– Îți dau cuvîntul meu, tată!

Toate hotărîrile importante trebuie să le iei singur din adîncul individualității tale.

Titu Maiorescu

- Garrone insistă ca Garoffi să-și facă mai mult curaj și să-și recunoască vina. De ce?
- De ce în situații asemănătoare nu te hotărăști/te hotărăști greu să-ți recunoști vina?

⁸⁵ Lașitate – faptul de a fi laș, adică lipsit de curaj.

- Comentează replica directorului: „Nu, domnilor! Deoarece copilul a avut curajul să se prezinte singur, nimeni nu are dreptul să-l înjosească”.
- Cît de mult avem nevoie în astfel de situații ca cineva să ne sprijine, să ne ajute să luăm o decizie?
- Ce-l frămînta pe tatăl lui Enrico atunci cînd l-a întrebat: „Tu ai avea curajul să-ți faci datoria, să te duci să-ți mărturisești greșeala?”
- Demonstrează că acest text conține o lecție pe tema: „Învăț să iau o decizie – decizia de a recunoaște”.
- Decizia de a recunoaște e una din cele mai grele pentru mulți dintre noi. Ce am putea face pentru a depăși această dificultate?
- Cum crezi, după această întîmplare, Garoffi ar avea curaj să-i facă o vizită bătrînului? Comentați.
- Dacă ai fi în rolul lui Garoffi, ce ai face? Cum ai proceda?
- Ce crezi că se va întîmpla în continuare?

ÎN CASA RĂNITULUI

...Tocmai terminasem de scris povestirea lunară pentru săptămîna viitoare, intitulată „Micul copist florentin”, pe care mi-a dat-o învățătorul de copiat, cînd tatăl meu mi-a spus:

– Să mergem sus, la etajul al patrulea, să vedem cum se mai simte domnul acela lovit la ochi.

Am intrat într-o cameră foarte întunecoasă; bătrînul se afla într-un pat, cu multe perne la spate, alături, la căpătîi, stătea soția lui, iar într-un colț, nepoțelul își vedea de lucru.

Bătrînul avea ochiul bandajat. S-a arătat foarte mulțumit de vizita tatălui meu, ne-a invitat să luăm loc și ne-a spus că se simte mai bine, că ochiul nu era pierdut și că doar după cîteva zile avea să fie complet vindecat.

– A fost o nenorocire, a adăugat, mă doare în suflet cînd mă gîndesc la spaima prin care o fi trecut bietul băiat.

Ne-a vorbit apoi despre medic, care urma să vină la ora aceea să-l îngrijească. Chiar în aceeași clipă sună clopoțelul.

– O fi medicul, spuse doamna. Ușa se deschise și, pe cine văd? Pe Garoffi, cel cu paltonul lung, țeapăn în prag, cu capul plecat. Nu avea curajul să intre.

– Cine este? Întrebă bolnavul.

– Este băiatul care a aruncat cu bulgărele, îi răspunse tatăl meu.

Iar bătrînul:

– O, sărmanul băiat! Vino, apropie-te; ai venit să afli cum se mai simte rănitul, nu-i așa? Mai bine, fii liniștit, mai bine, sînt aproape vindecat. Vino aici!

Garoffi, stînjedit, s-a apropiat de pat, stăpînindu-se să nu-și dea frîu liber lacrimilor și bătrînul l-a mîngîiat, dar el nu putea vorbi.

– Îți mulțumesc, a spus bătrînul, du-te și le spune părinților tăi că totul merge bine, să fie liniștiți și să nu-și mai facă griji.

Dar Garoffi nu se clintea, de parcă ar fi avut ceva de spus, și nu îndrăznea.

– Ai vrea să-mi spui ceva? Dorești ceva?

– Eu... nimic.

– Ei, atunci, la revedere, băiete, și mergi liniștit acasă.

Garoffi s-a dus pînă la ușă, dar acolo s-a oprit și s-a întors către nepoțelul bătrînului, care-l urmărea cu o privire curioasă. Scoase cu iuțeală un obiect de sub palton, îl puse în mîna copilului și-i spuse grăbit:

– Asta e pentru tine. Și o zbughi pe ușă, iute ca o săgeată.

Băiatul duse obiectul unchiului: amîndoi văd că, deasupra, este scris: „Îți dăruiesc acest lucru”, privesc înăuntru și scot o exclamație de uimire. Era vestitul său album cu colecția de timbre, colecția de care vorbea mereu, de care-l legau atîtea speranțe și pentru care se străduise atîta: era comoara lui cea mai prețioasă, sărmanul băiat, era jumătate din sîngele lui pe care el îl oferea în schimbul iertării.

Edmondo de Amicis

Cuore – inimă de copil

Trad. din limba italiană de A. și G. Lăzărescu

- Comentează starea sufletească a lui Garoffi înainte să-l viziteze pe bătrîn. Utilizează în comentariu expresia „a-și lua inima-n dinți”.
- Garoffi hotărăște să se despartă de albumul cu timbre – „comoara lui cea mai prețioasă”. Ce sentimente l-au determinat să ia această decizie? De ce era important pentru el acest gest?
- Ai trecut prin situații asemănătoare? Evocă-le, organizează dezbateri pe marginea lor.
- Desfășoară o scriere liberă pe tema: „Rolul deciziilor în variate situații de viață”.

- Ce basme despre prinți și prințese, regi și regine cunoști?
- Cu ce sens folosești comparația „ca o prințesă”?
- Ce mod de viață îți imaginezi, cînd spui despre cineva că o duce foarte bine?
- Ce mod de viață îți imaginezi, cînd spui despre cineva că o duce greu?
- Care este, în viziunea ta, pragul sărăciei?
- Comentează proverbul: *Nu este sărac acela care are puțin, ci acela care cere mult.*

PRINȚESA ȘI CERȘETOAREA

[Sara are 12 ani și trăiește în Anglia, în anul 1905. Cîndva tatăl ei era bogat, iar ea era eleva-model a școlii. După ce tatăl ei a murit subit⁸⁶, lăsînd-o fără un ban, directoarea școlii a început să o folosească drept servitoare gratuită. Înainte Sara era supranumită „prințesă” din cauza bogăției; acum ea încearcă să-și păstreze demnitatea în pofida circumstanțelor.]

A avut multe ocazii să-și întoarcă gîndul spre altceva și multe șanse să se pună la încercare – dacă era sau nu o adevărată prințesă. Dar una din cele mai grele încercări la care a fost supusă veni într-o oribilă zi pe care, cum gîndise de multe ori după aceea, nu avea s-o uite niciodată în întreaga ei viață.

Plouase de cîteva zile fără încetare; străzile erau reci, ude și pline de o ceață umedă, pătrunzătoare; era glod pretutindeni – glodul cleios al

Londrei – și negura le acoperea pe toate ca un liņțoliu⁸⁷. Firește, tocmai într-o zi ca aceasta se găsiră o mulțime de treburi pentru Sara, cumpărături și mesaje de purtat, în diferite capete ale orașului, și ea era trimisă afară, iar și iar, pînă cînd hainele ei ponosite deveniseră ude și grele. Penele vechi de pe pălăria ei zdrențuită păreau și mai caraghioase decît de obicei, iar ghetele erau atît de găurite, încît lăseau apa să intre și să iasă în voie. Pe lîngă aceasta, în ajun fusese lăsată fără masă, pentru că directoarea o pedepsise cu foamea. Era atît de înfometată și obosită, încît fața ei arăta și mai trasă decît de obicei. Astfel își vedea de drum, încercînd să gîndească la altceva. Odinioară imaginația o ajutase să uite de realitatea dură. Acum însă era foarte greu să se detașeze. Dar insista să încerce, iar și iar; pe

⁸⁶ Subit – pe neașteptate; brusc, neprevăzut, neașteptat.

⁸⁷ Liņțoliu – bucată de pînză subțire și fină.

cînd apa murdară i se plimba prin ghetete rupte, vîntul pătrunzător îi smulgea de pe umeri jacheta, Sara își vorbea în gînd:

„Să ne imaginăm că sînt îmbrăcată cu haine uscate. Să ne imaginăm că am ghete bune, un palton lung și călduros, ciorapi de lînă și o umbrelă întregă. Și să ne imaginăm – să ne imaginăm – că, trecînd pe lîngă o brutărie, aș găsi o monedă de șase pence⁸⁸ [pens] – care n-ar fi a nimănu. Să ne imaginăm că, dacă aș găsi-o, aș intra în brutărie și aș cumpăra șase chifle din cele mai fierbinți și le-aș mîncă pe toate, pe loc.”

Uneori în această lume se întîmplă lucruri foarte ciudate.

Ceea ce i s-a întîmplat Sarei a fost, fără îndoială, un lucru extrem de ciudat. Tocmai cînd își spunea cele de mai sus, urma să traverseze strada. Strada era foarte lunecoasă și plină de glod, Sara privea atent sub picioare, o dată era cît pe ce să alunecă – cînd, deodată, ceva străluci în noroi. Era o monedă de argint – o monedă micuță, călcată de mulți trecători, dar capabilă încă să strălucească puțin. Nu tocmai șase pence, dar aproape atît – patru.

Într-o clipă, moneda ajunsese în mîna vînată de frig a Sarei.

– Vai! exclamă ea, este adevărat! Chiar adevărat!

Și apoi, dacă vreți să mă credeți, a privit drept la prăvălia din fața ei. Era o brutărie! Înăuntru, o femeie veselă, rumenă, într-un șorț în carouri, tocmai aranja în vitrină o tava plină cu chifle fierbinți, proaspăt coapte – niște chifle mari, pufoase, cu stafide.

Pentru o clipă, Sara simți că amețește – surpriza și imaginea chiflilor, și aroma minunată de îmbietoare care venea din ferestruica brutăriei erau prea mult pentru un copil hămesit și înghețat.

Își dădea seama că poate folosi moneda fără ezitare⁸⁹. Era evident că zăcuse în glod de ceva timp și posesorul ei s-a pierdut de mult în șuvoiul pietonilor care treceau zilnic pe același drum.

„Dar totuși am s-o întreb pe brutăreasă dacă n-a pierdut nimic”, și-a spus Sara. S-a apropiat deci de prăvălie și a pășit pe prima treaptă a scărilor cu ghetuța udă leoarcă. În această clipă, a văzut ceva ce a făcut-o să se oprească.

Era o siluetă mică, și mai nenorocită decît ea însăși – cineva care arăta mai degrabă ca un morman de zdrențe, din care două piciorușe desculțe, roșii de frig și negre de noroi, ieșeau afară, pentru că peticele cu care încerca să le acopere stăpîna lor nu ajungeau pînă la tălpi. Deasupra zdrențelor apărea un cap zburlit și o față murdară cu ochi mari, căzuți și flămînzi.

Sara își dădu imediat seama că ochii erau flămînzi și simți un val de compasiune⁹⁰.

„Iată cineva și mai flămînd decît mine”, își spuse ea cu un suspin.

Cine se teme să întreprindă ceva cu hotărîre, aceluia nu-i folosește la nimic o întregă comoară de cunoștințe, oare lampa luminează orbului ceva, chiar cînd o ține în mînă?
Hitopadeca

Un cuget întărit prin chibzuință nu se teme în clipa hotărîtoare.
Vechiul Testament

⁸⁸ Penny (plural – pence): monedă engleză.

⁸⁹ Ezitare – îndoială în luarea unei hotărîri; șovăire.

⁹⁰ Compasiune – sentiment de înțelegere și compătimire față de suferințele și nenorocirile cuiva; milă.

Fetița o privi pe Sara cu ochi mari și se mișcă la o parte, făcându-i loc să treacă. Era obișnuită să se dea la o parte și să le facă loc tuturor. Știa că, dacă o vede un polițist, i se va ordona „să o ia la picior”.

Sara strînse în pumn moneda de patru pence și ezită câteva clipe. Apoi vorbi.

– Ți-e foame?

Fetița se foi între zdrențe.

– D’apoi cum! răspuse ea răgușit. D’apoi cum!

– N-ai mâncat nimic la prînz? continuă Sara.

– Nici un prînz nimica, fu răspunsul și mai răgușit. Nici dejun, nici cină – deloc nimic.

– De cînd? întrebă Sara.

– D’apoi parcă eu știu? N-am găsit azi nimic toată ziua. Am cerut și am cerut, dar degeaba.

Sara simți că foamea și amețeala o copleșesc și mai mult cînd se uita la biata creatură. Dar în minte, ca un ceasornic, gîndurile alergau, exacte, și își vorbea în sinea ei, deși inima îi era grea ca o piatră.

„Dacă sînt o prințesă,” își spunea ea, „dacă sînt într-adevăr o prințesă – atunci prințesele, cînd erau sărace și alungate de pe tron – întotdeauna împărțeau ce aveau cu supușii lor – dacă întîlneau pe cineva mai sărac și mai flămînd decît ele. Întotdeauna împărțeau. O chiflă costă un penny [penni]. Dacă aș fi găsit o monedă de șase pence, aș fi mâncat și șase chifle. Patru nu vor fi suficiente pentru nici una dintre noi. Dar tot mai bine decît nimic.”

– Așteaptă un minut, îi spuse ea cerșetoarei.

Intră în brutărie. Încăperea era caldă și plină de arome delicioase. Stăpîna se pregătea să pună în vitrină o nouă partidă de chifle calde.

– Vă rog, spuse Sara, nu ați pierdut o monedă – o monedă de argint, de patru pence? Și i-a arătat bănuțul lucitor.

Femeia a privit moneda și apoi s-a uitat lung la Sara, la fața ei, serioasă și palidă, și la hainele ei degradate, cu urme ale splendorii⁹¹ de cîndva.

– Să-ți fie de bine, copile, parcă n-am pierdut nimic. Unde ai găsit-o?

– În drum, răspuse Sara.

– Atunci păstrează-o și fii pe pace, spuse blajin femeia. Va fi zăcut acolo de o săptămînă și mai mult, cine știe a cui a fost. Nu-i mai dai de urmă.

– Știu, a răspuns Sara, dar m-am gîndit să vă întreb oricum.

– Puțini oameni ar fi întrebat, remarcă brutăreasa, cu o privire mirată și binevoitoare în același timp. Poate că vrei să cumperi ceva? adăugă ea, observînd cum privește Sara chiflele.

– Da, patru chifle, vă rog, spuse Sara. Cele cîte un penny fiecare.

Femeia se apropie de vitrină și puse câteva chifle într-o pungă de hîrtie. Sara observă că erau șase.

– Patru, vă rog. Nu am decît patru pence, explică ea.

– Am mai pus două, ca să umplu punga, răspuse binevoitor femeia. Nu cred că va fi dificil să le mănînci pe toate. Doar ești flămîndă, nu-i așa?

Sara simți cum ochii i se împînzesc.

– Da, răspuse ea. Sînt foarte flămîndă. Vă mulțumesc mult, doamnă, și... – voise să adauge „afară este o fetiță și mai flămîndă decît mine”, dar tocmai atunci intraseră doi sau

⁹¹ Splendoare – frumusețe fără seamăn; strălucire, măreție.

trei cumpărători grăbiți și vânzătoarea se ocupă de ei. De aceea Sara a mai mulțumit o dată și a ieșit din brutărie.

Mica cerșetoare era acolo unde o lăsase, zgribulită în colțul scărilor. Tremurînd în zdrențele ei ude și murdare, privea înainte cu ochii sticliți și Sara văzu cum fetița își trecu brusc mîna peste pleoape, ștergînd niște lacrimi care, pesemne, i s-au prelins neașteptat de sub genele amortite. Mormăia ceva sub nas.

Sara deschise punga de hîrtie și scoase o chiflă fierbinte, care îi încălzi imediat mîinile.

– Uite, spuse ea, punînd chifla în poala peticită, este bună și caldă. Mănîncă și n-o să-ți mai fie atît de foame.

Cerșetoarea se opri din mormăit și o privi cu neîncredere – norocul neașteptat o speriasc; apoi înșfăcă chifla și începu să o îndese în gură cu îmbucături mari.

– Vai de mine! Vai de mine! auzi Sara exclamația ei răgușită, de bucurie nestăpînită. Vai de mine!

Sara mai scoase două chifle și le puse în poala fetiței. Glasul acesteia, răgușit și lacom, o cutremurase pînă la măduva oaselor.

„Este mai flămîndă decît mine,” își spuse Sara. „Moare de foame.” Dar mîna îi tremura cînd adăugă a patra chiflă. „Iar eu nu mor de foame,” continuă ea și puse jos a cincea chiflă.

Înfometata sălbatică londoneză continua să muște și să devoreze⁹², cînd Sara se întoarse și plecă. Mica cerșetoare era prea grăbită ca să mulțumească, chiar dacă ar fi fost învățată să se poarte politicos – dar nici nu fusese. Nu era decît un biet animal al străzilor.

– La revedere, spuse Sara.

După ce traversă strada, se uită în urmă. Fetița ținea cîte o chiflă în fiecare mînă și se oprise cu îmbucătura nemestecată ca să-și privească binefăcătoarea. Sara o salută din cap și fetița, după o privire lungă, își scutură capul pletos ca răspuns. O petrecu pe Sara cu ochii pînă cînd aceasta dispăru după cotitură și abia atunci continuă să mestece.

În această clipă brutăreasa privi prin geam.

– Măi să fie! exclamă ea. Nu cumva copilul acela i-a dat toate chiflele ăsteia? Nu că n-ar fi putut să le mănînce pe toate, sînt sigură. Arăta foarte flămîndă, biata de ea. Ce n-aș da ca să aflu de ce a făcut-o.

Stătu pe gînduri cîteva minute, apoi, copleșită de curiozitate, ieși afară și i se adresă cerșetoarei:

– Cine ți-a dat chiflele?

Fetița arătă cu capul în direcția unde dispăruse Sara.

– Și ce ți-a spus? Întrebă femeia.

– M-a-ntrebat dacă mi-i foame, răspunse vocea răgușită.

– Și ce-ai răspuns?

– Am zis că da.

– Și apoi a intrat și a cumpărat chiflele, și ți le-a dat ție, nu-i așa?

Fetița dădu din cap.

– Cîte?

– Cinci.

Femeia chibzui puțin.

În toate împrejurările mari ale vieții tale să hotărăști tu singur și să nu pui temei decît pe tine însuși și pe tatăl tău, dacă-l ai.

Duiliu Zamfirescu

⁹² A devora – a mîncă cu lăcomie, a înghiți pe nemestecate.

– Iar ei și-a lăsat numai una, murmură ea. Și ar fi putut să le mănânce pe toate, se vedea după ochi.

Privi în zare, amintindu-și de silueta zgribulită a Sarei, și se simți oarecum cutremurată, ceea ce nu se întâmplase de mult în viața ei plăcută și confortabilă.

– Păcat că a plecat atât de repede, spuse ea. Trebuia să-i dau o duzină.

Apoi se întoarse spre mica cerșetoare.

– Îți mai este încă foame?

– Mi-i foame tot timpul, răspunse fetița, dar acum nu așa tare.

– Vino cu mine, spuse femeia și deschise ușa.

Fetița se sculă în picioare și intră în prăvălie. Părea incredibil să fie invitată într-un loc cald și plin de pâine. Nu știa ce avea să se întâmple mai departe. Și nici nu-i păsa.

– Încălzește-te binișor, spuse brutăreasa, indicînd o sobă în odăița din dos. Și uite-aici: cînd vezi că nu poți face rost de o bucată de pâine, vino la mine și am să-ți dau eu de mîncare. De dragul ei am să-ți dau, pe crucea mea!

Sara găsi puțină alinare în chifla rămasă. La urma urmei, era fierbinte și era mai bine decît nimic. Rupea bucățele mici, din mers, și le mîncă încet, ca să-i ajungă pentru mai mult timp.

„Să ne imaginăm că e o chiflă fermecată,” își spunea ea, „și că o bucățică face cît un prînz întreg. Atunci m-aș sătura foarte repede!”

Frances Burnett

Mica prințesă

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

- Ce o ajută pe Sara să supraviețuiască și să nu-și piardă demnitatea?
- Ce lucru bun i se putea întâmpla Sarei?
- Cum procedezi cînd găsești banii pierduți de cineva?
- A făcut-o Sara fericită pe fetița-cerșetoare?
- Ce s-a mișcat în sufletul brutăresei, de i-a făcut o ofertă atât de generoasă cerșetoarei?
- Putea Sara să se apuce și ea de cerșit?
- Dacă Sara nu ar fi găsit moneda, ar fi putut intra în brutărie și cere mîncare?

TROFEUL CEL MAI PREȚIOS

Lecțiile despre morală, care vor rămîne adînc întipărite în memoria noastră, sînt cele datorate propriei noastre experiențe.

Mark Twain

Avea unsprezece ani și se ducea la pescuit ori de cîte ori avea ocazia la căsuța de vacanță a familiei lui, situată pe o insulă în mijlocul unui lac din New Hampshire [Niu Hempșir].

Cu o zi înainte de deschiderea sezonului de pescuit bibani, se afla la pescuit împreună cu tatăl său și prindeau – folosind ca momeală viermi – alți pești înrudiți cu bibanul. Apoi, el a înlocuit

momeala vie cu o bobită de argint, pe care o arunca mereu în apă. Aceasta lovea apa și crea mici vâlurele colorate în lumina soarelui ce apunea...

Cînd undița îi zvîcni în mîini, își dădu seama că momeala sa ademenise un exemplar uriaș. Tatăl său îl urmărea cu admirație în timp ce băiatul se lupta să aducă peștele pe uscat.

El reuși, în cele din urmă, să scoată peștele epuizat⁹³ din apă. Era cel mai mare exemplar pe care îl văzuse vreodată, dar, din păcate, era un biban.

Băiatul și tatăl său priveau fascinați peștele acela de o frumusețe rară, scaldat în razele lunii. Tatăl aprinse un chibrit și se uită la ceas. Era ora 10 seara. Mai erau două ore pînă la deschiderea sezonului de pescuit bibani. Privirea lui se îndreptă din nou asupra peștelui, apoi asupra fiului său.

- Trebuie să-i dai drumul, fiule, spuse el.
- Dar, tată! strigă băiatul.
- Vei mai prinde și alți pești, spuse tatăl.
- Dar nu la fel de mare ca acesta, strigă băiatul.

El cercetă lacul cu privirea. Nu se vedeau nici bărci și nici alți pescari. Se uită încă o dată la tatăl său.

Chiar dacă nu-i văzuse nimeni și nici ora la care fusese prins peștele nu se putea spune cu exactitate, băiatul știa – după vocea tăioasă a tatălui său – că această hotărîre nu era negociabilă⁹⁴. El scoase astfel cîrligul din gura bibanului uriaș și îl dăruie apelor întunecate.

Peștele își undui trupul imens și dispăru în apă. Băiatul era sigur că nicidecum nu-i va mai fi dat să vadă un pește atît de mare.

Această întîmplare a avut loc acum 34 de ani. Astăzi, băiatul este un arhitect renumit în New York. Cabana⁹⁵ tatălui său se află în continuare pe insula din mijlocul lacului. El își duce fiul și fiicele la pescuit în același loc în care pescuia cu tatăl său.

Dar a avut dreptate. Nu a mai prins niciodată un pește atît de frumos ca cel pe care îl prinsese în noaptea aceea. Dar îl vede

⁹³ Epuizat – istovit, sleit, slăbit, extenuat.

⁹⁴ Negociabil – care se poate discuta.

⁹⁵ Cabană – casă făcută din materiale ușoare și situată în afara localităților.

adesea, ori de cîte ori trebuie să înfrunte o problemă care ține de morală.

Căci, așa cum îl învățase tatăl său, morala este o chestiune cît se poate de simplă, care nu implică decît două noțiuni: binele și răul.

Punerea ei în practică este însă un lucru mult mai dificil. Procedăm corect atunci cînd nimeni nu ne supraveghează? Oare respectăm mereu litera legii? Refuzăm oare să folosim în favoarea noastră informații pe care n-ar trebui să le avem?

Cu siguranță că am urma drumul cel drept dacă am fi învățați de mici „să redăm peștele apelor cărora le aparține”. Căci acesta este adevărul.

Hotărîrea de a proceda așa cum trebuie rămîne adînc întipărită în memoria noastră. Este o poveste. Este o poveste pe care o vom spune cu mîndrie prietenilor și nepoților noștri.

Nu este o poveste despre șansa ce ni s-a ivit în cale, de a învinge sistemul în care trăim, ci despre șansa pe care am avut-o de a proceda așa cum trebuie și de a deveni niște stînci de neclintit în hotărîrile pe care le luăm.

Norocul nu ajută pe cel fără curaj.

Sophocles

James P. Lenfestey
Supă de pui pentru suflet

- Comentează enunțul: „Această hotărîre nu era negociabilă”.
- Ce s-ar fi întîmplat dacă tatăl ar fi sancționat dorința fiului?
- Rememorează o întîmplare din viața ta în care decizia mamei/a tatălui te-a marcat pentru totdeauna. Cum comentezi azi acea decizie? Cui dai dreptate?
- Cît de corecte au fost deciziile pe care le-ai luat în anumite situații de viață?
- De ce este important să *procedăm corect atunci cînd nimeni nu ne supraveghează?*

ALĂTURI DE PĂRINȚI

Viktor Frankl, în vremea aceea medic-șef al clinicii neurologice din Viena, era o persoană destul de cunoscută. Primise deja viza pentru plecarea în America, ceea ce l-ar fi salvat de prigonirea nazistilor. Însă a decis să rămînă în patrie. „Pot oare să-mi las acum părinții în voia soartei?”, se întrebă el. „Nu este oare datoria mea să rămîn alături de ei și să le împărtășesc destinul, oricare ar fi acesta? În ce măsură sînt responsabil de ei?” Își dădea seama

Viktor Frankl a fost un renumit psiholog, fondatorul logoterapiei.

Conceptele de bază ale psihologiei frankliene

Viața are sens în orice condiții, chiar și în cele mai grele, mai mizerabile condiții.

Motivația noastră principală de a trăi este voința noastră de a găsi un sens în viață, de a da sens vieții.

Sîntem liberi să găsim sens în ceea ce facem, în ceea ce experimentăm, sau cel puțin în atitudinea pe care o luăm față de o situație în care ne confruntăm cu o suferință de neschimbat.

că, imediat ce aveau să rămână fără protecția pe care le-o conferea deocamdată poziția socială a fiului, părinții săi vor fi trimiși în lagărul de concentrare.

Cugetînd mereu asupra deciziei pe care trebuia să o adopte, el s-a îndreptat, împreună cu tatăl său, la catedrala Sfîntul Ștefan, pentru că sinagoga⁹⁶ fusese distrusă. Frankl a petrecut acolo cîteva ore fără să fi ajuns la vreo concluzie. La un moment dat, privirea-i a căzut pe o bucată de marmură, care stătea pe masă. Viktor l-a întrebat pe tatăl său ce este aceasta.

„O, Viktor,” suspină tatăl, „azi-dimineață, cînd treceam pe lîngă sinagoga distrusă, am văzut această bucată de marmură. Am luat-o cu mine, doar este sfîntă.”

„De ce este sfîntă?” s-a interesat fiul.

Tatăl a răspuns că a recunoscut această bucată de marmură – era un fragment din cele două plăci cu poruncile lui Moise. Pe așchia de marmură se putea desluși o frîntură din porunca „Cinstește-ți tatăl și mama”. În această clipă Viktor Frankl a înțeles că nu va părăsi Austria, nu își va părăsi părinții și îi va ajuta din rășputeri să se salveze.

Nicolaus B. Enkelmann

Puterea motivației

Trad. din limba rusă de Elena Cartaleanu

Viktor Frankl

Noi, cei care am trăit în lagărele de concentrare, ne putem aminti de acei oameni care, trecînd din baracă în baracă, își dăruiau altora ultima lor bucată de pîine. Vor fi fost puțini la număr, dar îndeajuns de mulți pentru a dovedi că totul îi poate fi luat omului, mai puțin un lucru: ultima dintre libertăți – aceea de a-și alege atitudinea într-un anumit set de circumstanțe, de a-și alege propriul mod de a fi.

Viktor Frankl

⁹⁶ Sinagogă – casă de rugăciuni sau templu de cult mozaic.

*Cînd nu ești sigur de caracterul unui om, privește-i prietenii.
Proverb japonez*

AFIȘ

Într-un restaurant turc din Paris

Dumnezeul tău este evreu.
Mașina pe care o ai este japoneză.
Pizza este italiană,
Iar couscous*-ul este algerian.
Democrația pe care o practici este grecească.
Cafeaua ta este braziliană.
Ceasul îți este elvețian.
Cămașa este indiană.
Radioul tău este coreean.
Vacanțele tale sînt turcești, tunisiene sau marocane.
Cifrele tale sînt arabe.
Scriitura îți este latină
și... îi reproșezi vecinului tău că este străin.

*Autor anonim din revista
franceză "20 minutes"*

* Couscous – pastă făinoasă în formă de bobite (întrebuințată în supă, ca garnitură la carne etc.) – Din tc. kuskus.

- Se întâmplă să vă deranjeze comportamentul persoanelor mai în vîrstă, să vi se pară demodate și chiar să vă rușinați alături de ele?
- Cum puteți explica faptul că deseori totuși se dovedește că au avut dreptate, comportîndu-se așa cum au făcut-o toată viața și nu cum v-ar plăcea să o facă acum?

COȘUL MĂTUȘII CYRILLA

Văzînd-o pe mătușa Cyrilla [Sirilla] cum coboară din pod, cu respirația tăiată și obrajii îmbujorați de efortul cățărării pe scară, Lucy Rose [Lusi Roz] oftă adînc: pe brațul mătușii atîrna iar coșul mare, acoperit cu un șal. De cîțiva ani – de cînd a început să poarte rochii lungi și să-și coafeze părul⁹⁷ – Lucy Rose a depus tot efortul pentru a o dezvăța pe mătușa Cyrilla de obiceiul de a căra coșul oricînd mergeau la Pembroke [Pembrok]. Însă mătușa insista să-l ia, rîzînd de „ideile caraghioase” ale lui Lucy Rose. Aceasta suferea de convingerea incomodă că obiceiul mătușii de a-i vizita pe Edward [Eduard] și Geraldine [Geraldin] cu un coș mare, plin de bunătăți de la țară, era strașnic de provincial – Geraldine, atît de elegantă și stilată, va fi rîzînd de ea. În plus, mătușa nu încredința coșul nimănui, iar pe drum împărțea biscuiți, mere și caramelle tuturor copiilor întîlniți și chiar, fără multe excepții, adulților care se întâmpla să se afle în preajmă, ceea ce o rușina enorm pe Lucy Rose, cînd mergea alături de mătușă la oraș. Acest fapt denotă că Lucy Rose era încă foarte tînără și mai avea multe de învățat despre viață.

Iată și acum teama de „ce o să creadă Geraldine” o făcu pe Lucy Rose să-și ia inima în dinți și să-și exprime vehement⁹⁸ protestul.

– Hai, mătușă Cyrilla, doar n-ai să iei coșul ăsta caraghios la Pembroke și de data aceasta. De Crăciun!

– Ba poți fi sigură că am să-l iau, răspunse scurt mătușa Cyrilla, ocupată cu ștersul prafului de pe obiectul controverssei. De cînd Edward s-a căsătorit cu Geraldine, niciodată nu m-am dus la ei în vizită fără un coș cu bunătăți pentru dînșii și n-am de gînd să-mi schimb obiceiul. De Crăciun, zici – păi cu atît mai mult, este Crăciunul, iar Edward e întotdeauna bucuros să guste ceva de-acasă, de la noi, de la țară. Zice că mîncarea de la oraș are gust de paie, pe lîngă a noastră, și să știi că are dreptate.

— Dar arată atît de provincial, se lamentă Lucy Rose.

⁹⁷ În secolul XIX, cînd are loc acțiunea textului, fetițele purtau rochii scurte, iar fustele lungi însemnau că fata a crescut și a devenit domnișoară în toată firea.

⁹⁸ Vehement – (despre oameni și manifestările lor) violent, impetuos, furtunos.

– Cum vrei să arate, dacă eu sînt provincială și, la o adică, așa ești și tu, răspuse mătușa Cyrilla. Mai mult decît atît, nu văd nimic rușinos în aceasta. Ai un orgoliu⁹⁹ prostesc, Lucy Rose, de care ai să scapi cu timpul, cînd ai să crești, dar acum îți dă multă bătaie de cap.

– Bătaia de cap mi-o dă coșul, spuse bosumflată Lucy Rose. Mereu ori îl pierzi, ori tremuri că ai putea să-l pierzi. Și chiar arată caraghios cînd mergi pe stradă cu un coș enorm atîrnat pe mîină.

– Nu-mi pasă cîtuși de puțin cum arată, răspuse calm mătușa Cyrilla. Cît despre bătaia de cap – mă rog, este bătaia mea de cap și nu mă deranjează. Iar tu, dacă suferi atît de mult să mergi alături de o bătrînă provincială cu un coș provincial, n-ai decît să păstrezi distanța, ca să zic așa.

Mătușa Cyrilla zîmbi blajin și Lucy Rose trebui să zîmbească și ea, deși nu-și schimbase părerea.

– Să vedem deci, spuse mătușa Cyrilla, gînditoare, ce să iau? Prăjitura cea mare cu fructe, întii de toate – știu că lui Edward îi place; și limba în aspic¹⁰⁰. Trei plăcinte cu carne – dacă le las, au să se strice pînă ne întoarcem sau, și mai rău, unchiul tău are să le mănînce pe toate odată și o să se îmbolnăvească – niciodată nu poate rezista în fața plăcintelor cu carne. Și sticluța cu frișcă de casă – va fi fiind Geraldine stilată și elegantă, dar nu cred că o să refuze niște frișcă proaspătă de la țară. Și sticla cu oțet de zmeură. Biscuiții și gogoășele au să aibă succes la copii; mai adu-mi cutia de bomboane cu lapte condensat și săculețul de caramelle, cumpărate ieri de unchiul. Și mere, bineînțeles – trei-patru duzine¹⁰¹ din cele bune – și borcănașul cu dulceța de prune, sînt sigură că are să-i placă lui Edward. Și niște sandvișuri și chec pentru noi. Cred că am luat de ajuns de-ale mîncării. Putem pune deasupra darurile pentru copii. Avem o păpușă pentru Daisy și corăbioara făcută de unchiul pentru Ray, și cîte o batistă dantelată pentru gemeni, și tichiuța croșetată pentru bebeluș. Gata?

– A mai rămas un pui fript în cămară, spuse malițios¹⁰² Lucy Rose, și porcul tăiat de unchiul Leo. Poate găsim loc și pentru ele?

Mătușa Cyrilla zîmbi larg.

– Cred că o să lăsăm porcul acasă, dar puiul, dacă tot mi-ai amintit de el, ar putea să încapă.

În pofida prejudecăților sale, Lucy Rose ajută la umplerea coșului și – nu degeaba fusese crescută de mătușa Cyrilla – o făcu frumos și înțelept, utilizînd spațiul cu multă economie. Dar cînd mătușa Cyrilla mai adăugă și un buchet mare de imortele¹⁰³ albe și roz și începu să lege cuvertura coșului, Lucy Rose murmură amenințător:

Să-ți cumperi întii vecinii, apoi casa.

Proverb românesc

Prietenul bun este traista cu pîine și punga cu galbeni.

Proverb românesc

⁹⁹ Orgoliu – opinie foarte avantajoasă, de cele mai multe ori exagerată, asupra valorii sau importanței personale.

¹⁰⁰ Aspic – substanță gelatinoasă pregătită din zeamă de carne și de oase, folosită pentru prepararea unor mîncăruri; gelatină, piftie.

¹⁰¹ O duzină = 12.

¹⁰² Malițios – *aici*: cam obraznic.

¹⁰³ Imortele – „Nemuritoarele”, specie de flori care își păstrează aspectul „viu” și în stare uscată.

– Într-o zi am să-mi adun curajul și am să ard coșul ăsta. Și atunci mătușa n-o să mai umble cu el, ca o precupeață!¹⁰⁴

[*Proгноза meteo promite viscol, dimineața ninge, dar mătușa Cyrilla privește obstacolele cu seninătate.*]

– Dacă mai ninge mult, se poate întâmpla ca trenurile să întâlnească și ele Crăciunul, pe drum, spuse mohorât șeful stației, vînzîndu-le biletele. Traficul este blocat mai tot timpul și nici nu rămîne loc să împingi zăpada.

Mătușa Cyrilla spuse că, dacă trenului îi este sortit să ajungă la Pembroke înainte de Crăciun, atunci are să ajungă acolo; apoi și-a descoperit coșul și le-a înmînat șefului gării și la trei băieței din preajmă cîte un măr.

„S-a început”, mormăi Lucy Rose în sinea ei.

În vagon nu erau mulți pasageri. O femeie firavă în doliu, așezată în colțul îndepărtat al vagonului, cu un bebeluș și patru copii mai mari, o fată palidă vizavi de mătușa Cyrilla, un băietan ars de soare în uniformă militară, o doamnă în vîrstă, foarte prezentabilă, într-un mantou de focă, și un tînăr slab cu ochelari.

Mătușa Cyrilla se puse imediat să-i clasifice: „Un preot care are mai multă grijă de sufletele altora decît de propriul trup; femeia în mantou de focă este nemulțumită sau supărată de ceva – poate că a trebuit să se scoale devreme ca să prindă trenul; iar băiețandru trebuie să fi ieșit din spitalul militar. Copiii femeii în doliu arată de parcă n-au mîncat pe săturate de cînd sînt; și dacă fata vizavi are o mamă, aș vrea să mă uit în ochii ei și s-o întreb la ce s-a gîndit, trimițîndu-și copilul de acasă pe așa o vreme – în asemenea haine.”

Lucy Rose se gîndea doar la impresia penibilă¹⁰⁵ pe care trebuie să le-o fi făcut pasagerilor coșul mătușii.

Se așteptau să ajungă la Pembroke pînă seara, însă vijelia se întetea mereu. Trenul staționase deja de două ori, ca să le permită muncitorilor să curețe șinele de zăpadă. La a treia oprire nu mai putu porni din nou. În amurg, însoțitorul trecu prin toate vagoanele, răspunzînd la întrebările pasagerilor anxioși¹⁰⁶. Nici o stație în preajmă, păduri cît ai vedea cu ochii; cu siguranță, trenul avea să rămînă pe loc toată noaptea.

– Doamne-Dumnezeule, mormăi Lucy Rose.

Mătușa Cyrilla își privi mulțumită coșul:

– Cel puțin, n-o să murim de foame.

Fata palidă părea indiferentă. Doamna cu mantou de focă arăta și mai supărată. Băiatul în uniformă murmură: „Așa mi-i norocul”, iar doi dintre copii începură să plîngă. Mătușa Cyrilla scoase din coș niște mere și caramele și le duse copiilor. Îl luă în brațe pe cel mai mare. Curînd tuspatriu forfoteau rîzînd în jurul ei.

Ceilalți călători se adunară mai aproape de colțul mătușii și intrară în conversație. Băiatul în uniformă spuse că e mare necaz să nu ajungi acasă de Crăciun.

– Am fost trimis acasă din Africa de Sud acum trei luni și am stat în spital de atunci. Alaltăieri le-am trimis o telegramă bătrînilor mei să mă aștepte cu un curcan fript cît mai

¹⁰⁴ Precupeață – persoană care cumpără de la țărani diferite produse agricole și le revinde apoi mai scump în piață sau pe străzi.

¹⁰⁵ Penibil – care provoacă o impresie neplăcută, supărătoare; greu de suportat, apăsător, jenant.

¹⁰⁶ Anxious – care este neliniștit; îngrijorat.

mare, căci anul trecut n-am avut parte de Crăciun. Au să fie foarte dezamăgiți.

Și el arăta dezamăgit. O mîneacă a uniformei atîrna deșartă.

– Iar noi mergeam de Crăciun la bunicul, spuse trist băiețelul mai mare. N-am fost acolo niciodată.

Părea gata să izbucnească în lacrimi, dar își schimbă intenția și mușcă din acadeaua colorată.

– Oare Santa Claus are să vină în tren? Întrebă surioara lui mai mică, și ea cu lacrimi în ochi. Jack [Gek] spune că n-o să vină.

– Te găsește el, n-ai grijă, răspunse împăciuitor mătușa Cyrilla.

Fata palidă se apropie și luă în brațe bebelușul de la mama obosită. „Ce drăguț este micuțul”, șopti ea moale.

– Mergi și tu acasă de Crăciun? Întrebă mătușa Cyrilla.

Fata clătină din cap.

– Eu nu am casă. Sînt vînzătoare și am rămas fără lucru – merg la Pembroke să văd poate mă angajează cineva.

Mătușa Cyrilla merse la coșul ei și scoase cutia cu bomboane.

– Haideți să ne îndulcim puțin, dacă tot sîntem prinși aici. Poate că o să ajungem la Pembroke dimineața.

Toți se înviorară vizibil, ciugulind din bomboane. Mama copiilor îi spuse mătușii povestea ei. Fusese înstrăinată de familie mulți ani, pentru că se măritase împotriva voinței părinților. Soțul ei murise vara trecută, lăsînd-o într-o situație foarte strîmtorată.

– Săptămîna trecută tata mi-a scris să uit ce-a fost și să vin acasă de Crăciun. Eram atît de bucuroasă. Și copiii își făceau planuri. Ce păcat că nu vom ajunge acolo. Trebuie să mă întorc la lucru în dimineața de după Crăciun.

Unul cîte unul, copiii au adormit, unul în brațele mătușii Cyrilla, altul – pe genunchii lui Lucy Rose, doi pe banchetă. Mătușa Cyrilla și fata palidă o ajutară pe mama lor să înjghebe niște așternuturi. Preotul își scoase paltonul, iar doamna în mantou de focă aduse un șal: „Tocmai bine pentru bebeluș”.

– Trebuie să jucăm Santa Claus pentru micuții aceștia, spuse băiatul în uniformă. Haideți să le atîrnăm ciorapii pe perete și să-i umplem cu ce se poate. Eu n-am decît niște bani și un cuțitaș. Am să le dau fiecăruia cîte o monedă, iar băiatul va primi cuțitașul.

– Nici eu nu am altceva decît bani, spuse cu regret doamna în mantou de focă.

Mătușa Cyrilla aruncă o privire în fundul vagonului. Biata mamă adormise într-un colțisor.

– Am aici un coș cu daruri pentru copiii nepotului meu. Dar am să le împart între aceștia. Cît despre bani, cred că mama lor are nevoie de ei cel mai mult. Mi-a spus povestea ei și este una foarte tristă. Haideți să adunăm o pungă, între noi, drept cadou de Crăciun pentru dînsa.

Ideea fu acceptată. Băiatul în uniformă și-a scos chipiul și fiecare a contribuit cu ceva. Doamna în mantou de focă a pus o bancnotă mototolită. Cînd mătușa Cyrilla a desfăcut-o, a văzut că era de două sute de dolari.

Între timp, Lucy Rose a cărat coșul mai aproape. I-a zîmbit mătușii Cyrilla, ducîndu-l printre banchete, iar mătușa Cyrilla i-a zîmbit nepoatei. Era pentru prima dată cînd Lucy Rose atinge coșul din voie proprie.

Corăbioara lui Ray i-a fost redistribuită lui Jack, păpușa lui Daisy [Deizi] – surioarei lui Jack, batistele dantelate le reveniră fetițelor mai mici, iar bebelușul urma să primească

tichiuța croșetată. Apoi ciorapii fură umpluți vîrf cu gogoașe și biscuiți. Banii, puși într-un plic, au fost prinși cu un ac de siguranță de jacheta mamei.

– Ce drăguț este micuțul, spuse doamna în mantou de focă. Seamănă puțin cu băiețelul meu. A murit cu optsprezece Crăciunuri în urmă.

Mătușa Cyrilla își puse mîna pe mînușa fină a doamnei. „Și al meu”, a spus ea încet. Cele două femei și-au zîmbit cu tandrețe una alteia.

După ce au terminat de aranjat darurile, au luat cu toții „o gustare”, cum o numea mătușa Cyrilla, terminînd sandvișurile și checul. Băiatul în uniformă a declarat că, de cînd a plecat de acasă, n-a mîncat nimic la fel de gustos:

– Nu ne dădeau checuri în Africa de Sud!

Dimineața vijelia încă nu contenise. Copiii se treziră și fură grozav de bucuroși să găsească darurile. Mama lor a văzut plicul, a încercat să mulțumească și a izbucnit în lacrimi; și nimeni nu știa ce să facă sau să spună, cînd, din fericire, intră însoțitorul și anunță că n-au decît să se resemneze, va trebui să petreacă Crăciunul în tren.

– Grav, spuse băiatul în uniformă, doar nu avem provizii. Nu vorbesc de mine – sînt obișnuit și cu rații mici, și cu foamea. Dar copiii ăștia trebuie să aibă poftă de mîncare, nu glumă.

Mătușa Cyrilla nu se pierdu cu firea și făcu față circumstanțelor.

– Am eu niște rații pentru cazuri excepționale, spuse ea cu vioiciune. Este suficient pentru toți și o să avem și noi o masă de Crăciun, numai că va fi una rece. Mai întîi, dejunul. A rămas cîte un sandviș pentru fiecare și trebuie să terminăm biscuiții și gogoășele acum, ca să lăsăm pentru prînz restul mîncării. Doar că nu am deloc pîne.

– Eu am o cutie de crackeri¹⁰⁷, spuse imediat mama copiilor.

Nimeni dintre călătorii vagonului nu a uitat vreodată acest Crăciun. Mai întîi, imediat după dejun au avut un concert de sărbătoare. Băiatul în uniformă a recitat două poezii, a cîntat trei cîntece și a fluierat solo ca o privighetoare. Lucy Rose a recitat trei poezii, iar preotul a spus o istorioară amuzantă. Fata palidă a cîntat și ea. S-a decis unanim că fluieratul a fost piesa cea mai performantă și băiatul a primit buchetul de imortele drept premiu.

Apoi a venit însoțitorul și a anunțat că furtuna se potolește și că, probabil, în cîteva ore drumul va fi liber.

– Dacă ajungem la stația următoare, am scăpat, explică el. Acolo linia se unește cu cea centrală, care este, fără îndoială, curățată de omăt.

La amiază au luat prînzul. I-au invitat și pe muncitorii din locomotivă. Preotul a despicat puiul fript cu briceagul mașinistului, băiatul în uniformă a tăiat limba în aspic și plăcintele cu carne, iar doamna în mantou de focă a dizolvat cu apă oțetul de zmeură. Bucăți de hîrtie serviră drept farfurii. Din partea trenului au fost oferite cîteva pahare. Cineva descoperi o cănuță de tinichea, care le-a fost dată copiilor ca să bea din ea.

Toți au declarat că niciodată în viață nu s-au bucurat atît de mult de o masă. A fost, fără îndoială, un prînz foarte vesel, iar talentul culinar al mătușii Cyrilla fusese mai apreciat ca niciodată: nemîncate au rămas doar oasele puiului și borcanul cu dulceață. N-au putut mînca dulceața, pentru că nu aveau linguri. Mătușa Cyrilla îi înmîină borcanul mamei.

Cînd totul se sfîrșise, toți îi mulțumiră într-un glas mătușii Cyrilla pentru comorile din

¹⁰⁷ Crackeri – biscuiți tari din făină de grîu, de regulă sărați.

coșul ei. Doamna în mantou de focă se interesă cum a făcut checul, iar băiatul în uniformă ceru rețeta biscuiților cu marmeladă. Când, două ore mai târziu, însoțitorul anunță că drumul este aproape curățat și că vor porni imediat, au fost surprinși să-și dea seama că, de fapt, se cunoșteau de mai puțin de douăzeci și patru de ore.

– Mă simt de parcă sîntem tovarăși de-o viață, spuse băiatul în uniformă.

La următoarea stație s-au despărțit. Mama cu copiii urma să urce în alt tren pentru a face cale întoarsă. Preotul rămînea pe loc, iar băiatul în uniformă și doamna în mantou de focă schimbau trenul. Doamna strînse mîna mătușii Cyrilla. Nu mai părea nemulțumită sau supărată.

– A fost cel mai plăcut Crăciun din viața mea, a spus ea cu inimă. N-am să uit niciodată minunatul Dumneavoastră coș. Fata aceasta vine cu mine. I-am promis o slujbă în magazinul soțului meu.

Cînd mătușa Cyrilla și Lucy Rose au ajuns la Pembroke, nu i-a întîlnit nimeni, pentru că rudele nu mai sperau că au să ajungă. Casa lui Edward nu era departe de stație și mătușa Cyrilla optă să meargă pe jos.

– Am să duc eu coșul, spuse Lucy Rose.

Mătușa Cyrilla îi întinse coșul cu un zîmbet larg. Lucy Rose zîmbi și ea:

– Merită tot respectul bătrînul nostru coș! Acum l-am îndrăgit și eu. Te rog să uiți, mătușă Cyrilla, prostiile pe care le-am spus despre el.

Lucy Maud Montgomery

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

- Care este obiectul contradicției dintre Lucy Rose și mătușa ei?
- De ce se rușinează nepoata?
- Ce argumente aduce Lucy ca s-o convingă pe mătușa Cyrilla să nu ia coșul?
- Ce i-a unit pe călătorii din tren, în ziua sărbătorii?
- Cîți oameni au devenit fericiți, în ziua sărbătorii, datorită acestui coș?
- Ce înțelegi prin *spirit comunitar*?
- Alcătuieste lista unor produse pe care le-ai putea pregăti și lua singur/singură, în situație similară.
- Imaginează-ți că unul dintre personajele povestirii își amintește de acest Crăciun petrecut în tren. Relatează istoria din punctul său de vedere.
- Care a fost cel mai fericit Crăciun din viața ta?

ÎNȚELEGEREA SEMENULUI

Am un prieten al cărui fiu e nebun după baseball. Prietenul meu, în schimb, să n-audă de el. Totuși, într-o vară, și-a dus fiul să asiste la toate meciurile susținute de echipe reprezentative. Excursia a durat peste 6 săptămîni și a costat o groază de bani, însă a însemnat extraordinar de mult pentru consolidarea legăturii lor.

La întoarcere, i s-a pus întrebarea: „Chiar îți place atît de mult baseball-ul?” „Nu”, a răspuns. „Dar îmi iubesc fiul.”

Stephen R. Covey
Supă de pui pentru suflet

- Ce poți spune despre relația tatălui cu fiul său?
- Cunoști vreo situație în care cineva a renunțat la bani, la alte bunuri materiale în favoarea unei relații de prietenie, de afecțiune cu cei dragi?
- A procedat cineva, în mod asemănător, cu tine?
- Ai fi gata să faci același lucru pentru cineva?

PĂTURA SOLDĂȚEASCĂ

Cînd se sfîrși războiul, Vincenzo di Giacomo se reîntoarce acasă. Se întoarce cu uniforma militară numai zdrențe, cu o tuse puternică și cu o pătură soldățească. Tusea și pătura erau tot ce agonisise el în îndelungații ani de război.

Tusea nu-l slăbea nici pentru o clipă, chinuindu-l, și curînd îl vîrî în mormînt. Nevestei și copiilor le rămăsese de la el doar pătura cea veche. Copiii erau trei la număr. Cel mai mic, care se născuse între două războaie, abia împlinise cinci anișori. Pătura soldățească îi reveni lui.

În fiecare seară, cînd se culca să doarmă, băiatul se acoperea cu pătura tatei, iar mama începea să-i povestească același basm nesfîrșit dintotdeauna. Basmul spunea despre o zîină, care țesuse o pătură mare, atît de mare, încît se puteau înveli cu ea toți copiii de pe planeta noastră, ca să nu mai dîrdîie de frig. Dar întotdeauna se întîmpla așa că vreunui băiețel nu-i ajungea loc sub ea și el plîngea și se ruga zadarnic să i se dea și lui măcar un capăt de pătură, ca să se poată încălzi.

Atunci zîna desfăcea pătura veche și se apuca să țese alta nouă, mai

mare, căci trebuia ca ea să fie făcută numai de-a-ntregul. Buna zîină lucra zi și noapte, țesea întruna, fără odihnă, iar micuțul adormea fără să fi auzit vreodată sfîrșitul. Nu mai află niciodată dacă zîina reușise să țese o învelitoare care ar ajunge pentru toți.

Este o deosebire enormă între a-i trata pe toți oamenii în mod egal și a încerca să-i faci pe toți egali.

F. A. Hayek

Pe micuț îl chema Genario și trăia împreună cu familia sa în apropiere de Cassino. Prin părțile celea iernile sînt geroase, iar cea despre care vorbim noi se dovedi a fi însoțită și de foamete. Pe lîngă toate, se mai îmbolnăvi și mama. Ce era de făcut? Au hotărît să-l dea pe Genario unor cunoscuți, foști vecini, care acuma deveniseră pribegi. Oamenii aceștia aveau un furgon vechi cu care colindau țînutul – uneori cereau de pomană, alteori cîntau la flașnetă¹⁰⁸, pe unde mai vindeau coșuri de mlajă, pe care le împleteau în timpul lungilor lor peregrinări¹⁰⁹.

Genario căpătase o colivie cu un papagal. Acela scotea cu pliscul dintr-o cutie bilețele cu numere, care puteau cîștiga la loterie. Genario trebuia să arate oamenilor papagalul, iar ei puteau căpăta de la papagal, în schimbul cîtorva bănuți, un bilet.

Zilele se perindau lungi și monotone. Uneori nimereau în sate în care oamenii erau la fel de săraci ca și ei și nu puteau da milostenie, și atunci Genario căpăta doar un călcîieș de pîine și o străchinică cu puțină supă. În schimb, cînd se culca să doarmă înfășurat în pătura tatei – singura și cea mai mare avere a sa – adormea somn dulce și visa că papagalul îi spunea povești.

Unul dintre pribegii care-i dăduse adăpost lui Genario luptase odinioară cot la cot cu taică-său. El îndrăgise băiețelul ca pe propriul său copil și-i povestea multe istorioare și, printre altele, îl învăța să citească felurite inscripții pe care le întîlneau în calea lor – denumiri de orașe și de sate.

Genario prindea totul din zbor. Pribeașul îi cumpără un caiet și un creion și-l învăța să scrie denumirile. Genario copiase pagini întregi. Și, în sfîrșit, veni o zi cînd putu fără ajutor străin să-și scrie numele propriu – literă cu literă, fără nici o greșeală. Ce vise minunate avusese în noaptea aceea, cînd adormise învelit cu pătura soldățească a tatălui său!

Și ce minunată este istorioara aceasta! Deși nu-i știm încheierea, căci iată că se rupe la jumătate de cuvînt, de parcă la sfîrșitul propoziției în loc de punct răsare un semn de exclamație.

Gianni Rodari

Trad. din limba rusă de E. Margine, E. David

- Cu ce poate fi fericit un copil?
- De ce vecinii sau vechii prieteni se ajută în creșterea copiilor?
- Cum va fi viața lui Genario de acum încolo?
- Ce exprimă acest semn de exclamație de la sfîrșitul povestirii: bucurie, încîntare, admirație?
- Cît valorează, pentru acest copil, vechea pătură a tatei?

¹⁰⁸ Flașnetă – instrument muzical portativ, asemănător cu o orgă mică, acționat cu o manivelă și folosit de muzicanții ambulanzii; caterincă.

¹⁰⁹ Peregrinare – călătorie lungă prin locuri îndepărtate.

CĂȚELUȘI DE VÎNZARE

Un proprietar de magazin a atârnat într-o zi deasupra ușii un anunț pe care scria *Cățeluși de vânzare*. Anunțuri ca acestea atrag de obicei copiii mici, și nu trecu mult că și apăru un băiețel care se opri la ușă.

– Cu cât vindeți cățelușii? întrebă el.

– Depinde; între 30 de dolari și 50 de dolari, răspuse proprietarul.

Băiețelul își goli buzunarele și scoase niște mărunțiș.

– N-am decît 2 dolari și 37 de cenți, spuse el. Da' pot și eu să mă uit la ei?

Proprietarul zîmbi, fluieră și dintr-un colț ieși Lady, care alergă de-a lungul magazinului, urmată îndeaproape de cinci ghemotoace micuțe de blană. Unul dintre cățeluși rămăsese mult în urmă, abia mișcîndu-și piciorușele. Imediat, privirea băiețelului căzu asupra cățelușului șchiop și întrebă: „Ce s-a întîmplat cu el?”.

Proprietarul îi spuse că medicul veterinar examinase cățelușul și descoperise că acesta nu are o încheietură la un șold, și că toată viața va fi șchiop. Băiețașul se însufleți:

– Acesta este cățelușul pe care vreau să-l cumpăr.

Proprietarul spuse:

– Cum să vrei să-l cumperi pe acesta? Însă dacă insiști, ți-l dăruiesc.

Băiețelul se supără foarte tare. Se uită drept în ochii omului, arătînd cu degetul drept spre cățeluș, și spuse:

– Nu vreau să mi-l dați. Acest cățeluș valorează tot atît de mult ca și ceilalți, așa că vă voi da cît ați cerut. De fapt, acum vă dau 2 dolari și 37 de cenți, și apoi cîte 50 de cenți pe lună pînă se strînge toată suma.

Omul nu se dădu bătut:

– Nu înțeleg cum poți să vrei cîinele ăsta. N-o să fie niciodată în stare să alerge, să sară și să se joace cu tine așa cum fac ceilalți.

Cînd a auzit aceasta, băiețelul se aplecă și ridică un crac al pantalonului, pentru a-i arăta bărbatului piciorul stîng schilodit, răsucit, susținut de o tijă metalică. Își ridică privirea și spuse încet:

– Ei bine, nici eu nu alerg prea repede, iar cățelușul va avea nevoie de cineva care să-l înțeleagă.

Dan Clark
Supă de pui pentru suflet

N-am spus nimănui, numai în piață și la moară.

Proverb românesc

UN EXAMEN SCRIS

[1920. Roșiorii-de-Vede. Darie încearcă să susțină examenele de absolvire a primei clase de liceu, extern, după ce de patru ani nu mai frecventase nici o școală. Primul examen este la limba română, scris.]

Auzirăm sunînd clopoțelul care ne chema la clasă. Găsim o bancă goală cam pe la mijlocul clasei. Vai de capul și de viața mea! Trecuseră ani și ani de cînd nu mai călcasem într-o școală.

Intră în clasă un profesor cu catalogul subțioară. Era primul de la acest liceu pe care îl vedeam. Se duse la catedră. Ne ridicarăm în picioare, ca și cum ni s-ar fi poruncit s-o facem, și răcnirăm aproape toți într-un glas:

- Să trăiți, domnule profesor.
- Bună ziua, copii, bună ziua.

Nu prea eram noi copii, dar, în sfîrșit, mergea.

Profesorul se ridică de la catedră și se plimbă cu mîinile la spate printre bănci. Ne privi. Se întoarse la catedră. Se sprijini cu cotul de ea.

- Aș vrea... Aș vrea să-mi povestiți în scris cîte o întîmplare din viața voastră. Din felul în care o să scrieți o să-mi dau seama dacă știți gramatica, dacă ați citit ceva literatură și dacă aveți cît de cît idee ce înseamnă compoziția. De altfel, chiar dacă n-o să străluciți la lucrarea scrisă, o să mai stăm de vorbă și la examenul oral. Examenul oral va fi decisiv.

Ne dote la fiecare cîte o coală de hîrtie care purta ștampila liceului și semnătura lui. Apoi ne îndemnă:

- Începeți. Începeți și nu vă grăbiți. Pentru că se știe că graba strică treaba. Iar timp... timp avem destul.

Scoase o cărticică din buzunar și, potrivindu-și ochelarii pe nas, se afundă în lectură.

Potrivii hîrtia. Încearcă penița. „Acum, îmi spuneam, acum trebuie să-mi adun gîndurile, să mă concentrez.”

Nu-mi era greu să scriu. Purtam în minte fel de fel de întîmplări, unele mai ciudate decît altele. Mă decisei să aștern pe hîrtie cîteva amintiri dintre cele mai nevinovate. Ochii mi se aprinseră și, de cum începui să scriu și pînă umplui cu slove mărunte, dar citețe cele patru pagini, nu mai văzui și nu mai auzii nimic din cele ce se petrecură în jurul meu. În tot acest timp, strunindu-mi și concentrîndu-mi mintea, scrisei pe scurt, într-un stil aspru, nervos, colțuros, o poveste trăită de mine pe vremea ocupației germane. Iscălii cele scrise, mă dusei la catedră și-i înmînai profesorului lucrarea.

[A doua zi, Darie se prezintă la examenul oral.]

Mă auzii strigat. Tresării, mă sculai în picioare și strigai ca la cazarmă:

- Prezent!

Mă pofti lîngă catedră, ca să mă audă mai bine. Căută lucrarea mea scrisă, o scoase, se aplecă asupra ei și se apucă s-o citească. Văzui că lucrarea îl prinde. Rămasei liniștit. Profesorul se afundă în lectura ei și - lucru neobișnuit la el - o citi de la un capăt la altul. Reciti pagina întîii. Apoi se întoarse cu tot cu scaun la mine. Îmi spuse acru:

- Ai copiat. Ai venit cu cine știe ce cărțulie în buzunar și, profitînd de neatenția mea, ai deschis-o și ai copiat din ea cu neobrăzare. De ce-ai făcut asta? V-am spus doar că mă

mulțumesc cu puțin! Îți dau nota 2, ca să te înveți minte și altă dată să nu umbli cu necinstea. Mărturisește după ce carte ai copiat...

– N-am copiat, domnule profesor. Am povestit, cum m-am priceput, niște întâmplări. Niște întâmplări trăite. Atît. De altfel, asta ne-ați și cerut. Așa că m-ați certat fără nici un motiv.

Un băiat din sală se ridică în picioare și zise:

– Domnule profesor, colegul învinuit de dumneavoastră că și-ar fi copiat teza a stat în bancă aici, lîngă mine. N-a copiat. Nu s-a uitat nici măcar pe o fițuică. A scris din cap și dintr-o răsufare. Zău, domnule profesor, tot ce-a povestit acolo a scris din capul lui. Credeți-mă, domnule profesor!

Acum toată clasa strigă:

– N-a copiat, domnule profesor! Vă asigurăm că n-a copiat!

Profesorul ridică hîrtia din fața lui în sus, o flutură și adăugă:

– Compoziția asta e prea frumoasă ca să fi ieșit din căpățîna unuia ca el. Aici, pe aceste patru pagini, este viața trăită, domnilor, este talent, domnișoarelor, este meșteșug literar, doamnelor. Cum o să se găsească asemenea comori tocmai în tigva lui?

– Probă, domnule profesor, spuse unul dintre băieți. Puneți-l la probă. Să scrie în fața dumneavoastră și a noastră, a tuturor, altă lucrare.

Învins de rugămîntea clasei, profesorul spuse moale, cu glas care se voia părintesc:

– S-ar putea să aveți dreptate, copiii, și s-ar putea să nu aveți. Dar, ca să nu spuneți mîine-poimîine despre mine că sînt rău și încăpățînat, vă împlinesc voia. Primesc propunerea. Se întoarce cu tot cu scaun la mine:

– Primești, domnule școlar, proba?

– O primesc, domnule profesor. O primesc și vă mulțumesc.

Profesorul scormoni încă o dată în geanta lui mare, umflată, și scoase de acolo o foaie de hîrtie. O iscăli într-un colț:

– Poftim, domnule. Să-mi așterni pe hîrtie impresiile dumitale, impresiile pe care le-ai avut ieri și azi aici, la școală... Să vedem și noi dacă te pricepi...

Îi mulțumii cuviincios, mă așezai, îmi adunai mintea răvășită și risipită. Căutai să fiu calm și izbutii. În tăcerea care se lăsa îmi dădui numaidecît seama că toți cei ce se găseau acolo stăteau cu ochii zgîiți la mine. Ochii mei se uitau în urmă, la ceea ce mi se întîmplase, la ceea ce avem eu de reconstituit, de povestit. Scriind mărunț, concentrat, dar cu litere clare, aproape caligrafice, povestii cum îl cunoscusem cu o zi înainte pe Filipache Arăpaș, cum și de ce ne împrieteniserăm, descriei sugestiv curtea bolovănoasă și prăfoasă a școlii și întîrzi ai ceva mai mult asupra grupurilor de școlari în vîrstă pe care îi găsisem aici, conturai amuzat și amuzant cîteva figuri care mi se păruseră mai deosebite... Profesorul continua examinarea orală. După o oră, mă ridicai și-i spusei:

– Am isprăvit, domnule profesor...

Profesorul luă lucrarea, își potrivii ochelarii pe nas și se adînci în lectura ei. O citi o dată. O citi de două ori. Părăsi scaunul. Merse cîteva pași. Se opri. Șovăi cîteva clipe. Apoi spuse:

– Să mă scuzi, tinere, te rog să mă scuzi. Nu mi s-a mai întîmplat. Pînă acum, de cînd sînt profesor, așa ceva nu mi s-a mai întîmplat. Eu, vezi dumneata, sînt un om cinstit. Nu pot suferi necinstea. Am crezut sincer că ai vrut să mă înșeli. Acum, dumneata... Dumneata m-ai făcut de rușine... Recunosc deschis că am greșit față de dumneata. Să mă scuzi, tinere, te rog călduros să mă scuzi.

– Nu face nimic, domnule profesor.

- Dumneata, tinere, s-ar părea că ai talent... Vrei cumva să devii scriitor și să trăiești de pe urma scrisului?

Găsii că nu e nici cazul, nici locul potrivit să-i mărturisesc adevărul. Spusei, ca și cum aș fi fost cuprins de indignare:

- Nu, domnule profesor, pînă acum nu mi-a trecut prin cap așa ceva. Am o năzuință mai modestă: să ajung telegrafist la Căile Ferate. Bineînțeles, dacă voi reuși să-mi trec examenele...

- Pentru această excelentă compoziție îți dau nota zece, domnule. Nota zece și scutire de oral.

- Vă mulțumesc, domnule profesor.

Zaharia Stancu
Pădurea nebună

- Cine l-a salvat pe Darie?
- De ce colegii săi, pe care nu-i cunoștea, i-au ținut partea?
- Cum s-a comportat Darie?
- Ce a greșit, în această situație, examinatorul?
- Comentați frazele subliniate.
- Cum vor fi în continuare relațiile dintre Darie și colegi/Darie și profesor?

- De ce etnie au fost strămoșii tăi?
- Dar strămoșii strămoșilor?
- Pînă la care generație le cunoști numele și viața?
- Ce etnii trăiesc în localitatea voastră?

SFERTURI

- Unde-i Brighton Beach [Braiton Bici]? am întrebat.
 - La vreo jumătate de oră.
 - Cu mașina sau pe jos?
 - Poți să iei metroul.
 - Cîte stații sînt?
 - Nu știu. Dar de ce te interesează?
 - Am un prieten acolo. Îl cheamă Misha [Mișa] și e rus, am răspuns cu un ton admirativ.
 - Doar rus? a întrebat mama.
 - Ce vrei să spui cu „doar rus”?
- S-a ridicat în picioare și s-a întors spre mine.

- M-am gândit că tu, de exemplu, ești un sfert rusoaică, un sfert unguroaică, un sfert poloneză și un sfert nemțoaică.

N-am răspuns nimic. A deschis un sertar, pe urmă l-a închis.

- De fapt, a continuat, ai putea spune că ești pe trei sferturi poloneză și un sfert unguroaică, pentru că părinții lui *Bubbe* au venit în Polonia înainte de a se muta la Nurenberg, și orașul natal al bunicii Sasha [Sașa] era în Belarus, în partea rușilor albi, înainte de a face parte din Polonia.

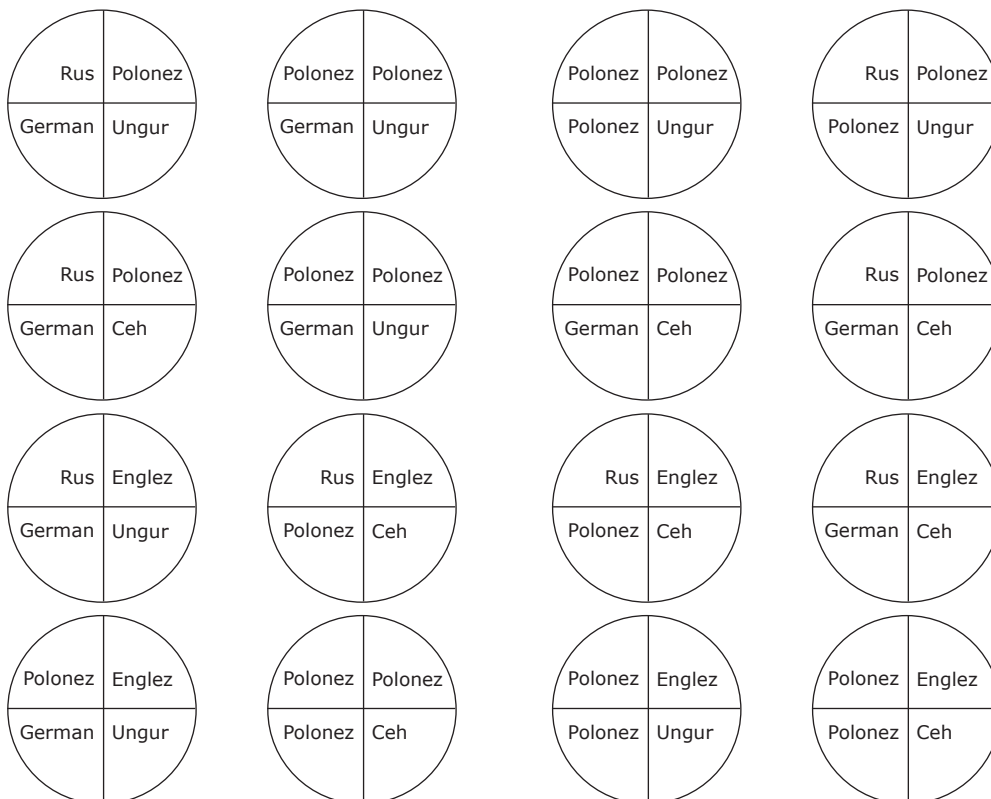
A deschis un alt dulăpior plin cu pungii de plastic și a început să scoțoască și acolo. Eu am dat să plec.

- Dacă stau să mă gândesc mai bine, a continuat mama, ai putea spune că ești pe trei sferturi poloneză și un sfert cehoaică, pentru că orașul din care a venit *Zeyde* era, înainte de 1918, în Ungaria și a trecut după aceea în Cehoslovacia, deși ungurii de acolo stăruiau să se considere unguri, iar apoi, după cel de-al Doilea Război Mondial, a devenit din nou unguresc. Desigur, ai putea spune că ești pe jumătate poloneză, pe un sfert unguroaică și pe un sfert englezoaică, pentru că bunicul Simon a plecat din Polonia și a venit la Londra când avea doar nouă ani.

Pe urmă, mama a rupt o foaie de hîrtie din carnetul de lîngă telefon și a început să scrie apăsător.

- Uită-te aici, mi-a spus un minut mai tîrziu, în timp ce tot mai mîzgîlea pe hîrtie. Privește, a spus, împingînd fila ca s-o pot vedea. Poți face șaisprezece scheme diferite, și fiecare dintre ele e corectă.

M-am uitat la hîrtie:

- Și mai poți susține că ești pe jumătate englezoaică și pe jumătate israeliană, întrucât...

- Sînt americană, am strigat.

Mama a tresărit.

- Cum dorești, mi-a spus și s-a dus să pună ceainicul la fiert.

Din celălalt colț al camerei, unde se uita la pozele dintr-o revistă, Bird a bombănit:

- Ba nu, nu ești! Ești evreică.

Ah, multe săgeți trimise la întîmplare găsesc o țintă la care arcașul nu s-a gîndit! Și multe vorbe spuse la întîmplare pot liniști sau răni o inimă zdrobită.

Walter Scott

Nicole Krauss

Istoria iubirii

Trad. din limba engleză de A. Ralian

CELE CINCI LECȚII ALE COCORILOR

Cocorii, zburînd în unghi, au fost dintotdeauna semn de bun venit al primăverii, precum și prevestitori ai iernii. Zborul lor în cîrd este mai mult decît un simbol minunat. Tot ce fac cocorii este încărcat de semnificație și de la ei putem prelua lucruri cu adevărat înțelepte.

1. Atunci cînd fiecare cocor filfăie din aripi, el favorizează înălțarea celui care îl urmează. Cocorul care vine din urmă depune un efort cu 71 la sută mai mic, decît atunci cînd s-ar înălța de unul singur.

Semnificație: oamenii care merg în aceeași direcție și împărtășesc același scop pot ajunge acolo mult mai repede.

2. Chiar dacă un cocor se îndepărtează de la cîrd, el încearcă să se întoarcă înapoi.

Semnificație: este mult mai ușor să faci ceva împreună decît de unul singur.

3. Cînd obosește, cocorul face o rotație și se plasează în urma cîrdului. Următorul devine lider.

Semnificație: colaborarea și interdependența oferă posibilitatea de a conduce, precum și de a te odihni.

4. Cocorii care zboară în spatele cîrdului emit sunete specifice, pentru a-i încuraja pe cei din frunte să păstreze viteza.

Semnificație: încurajarea să răsună ca un imbold. E nevoie să fim siguri că „chemarea” noastră încurajează - nu descurajează.

5. Cînd un cocor se îmbolnăvește, este sleit de puteri, rănit sau cade, alții doi rămîn cu el pînă își revine sau moare. Apoi ei ajung din urmă cîrdul sau se alătură altui cîrd.

Semnificație: din cînd în cînd fiecare din noi are nevoie de sprijin și ajutor. Trebuie să fim alături de colegi și în momentele dificile.

Cînd privești în sufletul tău, dă-ți seama că citești într-o carte în care mii de ani și-au scris enigmatică lor poveste și nu te mira de nu poți citi toată încîlcita carte, nici nu poți înțelege multe din cîte citești în ea.

Mihai CODREANU

MAMA CĂTRE FIUL EI

Ei bine, fiul meu, îți voi spune așa:
Viața pentru mine n-a fost o scară de cristal.
Are pioaneze în ea
Și așchii,
Și scînduri sparte,
Și locuri fără de covor –
Doar spațiu gol
Dar tot timpul eu urc pe scări,
Etaj după etaj,
Colț după colț,
Și uneori trec prin întuneric
Pe-acolo pe unde n-a fost lumină.
Așa că, băiete, nu te întoarce îndărăt,
Nu o lua pe scări în jos,
Căci va fi cumplit de greu.
Ai grijă să nu cazi —
Pentru că eu încă merg, puiul meu,
Încă mai urc,
Iar viața pentru mine n-a fost o scară de cristal.

Langston Hughes

- Ți s-a întâmplat vreodată să încalci o interdicție a părinților?
- Cu elevii care au dat un răspuns afirmativ, discutăm:
 - ✓ Ce anume ți-a fost interzis?
 - ✓ Cum ai procedat?
 - ✓ Ce s-a întâmplat?
 - ✓ Cum au reacționat părinții?
 - ✓ Ce învățăminte au tras din această întâmplare?
- Cunoașteți povestea „Capra cu trei iezi?” Ce li s-a întâmplat ieșilor neascultători?
- Acum vom citi un text despre o familie de iepuri. Și iepurașii nu întotdeauna sînt cumiți și înțelepți.

POVESTEA IEPURAȘULUI PETER

Trăiau odată patru iepurași: Flopsy [Flopsi], Mopsy [Mopsi], Pufuleț și Peter [Pîter]. Ei locuiau împreună cu mama lor într-o vizuină sub rădăcinile unui brad bătrîn.

– Dragii mei, a spus mama-iepuroaică într-o zi, puteți să vă plimbați prin cîmp sau pe cărare, dar să nu mergeți în grădina domnului MacGregor: tatălui vostru i s-a întâmplat un accident acolo; doamna MacGregor l-a făcut friptură. Aveți grijă să nu intrați în bucluc. Eu merg la cumpărături.

Doamna iepuroaică și-a luat coșul și umbrela și s-a dus la brutărie. Acolo a cumpărat o pîine integrală și cinci chifle cu stafide.

Flopsy, Mopsy și Pufuleț, fiind iepurași cumiți, s-au dus pe cărașușă la pădure să culeagă afine. Dar Peter, care era foarte neascultător,

- De ce iepurașii au rămas singuri, în timp ce mama lor a plecat la cumpărături?
- Ce se întâmplase cu tatăl acestor iepurași?
- Ce fel de pomușoare sînt afinele?
- Ce ar mai putea mânca iepurașii în pădure?
- Ce credeți că a făcut Peter?

a alergat drept în grădina domnului MacGregor și s-a strecurat pe sub porțiță!

Mai întâi, a mâncat salată, apoi niște păstăi, apoi ridiche; după care, simțindu-se cam rău, a început să caute pătrunjel.

Dar drept la capătul rîndului de castraveți, de cine credeți că a dat? De domnul MacGregor!

Domnul MacGregor stătea în genunchi și planta răsadul de varză, dar, zărindu-l pe Peter, a sărit în sus și a alergat după el, amenințându-l cu sapa și strigînd: „Prinde hoțul!”

Peter s-a speriat foarte tare. Încercînd să scape, el a fugit prin toată grădina, pentru că uitase drumul spre porțiță. Și-a pierdut o ghetuță în varză, iar alta – în cartofi.

După ce și-a pierdut ghetuțele, Peter a început să fugă în patru labe, deci mai repede, și cred că ar fi putut scăpa cu ușurință, dacă nu ar fi nimerit în plasa întinsă sub tufele de zmeură. Nasturii de pe hăinuță se prinseră în plasă. Era o hăinuță albastră cu nasturi de aramă, nou-nouță.

Crezîndu-se pierdut, Peter începu să plîngă cu lacrimi mari. Dar niște rîndunele îi auziră suspinele și zburară la el în grabă, implorîndu-l să depună un efort.

Domnul MacGregor veni iute cu o sită, sub care voia să-l prindă pe Peter. Dar Peter se strecură de sub sită în ultimul moment, lăsîndu-și hăinuța dedesubt și... ajunse drept în șopron. Iar în șopron sări într-o stropitoare. Stropitoarea ar fi fost o ascunzătoare excelentă,

- De ce domnul MacGregor îl consideră pe Peter hoț?
- Are el dreptate?
- Cum ți-l închipui pe Peter încălțat și îmbrăcat?
- De ce mama avea grijă să le pună haine?
- E o problemă gravă că și-a pierdut ghetuțele și haina cu nasturi de aramă?
- Este Peter un iepuraș îndemînat și priceput?
- Este domnul MacGregor un grădinar zgîrcit?
- Ce credeți că i se va întîmpla acum lui Peter?

dacă nu era plină cu apă.

Domnul MacGregor era sigur că Peter s-a ascuns în șopron – probabil, sub un ghiveci deșert de flori. El începu să le întoarcă, unul cîte unul, uitîndu-se atent sub fiecare ghiveci. Deodată Peter strănută: „Hapciú!”. Domnul MacGregor ajunse la el într-o clipă și încercă să-l oprească cu piciorul, însă Peter sări pe geam, răsturnînd trei flori. Domnul MacGregor nu încăpea în geam și oricum obosise să-l fugărească pe Peter. De aceea s-a întors la răsadul lui.

Peter se așeză jos să se odihnească. Respira din greu și tremura de frică, și nu avea nici cea mai mică idee încotro s-o ia. În plus, era ud learcă după ce ieșise din stropitoare. După ce și-a tras sufletul, a început să umble încetișor încolo-încoace, uitându-se prin părți.

Peste o vreme, a găsit o ușă într-un zid; dar ușa era încuiată, iar dedesubt nu rămânea loc pentru un iepuraș durduliu ca Peter. O șoricioaică bătrână alerga pe scări, cărînd boabe de mazăre pentru familia ei din pădure. Peter a întrebat-o cum să ajungă la portița din grădină, dar șoricioaica avea gura plină de mazăre și nu-i putea răspunde. Doar a scuturat din cap. Peter a început să plîngă.

Apoi Peter a încercat să găsească drumul singur, prin grădină, dar s-a rătăcit și mai mult. Așa a ajuns la un bazin, unde domnul MacGregor obișnuia să-și umple stropitorile. O pisică albă ședea acolo, privind la peștișorii de aur; ea stătea nemișcată de tot, doar vârful cozii îi zvîcnea din cînd în cînd, de parcă era viu. Peter hotărî să treacă fără a intra în conversație cu pisica: vârul lui, iepurașul Benjamin, i-a povestit cîte ceva despre pisici.

Peter se întoarse în direcția șopronului, dar deodată auzi, chiar alături, scrîșnetul unei sape. Peter se tupilă sub tufari. Dar, pentru că nimic nu se întîmplă, ieși de acolo și urcă pe o căruță, ca să privească în jur. Și – ce să vadă – drept în fața lui, întors cu spatele, era domnul MacGregor prășind ceapa,

- Ce va face Peter acum?
- Are vreo șansă să scape?
- De ce nu iese pe unde a intrat?
- Cum ar putea să înșele vigilența grădinarului?
- Ce crezi că fac în acest timp mama și frații lui Peter?

iar dincolo de domnul MacGregor era portița!

Peter coborî încetișor de pe căruță și începu să alerge cît de repede putu pe cărărușa de pe lîngă tufele de coacăză. Cînd ajunse la colț, domnul MacGregor îl zări, dar lui Peter nu-i mai păsă: el se strecură pe sub portiță și se ascunse în pădurea care înconjura grădina.

Domnul MacGregor a atîrnat hăinuța și ghetuțele lui Peter pe sperietoarea din grădină, ca să alunge ciorile.

Peter a alergat fără să se oprească pînă acasă, sub rădăcinile bradului bătrîn. Era atît de obosit, încît se culcă pe nisipul moale de la intrarea vizuinii și închise ochii.

- Cine îl va găsi pe Peter?
- Cum le va explica el celorlalți unde a pierdut haina și ghetetele?

- Cum se va simți?
- Va fi pedepsit?
- Va trage învățăminte din această pățanie?

Mama lui pregătea mîncare. Văzîndu-l dezbrăcat, ea se întrebă ce va fi făcut fiul ei. De la începutul lunii Peter mai pierduse o hăinuță și o pereche de ghete!

Peter, cu părere de rău, nu s-a simțit deloc bine în seara aceea. Mama l-a culcat în pat, a făcut un ceai de romaniță și i-a dat o porție lui Peter: „Cîte o lingură înainte de somn”.

Dar Flopsy, Mopsy și Pufuleț au mîncat pîine, lapte și afine la cină.

Beatrix Potter

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

COPILUL ȘI MAMĂ-SA

Un copil fură o carte de la dascălul unde învăța și o dete mamei sale, iar acesta nu-l certă deloc, nici îl rușină. Copilul de aci înainte se deprinsese a fura și alte lucruri mai mari, pînă îl prinseră de față și, pe judecată dreaptă, ducîndu-l la spînzurătoare, mergea și maică-sa după dînsul, plîngînd. Fiu-său, chemînd-o să-i vorbească la ureche, ea se apropie și-și lipi urechea de gura lui, ca să-i șoptească; iar el o apucă cu dinții de ureche și i-o rupse.

Mamă-sa și toți cei de față muștrîndu-l că nu numai a furat, dar acum și înaintea mă-sii s-a arătat nelegiuit, el zise:

– Ea este pricina pierderii mele, căci dacă m-ar fi muștrat cînd am furat cea dintîi carte, n-aș fi ajuns astăzi să fiu dus la spînzurătoare.

Învățătură: Părintele care nu-și ceartă copilul de mic și nu-l pedepsește pentru greșeala lui, acela e ca și cînd i-ar pune singur juvățul în grumaji și l-ar trage la spînzurătoare.

Esopia sau viața și pildele înțeleptului Esop

Text revăzut de Mihail Sadoveanu

- Discutați despre felul în care percepeți și acceptați mesajul proverbelor:
 - ✓ Copilul nepedepsit rămîne nepricopsit.
 - ✓ Cine cruță nuiava pierde copilul.
 - ✓ Cămașa copilului arată ce mamă are.
 - ✓ Copilul rău încărunțește capul tatei.
 - ✓ Ce n-a învățat Ioniță nu mai învață Ion.
 - ✓ Cui i-e milă de copil nu iubește pe copil.
 - ✓ Dintr-un mînz fericit crește un armăsar bun.
 - ✓ Mai bine să plîngă copilul decît mama.
 - ✓ Mai bine să plîngă copilul decît bătrînul.
 - ✓ Omul în copilărie lesne-nvață orice fie.

SONDAJE

- Citește rezultatele sondajului și determină-ți locul în raport cu fiecare afirmație.

ACCESUL LA INFORMAȚIE

Conform unui sondaj denumit „Utilizarea Internet-ului de către minori” (la care au răspuns aproximativ 400 de copii și 110 părinți), realizat de către *Asociația pentru Tehnologie și Internet* și prezentat cu ocazia mesei rotunde *Siguranța copiilor online*, pe 17 martie 2006, la București, ni s-au furnizat următoarele date:

* Internet-ul este utilizat de către: 55% dintre tinerii între 15 și 21 de ani, 35% dintre copiii între 9 și 14 ani și 10% dintre copiii sub 9 ani.

* Durata medie pe zi de accesare a Internet-ului este: mai mult de 4 ore – 30% dintre copii, 3-4 ore – 35%, 1-2 ore – 25%, 1/2 oră-1 oră – 7%, sub 1/2 oră – 3%.

* Unde accesează copiii Internet-ul? la școală – 45%, acasă – 90%, pe la prieteni – 25%, într-un Internet-cafe – 15%.

* Serviciile Internet folosite de către copii sînt: e-mail – 75%, web – 80%, instant messenger – 95%, chat – 30%, Peer-to-Peer – 20%, alte – 10%.

* Ce site-uri sînt accesate de către copii? muzică – 70%, jocuri – 60%, hobby – 60%, educative – 55%, alte – 15%.

* Accesare de către copii a site-urilor cu nuditate/pornografie: 35% – „Da”, 55% – „Nu”.

* Accesare de către copii a site-urilor cu conținut violent: 50% – „Da”, 50% – „Nu”.

* Ce măsuri de restricționare folosesc părinții? 55% – educative, 20% – supraveghere, 20% – blocări tehnice, 5% – limitarea orelor de acces.

* De ce se tem părinții de accesul copiilor lor la Internet? 60% – pornografie, 55% – violență, 70% – abuzuri, 50% – prea multe jocuri, 50% – pariuri/jocuri de noroc, 40% – cumpărături online, 10% – alte.

DISCUȚIE:

- ✓ În ce văd riscul prea multor ore petrecute în Internet adulții?
- ✓ În ce îl văd tinerii?
- ✓ Care crezi că este adevărata achiziție prin Internet pentru tine?

Sufletul omului! În el stau închise
toate semințele de bine și de rău.
Hortensia Papadat-Bengescu

- Ce înseamnă să fii popular printre semeni? Din ce se constituie popularitatea? Ce factori o sporesc? Ce o poate face să decadă?

POPULARITATEA LA ADOLESCENȚI

Un studiu, fondat de *National Institute of Mental Health* (NIMH) și condus de cercetători de la universitățile din Virginia și Washington și de la *Davidson College*, a urmărit 185 de elevi de clasa a VII-a și a VIII-a pentru un an. Cercetătorii au folosit o serie de teste recunoscute, pentru a evalua o varietate de criterii, incluzînd popularitatea, securitatea emoțională,

respectul de sine, abilitatea de a dezvolta prietenii apropiate, relațiile cu părinții, abuzul de substanțe sau/și alcool sau probleme de comportament. Per total, spun cercetătorii, adolescenții populari au rezultate mai bune decît semenii lor mai puțin populari la mai multe categorii, incluzînd calitatea relațiilor cu părinții sau nivelul lor de abilități sociale. **Totuși, după un timp, adolescenții populari tind să arate o creștere accentuată a nivelurilor de delincvență sau consum de droguri. Pe scurt, cu cît era mai populară tînăra, cu atît a fost mai probabil să intre în probleme în anul în care a fost urmărită.**

În multe feluri, spun cercetătorii, descoperirile nu sînt surprinzătoare. „Adolescenții populari sînt populari în parte și datorită faptului că fac normele din grupul semenilor lor. Cum aceste norme vin să sporească chiar și niveluri minime ale comportamentelor deviate, tinerii populari pot deveni susceptibili la acestea.”

TINERII CARE CONSUMĂ ALCOOL RISCĂ SĂ DEVINĂ VICTIME ALE VIOLENȚEI

O echipă de cercetători de la *School of Dentistry's Violence Research Group* au studiat comportamentul în ceea ce privește alcoolul la copii între 11-16 ani în Anglia. Ei au descoperit nu numai o legătură între consumul de băuturi alcoolice și agresiune, dar și faptul că acel copil care bea este mai probabil să fie lovit, chiar dacă nu este violent el însuși.

Studiul, recent publicat în *Journal of Adolescence*, a găsit o strînsă legătură între frecvența consumului de băuturi alcoolice și frecvența cu care aceștia îndrăznesc a lovi alte persoane.

Totuși, copiii care au raportat că beau lunar au prezentat și o posibilitate de 3 ori mai ridicată de a fi loviți. Adolescenții care beau, dar nu se implică în bătăi, au o probabilitate mai mare să fie loviți decît cei care se implică. Echipa de cercetători a arătat că băutorii au un risc mai mare de a fi implicați în violențe prin pierderea coordonării fizice, luarea unor decizii proaste în momente care le amenință viața și circulația la ore tîrzii.

Acest studiu arată o legătură directă în consumul de alcool și posibilitatea de a fi rănit, independent de orice legătură dintre **a bea** și **a se bate** cu altcineva. Aceasta arată că un efort susținut trebuie îndreptat pentru reducerea consumului de alcool în scopul minimizării șanselor de a fi victima unei agresiuni.

Magazin științific

- Ce motive „serioase” de bătaie invocă băieții, atunci cînd se încaieră?
- Crezi că bătaia între semeni este un mod de a se afirma?
- Consideri că elevii bătauși sînt mai autoritari?

BĂTAIA

[În vacanța de vară, elevii unei școli din Oradea merg cu trenul spre Constanța, la o tabără. În vagonul lor se strecoară pe neobservate Calman, un copil care trăiește în canalele bucureștene.]

Pe culoarul vagonului al șaptelea din acceleratul de vacanță, cei trei prieteni, Cazimir, Octavian și Bogdan, puneau la cale mica frăție a celor zece zile de tabără, toți pentru unul

și unul pentru toți! Bogdan era de părere să constituie și marea frăție, frăția clasei lor, mai erau în tren și alte clase și fiecare avea câte o gașcă, ar fi bine să se organizeze și ei!

În compartimentul băieților șapte perechi de mâini se prinseră într-o piramidă a puterii frăției clasei a șasea A, jurînd ca pe perioada vacanței la mare să sară unul în sprijinul celuilalt ori de câte ori vreunul din ei ar avea de suferit vreo neplăcere din partea cuiva din altă clasă, băieții pecetluind frăția inelului cu marker-ul, conturîndu-și fiecare în jurul degetului mic de la mîna stîngă un inel negru, semnul frăției lor! Din dorința de a sta la geam lîngă cei doi prieteni, Cazimir făcuse un tîrg cu Raul, promițîndu-i în schimbul rîvnitului loc să-i tragă o bătută unuia dintr-o altă clasă, unul care-l pîrîse pe Raul că fumase în wc împreună cu niște băieți mai mari. Singura consecință punitivă a faptei sale a fost scăderea notei la purtare, Raul neîncetînd să creadă că vinovat de cele întîmplate era Tiberiu, băiatul care-l pîrîse, fiind încredințat că acesta merită o lecție. Iată, prilejul se ivise în mod neașteptat și nu-l costă mare lucru, doar un loc la geam! Cazimir îi promisese că-l va răzbuna atunci cînd se va ivi ocazia, explicîndu-i că avea nevoie de un plan de bătaie și de niște informații suplimentare, mai întîi trebuia să afle în ce compartiment se găseau cei dintr-a șaptea B, clasa lui Tiberiu!

Mai întîi, explică Cazimir, să ne facem un plan de acțiune! Doar atît le trebui băieților pentru a începe mobilizarea generală. Denis și Arpad vor pleca în recunoaștere, să vadă exact unde se instalaseră băieții dintr-a șaptea, Arpad avea acolo un prieten, tot maghiar, Lorand, locuiau în aceeași casă, sub pretextul că-l vizita pe Lorand, acceptase misiunea precisă de a culege informații la fața locului, Denis urma să-l însoțească. Mai rămăseseră Gabriel, Cazimir, Octavian și Bogdan, care vor forma trupa specială de comando, așa ca în *Soldatul universal*, ați văzut filmul?

Alături de Bogdan și Octavian, Cazimir aștepta nerăbdător să intre în posesia informațiilor celor doi cercetași trimiși cu misiunea specială de a afla în ce compartiment se instalaseră cei dintr-a șaptea și, implicit, Tiberiu, ținta de atac a grupării clasei a șasea. Raul, cel pentru care se organiza întreaga manifestare belicoasă, îi informă pe băieți că urmau încă trei tunele, sugerîndu-le să-l prindă pe Tiberiu la intrarea într-un tunel, ceea ce i-ar fi scutit de privirile indiscrete ale celorlalți elevi.

Era imposibil să se poată prevedea cu exactitate apropierea tunelului.

Fără să fie conștient de toate acestea, Tiberiu, în compartimentul de băieți al clasei a șaptea A, rezolva un rebus. Ieșise din compartiment cu gîndul de a ajunge la profesoara de română, ca s-o întrebe un sinonim, dar, pe coridor, fu observat de Cazimir! Toți băieții încremeniră, așteptînd semnalul lui Cazimir. „De ce l-ai pîrît, mă, pe Raul profesorilor? Denunțătorule!” Tiberiu nu înțelese din prima clipă ce voia Cazimir de la el, apoi, văzînd determinarea îndîrjită din ochii băiatului pe care-l întrecea la înălțime cu aproape un cap, înțelese totul și, înainte să aibă timp să reacționeze, băieții dintr-a șasea îl înghiontiră spre capătul vagonului, cu intenția de a-l împinge în wc! Dar din acea clipă, în care trenul intrase într-un

Fericit e vulturul care, întorcîndu-și
cătarea din slava cerului, vede
puiul său despicînd aerul cu aceeași
bărbăție.

Barbu Ștefănescu Delavrancea

A renunța să formezi copilul înseamnă
a lăsa ca personalitatea lui să se dez-
volte însușindu-și haotic din mediul
înconjurător toate motivele vieții.

Antonio Gramsci

tunel ce părea să nu se mai sfîrșească, făcîndu-se brusc întuneric, nimeni nu mai înțelesese ce se întîmplase cu adevărat, afirmațiile de mai tîrziu ale copiilor dovedindu-se contradictorii, Tiberiu, descumpănit, mărturisind că se simțise aproape luat pe sus de o mîină nevăzută, scos din învîlmășeală, în timp ce, din locul în care se afla, auzea bușituri puternice, lovituri neiertătoare, neputîndu-și imagina cum bătaia care se dădea în beznă se putea continua fără el, pentru acel lucru incredibil și greu de înțeles nu putea exista decît o singură explicație, băieții se bătuseră între ei, dar atunci cine-l scosese pe el din luptă?

Calman, care se ascunsese pînă atunci în wc-ul de la capătul vagonului, intrase în bătaia cu băieții din dorința de a lua parte la ceea ce se pricepea cel mai bine, să se bată pe întuneric, protejat de beznă îi doborîse cu ușurință pe toți, înainte ca tunelul să se sfîrșească.

Invadînd trenul după ieșirea din tunel, lumina de afară i-a surprins pe băieții care luaseră parte la bătaie într-o stare jalnică, vîntățile, precum și hainele în dezordine erau o dovadă elocventă a faptului că fuseseră bătuți fără drept de apel, doar Tiberiu, întreg și nevătămat, stătea uluit în aceeași poziție în care îl lăsase apărătorul său. Că gașca lui Cazimir se așteptase la oarecare rezistență din partea lui Tiberiu era ușor de înțeles, dar ca să fie zdrobiți în bătaie cu atîta forță, asta nu mai puteau s-o accepte! Privind înmărmurit imaginea jalnică a războinicilor învinși, Tiberiu nu înțelegea nici el mare lucru, cele întîmplate îl uluiseră într-atît încît nici măcar nu fuseseră în stare să dispară din fața lor și să fugă. Pur și simplu, stăteau și se priveau buimăciți, de o parte, un învingător căruia nu i se clintise nici un fir de păr din cap, și de cealaltă parte ceata de învinși, străduindu-se să-și revină după cele întîmplate, lui Cazimir începuse să-i curgă sînge din nas și, cînd fricelul moale și cald i se prelinse spre buze, tresări, scuturîndu-se ca dintr-un coșmar, realizînd brusc grozăvenia întîmplării. Fuseseră bătut! Iar cînd îl zări pe Tiberiu, în picioare, impasibil, îl cuprinse subit o nouă dorință de răzbunare. De data asta era răzbunarea lui, a lui Cazimir, era în joc propria sa onoare, poziția lui în fața băieților. Nici unul dintre ei, și mai ales Cazimir, nu înțelegea cum reușise Tiberiu să-i învingă pe toți dintr-o lovitură, diferența de vîrstă și de statură dintre ei fiind, în concepția acestuia, cu totul neglijabilă! Pe lîngă frica respectuoasă pe care o simțeau față de cel care îi dominase cu forța, începuse să-și facă loc dorința fierbinte și dulce a răzbunării.

Tiberiu privea în neștire pe geamul ușii de la compartiment, închizîndu-se într-o atitudine rece și disprețuitoare față de ceilalți, dar vizibil marcat în interior de dilema gravă în care se găsea, să spună sau să nu spună adevărul!? Dacă ar mărturisi că, de fapt, el nu se atinsese de băieți, presupunînd fie că un altul intrase în întuneric și-i bătuse în locul său, fie că băieții se bătuseră între ei, hainele sale curate erau cea mai bună dovadă în acest sens. Pe de altă parte însă, faptul că îi bătuse pe băieți îl propulsa în topul popularității din școală, făcîndu-l să se bucure pe perioada vacanței de respectul admirativ al tuturor copiilor din tabără. La urma urmei, îi bătuse pe toți!

Florina Ilis
Cruciada copiilor

- ✓ Ești de partea celor care îl răzbună pe Raul?
- ✓ Crezi că trocul (un loc la geam pentru o bătaie) este echitabil?
- ✓ Cum privești obișnuința unor copii de a rezolva toate problemele prin bătaie?
- ✓ Crezi că aceste manifestări de forță și agresiune sînt firești printre copii?
- ✓ Cum va proceda în continuare Tiberiu?
- ✓ Comentează frazele subliniate.

- ✓ Ce faci când revii de la școală: le povestești alor casei ce s-a întâmplat la lecții și la recreații, ce probleme ai, cauți să le rezolvi cu ajutorul lor sau...?
- ✓ Ai simțit că ți s-a făcut mai ușor dacă ai povestit cuiva un necaz, o întâmplare neplăcută?
- ✓ Dacă altcineva ți-a relatat despre grija sau supărarea sa, ai simțit că ți-a revenit și ție o parte din povara lui sau ai rămas indiferent?

COPACUL CU PROBLEME

Am angajat un dulgher care să mă ajute să renovez o casă veche de la țară. După ce tocmai își încheiase prima lui zi de muncă grea, în care o pană de cauciuc îl făcuse să-și piardă o oră din timpul de lucru, iar ferăstrăul electric i se stricase, acum bătrînul lui camion refuza să pornească. L-am dus eu cu mașina acasă, timp în care n-a scos nici o vorbă. Când am ajuns, m-a invitat să-i cunosc familia. În timp ce ne îndreptam spre ușa din față, s-a oprit lîngă un pom, atingîndu-i ramurile cu ambele mîini. Cum a deschis ușa, a suferit o transformare uimitoare. Fața lui bronzată era toată un zîmbet, și-a îmbrățișat cei doi copii și i-a dat soției un sărut.

Mai tîrziu, m-a condus la mașină. Am trecut pe lîngă pom și, cum eram foarte curioasă, l-am întrebat de gestul pe care îl făcuse mai devreme.

– O, acesta este copacul meu cu probleme, mi-a răspuns. Îmi dau seama că nu mă pot feri de necazuri la muncă, dar știu un lucru: că ele n-au ce căuta în casa în care se află copiii și soția mea. Așa că le atîrn în pom în fiecare seară cînd mă întorc acasă. A doua zi dimineața, le iau înapoi. Partea amuzantă este, a spus el zîbind, că dimineața nu mai sînt tot atît de multe cîte îmi amintesc că lăsasem cu o seară înainte.

Sue Knight

Trad. din limba engleză de L. Popescu

- ✓ De ce crezi că face dulgherul acest gest în raport cu pomul?
- ✓ Cum se va fi simțind pomul?
- ✓ Ce se întîmplă cu problemele pe care nu le mai găsește dimineața?
- ✓ Cum înțelegeți proverbul *Supărarea de seară s-o lași pe dimineață*?
- ✓ Este potrivit acest exemplu pentru fiecare dintre noi?
- ✓ Ar fi bine să nu aducem acasă toate problemele noastre?
- ✓ Ar fi bine ca adulții să nu împărtășească și copiilor problemele de la serviciu?
- ✓ Este discutarea problemelor de la serviciu acasă, cu copiii, o modalitate de a-i pregăti pentru viața de adult?

- Care este atitudinea ta față de emigrare?
- Cu ce probleme crezi sau știi că se confruntă emigranții?
- Cum se poate emigra legal?
- Ce riscuri comportă tentativele de emigrare ilegală?

GO WEST!¹¹⁰

În multe locuri din Europa românii au ajuns prima ca mărime dintre categoriile de imigranți. Sute de mii de oameni foarte simpli, zilieri, salahori, muncitoare cu ziua, femei de serviciu etc. forfotesc prin orașe străine, fără să ajungă să le cunoască istoria, monumentele, muzeele. Fără să învețe limba, fără să le împărtășească obiceiurile. La-ntoarcere, n-ar ști să spună ceva despre Madrid sau Torino, și-n general nimic care nu se leagă de muncă și de bani. Cum trăiesc și cum muncesc cei mai mulți dintre ei? N-aș fi aflat niciodată dacă din întâmplare n-aș cunoaște o familie foarte numeroasă care astăzi este aproape în întregime în Spania.

Rînd pe rînd, chemîndu-se unii pe alții, bătătorind căi de migrație, învățînd cutumele la frontieră și-n autobuze, frați, veri și cumnați au sosit în împrejurimile Madridului și s-au pus pe muncă. La negru, firește. Frații – zidari, faianțari, tâmplari, dar la o adică gata de orice muncă. Surorile și nevestele – fete în casă. Apoi? În cel mai bun caz muncă teribil de grea. Nici un răgaz, nici o bucurie. Viață la comun, într-o cămăruță închiriată, cea mai ieftină pe care au găsit-o. Nici un fel de asigurări medicale. Nici un fel de drepturi. În cel mai rău caz – nimic de lucru. Săptămîni, luni întregi în care nu se găsește nimic de făcut. Dar stomacul cere, și banii strînși cu infinită grijă se subțiază tot mai mult. De-aici, certuri și amărăciune. Perspectiva de a te întoarce cu ceva bani în țară devine foarte îndepărtată. Unii chiar se întorc fără să fi făcut nici o scofală. Alții, mai tineri sau mai norocoși, merg mai departe. Din cînd în cînd pun la poștă bani pentru cei de-acasă. Fără să le spună cu ce chinuri au fost cîștigați. Și-așa le trece tinerețea, într-o alternanță de speranță și disperare, de lucru și de lipsă de lucru, de dor de casă și de amintire a lipsei de viitor de acasă. Unde nu se pot reîntoarce, de Crăciun sau de Paști, ca să nu fie consemnați la graniță și să li se interzică întoarcerea la muncă.

Acești oameni ce muncesc, anonimi ca furnicile, unde cu gîndul nu gîndești în lume, trăind ca vai de ei, refăcîndu-și pe alte meleaguri satul natal și neamul, trăind drame personale ce nu interesează pe nimeni, aduc totuși în țară miliarde de euro pe an, bani buni și curați, care vor schimba fața României.

16 noiembrie 2004

Mircea Cărtărescu

SINGURI ACASĂ. COPIII ROMÂNILOR PLECAȚI LA MUNCĂ ÎN STRĂINĂTATE

Truda celor plecați la muncă în străinătate în perioada de după 2000 a adus beneficii incontestabile economiei. Orice judecată realistă indică faptul că milioanele de români care

¹¹⁰ Mergi spre vest! (engl.)

au ales calea străinătății nu aveau altceva de ales. România nu a avut o altă soluție pentru ei. An de an, România a exportat în spațiul Schengen sute de mii de necăjiți, cvasi-refugiați cazați câte patru, cinci în cameră, prin suburbiile Romei sau Madridului.

Dincolo de avantaje, se ascunde însă o tragedie. Într-o mai mică sau mai mare măsură abandonați, copiii celor plecați la muncă în străinătate reprezintă victimele colaterale ale unei dezvoltări sociale caracterizate de lipsa unui proiect coerent. Există, bineînțeles, și contraexemple, cazuri de succes, oameni care au trecut cu brio de această perioadă dificilă și au reușit în cele din urmă să-și reîntregească familia în țările unde s-au stabilit. Însă nu putem ignora acea Românie profundă, lipsită de orizont, care continuă să livreze anual Vestului european zeci de mii de desperați, pe care sărăcia extremă sau lipsa de educație și maturitate îi fac să cadă pradă mirajului unui trai mai bun pe termen scurt, cu consecințe catastrofale pe termen lung. Sărăcia extremă este în mod evident cauza principală a fenomenului. Dar nu singura. E drept că unii pur și simplu nu au de ales. Alții nu știu să aleagă, iar când își dau seama de greșeala pe care au făcut-o, de cele mai multe ori e prea târziu. Între timp, copiii suferă, iar suferința devine uneori mutilantă. Și poate că cel mai bine ar fi ca în încheiere să-i ascultăm pe câțiva dintre acești copii:

„Cînd un copil este singur, el se simte ca într-un pustiu. Nu are la cine să-i spună mama sau tata... Nu este nimeni lîngă el care să-i poarte de grijă. Nu are cine să-l conducă la școală. Aceasta este viața unui copil singur și trist.” (Dragoș, 13 ani)

„Mama mea este plecată de 4 ani, iar tatăl meu de 12 ani. Le simt lipsa cînd am o problemă sau cînd vreau să vorbesc cu cineva. Sînt supărată pe ei, deoarece aceasta nu este o familie. Au făcut copii și au plecat... deși pentru mine au plecat. Aș vrea să vină acasă, că m-am săturat de toate.” (Ioana, 14 ani).

„Atunci cînd tatăl meu este plecat, fără el parcă nici mîncarea nu mai are același gust.” (Bogdan, 9 ani).

„Seara, înainte de culcare, nu are cine să vină să îmi spună *Noapte bună*.” (Remus, 7 ani).

Pentru protejarea identității copiilor, declarațiile acestora au fost publicate sub nume fictive.

Revista 22, nr. 892

ÎMPĂCAREA

[Într-o tabără de copii din Germania, două fete care au venit una din Viena și alta din München – Luise și Lotte – constată că seamănă perfect, ca două gemene. Apoi află că s-au născut în aceeași zi, în același oraș. Una locuiește cu tatăl, cealaltă – cu mama. Nici una dintre ele nu știe nimic despre celălalt părinte și despre sora sa. Acum au ocazia să se cunoască și să se împrietenească.]

Știu, acum, fiecare, câte ceva despre obiceiurile celeilalte, despre colegile lor de școală, despre vecinii, profesoarele și locuințele lor. Pentru Luise, tot ce e în legătură cu mama ei e atît de important! Iar Lotte nu se mai satură să afle totul, chiar totul, despre tata, tot ce știe sora ei. Toată ziua nu vorbește de nimic altceva. Pînă și seara mai șușotesc ore întregi între ele, culcate în paturile lor. Fiecare descoperă mereu un alt continent, unul cu totul nou. Tot ce cuprindea pînă acum universul lor copilăresc era, cum se adevărase deodată, numai jumătatea lumii lor!

Și de câte ori se străduiesc să îmbine cele două jumătăți, ca să poată cuprinde cu privirea întregul, le frământă o problemă: de ce s-au despărțit părinții lor?

– Mai întâi, firește, s-au căsătorit, constată Luise pentru a suta oară. Apoi au avut două fete. Și fiindcă mamei îi zice Luiselotte, au botezat-o pe una Luise, iar pe cealaltă Lotte. Foarte frumos, nu? Pe vremea aceea trebuie să se mai fi iubit, nu?

– Fără îndoială, încuviințează Lotte. Dar pe urmă cu siguranță că s-au certat. Și s-au despărțit. Și ne-au împărțit în două, ca mai înainte numele mamei!

– De fapt, ar fi trebuit să ne întrebe dacă au dreptul să ne împartă!

– Dar pe atunci noi nici nu puteam vorbi!

Cele două surori zîmbesc descumpănite.

Preastimate cititoare și stimați cititori, mai mici sau mai mari! Acuma, cred și mă tem că e momentul să vă informez nițel despre părinții Luisei și Lottei, înainte de toate cum au ajuns pe vremuri să se despartă. Dacă vreun adult se uită peste umărul vostru la acest pasaj al cărții acesteia și exclamă: „Ce om! Cum se poate, pentru numele lui Dumnezeu, să povestească asemenea lucruri copiilor?!”, citiți-i, vă rog, următoarele:

„Cînd Shirley [Șirli] Temple [Templ] mai era o fetiță de șapte, opt ani, devenise o vedetă de cinema cunoscută în întreaga lume, iar casele de filme cîștigau prin ea multe milioane de dolari. Dar cînd Shirley voia să meargă să vadă un film cu Shirley Temple, nu era lăsată să intre în sală. Era prea mică. Era interzis. Avea voie doar să joace în film. Asta era permis. Pentru așa ceva era destul de mare.”

Dacă adultul care se uită peste umărul vostru n-a înțeles exemplul cu Shirley Temple și legătura pe care vreau s-o fac cu părinții Luisei și Lottei și cu divorțul lor, îl salut din mers. Îi mai las vorbă că există pe lume foarte mulți părinți divorțați și foarte mulți copii care suferă din cauza asta! Și că există foarte mulți copii care suferă din pricina că părinții lor **nu** divorțează! Dar dacă îi crezi pe copii capabili să sufere în asemenea împrejurări, ar fi prea nechibzuit și, pe deasupra, greșit, să nu vorbești în chip rezonabil și lămurit copiilor despre asemenea situații!

Așadar, domnul dirijor Ludwig Palffy este un artist și se știe că artiștii sînt niște ființe ciudate. O, viața lui sufletească e o problemă în sine! Cînd îi vine o inspirație muzicală, ca s-o poată reține și s-o redea în compoziție, trebuie să rămînă, în aceeași clipă, singur. Și astfel de inspirații îi vin cînd se află într-o societate numeroasă. „Dar unde a dispărut Palffy?” întrebă gazda. Și vreunul răspunde: „Se vede că are iar o inspirație!” Și dirijorul Palffy pleacă!

O ștergea chiar din propria-i locuință cînd mai era căsătorit, pe atunci tînăr de tot, îndrăgostit, ambițios, fericit și nebun, toate împreună! Și, mai ales, pe vremea cînd micile gemene țipau ziua și noaptea în casă, iar Filarmonica din Viena dădea în primă audiție întîiul lui concert pentru pian și orchestră, a dat ordin să i se mute pianul într-un atelier din oraș, într-o cameră închiriată de el în disperarea lui artistică!

Și cum pe atunci avea foarte multe inspirații, se întorcea doar arareori la tînăra lui soție și la gălăgioasele lui gemene.

Luiselotte Palffy, născută Körner, care n-avea nici douăzeci de ani, nu prea găsea asta pe placul ei. Și cînd la urechile ei de nici douăzeci de ani a ajuns zvonul că domnul soț, în atelierul său, nu zugrăvea numai note pe portativ, ci mai și studia arii cu cîntărețele de operă, a înaintat indignată divorțul!

Acum dirijorul, atît de grijuliu cu singurătatea lui creatoare, se putea descurca în voie. Acum putea fi singur cît de mult dorea. Una din gemene, rămasă cu el după divorț, era lăsată în seama unei bone destoinice. Oricum, compunea și dirija sîrguincios și devenea din ce în ce mai renumit. Afară de asta, cînd îl apuca dorul, se putea duce în cealaltă locuință, ca să se joace cu fetița lui, Luise.

De cîte ori se dădea la München un concert dintr-o nouă operă de Ludwig Palffy, Luiselotte Körner își cumpăra un bilet, ședea apoi cu capul plecat într-unul din ultimele rînduri ieftine ale sălii și ghicea din muzica bărbatului ei divorțat că nu devenise un om fericit. În pofida succeselor lui. În ciuda faptului că era singur.

[Luise și Lotte se schimbă cu locurile – Luise pleacă la mama, iar Lotte la tata, dîndu-se una drept cealaltă. După mai multe întîmplări, secretul lor este descoperit. Fetițele fac totul în așa fel încît să serbeze împreună cu ambii părinți ziua lor de naștere.]

La 14 octombrie cele două fetițe stau cu părinții în camera lor. Pe masă ard două sfeșnice cu cîte zece lumînări. S-au servit prăjituri de casă și ciocolată aburindă. Tăticul a cîntat un minunat „Marș de aniversare pentru gemene”. Acum se întoarce cu fața de la taburetul pianului și întrebă:

– De fapt, de ce nu ne-ați dat voie să vă dăruim ceva?

Micuța Lotte trage adînc aer în piept și spune:

– Fiindcă dorim un lucru ce nu se poate cumpăra!

– Și ce anume vă doriți? Întrebă mămica.

– Acum e rîndul Luisei:

– Lotte și cu mine dorim de ziua noastră de naștere să rămînem pentru totdeauna împreună!

Părinții tac.

Peste cîteva zile, un funcționar al Oficiului Stării Civile din Viena procedează la o căsătorie care îl scoate nițeluș din apele lui. Mireasa e fosta soție a mirelui. Cele două fetițe în vîrstă de zece ani sînt copiii mirilor. Luise și Lotte stau fericite pe scaunele lor și nu-și mai încap în piele de bucurie. Căci ele sînt autoarele acestei fericiri minunate, de necuprins.

Erich Kästner

Secretul celor două Lotte

Trad. din limba rusă de E. Spînu

MORCOVI, OUĂ SAU BOABE DE CAFEA?

O tînără a mers la mama ei și i-a povestit despre viața sa și despre lucrurile grele pe care le are de înfruntat. Nu mai putea, vroia să se dea bătută. Se săturase să se tot lupte și să se chinuie. Se părea că ori de cîte ori reușea să rezolve o problemă, alta nouă își făcea apariția.

Mama ei o duse în bucătărie. A umplut trei vase cu apă și le-a pus pe fiecare la foc. În scurt timp apa din ele a început să fiarbă. În primul vas a pus morcovi, în al doilea – ouă, iar în ultimul vas – cafea măcinată. Le-a lăsat să fiarbă fără să scoată o vorbă.

După douăzeci de minute a oprit focurile. A pescuit morcovii și i-a pus într-un bol. A scos afară ouăle și le-a pus într-un bol. Apoi a scos cu un polonic și cafeaua și a pus-o în al treilea bol.

Întorcându-se spre fata ei, a întrebat-o:

– Spune-mi, ce vezi?

– Morcovi, ouă și cafea, a răspuns ea.

Mama ei a adus-o mai aproape și a rugat-o să ia morcovii în mână și să-i spună ce simte.

Fata a făcut ce i se ceruse și a remarcat ca aceștia sînt moi. Apoi mama a rugat-o să ia un

ou și să-l curețe de coajă. Făcînd aceasta, fata a observat că oul este acum tare. În final, mama a rugat-o să soarbă din cafea. Fata, zîmbind, a savurat o înghițitură din cafeaua cu o aromă îmbietoare.

Curioasă, a întrebat-o: „Ce înseamnă toate acestea, mamă?”

Ea a explicat că toate cele trei lucruri au avut parte de aceeași adversitate, apa fiartă. Fiecare dintre ele a reacționat însă diferit.

Morcovii au fost la început tari, puternici și neînduplecați. Dar apa fiartă i-a înmuiat și au devenit slabi.

Oul a fost fragil. Coaja lui subțire i-a protejat lichidul interior, dar, după ce a fiert, conținutul său s-a întărit.

Boabele de cafea măcinate au fost unice. După ce au fost fierte, ele au schimbat apa.

– Care dintre ele ești tu? și-a întrebat fiica. Cînd adversitatea bate la ușa ta, tu cum răspunzi? Ești un morcov, un ou sau un bob de cafea?

Gîndește-te și tu: *Care sînt eu?*

Sînt morcovul care pare puternic, dar durerea și adversitatea mă fac să-mi pierd puterile, să devin fragil?

Sînt oul care pornește la drum cu o inimă maleabilă, care se schimbă cu căldura? Am un spirit fluid care după o moarte, o despărțire, probleme financiare sau alte greutăți se asprește? Exteriorul meu e mereu același, dar în interior zace o inimă împietrită?

Sau sînt precum boabele de cafea? Atunci cînd apele devin fierbinți, reușesc să schimb situația din jurul meu și să dau tot ce am mai bun din mine?

În timpurile în care întunericul și eșecurile primează, te poți ridica la un alt nivel? Cum faci față adversității? Ești un morcov, un ou sau o boabă de cafea?

Poate că ai parte de destulă bucurie care să te facă dulce, de suficiente încercări care să te facă puternic, de suficientă tristețe care să te facă uman și de suficientă speranță ca să te facă fericit.

Cei mai fericiți oameni nu au neapărat cel mai bun sau cel mai mult din toate; dar ei știu să beneficieze din plin de tot ceea ce le apare în cale. Cel mai luminos viitor va avea întotdeauna la bază un trecut uitat, nu poți înainta în viață pînă cînd nu lași la o parte eșecurile și suferințele din trecut.

Lucrurile nobile se învață cu osteneală, cele ticăloase se deprind de la sine și fără nicio efortare.

Democrit

<http://www.unelte.rrvbium.ro/alegorii>

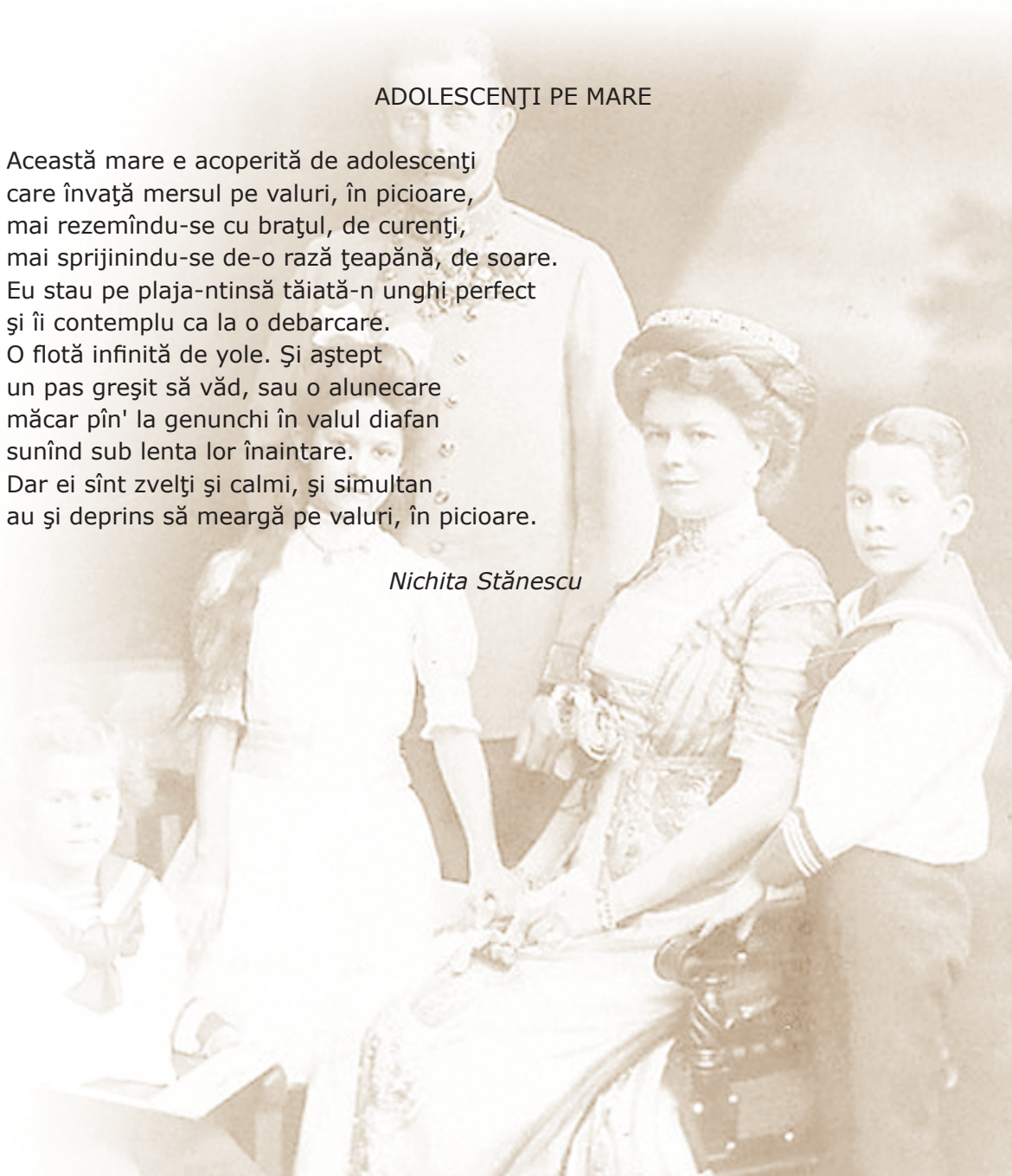
Tot ce azi este realitate înainte era doar o parte dintr-un vis imposibil.

William BLAKE

ADOLESCENȚI PE MARE

Această mare e acoperită de adolescenți
care învață mersul pe valuri, în picioare,
mai rezemându-se cu brațul, de curenți,
mai sprijinindu-se de-o rază țeapănă, de soare.
Eu stau pe plaja-ntinsă tăiată-n unghi perfect
și îi contemp lu ca la o debarcare.
O flotă infinită de yole. Și aștept
un pas greșit să văd, sau o alunecare
măcar pîn' la genunchi în valul diafan
sunînd sub lenta lor înaintare.
Dar ei sînt zvelți și calmi, și simultan
au și deprins să meargă pe valuri, în picioare.

Nichita Stănescu

SIMȚUL PERSPECTIVEI

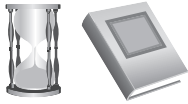
Un înțelept fu întrebat dacă s-a simțit vreodată dezamăgit când efortul său nu aducea tocmai roadele la care se aștepta. În loc de răspuns, înțeleptul le-a povestit ucenicilor săi o parabolă despre melcul care a pornit să urce pe pomul de vișin într-o zi rece de primăvară.

Vrăbiile mureau de rîs, privindu-l. În sfîrșit, una s-a apropiat în zbor de melc și l-a întrebat:

– Nu-ți dai seama? Pomul ăsta nu are vișine!

Fără a se opri o clipă, melcul a răspuns:

– Are să aibă cînd am să ajung în vîrf.

- Cum înțeleg adulții că un copil este talentat?
- De ce unii copii merg de foarte mici la o școală sau la un cerc, iar alții nu?
- Ți s-a întîmplat să dorești să te ocupi cu ceva și să le ceri părinților acest lucru?
- Ce posibilități de a te perfecționa într-un domeniu există în localitatea voastră?
- De ce nu se poate deschide în fiecare sat cîte o școală de muzică, sportivă, teatrală?
- De ce copiii cei mai înzestrați merg să studieze la internate republicane?

OCHI DE DANSATOARE

[*Plectrude este o fetiță orfană, pe care o cresc unchiul și mătușa ei. Îi place foarte mult dansul și hotărăște să devină dansatoare. Este înscrisă la o școală de dans.*]

– Fetița asta are ochi de dansatoare, spuse profesoara.

– Cum adică, ochi de dansatoare? se miră mătușa ei. Nu are mai curînd un trup de dansatoare, o grație de dansatoare?

– Da, are toate astea. Dar are și ochi de dansatoare și, credeți-mă, ăsta-i lucrul cel mai important și mai rar. Dacă o balerină nu are această privire, ea nu va fi niciodată prezentă în dansul ei.

Sigur era că ochii lui Plectrude ajungeau să aibă, atunci cînd ea dansa, o intensitate extraordinară. „Și-a găsit vocația¹¹¹,” își spunea Clémence, mătușa ei. Cu o mîndrie extatică¹¹², își privea copilul cum face piruete¹¹³: „Fetița asta e cu adevărat înzestrată!” În comparație cu ea, ceilalți păreau greoaie ca niște rățuște.

După cursuri, profesoara îi spunea totdeauna:

– Trebuie să continue. Este excepțională.

¹¹¹ Vocație – atracție înnăscută (pentru o anumită activitate); dispoziție naturală; aplicație; aptitudine; înclinație; predispoziție.

¹¹² Extatic – care se află în extaz; încîntat, fermecat.

¹¹³ Piruetă – figură de dans care constă dintr-o rotire completă, pe loc, executată de dansator pe vîrfurile degetelor unui picior.

Fetița nu avea decît o obsesie: dansul. Cu cît creștea mai mult, cu atît se minunau și profesorii mai mult de talentele sale. Dansul ei avea virtuozitate¹¹⁴ și grație, rigoare și fan-tezie, frumusețe și simț al tragicului, precizie și elan¹¹⁵.

Dar lucrul cel mai bun era că o simțeau fericită că dansează – miraculos de fericită. O simțeau cum jubilează¹¹⁶ oferindu-și trupul imensei energii a dansului. Era ca și cum su-fletul ei nu ar fi așteptat decît asta de zece mii de ani. Arabescul¹¹⁷ dansului o elibera de o misterioasă tensiune lăuntrică.

Mai mult, puteai ghici că are simțul specta-colului: prezența publicului îi sporea talentul și, cu cît privirile care erau îndreptate spre ea aveau mai multă acuitate, cu atît mișcarea ei era mai intensă.

[După absolvirea clasei a opta, Plectrude este admisă la școala de balet a Operei Franceze. Ea pleacă la Paris, unde stă, împreună cu alte fetițe, la internat.]

Ea știa că la această școală de balet domnea o disciplină de fier. Totuși, ceea ce descoperi aici întrecea cu mult presimțirile cele mai delirante¹¹⁸. Antrenamentul începea dimineața devreme și se termina seara târziu, cu neînsemnate întreruperi pentru o masă care nu merita acest nume și pentru puțin studiu școlar, în timpul căruia elevele savurau¹¹⁹ intens odihna trupului.

Urmînd acest regim, toate fetele slăbiră, chiar și cele care erau deja prea slabe.

Foarte curînd, Plectrude își puse întrebări. Venise în această școală ca să devină o dan-satoare, nu ca să-și piardă într-atît pofta de viață, încît să nu mai aibă nici un alt ideal decît somnul. Aici, exersa dansul de dimineață pînă seara, fără să aibă sentimentul că dansează:

Educația este aceea pe care și-o face omul însuși, cînd a ajuns în stare să-și dea seama de ce este și ar tre-bui să fie, de faptele și datoriile sale.

Garabet Aslan

¹¹⁴ Virtuozitate – măiestrie, dexteritate, iscusință deosebită într-un anumit domeniu de activitate (artistică).

¹¹⁵ Elan – imbold lăuntric puternic, care înlesnește realizarea unei acțiuni; entuziasm; exaltare; înflăcărare; ardoare; avînt.

¹¹⁶ A jubila – a se bucura foarte mult de o victorie; a triumfa.

¹¹⁷ Arabesc – poziție în dansul academic, la patinaj sau la gimnastică, cu piciorul liber întins și ridicat înapoi.

¹¹⁸ Delirant – care este în stare de delir, ca de delir.

¹¹⁹ A savura – a se bucura în tihnă de ceva, a se delecta, a se desfăta.

era ca un scriitor silit să nu scrie, ci să exerseze întruna gramatica. Desigur, gramatica este esențială, dar numai ca să te ajute să scrii: lipsită de scopul ei, ea este un cod steril. Plectrude nu se simțise niciodată ca fiind atât de puțin dansatoare. La cursurile de balet pe care le frecventase în anii precedenți, erau introduse și mici momente coregrafice. Aici se făceau doar exerciții.

Ceea ce trebuia să se întâmple se întâmplă: ea fu tentată¹²⁰ să plece. Nu plecă totuși la gândul vag că i se vor face reproșuri și că nici cele mai bune explicații ale sale nu vor servi la nimic. Nu plecă.

Veni și răsplata: dansară. Simplul fapt de a părăsi bara și de a te avînta spre mijlocul sălii, sub privirile celorlalți, de a te învîrți aici de cîteva ori și de a simți că trupul tău posedă arta acestei figuri de dans este îmbătător. Dacă numai cîteva secunde ca acestea puteau provoca o asemenea plăcere, abia dacă puteai îndrăzni să visezi la ceea ce ai simți dacă ai dansa două ore. Acum Plectrude binecuvînta duritatea profesorilor ei, care o învățaseră că arta este o religie.

Ceea ce o scandalizase pînă atunci acum i se părea normal. I se părea acceptabil să fie înfometate, să fie silite să repete ore la rînd, pînă la abrutizare¹²¹, aceleași exerciții, să fie tratate drept grășane, deși trupurile lor erau descărnate. Instituția credea, și pe bună dreptate, că ar fi fost imoral să încurajezi balerinele. Dansul, această artă totală, cerea o dăruire totală a ființei. Era deci obligatoriu să vezi cît de motivate sînt elevele, săpînd pînă la temelia idealului lor. Cele care nu rezistau nu vor putea niciodată să aibă anvergura¹²² spirituală a unei stele.

[*Slăbi cinci kilograme și cîntărea acum 35, la înălțimea de 155 cm. Cînd veni acasă în vacanța de Crăciun, tatăl său adoptiv se îngrozi.*]

Fata avea din naștere o siluetă foarte fină, ceea ce nu însemna să fie acum atât de slabă.

– Am uneori impresia că am pierdut un copil, spuse el.

– Ești un egoist, protestă soția lui. Ea e fericită.

Se înșela de două ori. Mai întîi, fetița nu era fericită. Apoi, egoismul soțului nu era nimic în comparație cu propriul ei egoism: odinioară ar fi vrut ea însăși atât de mult să fie balerină și, datorită lui Plectrude, își satisfăcea această ambiție. Nu-i păsa că sacrifică acestui ideal sănătatea copilului ei. Dacă cineva i-ar fi spus asta, ar fi făcut ochii mari și ar fi exclamat:

¹²⁰ A tenta – a ademeni, a atrage.

¹²¹ Abrutizare – îndobitocire.

¹²² Anvergură – importanță a unei acțiuni; amploare.

- Eu nu vreau decât fericirea fetei mele!

Ceea ce trăia Plectrude la școala de balet nu putea fi numit fericire: fericirea are nevoie de un cât de mic sentiment de securitate. Or, fetița era cu totul lipsită de acest sentiment și în privința asta avea dreptate: în stadiul în care se afla, ea nu se mai juca cu sănătatea ei, ci își punea sănătatea în joc. Și ea știa acest lucru. Nu vorbea nimănui despre asta, dar noaptea o dureau atât de tare picioarele, încât trebuia să facă un mare efort ca să nu strige. Știa și de ce: suprimase din alimentația sa orice produs lactat. Renunțând la iaurt, elimina orice urmă de calciu, element indispensabil în perioada adolescenței. Până și elevele cele mai scheletice mâncau iaurt. Plectrude renunțase și la el. Fără să știe, era victima acelei mașinării lăuntrice a anorexiei¹²³, care consideră fiecare privațiune¹²⁴ ca fiind ireversibilă¹²⁵, subiectul simțind totodată o culpabilitate¹²⁶ îngrozitoare.

Trecură luni și ani de exercițiu și post. Ea era steaua care urca. Se vorbea despre ea – și ea știa asta – în cercurile cele mai înalte ale dansului.

Ceea ce trebui să se întâmple se întâmplă. Într-o dimineață de noiembrie se prăbuși, auzind cum i se rupe osul din coapsă. Fu internată într-un spital. La vârsta de cincisprezece ani, avea osatura unei bătrâne de șaizeci.

Discută cu medicul:

- Ești anorexică?

- Nici pomeneală, se revoltă ea cu toată buna-credință.

- Ți se pare normal să cântărești treizeci de kilograme, la vârsta dumitale?

- Treizeci și două de kilograme, ripostă ea.

- Crezi că două kilograme în plus schimbă lucrurile?

- Sînt balerină. În meseria mea trebuie să fiu foarte slabă.

- Ce crezi că trebuie să gîndesc despre o instituție care lasă o adolescentă să se autodistrugă? Voi chema poliția!

- Să nu faceți asta! Eu sînt vinovată! Făceam totul pe ascuns! Nimeni nu știa!

- Nimeni nu voia să știe. Rezultatul este că ți-a fracturat tibia¹²⁷ doar căzînd pe podea. Dacă ai avea o constituție normală, o lună de stat în ghips ți-ar ajunge ca să te vindeci. Dar în starea în care te afli s-ar putea întâmpla să trebuiască să stai în ghips multe luni. Ca să nu mai vorbim de reeducarea care va urma.

- Dar asta înseamnă că multă vreme nu voi putea dansa?

- Domnișoară, nu vei mai putea dansa niciodată!

Nimic nu ne transformă mai mult
decît țintele pe care nu le ajungem.

Lucian Blaga

Întreabă-te ce este viața cînd începi,
că, după ce ai trăit-o, te întrebi de-
geaba.

Tudor Mușatescu

¹²³ Anorexie – lipsă a poftei de mîncare.

¹²⁴ Privațiune – pierdere, suprimare, lipsă a unui drept, a unui bun, a unui avantaj.

¹²⁵ Irezistibil – care face să nu poți rezista.

¹²⁶ Culpabilitate – starea celui care a comis o culpă; vinovăție.

¹²⁷ Tibia – os lung și gros al piciorului, situat între genunchi și gleznă, lîngă peroneu, cu care formează scheletul gambei.

Plectrude căzu într-un fel de comă. Ieși din această stare după câteva zile.

A o anunța pe Plectrude că nu va mai putea dansa era ca și cum l-ai fi anunțat pe Napoleon că nu va mai avea niciodată o armată: însemna să o lipsești nu de vocația, ci de destinul ei.

Nu-i venea să creadă. Îi întreba pe tot felul de medici: nici unul nu-i lăsa nici cea mai mică speranță. Trecu printr-o depresie gravă. Își reveni. Începu să mănânce. Avea iar cele patruzeci de kilograme și chipul ei frumos.

Își recăpătă controlul de sine, atît cît îi era cu putință unei fete de șaisprezece ani care pierduse totul. Se înscrie la un curs de teatru. Făcu aici o impresie puternică. Profesorul ei o sfătui să se prezinte la mai multe casting-uri¹²⁸.

Astfel a fost aleasă să joace într-un film TV. Apoi în piese de teatru. Se regăsi din nou. Avea un scop.

Amélie Nothomb

Dicționarul Robert de nume proprii

Trad. din limba franceză de I. Mavrodin

- ✓ Ce o făcea pe mama adoptivă a lui Plectrude să nu se deranjeze de starea fizică a fetei?
- ✓ De ce medicul era pornit să cheme poliția?
- ✓ Ce înseamnă anorexie?
- ✓ Cum ar trebui să procedeze o fetiță care vrea să devină balerină (deci trebuie să rămînă slabă), dar să nu-și pună în pericol sănătatea (deci să se alimenteze adecvat vârstei și efortului fizic)?
- ✓ De ce se întîmplă ca o pasiune să-l facă pe un copil să-și piardă vigilența?
- ✓ Ce ar fi trebuit să facă tatăl fetei?
- ✓ De ce a lăsat lucrurile neschimbate?
- ✓ În care alte domenii de activitate există acest pericol – de înfometare silită?
- ✓ Ce riscuri te pîndesc atunci cînd te dedici unei pasiuni?
- ✓ Consumul de substanțe medicamentoase (anabolice, steroizi etc.) e la fel de periculos ca și înfometarea?
- ✓ Datorită căror circumstanțe Plectrude a reușit să nu rămînă în depresie, ci să-și continue viața?
- ✓ Ce alte posibilități de realizare avea?
- ✓ Comentați frazele subliniate.
- ✓ Citiți fragmentul de mai jos. Discutați despre exigențele sportului de performanță:

Anorexia se manifestă printr-o scădere semnificativă în greutate, rezultată dintr-o cură de slăbire foarte severă. Anorexicii se consideră prea grași, oricare ar fi greutatea lor reală. Pentru a slăbi, ei refuză să se hrănească sau consumă doar alimente cu conținut scăzut în calorii, cazuri în care această boală poate deveni fatală. Alte cauze ale acestei boli recente sînt depresiile. Anorexicii găsesc plăcere în starea creată de înfometare și de faptul că își au corpul sub control, iar scăderea în greutate o văd ca o răsplată a activității lor. Modelele – în special feminine – promovate de presă induc consumatoarelor de media dorința de a se apropia cît mai mult de parametrii corporali ai acestora. Urmările acestor tulburări sînt destul de complexe. Există riscul ca afecțiunea să țină pe toată durata vieții unei paciente, în măsura în care ea nu își schimbă percepția despre sine și rămîne expusă modelelor cu care încearcă să semene.

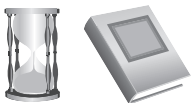
Jurnalul Național

¹²⁸ Casting – aici: proba de selectare a actorilor pentru un rol într-un spectacol sau film.

Am să-ți spun programul pe care îl urmam după ce am ajuns la Deva, locul de pregătire al lotului olimpic: ne trezeam la ora 7 și mergeam la cântar, apoi la micul dejun. De la 8 la 10 aveam cursuri; făceam materiile mai importante, care ne interesau pentru viitor, mai puțin desen, muzică... Începînd cu ora 10, aveam antrenament pînă la 13 - 13:30, apoi luam prînzul, ne odihneam pînă la ora 16, iar de la 17 la 20:30, din nou antrenament. Seara - masaj, tratamente... Antrenamentele se făceau intens, cu mobilitate artistică dimineța, forță și lucru pe fiecare aparat după-amiază... Ce să spun, antrenamente specifice gimnasticii de performanță. Era un program dur și de multe ori am vrut să renunț, mi se acrise de sală, de saltele, de muncă. Intervenea și o uzură psihică și fizică greu de suportat, dar de fiecare dată mi-am revenit foarte repede. Este o horă în care, dacă ai intrat, trebuie să joci pînă la capăt, să renunți doar cînd nu mai ești în stare, nu din capricii sau cînd nu mai ai chef. Și nu zic "trebuie" pentru că ne obliga cineva. Nu. Ba chiar aș vrea să lămuresc acest lucru, odată pentru totdeauna: dacă nu mai voiai performanță, nu te ținea nimeni cu forța. Îți făceai bagajele și plecai acasă, fără supărare. Dar dacă stăteai, trebuia să fii conștientă că munca era cea mai importantă, că erau și alții care asudau pentru tine, că merită să dai totul ca să ajungi cineva. Păi, cine ar fi fost Andreea Răducan fără gimnastică? O studentă ca atîtea altele. De aceea, nu pot să dramatizez, să spun că nu știu cît m-am sacrificat să ajung aici. Dar sacrificiul meu a meritat, de aceea nu-l consider un sacrificiu. Să spunem că mie mi-a fost greu atunci, fără părinți și fără păpuși, dar multora de vîrsta mea, care s-au jucat toată copilăria, le este greu acum, cînd nici o ușă nu li se deschide în față.

Andreea Răducan
Formula As, nr. 597

- De ce un părinte este gata să facă sacrificii pentru studiile și cariera copilului său?
- Cum poate ulterior copilul să-și exprime recunoștința?
- Ce îl poate convinge pe un părinte că merită să investească în studiile și formarea unui copil?

Andreea Mădălina Răducan (n. 30 septembrie 1983, Bîrlad, județul Vaslui) este o gimnastă româncă, medaliată cu aur și argint la campionate europene și internaționale, la Jocurile Olimpice de la Sydney din 2000.

A început gimnastica la vîrsta de patru ani și jumătate, în orașul natal. În 1996, după ce a cîștigat peste 20 de medalii în competiții locale și regionale, a fost invitată să se antreneze cu echipa națională de junioare, în Onești. Doi ani mai tîrziu a fost selecționată pentru lotul național și s-a mutat la Deva.

CA SĂ AJUNGĂ FLACĂRĂ

- Vai, mamă! strigă Theodore [Teodor], cu o notă aproape isterică. Vai, mamă! Și în clipa aceea Molly Brandeis a înțeles. Emil Bauer făcu prezentările. Molly Brandeis a

întins mîna și ochii ei căprui priviră direct în ochii albaștri ai marelui rus. Acesta se înclină adînc peste mîna doamnei Brandeis. Era o manieră străină. În Winnebago nimeni nu salută așa.

– Doamnă Brandeis, sînt onorat să fac cunoștință cu dumneavoastră.

– Și eu, răspunse stăpîna prăvăliei.

– Tocmai am avut plăcerea de a-l asculta pe fiul dumneavoastră cîntînd la vioară, începuse Schabelitz [Șabeliț].

– Domnul Bauer m-a chemat de la lecția de economie de la școală, mamă, și a spus că...

– Theodore! Theodore tăcu.

– Este încă un copil, continuă Schabelitz și puse o mînă pe umărul lui Theodore. Un copil foarte talentat. Am ascultat sute de copii. Ah, cum sufăr, uneori, auzindu-i cum zgîrie strunele cu arcușul! Astăzi, vechiul meu prieten Bauer m-a întîlnit cu obișnuitul refren: „...un elev pe care trebuie să-l ascuți neapărat. Are geniu.”

„Geniu, prostii!” am spus eu și chiar l-am ocărit puțin, așa, ca între prieteni. Dar cînd am mers la atelierul lui... O da, da! Dragă doamnă, băiețelul acesta al dumneavoastră va fi, odată, un mare viorist, dacă este gata să muncească, să muncească și să muncească. Are ceea ce voi, americanii, numiți scînteie. Ca să ajungă flacăra va trebui să muncească, să muncească mereu. Trebuie să-l trimiteți la Dresden, la profesorul Auer.

– Dresden! repetă Molly Brandeis încet, ca un ecou, și rezemă o mînă pe măsuta cu serviciul de ceai, care începuse să zîngănească ușor.

– Dar mai întîi, cred, un an la New York, cu Wolfsohn [Uolfson].

Wolfsohn! New York! Dresden! Era prea mult chiar pentru mintea echilibrată a lui Molly Brandeis. Simți o mică amețeală.

Ochii ei se opriră pe fața lui Theodore, îmbujorată de mîndrie. Apoi ea se întoarse și îl privi direct pe Schabelitz.

– Poate că nu știți, dar această prăvălie este unica noastră sursă de existență. Cîștig din ea suficient pentru mine și cei doi copii ai mei.¹²⁹ Vedeți și dumneavoastră cum este – doar o mercerie¹³⁰ într-un orașel de provincie. O spun pentru că este important. Știam de mult că Theodore cîntă altfel decît alți băieți cu darul muzicii. Deci ceea ce îmi spuneți nu tocmai mă surprinde. Dar cînd vorbiți de Dresden – mă rog, de la prăvălia Brandeis în Winnebago,

Omul este un copil; darul cel mai înalt al său este darul creșterii.

Rabindranat Tagore

¹²⁹ Doamna Brandeis este văduvă.

¹³⁰ Mercerie – *aici*: magazin care vinde articole mărunte și accesorii pentru îmbrăcăminte.

Wisconsin¹³¹, pînă la Dresden, în Germania, este o distanță cam mare pentru o singură după-amiază.

– Fără îndoială, am să vă las timp de gîndit. Dar trebuie să găsiți un mod... o soluție.

O soluție... Doamna Brandeis își aținti privirea în depărtare. Theodore o privea, ținîndu-și respirația, de parcă aștepta ca miracolul să pe producă aici, imediat. Ochii mamei se întîlniră cu ai lui și ea zîmbi.

– Te uiți de parcă ai aștepta să-mi cadă perle de pe buze, fiule. Și, apropo, dacă mergi la concert diseară, nu crezi că ar fi o idee bună să pierzi o oră cu lecțiile după-amiază? Vei fi fiind un geniu muzical, dar geometria e geometrie.

– Vai, mamă! Te rog!

– Vreau să vorbesc cu domnul Schabelitz și domnul Bauer, singură. Îl bătui ușor pe umăr, împingîndu-l spre ușă. Fugi.

– Am să muncesc, mamă. Știi perfect că am să muncesc din răspuțeri!

După plecarea lui Theodore simțiră că nu mai sînt atît de multe de discutat, pînă la urmă. Schabelitz părea atît de sigur, Bauer atît de mîndru.

Schabelitz vorbi:

– Desigur, Wolfsohn ia de obicei zece dolari de lecție.

– Zece dolari!¹³²

– Dar un elev ca Theodore este un fel de investiție, se grăbi să explice Bauer. Servește de publicitate. Cînd va auzi cum cîntă și cînd va asculta ce are de spus Schabelitz despre băiat, Wolfsohn, sînt singur, îi va da lecții gratis sau aproape gratis. Vă amintiți, spuse cu mîndrie, eu m-am oferit să-l învăț fără plată, dar nu ați acceptat.

– În fine, spuse doamna Brandeis, nu e prea mult de gîndit. Știu exact care îmi este situația. Totul se reduce la o problemă de aritmetică. Prăvălia abia începe să aducă profit. De acum înainte voi putea pune deoparte cîte ceva, în fiecare an. Poate chiar să fie suficient pentru studiile sale muzicale. Înseamnă că Fanny – fiica mea – și eu va trebui să renunțăm la tot. În ce mă privește, voi fi chiar fericită, mîndră să o fac. Dar nu mi se pare drept față de dînsa. Totuși, o fetiță...

– Nu-i drept, izbucni Schabelitz. Nu-i drept deloc. Dar așa e cu geniul. Nu este niciodată drept. Geniul ia, ia și ia. Eu știu. Mama mea v-ar fi spus, dacă era în viață. Ea a vîndut ferma, iar surorile mele au renunțat la zestre și deci la speranța de a se mărita; și au trăit cu pîine și varză. Și nu ca să-mi plătească lecțiile – nu ar fi reușit în nici un caz. Nu, doar ca să mă trimită pe mine la Moscova. Eram foarte săraci. Cred că au suferit de foame. Am ajuns să înțeleg, acum, că nu a meritat. Că nimic nu ar fi meritat.

– Ba da, a meritat. Mama dumneavoastră ar fi făcut-o din nou, dacă ar fi fost nevoie și dacă ar fi putut. Acesta ne este rostul.

O condiție de fericire interioară e cînd se potrivește aceea ce tu ceri de la lume cu aceea ce lumea cere de la tine.

Nicolae Iorga

Pentru a lua decizii deștepte, trebuie să ținem cont nu numai de lumea așa cum este ea acum, ci și de lumea așa cum va fi ea în viitor.

Isaac Asimov

¹³¹ În SUA.

¹³² În banii de astăzi, echivalentul ar fi 150 de dolari.

[Intrînd la prăvălie după lecții, Fanny, sora lui Theodore, îl vede pe marele muzicant amuzîndu-se ca un copil cu jucăriile de vînzare. Ea îl schițează într-o șarjă foarte reușită, care îl face pe Schabelitz să regrete că talentul ei de desenate va trebui sacrificat pentru studiile fratelui.]

Seara, Fanny își așteptase mama; merseră acasă împreună.

– Ce a vrut să spună, mamă, cînd a zis că Theodore o să fie un mare viorist și că nu este drept? De ce nu este drept? Și cum de a ajuns la prăvălie? A cumpărat un braț de jucării, nu-i așa? Trebuie să fie grozav de bogat.

– Astăzi, cînd Theodore va fi la concert, am să-ți povestesc și despre ce a vrut să spună, și celelalte.

– Mi-ar plăcea să ascult cum cîntă, ție nu? Aș fi foarte fericită.

O expresie curioasă apăru pe chipul lui Molly Brandeis.

– Ar fi posibil să-l ascuți, Fanny. În locul lui Theodore. Theodore va rămîne acasă, dacă îi spun eu.

Ochii lui Fanny se făcură rotunzi de oroare.¹³³

– Theodore să rămînă acasă! Doar nu vorbești serios, nu-i așa? Glumești, desigur. Și Fanny rîse, amuzată.

– Nu, nu glumesc. Dacă vrei într-adevăr să mergi la concert, am să-i spun lui Theodore să-ți cedeze ție biletul.

– Doamne ferește! Nu l-aș lăsa acasă pe Theodore nici pentru un milion de dolari!

– Știu că nu l-ai lăsa, spuse Molly Brandeis, cotind pe strada următoare. Apoi îi povesti lui Fanny despre conversația cu Schabelitz.

[După cină, Molly Brandeis îi povestește lui Fanny despre viața sa de pînă la căsătoria cu tatăl lui Fanny și al lui Theodore și despre greutățile pe care a trebuit să le înfrunte.]

– Și așa, încheie Molly, mă întrebam, cîteodată, dacă merită să merg mai departe și care era rostul la toate acestea. Iar acum știu. Theodore va remedia totul. Doar că va trebui să-l ajutăm, la început. Are să te lovească greu, Fanny, și nu este drept. Vorbesc cu tine de parcă ai avea optsprezece ani, nu paisprezece. Dar vreau să înțelegi. Și nici faptul că mă aștept să înțelegi nu este drept. Doar că – nu vreau să mă urăști prea mult cînd vei fi mare, iar eu n-am să mai fiu – amintindu-ți...

– Cum, mamă, despre ce vorbești? Să te urăsc!..

– Pentru ceea ce voi fi luat de la tine ca să-i dau lui, Fanny. Nu înțelegi acum. Trebuie să facem ca Theodore să nu ducă lipsă de nimic. Aceasta înseamnă că tu și eu vom economisi, de ici, de colo, de pretutindeni. Nu din cînd în cînd, ci mereu. Înseamnă că nu vom putea merge, nici măcar rareori, la teatru, la vreun concert sau la o lecție publică. Înseamnă că

¹³³ Oroare – groază.

hainele tale nu vor fi la fel de frumoase sau la fel de noi ca ale altor fete. Serile, vei șede singură în prag, privindu-le cum trec, și vei vrea să mergi și tu.

- De parcă mi-ar păsa!

- Dar are să-ți pese. Eu știu. Știu. Este destul de ușor să vorbești de sacrificii într-un avânt de sentimente; dar greu este cel de toate zilele, nesfârșitul, apăsătorul. Vei vrea haine și cărți, și admiratori, și studii, și ar fi trebuit să le ai. Ai dreptul la ele!

- Crezi că-mi pasă de haine și de celelalte? Ba deloc. O să fie amuzant să mă descurc fără ele. O să fie ca un fel de secret. Nu mai plînge acum și hai să discutăm liniștit.

Molly Brandeis și-a șters ochii, și-a îndreptat spatele și a zîmbit. Era un zîmbet slab și palid, dar arăta că este din nou stăpîină pe sine.

- Nu, n-o să mai vorbim despre aceasta. Sînt obosită, asta e, îmi dau seama acum. Uite ce facem. Îmi pun halatul și mergem la bucătărie să savurăm o ciocolată caldă.

Edna Ferber

Fanny însăși

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

- De ce mama consideră că nu este drept să investească în studiile unui copil în detrimentul altuia?
- Ce relație credeți că este între frați?
- De ce Fanny e gata să se sacrifice pentru Theodore?
- Cum ar putea fi soluționată altfel problema aceasta „de aritmetică”?
- Dacă lui Theodore i s-ar explica la ce renunță mama și sora lui pentru a-l susține în dezvoltarea talentului său, credeți că ar accepta să plece în aceste condiții?
- Comentați frazele subliniate.

O AMINTIRE VIE: IZABELA SADOVEANU

Cînd am văzut-o întîia oară pe tanti Izabela, nu vă pot spune cu precizie, dar, după cum atestă¹³⁴ fotografia în care am șase ani, cred că era prin 1912, an în care ea, tanti Izabela, avea să plece la Geneva, ca să urmeze cursurile vestitului pedagog Claparède pînă în 1915 și unde s-a integrat perfect colegilor ei studenți cu 20 de ani mai tineri decît dînsa, care împlinise 42 de ani. O cunoșteam mai puțin decît pe ceilalți unchi și mătuși, dar o admiram și-o respectam pe măsură ce creșteam și luam cunoștință de marea ei personalitate și de prestigiul de care se bucura în lumea literară.

Cînd a venit la noi prin 1924, deși tot atît de mică și de slabă, ușor adusă de spate, aveam

Izabela Sadoveanu (1870-1941) a fost scriitoare. A semnat scrieri didactice. A fost directoare a Școlii Normale „Elena Doamna” din București.

¹³⁴ A atesta – a dovedi, a demonstra.

Înaintea mea o doamnă elegantă în costumu-i impecabil de olandă¹³⁵ albă și pantofi cu tocul înalt, ce-i puneau în valoare piciorul mic și fin.

– Ei, frate Mihai, nu știi vestea cea mare! a zis cu glasul schimbat.

– Ce veste? s-a mirat tata.

– Îl trimit pe Petruță în Anglia, la Oxford, a lansat mătușă-mea bomba. Ceea ce-aș fi vrut să fac eu să facă el, că-i băiat deștept și pe deasupra și harnic.

– Da? Și când vă duceți? a întrebat, scurt, tata.

– Bravo, frate Mihai! Ai ghicit! Mă duc și eu cu dînsul, să-l instalez, acuma în toamnă. Sînt foarte fericită! Despărțirea o să fie grea, toată afacerea asta o să mă coste o avere, dar orice s-ar întîmpla, nu dau înapoi!

Tata a privit o clipă zarea depărtărilor, de parcă ar fi citit acolo destinul ce-l aștepta pe văru-meu, Petruță, și necazurile ce-o pîneau pe biata Izabela, apoi a întrebat serios:

– Și la ce-l înscrii?

Izabela a avut o clipă de ezitare:

– Nu știu încă bine... Eu aș vrea să urmeze filozofia, el însă se gîndește la altele... la ceva mai practic.

Tata n-a insistat. Am tăcut toți trei. Nu știu, mi s-a părut, dar în ochii ei mari și strălucitori se lupta fericirea cu teama. De ce se temea? N-aș fi putut spune. Viitorul însă avea să răspundă la întrebare.

Cea din urmă dată am văzut-o prin 1937. S-a oprit o trăsură la poartă, s-a auzit soneria. Era tanti Izabela, mică și ceva mai scundă decît o știam, cu brațele pline de pachete și pachețele.

Pasul tatei se auzea greu și apăsător coborînd scara. Și s-au pus pe taifas.

– Spune, ce mai face Petruță? Ce vești mai ai de la el?

Tanti Izabela s-a înseninat deodată:

– Petruță? Petruță s-a vîrît în comerț pînă-n gît. Între timp s-a însurat și are și un copil, o fetiță. Acuma e în India, închipuie-ți! Zice că-i foarte ocupat și că nici anul acesta n-are să poată veni să mă vadă. Îl înțeleg și nu mă supăr. Bine că-i merg toate în plin și-i mulțumit...

Tata a făcut un gest de îndoială cu mîna:

– Totuși, după atîtea sacrificii cîte ai făcut pentru dînsul, s-ar cuveni să vină să te vadă măcar o zi..., a spus cu glas aspru.

Tanti Izabela n-a replicat¹³⁶, de parcă instantaneu întreg potopul ei de vorbe ar fi secăt. Și nu știu, mi s-a părut, dar o pînză întunecată i s-a așternut pe întreaga față. Ochii ei mari și scăpărători au dispărut dintr-o dată, acoperiți de lacrimi. A zis greu, pe cînd se silea să zîmbească:

– Frate Mihai, cum și-o face omul...

Adeseori te întrebă cum ai timp să lucrezi acela care merită să fie întrebat cum are timp să stea degeaba.

Nicolae Iorga

Unde este coborîșul mai ușor este urcușul mai greu.

Leonardo da Vinci

¹³⁵ Olandă – țesătură deasă și fină, făcută din fire de in de bună calitate.

¹³⁶ A replica – a răspunde.

Tata a tăcut și liniștea din odaia tristeții s-a făcut parcă și mai adîncă. Eu nici nu mai îndrăzneam să respir. Suferința singură era stăpîină în jurul nostru, copleșindu-ne.

M-am uitat la tanti Izabela și am înțeles că n-are să-l mai vadă niciodată pe dragul ei Petruță. Și așa a și fost. A murit în 1941, copleșită de boală, de suferință și de amintiri, dar pînă-n ultima clipă aceeași ființă vioaie, de-o inteligență scăpărătoare, de-un farmec intelectual cuceritor.

Profira Sadoveanu

- De ce Profira Sadoveanu își amintește cu nostalgie de tanti Izabela?
- Cum a răspuns viitorul la teama Izabelei Sadoveanu?
- Dorința unor părinți de a reuși copiii ceea ce nu au reușit ei este firească?
- Plecarea copiilor la studii în străinătate este un deziderat frecvent astăzi. Ce riscuri îi pîndesc pe ei acolo?
- Ce speră și ce riscă părinții investind în studiile copiilor peste hotare?
- Ce argumente PRO ați formula, dacă intenționați să plecați la studii în altă țară? Ce țară ați alege? Ce s-ar întîmpla după absolvire?
- Comentați frazele subliniate.

NOSTALGIA BAȘTINEI

Dr. Mircea Ciuhrii este ceea ce se numește un savant. Un om de știință cu performanțe de nivel mondial. Are trei doctorate în biologie, virusologie și medicină, a fost șeful diviziei de cercetare în domeniul virusologiei, a creat primul atlas al virusurilor din lume, a publicat sute de articole științifice în revistele internaționale.

– Dincolo de statutul de om de știință și de inventator, cine este omul Mircea Ciuhrii?

– Omul Mircea Ciuhrii este un român basarabean. Știți cum se numește satul în care m-am născut eu? Moara de Piatră. E un sat românesc la fel de frumos precum numele său, undeva, la cîțiva kilometri de Bălți. Moara de Piatră, care e o moară adevărată, străveche, de pe vremea turcilor, există încă. Casele sînt la fel ca întotdeauna. Și casa noastră de pe malul rîului e acolo. Dacă închid ochii, pot auzi apa, așa cum făceam cînd eram copil, noaptea, înainte de a adormi. Nu se auzea decît șopotul apei. Străbunii mei erau români veniți acolo prin secolul XVIII, odată cu alții din nordul Bucovinei, și taică-meu, Dumnezeu să-l ierte, îmi spunea că familia și numele noastre sînt de origine austriacă.

– Păstrați nostalgia satului în care ați copilărit?

– De cîte ori e greu, mă gîndesc acolo. Pentru mine e cel mai frumos sat din lume. Satul cu sălcii. N-am mai văzut nicăieri sălcii ca acolo, noduroase, uriașe, pline cu păsări, vechi de sute de ani, care se bolteau peste rîu și peste străzile pavate cu piatră. Rîul șerpuieste în cercuri mari, gardurile sînt de piatră frumoasă, zidurile caselor înalte, la fel și biserica...

Omul cel mai fericit este acela care poate pune în legătură sfîrșitul cu începutul vieții sale.

J. W. Goethe

La 9 ani, mă trimeea tata cu caii, 40 de kilometri, să duc benzină și mâncare la muncitori. Mi-aduc aminte câmpurile de cernoziom¹³⁷, cerul cu nori pînă la orizont, cînd mergeam cu caii. Nu era țipenie, doar eu cu caii cei mari și iarba pînă la pieptul lor. Erau multe ierburi bune de leac. Mămuca (bunica) din partea tatălui, Anastasia, se pricepea la ierburi de leac și la descîntece, știa a pune oasele la loc. Venea omul schilod la ea și pleca pe picioare, așa se pricepea de bine. A avut cinci copii, dar nici unul n-a vrut să învețe de la ea meșteșugul leacurilor. Numai eu, poate, am moștenit ceva. În Basarabia a fost tradiție mare cu plantele, era așa, un fel de medicină magică, moștenită din bătrîni, dar care s-a pierdut pe urmă.

– Cînd v-ați descoperit pasiunea pentru biologie și pentru cercetare?

– Foarte tînăr. La Universitatea din Tiraspol, erau cei mai mari specialiști, se făcea biologie moleculară. Eu am plecat la Academia din Chișinău, pregăteam un doctorat, aveam deja lucrări de cercetare publicate în direcții cu totul noi, și așa m-a remarcat un profesor de la Moscova, de la catedra de biofizică. A hotărît că direcția mea de cercetare este atît de nouă și atît de importantă, încît trebuie să vin numaidecît la Universitatea Lomonosov. La 24 de ani, eram deja doctor în biologie și cercetător, apoi șef de lucrări într-un domeniu de avangardă: microbiologie-virusologie. Am înființat primul laborator din lume de virusologia insectelor, făceam cercetări la frontierele științei, iar rezultatele au fost uriașe. De la institutul la care lucram am fost trimis în Franța, să lucrez în cadrul unui proiect. Așa am ajuns să lucrez cu aplicații militare ale virusologiei și, în cele din urmă, să devin Președintele Comisiei Internaționale de Standardizare a Armelor Biologice. Aveam 33 de ani.

– Vă mai duceți uneori la Moara de Piatră?

– Vai de mine, cum să nu mă duc? Mă duc mereu, chiar dacă părinții mei nu mai sînt. Îmi face bine. Acolo lumea se schimbă mai greu. Rîul Cubolta curge la fel, moara de piatră merge și-acum, podul e neschimbat, șopotul cascadei e la fel ca atunci cînd eram copil. Nu știi, poate că numai mie mi se pare că locul acela a rămas neschimbat.

Selecție din interviul cu dr. Mircea Ciuhrii

Formula As, nr. 731

- De ce, chiar plecînd departe de casa părintească, adulții se gîndesc întruna la ea?
- Ai cunoscut adulți care, realizîndu-se în lumea mare, au nostalgia unei copilării pe-trecute într-o simplă casă de la țară? De ce?
- Care ar fi lucrurile ce ai vrea să rămîină neschimbate în casa părintească?
- Ce ți-ar plăcea să iei cu tine, plecînd departe, în lume?
- Ce știi că îți doresc să vadă, să mai trăiască odată adulții plecați în alte țări?
- Cum explică ei aceste dorințe?

SĂ GĂTESC ESTE PENTRU MINE LA FEL CU SĂ RESPIR

[Reprezentantul editurii Penguin Books l-a intervievat pe Jamie [Geimi] Oliver cu ocazia apariției noii sale cărți.]

¹³⁷ Cernoziom – pămînt negru, deosebit de fertil, care se găsește mai ales în regiunile de stepă.

Penguin: Unde ai crescut?

Jamie: Am crescut în Clavering, comitatul Essex, într-un pub¹³⁸ [pab] care avea și restaurant. Bătrînul meu a insistat printre primii ca în pub-uri să se servească mîncare realmente bună. Am crescut în mijlocul a șapte bucătari, care foloseau ingrediente locale, și bănuiesc că anume de aceea să gătesc mi se pare atît de natural – am crescut în mijlocul mîncării. Să gătesc este pentru mine la fel cu să respir – nu trebuie să depun nici un efort deosebit.

Penguin: Cînd ți-ai dat seama că vrei să gătești profesional?

Jamie: Am hotărît să devin bucătar cînd aveam vreo 15 ani, din două motive. Primul motiv era că îmi plăcea să gătesc și mi se părea foarte firesc. Îmi era ușor să gătesc, să gîndesc la mîncare, să o ating – adoram această ocupație. Al doilea motiv era că la examenele școlare nu aveam decît note foarte proaste. M-am întrebat deci: „Aoleu, mă pricep măcar la ceva?” Am hotărît să intru la un colegiu de catering¹³⁹ la Londra, apoi am studiat în Franța. Cînd m-am întors în țară, am lucrat cu Antonio Carluccio și la *River Café* din Londra.

Penguin: Ce mesaj ai pentru oamenii care abia încep să învețe a găti?

Jamie: Nu contează cît de tînăr ești, poți să te descurci excelent. Lucrul bun este că, odată ce ai învățat să faci mîncare, n-ai să mai uiți niciodată: și la șaptezeci de ani vei ști să faci omleta perfectă. Tuturor le place să fie răsfățați. Să mergi seara acasă la cineva și să găsești o cină delicioasă care te așteaptă! Cred că astăzi să știi să gătești este esențial pentru o viață bună.

Mulți oameni au să vă spună că e nevoie de o groază de bani ca să gătești bine, că trebuie să cumperi toate cuțitele astea, toate tigăile, mașinăriile și ingredientele scumpe. Prostii și încă o dată prostii. Dacă vrei să cauți cea mai gustoasă mîncare din lume, o găsești întotdeau-

Jamie Oliver, care are în prezent 32 de ani, a învățat să gătească în localul părinților săi, *The Cricketers*. La 11 ani tăia legumele cu o măiestrie și viteză profesională, dar visa să devină star de muzică pop.

După o perioadă de studii culinare s-a angajat la *River Café*, un restaurant londonez cu reputație internațională. Acolo a fost observat de canalul BBC și în 1998 a devenit celebru după seria de emisiuni televizate *Bucătarul gol-goluț*. Denumirea se referea la simplitatea rețetelor lui Jamie, nu la ținuta sa vestimentară.

De atunci a filmat un șir de continuări ale *Bucătarului*, a scris cărți de bucate, a reformat sistemul de alimentație din cantinele școlare engleze, insistînd asupra legumelor, fructelor și a mîncării simple, gustoase, și a devenit nu numai unul dintre cei mai înstăriți oameni din Marea Britanie, ci și unul dintre cei mai cunoscuți bucătari din lume.

În prezent, Jamie Oliver locuiește la țară, în Exeter, într-o casă cu grădină și livadă, împreună cu soția sa Jools și ficele Poppy, de cinci ani, și Daisy, de patru.

¹³⁸ Pub – local tipic englez, unde se servește bere și mîncare nepretențioasă într-o atmosferă mai puțin formală decît cea de restaurant.

¹³⁹ Catering – livrare și servire de preparate culinare și băuturi sau de organizare de evenimente sociale (nunți, aniversări etc.) și de afaceri (bufete, cocteiluri etc.) în alte locuri (sedii de firme, instituții) decît restaurantele, de către unități specializate, la comanda unui client (persoană fizică sau juridică).

na în bucătăria țărănească – italiană, spaniolă, indiană. Toate fripturile și tocănițele acelea din bucățile mai ieftine de carne... Nu-ți trebuie bani, doar minte, o tigaie-două de nădejde, un cuțit bine ascuțit și, preferabil, un cuptor!..

Penguin: De unde îți culegi ideile?

Jamie: Este o profesie diferită de oricare alta. Îmi vin idei în fiecare zi, învăț și de la maestri, și de la tinerii care abia au intrat în bucătărie. Învăț din cărți, conversații, chiar de la maică-mea. Am și sentimentul că învăț de la public. Primesc câte o sută de scrisori pe săptămână, care îmi spun ce le place sau nu le place și în felul acesta am o idee destul de clară despre ce ar trebui să fac mai departe.

Penguin: Dacă ai nimeri pe o insulă nelocuită, care cinci obiecte le-ai lua cu tine ca să gătești?

Jamie: 1. Un cuțit bine ascuțit.

2. O tigaie bună.

3. O mulțime de mirodenii și ierburi, cu semințe, ca să le pot planta și folosi proaspete.

4. O cantitate de ulei de măsline care mi-ar ajunge pînă la sfîrșitul vieții.

5. O undiță, ca să pot pescui.

Penguin: Cum crezi, de ce cărțile tale se vînd atît de bine?

Jamie: Nimeni nu a fost mai uimit decît mine. Probabil, au apărut la un moment potrivit – un autor tînăr, sincer entuziasmat să gătească. Cred că publicul le-a primit atît de bine pentru că eram tînăr și arătam ca orice băiat din cartier.

Penguin: Cine face fotografiile din cărți?

Jamie: David Loftus și cu mine sîntem niște fotografi cam neobișnuiți. Cînd am început să mă ocup de aceasta, existau „stilisti ai mîncării” care adăugau ulei și vopsea artificială, și foarte multă lumină complicată, pentru ca bucatele să pară cît mai atrăgătoare. Este grozav să lucrez cu Dave, pentru că eu nu fac decît să gătesc, iar el fotografiază imediat rezultatul, într-o lumină naturală, fără efecte speciale. Consider că fotografiile din cărțile mele sînt dintre cele mai bune poze cu mîncare din lume. Ceea ce vreau este ca oamenii să deschidă cartea, să vadă bucatele, să li se facă poftă de ele, să citească rețeta și să le gătească.

www.penguin.co.uk

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

Jamie Oliver

- Cunoști persoane care au realizat o carieră, au reușit în viață, înțelegînd de timpuriu care le este drumul?

- Care ar putea fi secretul unui succes profesional?
- Ce carieră îți dorești?
- De ce alegi un anume făgaș?
- Ce alternative ai?
- Care dintre ideile formulate de J. Oliver ți se pare potrivită în orice circumstanțe?

VIAȚA MEA

(fragment)

Am absolvit școala în 1983 și am intrat la Universitatea din Exeter, pe coasta de sud a Angliei. M-am înscris la franceză, ceea ce a fost o greșeală; m-am supus presiunii părinților, care insistau să studiez limbi moderne, „utile”, în loc de limba maternă cu perspectivele ei neclare. Ar fi trebuit să iau propria decizie. Pe de altă parte, faptul că studiam franceza a însemnat că am petrecut un an la Paris, ca parte a cursului academic.

După universitate am lucrat la Londra; serviciul care a durat cel mai mult a fost la *Amnesty International*, organizația care luptă cu încălcarea drepturilor omului în toată lumea. Dar în 1990 prietenul meu și cu mine hotărâserăm să ne mutăm la Manchester [Manchester]. Și odată, după ce căutasem un apartament de închiriat un weekend¹⁴⁰ întreg și mă întorceam la Londra, singură, într-un tren aglomerat, ideea lui Harry Potter pur și simplu mi-a venit în minte.

Scriam aproape continuu de la vârsta de șase ani, dar niciodată încă ideea nu mă entuziasmasese atât. Spre imensa mea frustrare, nu aveam un stilou cu mine și eram prea timidă ca să împrumut de la cineva. Cred că, pînă la urmă, a fost mai bine așa, pentru că pur și simplu am stat și m-am gândit timp de patru ore (trenul întârzie), detaliile îmi fierbeau în minte și acest băiețel slab, cu păr negru și cu ochelari, care nu știa că este vrăjitor, devenea tot mai real pentru mine. Probabil, dacă ar fi trebuit să încetinesc atunci fluxul de idei pentru a le captura pe hîrtie, le-aș fi înăbușit pe unele (deși mă întreb cîteodată cît din ceea ce îmi imaginam în timpul călătoriei am uitat către momentul cînd am pus mîna pe un stilou).

Am început să scriu *Harry Potter și Piatra Filosofală* în aceeași seară, deși primele pagini compuse atunci sînt foarte departe de varianta finală a cărții. M-am mutat la Manchester, luînd cu mine manuscrisul ce creștea văzînd cu ochii în toate direcțiile; făcusem și notițe privind toată învățătura lui Harry la Hogwarts [Hogwarts], nu doar primul an. Apoi, pe 30 decembrie 1990, s-a întîmplat ceva ce a schimbat pentru totdeauna lumea mea și pe cea a lui Harry: mama mea a murit.

A fost o vreme foarte grea. Tatăl meu, sora Di și eu eram distruși: nu avuse decît patruzeci și cinci de ani și niciodată nu ne imaginam că va muri atât de tînră. Îmi amintesc că mă simțeam de parcă o placă de beton îmi apăsa pieptul, mă durea literalmente inima.

Nouă luni mai tîrziu, simțînd nevoia disperată de a pleca undeva, m-am mutat în Portugalia, unde am început să predau engleza într-o școală de limbi moderne. Am luat cu mine manuscrisul lui *Harry Potter*, care continua să crească, în speranța că noul meu regim de muncă (aveam lecții după-amiază și seara) mă va încuraja să lucrez la romanul meu, care se schimbasesc mult după moartea mamei. Acum sentimentele lui Harry față de pierderea

¹⁴⁰ Weekend [uikend] – sfîrșitul săptămîinii, adică sîmbăta și duminica.

părinților erau cu mult mai profunde, cu mult mai reale. În primele săptămîni în Portugalia am scris capitolul meu preferat din *Piatra Filosofală*, *Oglinda lui Erised*.

Sperasem să mă întorc din Portugalia cu cartea terminată în brațe. M-am întors însă cu ceva și mai bun: fiica mea. Mă căsătorisem cu un portughez și, deși căsnicia nu a mers, mi-a dat cel mai frumos lucru din viața mea. În ajunul Crăciunului 1994, Jessica [Gessica] și cu mine am sosit la Edinburgh [Edinbrou], unde locuia sora mea Di.

Intenționez să-mi găsesc din nou un post de profesoară și îmi dădeam seama că, dacă nu terminam cartea foarte curînd, nu aveam s-o termin niciodată. Știam că planificarea lecțiilor și controlarea caietelor, împreună cu misiunea de a crește, singură, un copil mic, nu îmi vor lăsa nici o clipă liberă. Și m-am pus pe lucru în grabă, hotărîtă să termin cartea și să încerc s-o public. Imediat ce Jessica adormea în cărucior, intram în prima cafenea ce mi nimerea în cale și scriam cu o viteză nebună. Apoi a trebuit să dactilografiez întregul manuscris, singură. Cîteodată mi se părea că urăsc cartea aceasta, deși continuam să țin la ea, în același timp.

În sfîrșit, fu gata. Am pus primele trei capitole într-o mapă drăguță de plastic și le-am trimis unui agent¹⁴¹, care le-a întors atît de repede, încît, pesemne, le-a expediat înapoi în aceeași zi în care le-a primit. Dar un alt agent mi-a răspuns și a solicitat să vadă întregul manuscris. A fost, fără îndoială, cea mai frumoasă scrisoare pe care am primit-o vreodată în întreaga mea viață; și nu conținea decît două propoziții.

Noul meu agent, Christopher [Cristofer], a avut nevoie de un an ca să-mi găsească un editor. Mai multe edituri l-au refuzat. Apoi, în sfîrșit, în august 1996, Christopher mi-a telefonat și mi-a spus că editura *Bloomsbery* [Blumsberi] „a făcut o ofertă”. Nu-mi puteam crede urechilor. „Vrei să spui că au s-o publice?” am întrebat, într-o toropeală. „Adică este sigur că au s-o publice?” După ce am pus receptorul, am scos un țipăt de bucurie și am sărit în sus; Jessica, așezată în scăunașul ei cu ceaiul de seară, mă privi speriată.

Și cred că știți ce a fost mai departe.

J.K.Rowling

Trad. din limba engleză de Elena Cartaleanu

DESPĂRȚIREA

[Istoria este povestită de un cal, iar John este un băiat tînăr, îngrijitor de cai, pe care *Black Beauty* îl iubea mult.]

Lui John [Gion] i se oferiseră mai multe posturi bune, dar el spuse că va mai aștepta puțin și va mai vedea.

¹⁴¹ Agentul literar este persoana care acționează în numele autorului, ducînd tratative cu editurile, negociînd contractele etc.

Seara, înainte de plecare, stăpînul veni în grajd să dea cîteva instrucțiuni și să-și mîngîie caii, pentru ultima oară. Era foarte abătut; îmi dădeam seama de asta după glas. Cred că noi, caii, putem înțelege mai multe după voce decît pot mulți oameni.

– Te-ai decis ce ai să faci, John? întrebă el. Am aflat că n-ai acceptat nici una din ofertele acelea.

– Nu, domnule. M-am hotărît că dacă aș putea să-mi fac un rost, atunci nu m-aș ocupa decît cu creșterea mînjilor de rasă și cu dresajul cailor. Multe animale tinere sînt speriate și nărvite numai din cauza unor metode greșite, care n-ar fi aplicate dacă ei ar încăpea pe mîini bune. Mă împac bine întotdeauna cu caii, și dacă aș putea să-i ajut pe unii din ei să pornească mai ușor în viață, aș simți că fac o faptă bună. Dumneavoastră, domnule, ce părere aveți despre asta?

– Nu cunosc nicăieri un om pe care să-l consider mai potrivit pentru treaba asta decît tine, răspunse stăpînul. Tu înțelegi caii și, într-un fel, și ei te înțeleg pe tine, iar cu timpul ai putea să te stabilești la meseria asta; cred că n-ar fi ceva mai bun pentru tine. Dacă, într-un fel, te pot ajuta, scrie-mi; voi vorbi cu agentul meu din Londra și am să-i las o recomandare.

După ce-i dădu lui John numele și adresa agentului, îi mulțumi pentru că l-a slujit cu credință timp îndelungat; pentru John însă asta era prea mult.

– Nu, domnule, nu mai pot suporta; dumneavoastră și stăpîna mea dragă ați făcut atît de mult pentru mine, încît niciodată n-aș putea să mă răsplătesc; dar n-am să vă pot uita, domnule, și implor Cerul ca, într-o zi, s-o revăd pe stăpîna înapoi, aici, și totul să fie ca înainte; trebuie să nădăjduim, domnule.

Stăpînul îi întinse mîna, John nu mai spuse nimic și amîndoi ieșiră din grajd.

Anna Sewall

Aventurile lui Black Beauty

Trad. din limba engleză de E. Oprea Frățilă și E. Vasiliu

Viața este ca mersul pe bicicletă. Nu poți să-ți păstrezi echilibrul stînd pe loc.

Linda Brakeall

- Ai putea afirma despre John că este un tînăr care își alege cu grijă drumul?
- Cum își argumentează el opțiunea?
- Ce relație este între ceea ce face acum și ce ar vrea să facă?
- Este această cale una demnă de urmat?
- Este ceea ce alege John o ocupație destoinică și respectabilă?
- Despre ce domeniu de activitate ai putea spune că ți se potrivește?
- Cum ai verificat dacă ești bun pentru el?

SURSE BIBLIOGRAFICE

1. Edmondo de Amicis. *Cuore – inimă de copil*. Traducere din limba italiană de Adriana și George Lăzărescu. București: Ion Creangă, 1988.
2. Marin Bucă. *Enciclopedia gândirii aforistice românești*. București: Editura Tehnică, 2006.
3. Jack Canfield, Mark Victor Hansen. *Supă de pui pentru suflet*. Traducere din limba engleză de Monica Șerban, Iris Manuela Anghel, Violeta Limona. București: Amaltea, 2003.
4. George Călinescu. *Cartea nunții*. București: Cartex, 2000.
5. Mircea Cărtărescu. *Baroane!* București: Humanitas, 2005.
6. Mircea Cărtărescu. *De ce iubim femeile*. București: Humanitas, 2004.
7. Paulo Coelho. *Alchimistul*. Traducere din limba portugheză de Gabriela Banu. București: Humanitas, 2003.
8. Victor Dragunski. *Povestirile lui Deniska*. Traducere din limba rusă de R. Galescu și Șt. Tudor. Chișinău: Literatura Artistică, 1985.
9. Umberto Eco. *Minunea Sfântului Baudolino*. Traducere din limba italiană de Sorin Mărculescu. București: Humanitas, 2000.
10. Umberto Eco. *Misterioasa flacăra a reginei Loana*. Traducere din limba italiană de Ștefania Mincu. Iași: Polirom; Constanța: Pontica, 2004.
11. *Esopia sau viața și pildele înțeleptului Esop*. Text revăzut de Mihail Sadoveanu. Chișinău: Prut Internațional, 2003.
12. Haim G. Ginott. *Între părinte și copil: ghid de comunicare*. Traducere din limba engleză de Oana Vlad. București: Humanitas, 2006.
13. Daniel Goleman. *Inteligența emoțională, cheia succesului în viață*. Traducere din limba engleză de Gina Argintescu Amza. București: ALLFA, 2004.
14. Maria Gripe. *Elvis Karlson*. Traducere din limba rusă de R. Galescu. Chișinău: Literatura Artistică, 1985.
15. Florina Ilis. *Cinci nori colorați pe cerul de răsărit*. București: Cartea Românească, 2006.
16. Florina Ilis. *Cruciada copiilor*. București: Cartea Românească, 2005.
17. Erich Kästner. *Secretul celor două Lotte*. Traducere din limba rusă de E. Spînu. Chișinău: Hyperion, 1991.
18. Sue Knight. *Tehnicile programării neuro-lingvistice*. Traducere din limba engleză de Lucian Popescu. București: Curtea Veche, 2004.
19. Nicole Krauss. *Istoria iubirii*. Traducere din limba engleză de Antoaneta Ralian. București: Humanitas, 2007.
20. Gabriel Liiceanu. *Ușa interzisă*. București: Humanitas, 2005.
21. Adrian Majuru. *Copilăria la români*. București: Compania, 2006.
22. Lucy Maud Montgomery. *Anne de la Green Gables*. Traducere din limba engleză de Anca Filoteanu. București: Vizual, 1995.
23. Amélie Nothomb. *Dicționar Robert de nume proprii*. Traducere din limba franceză de Irina Mavrodin. Iași: Polirom, 2005.
24. Radu Paraschivescu. *Ghidul nesimțitului*. București: Humanitas, 2006.

25. *Povești populare indiene*. Traducere din limba rusă de Gr. Botezatu. Chișinău: Literatura Artistică, 1988.
26. Eno Raud. *Manșon, Jumagheată și Barbă-de-Mușchi*. Traducere din limba rusă de Eugenia David. Chișinău: Literatura Artistică, 1985.
27. Gianni Rodari. *Povești spuse la telefon*. Traducere din limba rusă de Eugenia Margine, Eugenia David. Chișinău: Literatura Artistică, 1988.
28. Profira Sadoveanu. *Destăinuiri*. București: Eminescu, 1989.
29. Erich Segal. *Bărbat, femeie, copil*. Traducere din limba engleză de Virgiliu Ștefănescu-Drăgănești. București: Cartea Românească, 1993.
30. Anna Sewell. *Aventurile lui Black Beauty. Viața unui căluț, povestită de el însuși*. Traducere din limba engleză de Elena Oprea Frățilă și Emilia Vasiliu. București: Cosido-Romcart, 1993.
31. Zaharia Stancu. *Pădurea nebună*. București: Editura pentru Literatură, 1966.
32. Ionel Teodoreanu. *Bal mascat*. București: Minerva, 1970.
33. Николаус Б. Энкельманн. *Власть мотивации*, Москва, АО "Интерэксперт", 1999.

Traduceri inedite:

34. Frances Hodgson Burnett. *A Little Princess*. London: Penguin Books, 1996.
35. Edna Ferber. *Dawn O'Hara, the Girl Who Laughed*. <http://www.gutenberg.org/dirs/etext99/dwnhr10.txt>
36. Edna Ferber. *Fanny Herself*. <http://www.gutenberg.org/dirs/etext95/fnher10.txt>
37. Lucy Maud Montgomery. *Anne of the Island*. <http://www.gutenberg.org/files/51/51.txt>
38. Eleanor Porter. *Pollyanna*. <http://www.gutenberg.org/dirs/etext98/plyna10.txt>
39. Beatrix Potter. *The Tale of Peter Rabbit*. London: Warne, 2006.
40. Joanne K. Rowling. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury, 1997.
41. Jean Webster. *Daddy-Long-Legs*. New York: Signet Classic, 1988.
42. Борис Акунин. *Азазель*. Москва: Захаров, 2003.
43. Носсрат Пезешкян. *Торговец и попугай. Восточные истории и психотерапия*. Москва: Прогресс, 1992.